

JAAARSTUKKEN 2025

GEMEENTE BERGEN OP ZOOM

Locatie: Ravelijn op den Zoom

De Jaarstukken 2025 zijn opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bergen op Zoom. Hiermee legt het college verantwoording af over het boekjaar 2025. Het college van burgemeester en wethouders verklaart dat de Jaarstukken 2025 een getrouw beeld geven. De gemeenteraad van Bergen op Zoom behandelt de Jaarstukken 2025 op 25 juni 2026.

Het college van burgemeester en wethouders van Bergen op Zoom,

Secretaris,
C. G. Jacobs

Burgemeester,
Drs. M. Mulder MSc

1	INLEIDING	1
1.1	Financiële samenvatting	2
1.2	Bestemming van het resultaat van 2025	3
1.3	Leeswijzer	4
2	PROGRAMMA'S	5
2.1	Programma 1: Bestuur en Ondersteuning	5
2.2	Programma 2: Veiligheid	11
2.3	Programma 3: Beheer openbare ruimte	17
2.4	Programma 4: Economie	20
2.5	Programma 5: Onderwijs	25
2.6	Programma 6: Sport, cultuur en recreatie	28
2.7	Programma 7: WMO en Jeugd	33
2.8	Programma 8: Werk en inkomen	39
2.9	Programma 9: Milieu	43
2.10	Programma 10: Volkshuisvesting, leefomgeving & stedelijke vernieuwing	47
3	PARAGRAFEN	53
3.1	Duurzaamheid	53
3.2	Dienstverlening	56
3.3	Taakstellingen	59
3.4	Lokale heffingen	61
3.5	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
3.6	Financiering	75
3.7	Onderhoud kapitaalgoederen	80
3.8	Verbonden partijen	86
3.9	Grondbeleid	94
3.10	Bedrijfsvoering	101
3.11	Openbaarheidsparagraaf	110
3.12	Kredietrapportage	112
4	JAARREKENING	116
4.1	Overzicht van baten en lasten	116
4.2	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	120
4.3	Balans	124
4.4	Toelichting op de balans	126

4.5	Staat van reserves en voorzieningen	134
4.6	Toelichting op reserves en voorzieningen	136
4.7	Overheidssubsidies	139
4.8	Incidentele baten en lasten	141
4.9	Rechtmatigheidsverantwoording	143
4.10	Sisa	144
4.11	Gewaarborgde geldleningen	157
4.12	Wet normering topinkomens	158
5	SPECIFICATIE PER TAAKVELD	159
6	OVERIGE GEGEVENS	162
6.1	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	162
7	AFKORTINGENLIJST	170

EEN TERUGBLIK OP 2025

In deze jaarrekening kijken we terug op 2025. Het is ook een goed moment om stil te staan bij de gehele bestuursperiode die nu achter ons ligt en waarin Samen Bergen zijn Verzet. In die periode bouwden we voort op het Focusakkoord uit 2020, met drie hoofdpunten: financiën op orde, een nieuwe bestuurscultuur en organisatiekwaliteit.

Daarnaast bevatte het bestuursakkoord duidelijke ambities ten aanzien van de woningbouwopgave, energietransitie, een schone en veilige leefomgeving, het ondersteunen van hulpbehoevende inwoners en het versterken van de lokale economie. Het akkoord werd gepresenteerd op het Ravelijn als symbool dat we vanuit onze vestingstad na een turbulente periode weer naar buiten wilden kijken, met de luiken open.

De Toekomstvisie 2035 werd uitgewerkt in 4 pijlervisies: de omgevingsvisie, de visie op dienstverlening, de visie sociaal en veilig en de visie economie. Dat werd in 2025 voltooid met een participatievisie. Daarmee ligt er nu een stevig fundament. Een fundament waarop we inmiddels tot uitvoering van concrete plannen kunnen komen.

In 2025 zijn veel belangrijke besluiten genomen. Enkele voorbeelden zijn: de woningbouwprojecten en de werklocaties, de integrale verordening voor het sociaal domein, de besluitvorming over het herstel van de kademuren, het dierenwelzijnsbeleid, de toekomst van het Centrum voor de Kunsten Bergen op Zoom (CKB) en de zelfstandiging van het Markiezenhof, de Nota Mobiliteit en het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid, Energie en Klimaat.

Transformatie sociaal domein

Binnen het sociaal domein vormen de Wmo en Jeugdzorg opneemregelingen. Dat leidt voor alle gemeenten tot inhoudelijke en financiële uitdagingen. In het bestuursakkoord stond daarom de ambitie om via de rijksoverheid eerlijke vergoedingen af te dwingen voor noodzakelijke zorg. Door stevige inzet via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) is hiervoor deels resultaat bereikt, al bleef de bijdrage van het Rijk na arbitrage door de commissie Van Ark beperkt. In de begroting 2025 onderkenden we al dat een 'transformatie' van het sociaal domein nodig was. De uitvoeringsagenda die daarop volgde en door de gemeenteraad van budget is voorzien, moet de komende jaren tot resultaten gaan leiden.

In 2025 is verder gewerkt aan het wegwerken van het achterstallig onderhoud, in het bijzonder aan de wegen. Een belangrijk aandachtspunt blijft daarbij om niet alleen voldoende ambities vast te stellen, maar om deze ook met de benodigde

uitvoeringskracht daadwerkelijk te kunnen verwezenlijken. Voor de woonlasten hielden we ons aan een inflatiecorrectie. Daardoor steeg onze positie op de COELO-ranglijst van 225 (2024) naar 197 (2025). Dit kwam mede doordat andere gemeenten hun OZB soms met 20% tot 30% verhoogden. In deze bestuursperiode daalden de woonlasten in Bergen op Zoom van 109% van het landelijk gemiddelde (2022) naar 100,4% (2025).

Financieel beeld

Het herstellen van de financiën had twee doelen: tekorten oplossen én meer grip krijgen op de financiële beheersing. In 2025 werkten we voor het eerst met een slotwijziging. Die voorspelde een positief saldo van 3,2 miljoen euro. Het uiteindelijke resultaat is 6,6 miljoen euro positief. Dat is een afwijking van 3,4 miljoen op een totaal van 332 miljoen euro: een verschil van circa 1%. Ondanks die relatief kleine afwijking blijft versterking van het "in control" zijn nodig.

In de BDO benchmark wordt aan de financiële positie van gemeente een rapportcijfer toegekend. Wanneer we de indicatoren in deze jaarrekening hierop toepassen, dan geeft dat een 8,1. In vier jaar is de financiële positie van Bergen op Zoom fors verbeterd: de weerstandsratio steeg van 1,05 (begroting 2022) naar 4,73; de netto schuldquote daalde van 90% naar 47,7% en de solvabiliteit steeg van 7% naar 22,2%. Belangrijker nog: de komende jaren laten structurele overschotten zien.

Investerings

Ondanks bovenstaande positieve ontwikkelingen moeten we ons wel bewust zijn van de geplande investeringen om achterstallig onderhoud in te halen. Daardoor zal de schuldenlast stijgen, zelfs als we jaarlijks met een positief saldo van 3 miljoen euro blijven begroten. In paragraaf 6 (financiering) wordt hier nader op ingegaan. Het investeringsvolume groeit. In de begroting 2025 stond 24,1 miljoen euro aan investeringen gepland; gerealiseerd werd 21,5 miljoen euro. Het daadwerkelijk uitvoeren van investeringen blijft dus een belangrijk aandachtspunt.

Ook de uitvoering van de transformatie van het sociaal domein heeft grote invloed op de toekomstige financiën. En hoewel de

solvabiliteit is verbeterd, blijft deze met 22,2% nog kwetsbaar en slechts nipt boven de provinciale risiconorm van 20%. Samenvattend: de financiële positie van Bergen op Zoom is de afgelopen jaren sterk verbeterd. Daardoor kunnen beleidskeu-

zes meer inhoudelijk en vanuit de maatschappelijke behoefte worden gemaakt, maar blijft een behoedzaam en verantwoord financieel beleid ook in de komende jaren noodzakelijk.

1.1 FINANCIËLE SAMENVATTING

Het gerealiseerde resultaat over 2025 is € 6,6 miljoen positief. Na de raadsvergadering in december 2025, waarin de laatste begrotingswijziging is vastgesteld, werd een positief jaarrekeningresultaat van € 3,2 miljoen verwacht. Het uiteindelijke resultaat is daarmee € 3,4 miljoen hoger dan geraamd. De afwijkingen zijn deels het gevolg van ontwikkelingen later in het jaar en van inzichten die bij het opstellen van de slotwijziging

nog niet volledig beschikbaar of voldoende concreet waren om te verwerken. De belangrijkste oorzaken van dit resultaat zijn opgenomen in onderstaande tabel. Per onderwerp is aangegeven onder welk programma het valt en wat de financiële omvang is. Elk onderwerp wordt kort toegelicht. Een uitgebreide financiële analyse van het resultaat is per programma opgenomen bij de vraag 'Wat heeft het gekost?'.

Programma	Omschrijving	Effect (x € 1.000)
P01	Uitkeringen gemeentefonds De algemene uitkering die we van het Rijk ontvangen is in de december-circulaire 2025 verhoogd met € 600.000. Dit heeft te maken met een algemene nabetaling over 2023 en aanvullende middelen voor 2025. Daarnaast ontvangen we nog afrekeningen over 2024.	€ 1.276 V.
P01	Herziening pensioenvoorziening In het kader van de Wet toekomst pensioenen worden de APPA-pensioenen per 1 januari 2028 overgedragen aan het ABP. Hiervoor is de voorziening herzien.	€ 1.224 N.
P01	Overhead Het voordeel binnen overhead wordt vooral veroorzaakt door lagere personeelslasten, onder meer door lagere sociale lasten en extra doorbelasting van uren aan investeringen en grondexploitaties. Daarnaast zijn de huisvestings- en facilitaire lasten lager uitgevallen dan begroot. Binnen enkele projectbudgetten resteert ruimte. Voor de afronding van werkzaamheden wordt voorgesteld een deel hiervan over te hevelen naar 2026.	€ 1.632 V.
P01	Onroerendezaakbelasting De voorziening voor dubieuze debiteuren is verhoogd door een stijging van het aantal oninbare vorderingen. Daarnaast zijn voor niet-woningen meer waardeverminderingen over voorgaande jaren verleend. Ook zijn de inkomsten uit invorderingskosten en rente lager dan verwacht.	€ 726 N.
P03	Openbare verlichting Van de energieleverancier is een restitutie ontvangen voor eerder in rekening gebrachte energiekosten voor het niet bemeterde deel van de openbare verlichting.	€ 997 V.
P06	Sportaccommodaties De SPUK-inkomsten zijn hoger uitgevallen door een nabetaling over 2023. Daarnaast zijn SPUK-gelden tot en met 2023 vrijgevallen, omdat hiervoor geen betalingsverplichtingen meer bestaan.	€ 1.089 V.
P07	Jeugd Hogere uitgaven door een lichte toename van het aantal jongeren in jeugdhulp en een groei van complexe en intensieve zorgvragen, met langere trajecten en beperkte doorstroom. Het merendeel van de extra kosten ontstond in de laatste maanden van het jaar en was bij het tweede concernbericht nog niet zichtbaar. Landelijk is sprake van een vergelijkbare ontwikkeling.	€ 1.665 N.
P07	Uitvoeringskosten inburgering Nadeel door correctie van een onjuiste verwerking van rijksmiddelen in 2024 en niet-begrote uitvoeringskosten. De uitvoeringskosten worden via de algemene uitkering gecompenseerd, maar waren in 2025 niet afzonderlijk begroot.	€ 834 N.

Programma	Omschrijving	Effect (x € 1.000)
P10	Realisatiestimulans woningbouw Sinds 2025 kan gebruik worden gemaakt van de Realisatiestimulans, een regeling die gemeenten financieel ondersteunt bij het realiseren van betaalbare woningbouw (sociale huur, middenhuur en betaalbare koop). Op basis van deze regeling wordt een bijdrage toegekend van € 7.000 per gerealiseerde of in aanbouw genomen betaalbare woning. In het boekjaar 2025 is gestart met de bouw van 306 betaalbare woningen. Op grond hiervan bestaat aanspraak op een bijdrage van in totaal € 2.142.000. Hoewel de feitelijke uitbetaling door het Rijk plaatsvindt in 2026, wordt deze opbrengst conform de verslaggevingsregels toegerekend aan het boekjaar waarin het recht is ontstaan.	€ 2.142 V.
P1 t/m P10	Overige verschillen De overige verschillen bestaan uit meerdere afwijkingen binnen alle programma's (zie toelichtingen bij de programma's).	€ 722 V.
Subtotaal verschillen ten opzichte van gewijzigde begroting 2025		€ 3.409 V.
P01	Begroot resultaat over 2025 Het begrote rekeningresultaat 2025 was €3,2 miljoen positief na de laatste begrotingswijziging die door de gemeenteraad is vastgesteld in december 2025.	€ 3.152 V.
Jaarrekeningresultaat 2025		€ 6.561 V.

1.2 BESTEMMING VAN HET RESULTAAT VAN 2025

Gelijktijdig met het aanbieden van de jaarstukken wordt, conform artikel 7 van de Financiële verordening, aan de gemeenteraad een voorstel gedaan voor de bestemming van het jaarrekeningresultaat.

Uitgangspunt daarbij is dat het jaarrekeningresultaat wordt toegevoegd aan de algemene reserve. In specifieke gevallen kan worden voorgesteld om restantmiddelen over te hevelen naar het volgende begrotingsjaar. Op grond van de financiële

verordening kan hiervan alleen sprake zijn wanneer onder andere:

- sprake is van een positief jaarrekeningresultaat;
- het gaat om incidentele middelen van minimaal € 50.000;
- de prestatie al was begroot en er een verplichting of bestuurlijk besluit aan ten grondslag ligt;
- het budget niet binnen de begroting van 2026 kan worden opgevangen;
- de uitvoering in 2026 ook daadwerkelijk kan plaatsvinden.

Op basis van deze uitgangspunten wordt voorgesteld het resultaat van 2025 als volgt te bestemmen:

Afronding implementatie personeelsinformatiesysteem	€ 95.000
Afronding implementatie project duurzame dienstverlening	€ 125.000
Afwikkeling privatisering LTC de Zoom	€ 140.000
Onderhoud en inrichting stadskantoor	€ 526.000
Toevoeging aan de Algemene reserve	€ 5.675.000
Resultaat 2025	€ 6.561.000

1.3 LEESWIJZER

De jaarstukken bestaan uit twee onderdelen: het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bevat de programma's en paragrafen en heeft dezelfde indeling als de begroting. Dit betekent dat de programma's gelijk zijn aan die in de Begroting 2025.

Ieder programma start met de W-vragen: 'Wat wilden we bereiken?' en 'Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?'. In de tabellen worden de doelen nader toegelicht. Per actie geven we met een percentage de voortgang aan:

- Groen: doelstelling en planning zijn gehaald (100%).
- Geel: doelstelling en planning zijn niet geheel gehaald (50% t/m 99%).
- Rood: doelstelling en planning zijn niet gehaald (0% t/m 49%).

Alle indicatoren worden toegelicht, ook wanneer een score van 100% is behaald.

Daarnaast zijn de wettelijk verplichte indicatoren en verbonden partijen opgenomen inclusief toelichting. Dit zijn vaste onderdelen in zowel de begroting als de jaarstukken. Vervolgens wordt de vraag 'Wat heeft het gekost?' beantwoord.

Hierin staan de toelichtingen op de financiële verschillen tussen de (gewijzigde) begroting en de jaarstukken. Een financieel voordeel geven we aan met een V. Dit betekent dat minder is uitgegeven of meer is ontvangen dan begroot. Een financieel nadeel geven we aan met een N. Dit betekent dat meer is uitgegeven of minder is ontvangen dan begroot. Ook zijn de acht verplichte paragrafen opgenomen. Net als in de Begroting 2025 zijn daaraan de paragrafen Duurzaamheid, Dienstverlening, Taakstellingen en Kredietrapportage toegevoegd.

Het tweede onderdeel is de jaarrekening. Hierin leggen we financiële verantwoording af. In de jaarrekening zijn onder andere het overzicht van baten en lasten, de balans en de staat van reserves en voorzieningen opgenomen inclusief toelichting. Tot slot is een afkortingenlijst opgenomen.

Naast dit document is ook een bijlagenboek opgesteld. Hierin zijn nadere financiële gegevens opgenomen, zoals de details van de kredietrapportage en de staat van activa.

In de Jaarstukken 2025 kunnen afrondingsverschillen voorkomen. Bedragen zijn opgenomen in duizenden euro's. Verschillen worden toegelicht als deze € 150.000 of meer zijn. De bedragen in de tabellen en toelichtingen zijn afgerond op duizend euro.

2.1 PROGRAMMA 1: BESTUUR EN ONDERSTEUNING

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

SAMENWERKING

Wij voelen de noodzaak onze blik naar buiten te vergroten. Daarom gaan we al bestaande samenwerkingen activeren. Bij het aangaan van nieuwe samenwerkingen maken we een goede afweging op basis van de voor- en nadelen.

FINANCIËN EN BEDRIJFSVOERING

Financiën

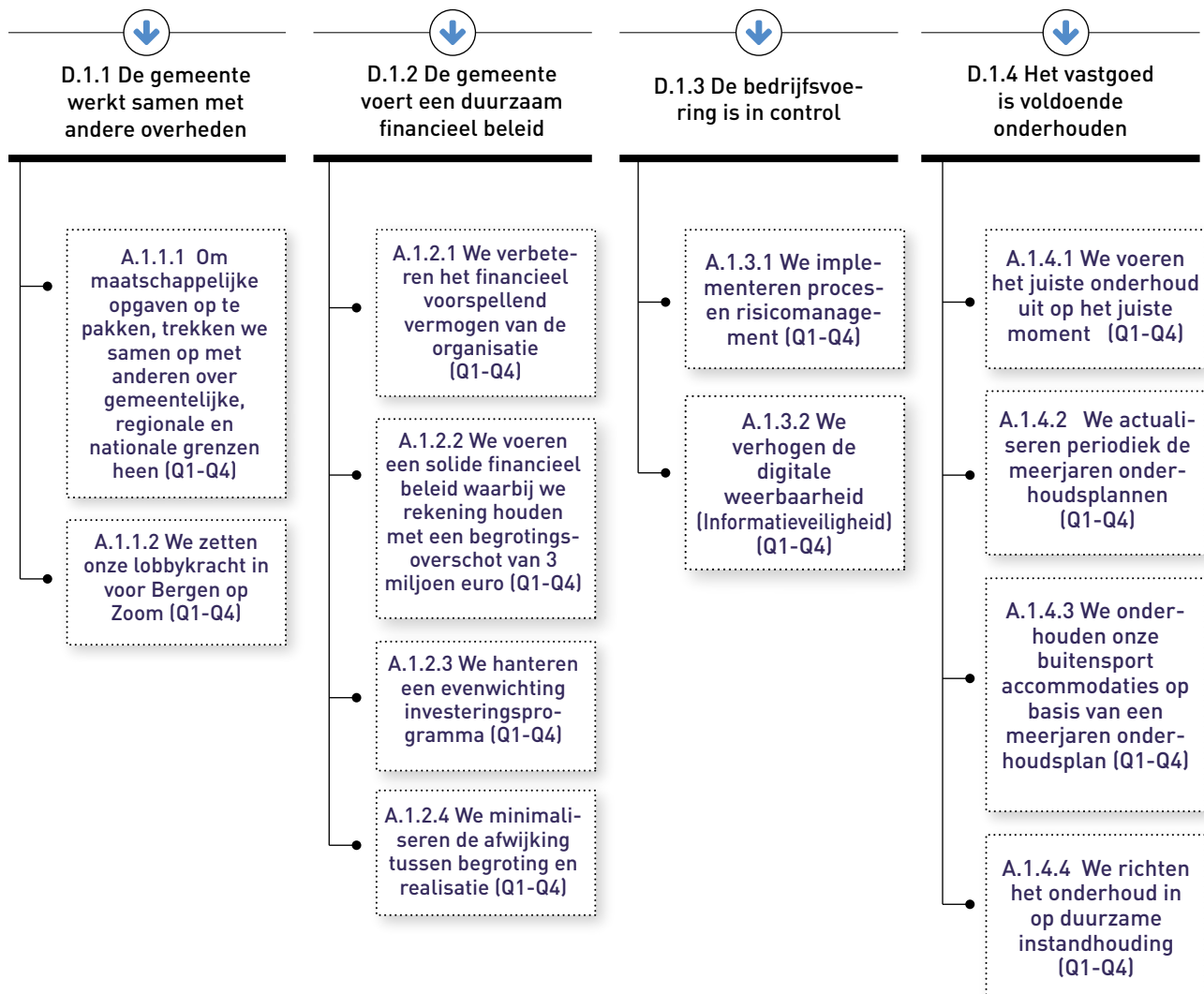
We gaan door met het op orde houden van de gemeentelijke financiën. Vanuit een duurzaam financieel beleid zorgen we dat de schuldenlast niet te veel oploopt en zorgen we voor een betere solvabiliteit. We waken voor een passend risicoprofiel bij de grondexploitaties en houden de renteontwikkeling goed in de gaten. Achterstallig onderhoud werken we weg. En over onze financiële positie rapporteren we transparant.

Bedrijfsvoering

We zijn bezig met het verder opbouwen van de organisatie en hard op weg naar een normale bedrijfsvoering. Dit betekent dat we stappen zetten om in control te komen, dat we de organisatie aandacht geven. De komende jaren zal de bedrijfsvoering meebewegen met de realisatie van de taakstellingen maar ook nog steeds in ontwikkeling blijven om aan de huidige standaard te kunnen blijven voldoen. Dit vraagt ook het komend jaar extra inspanning om de doelstellingen waar te kunnen maken. Daarbij is niet alleen aandacht voor het financiële beleid belangrijk, maar zeker ook het blijven volgen van technologische ontwikkelingen, personele ontwikkelingen, ontwikkelingen op gebied van communicatie, facilitair en dienstverlening.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
1.1	De gemeente werkt samen met andere overheden		
1.1.1	Om maatschappelijke opgaven op te pakken, trekken we samen op met anderen over gemeentelijke, regionale en nationale grenzen heen (Q1-Q4)	100%	We werkten samen met gemeenten en andere partners op lokale tot landelijke schaal om grote maatschappelijke opgaven zoals klimaat, wonen en arbeid op te pakken.
1.1.2	We zetten onze lobbykracht in voor Bergen op Zoom (Q1-Q4)	100%	We zetten onze lobbykracht doelgericht in, versterkten netwerken en brachten onze belangen flexibel onder de aandacht bij andere overheden.
1.2	De gemeente voert een duurzaam financieel beleid		
1.2.1	We verbeteren het financieel voorspellend vermogen van de organisatie (Q1-Q4)	90%	We geven de raad eerder inzicht door niet te wachten op zekerheid, maar te werken met ramingen in de P&C-cyclus die bijgesteld worden.
1.2.2	We voeren een solide financieel beleid waarbij we rekening houden met een begrotingsoverschot van 3 miljoen euro (Q1-Q4)	100%	Een structureel sluitende begroting 2026 is goedgekeurd, met een jaarlijkse dotatie van € 3 miljoen. Ook in 2025 is € 3 miljoen toegevoegd aan de reserve.
1.2.3	We hanteren een evenwichtig investeringsprogramma (Q1-Q4)	100%	Het investeringsprogramma blijft binnen beleidskaders en de investeringsquote stijgt en is vanaf 2027 groter dan 2% en daarmee groen.
1.2.4	We minimaliseren de afwijking tussen begroting en realisatie (Q1-Q4)	90%	Via een slotwijziging in december is de raad geïnformeerd over de laatste inzichten, waardoor de afwijking bij de jaarrekening is verkleind.
1.3	De bedrijfsvoering is in control		
1.3.1	We implementeren proces- en risicomanagement (Q1-Q4)	100%	De processen zijn in beeld en het plan om een deel van deze processen te beschrijven is opgesteld.
1.3.2	We verhogen de digitale weerbaarheid (Informatieveiligheid) (Q1-Q4)	100%	Onze digitale weerbaarheid groeit door segmentatie, maatregelen en toegangsrechten. Toelichting staat in de Paragraaf Bedrijfsvoering.
1.4	Het vastgoed is voldoende onderhouden		
1.4.1	We voeren het juiste onderhoud uit op het juiste moment (Q1-Q4)	95%	Op basis van het meerjarenonderhoudsplan wordt een jaarplan gemaakt. Dit is in 2025 uitgevoerd. Bij enkele panden die niet tot de kernportefeuille behoren is terughoudend omgegaan met het onderhoud.
1.4.2	We actualiseren periodiek de meerjarenonderhoudsplannen (Q1-Q4)	100%	Is uitgevoerd.
1.4.3	We onderhouden onze buitensport accommodaties op basis van een meerjarenonderhoudsplan (Q1-Q4)	100%	Op basis van het meerjarenonderhoudsplan wordt een jaarplan gemaakt. Dit is in 2025 uitgevoerd.
1.4.4	We richten het onderhoud op duurzame instandhouding (Q1-Q4)	100%	Hiermee wordt geen verduurzaming bedoeld maar het zo efficiënt mogelijk onderhouden voor nu en de langere termijn.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Gemiddelde WOZ-waarde (x € 1.000)	398 (2025)	249	270	304	312	333
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden, in €	957 (2025)	848	919	956	982	1.006
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden, in €	1.050 (2025)	888	963	1.003	1.030	1.057

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

*De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

Wettelijke indicatoren	Realisatie			
	2022	2023	2024	2025
Formatie fte per 1.000 inwoners	8,1	7,6	7,7	7,8
Bezetting fte per 1.000 inwoners	7,0	6,8	7,0	7,3
Apparaatskosten per inwoner (€)	668	678	657	700
Externe inhuur kosten als % van de totale loonsom + totale kosten inhuur externen	19,7%	23,2%	20,8%	20,5%
Overhead % van totale lasten	7,7%	7,8%	7,8%	7,9%
Verzuimpercentage	6,4%	5,2%	7,7%	5,8%

Noot: Het aantal inwoners in de gemeente Bergen op Zoom per 31-12-2025 is 70.693.

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet	2025
Financiële verordening ex artikel 213 Gemeentewet (Controleverordening)	2025
Nota Investeren en Afschrijven	2024
Nota Reserves en Voorzieningen	2020
Toekomstvisie Bergen op Zoom	2021
Vastgoedbeleid	2025

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
Belgisch-Nederlands grensoverleg (BENEGO)	Grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse gemeenten in onze regio.	€ 3.090
Belastingensamenwerking West-Brabant (BWB)	De uitvoering van de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en het verzorgen van de informatieverstrekking aan burgers en bedrijven die woonachtig of gevestigd zijn in het grond- of werkgebied van een van de deelnemende partijen.	€ 1.730.000
NV Bank Nederlandse Gemeenten	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
PZEM NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
GBE Aqua NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
Enexis Holding NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging	
Publiek belang Elektriciteitsproductie BV en Claim Staat Vennootschap BV	Deze 2 NV's zijn opgericht voor het vertegenwoordigen van de 136 verkopende aandeelhouders (diverse gemeenten en provincies) bij het beheer en de uitoefening van rechten en verplichtingen als gevolg van het aandelenpakket Essent nv.	

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil 2025	V / N
Baten	217.689	218.289	229.933	231.632	1.699	V
Lasten	37.667	37.802	44.962	42.489	2.473	V
Saldo baten en lasten	180.022	180.487	184.971	189.143	4.172	V
Vermindering van reserves	1.374	891	631	618	-13	N
Vermeerdering van reserves	4.655	3.000	3.000	3.000	0	-
Saldo reserves	-3.281	-2.109	-2.369	-2.382	-13	N
Gerealiseerd resultaat	176.741	178.378	182.603	186.761	4.159	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Resultaat van baten en lasten € 3.152 V.

In de begroting wordt hier het saldo van de (gewijzigde) begroting opgenomen. Na de slotwijziging in de raadsvergadering van december bedroeg het begrotingssaldo € 3,2 miljoen voordelig. Dit bedrag wordt alleen in de begroting gebruikt en levert daarom in de jaarrekening een saldo op.

Bestuur € 1.224 N.

In het kader van de Wet toekomst pensioenen worden de APPA-pensioenen per 1 januari 2028 overgedragen aan het ABP. Hiervoor is de voorziening herzien. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op reserves en voorzieningen.

Burgerzaken € 166 V.

De opbrengsten uit leges en rechten zijn per saldo € 84.000 hoger dan begroot. Dit komt door een stijging van het aantal aanvragen voor onder andere reisdocumenten. Deze piek houdt aan tot 2029. In de begroting 2026 is rekening gehouden met deze reisdocumentenpiek. Daardoor verwachten we dat de opbrengsten vanaf 2026 in lijn zijn met de begrote opbrengsten.

Bij de slotwijziging is het budget voor de verkiezingen ten onrechte verhoogd. Bij de afwikkeling van het jaar bleek deze verhoging niet nodig (€ 70.000 voordelig).

De overige verschillen bedragen per saldo € 12.000 voordelig.

Overhead € 1.632 V.

Projectbudgetten en software

Het project Duurzame Digitale Dienstverlening loopt door in 2026. Van het oorspronkelijke budget is nog € 165.000 beschikbaar. Dit bedrag is nodig om het project af te ronden. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen.

Op het budget voor software resteert € 208.000. Dit komt vooral omdat de invoering van het nieuwe personeelssysteem minder heeft gekost dan vooraf gedacht. Het project is afgerond, maar voor de nazorgfase is nog € 95.000 nodig.

Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2026.

Personeelslasten en overhead

Op de personeelslasten is een voordeel van € 575.000. Dit komt doordat de kosten voor sociale uitkeringen lager waren dan verwacht en doordat meer uren zijn doorbelast naar investeringskredieten en grondexploitaties. Hierdoor is ook de opslag voor overhead hoger uitgevallen, wat binnen het programma een extra voordeel van € 235.000 oplevert. Een uitgebreide toelichting op de personele lasten is opgenomen in paragraaf 3.10 Bedrijfsvoering.

Huisvesting en facilitaire lasten

Lagere lasten voor kantoorartikelen, gas, water en licht, onderhoud, huur en lease leiden tot een voordeel van € 135.000. Dit wordt met name veroorzaakt door verschillen in verbruik, fluctuaties in de energiedagkoersen en variaties in uitgaven.

Voorziening dubieuze debiteuren

Door een toevoeging aan de voorziening voor dubieuze debiteuren ontstaat een nadeel van € 166.000. Deze toevoeging is nodig omdat enkele debiteuren failliet zijn gegaan en de openstaande bedragen waarschijnlijk niet meer worden ontvangen.

Onderhoud Stadskantoor

Voor de inrichting en binnenzijde van het Stadskantoor (de hoogbouw) is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld met een looptijd van 10 jaar. Dit plan omvat onder andere onderhoud en vervanging van vloerafwerking en de wandafwerking. In 2025 is hier een bedrag van € 526.000 voor gereserveerd. Voorgesteld wordt dit bedrag over te hevelen naar 2026.

Overige overheadposten

De overige onderdelen binnen overhead zorgen samen voor een voordeel van € 193.000.

Treasury € 262 V.

In 2025 is minder geleend. Daarnaast waren de rentetarieven lager dan geraamd. Ook kon meer uit eigen middelen worden

gefinancierd, doordat de stand van de reserves en voorzieningen hoger was dan geraamd.

Onroerendezaakbelasting **€ 726 N.**

De opbrengsten uit de onroerendezaakbelastingen vallen dit jaar € 726.000 lager uit. Dit komt doordat de voorziening voor dubieuze debiteuren is verhoogd door een stijging van het aantal oninbare vorderingen.

Daarnaast zijn voor niet-woningen meer waardeverminderingen over voorgaande jaren verleend. Ook zijn de inkomsten uit invorderingskosten en rente lager dan verwacht.

Uitkeringen gemeentefonds **€ 1.276 V.**

De uitkeringen uit het gemeentefonds vallen dit jaar € 1.276.000 hoger uit dan begroot. De algemene uitkering die we van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van onze taken is in de decembercirculaire 2025 verhoogd met € 600.000.

Dit bedrag heeft te maken met een algemene nabetaling over 2023 en aanvullende middelen voor 2025.

Daarnaast ontvangen we nog afrekeningen over 2024 door bijstellingen op de maatstaven. Voorbeelden van maatstaven

zijn het aantal inwoners, het aantal bijstandsontvangers en het aantal woningen. Deze maatstaven worden landelijk gebruikt voor de verdeling van de algemene uitkering en worden door het Rijk nog tot twee jaar na afloop van het jaar aangepast.

BCF/BTW suppletie **€ 417 N.**

Uit de opvolging van het boekenonderzoek van de Belastingdienst is gebleken dat er nog extra suppleties moeten worden ingediend over de jaren 2023 en 2024. Deze zijn verwerkt in de jaarrekening als nagekomen last.

Overig **€ 51 V.**

Dit betreft meerdere kleinere verschillen binnen het programma. Deze verschillen zijn afzonderlijk lager dan € 150.000 en tellen samen op tot een voordeel van € 50.000.

Reservemutaties **€ 13 N.**

De onttrekking voor frictiekosten is marginaal € 13.000 lager dan begroot.

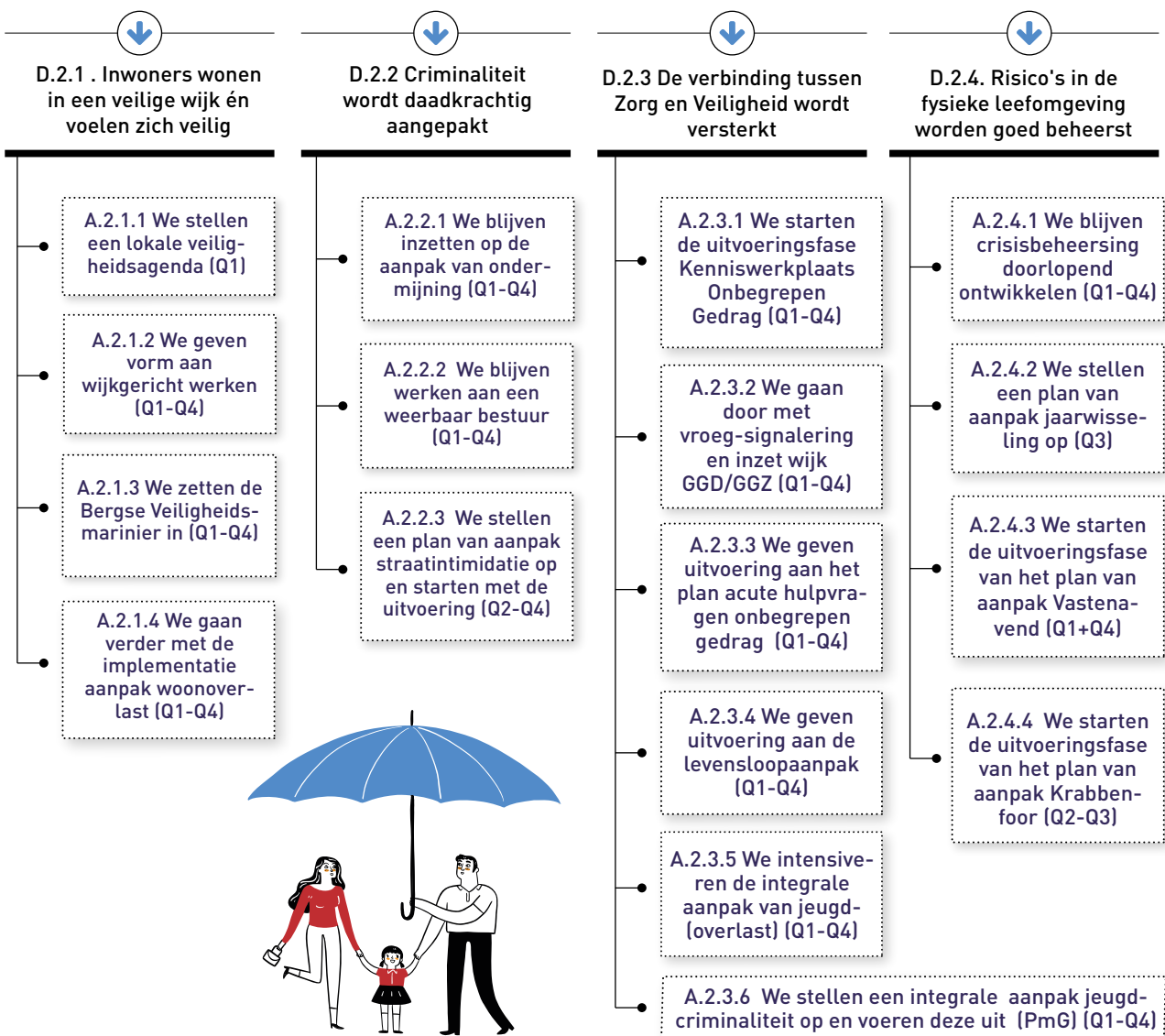
2.2 PROGRAMMA 2: VEILIGHEID

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Onze inwoners behoren zich veilig te voelen. Zichtbare handhaving kan hier een bijdrage aan leveren.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
2.1	Inwoners wonen in een veilige wijk en voelen zich veilig		
2.1.1	We stellen een lokale veiligheidsagenda op (Q1)	100%	De lokale veiligheidsagenda is vastgesteld en ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad (U25-000653).
2.1.2	We geven vorm aan wijkgericht werken (Q1-Q4)	100%	De boa's en veiligheidsadviseurs hebben gewerkt aan betere zichtbaarheid en bereikbaarheid in de wijken. De wijkboa's hebben hun netwerk uitgebreid en een training wijkgericht werken gevolgd. Daarnaast is een website gemaakt met informatie over de boa's en hun werk. Samen met buurtpreventieteams en bewoners zijn rondes gelopen om overlastlocaties in beeld te brengen. In Noordgeest is een nieuw ontmoetingspunt geopend waar de wijkboa en partners regelmatig aanwezig zijn. In Meilust wordt een vergelijkbaar punt voorbereid.
2.1.3	We zetten de Bergse Veiligheidsmarnier in (Q1-Q4)	100%	De twee veiligheidsregisseurs zijn regelmatig ingezet bij urgente onveilige situaties en incidenten en hebben gewerkt aan het verder vormgeven van het wijkgericht werken. Daarnaast hebben zij in alle wijken de handhavingskeet ingezet om ideeën en zorgen van bewoners op te halen.
2.1.4	We gaan verder met de implementatie aanpak woonoverlast (Q1-Q4)	100%	De aanpak van woonoverlast is verder uitgewerkt op basis van het bestaande actieplan. Er is gewerkt aan een gemeentelijk meldpunt, aan de voorbereiding van casusoverleggen en aan een sterkere samenwerking met partners.
2.2	Criminaliteit wordt daadkrachtig aangepakt		
2.2.1	We blijven inzetten op de aanpak van ondermijning (Q1-Q4)	100%	Er is gewerkt aan de aanpak van ondermijning. Er zijn controles uitgevoerd bij bedrijven en recreatieparken. Waar nodig zijn maatregelen genomen. Samen met het RIEC zijn verschillende zaken opgepakt. Er is een plan gemaakt voor het buitengebied en gestart met een aanpak voor de haven. Ook zijn trainingen gegeven over radicalisering en bijeenkomsten georganiseerd over digitale veiligheid. Tot slot zijn een DPIA (Data Protection Impact Assessment) en een privacyprotocol vastgesteld om informatie veilig te kunnen delen.
2.2.2	We blijven werken aan een weerbaar bestuur (Q1-Q4)	100%	Er is een collegebijeenkomst gehouden over weerbaarheid. Het Bibob-beleid is uitgevoerd. Er zijn vergunningen en aanbestedingen getoetst. Nieuwe medewerkers zijn opgeleid, er is een kennisplatform ontwikkeld en er zijn bijeenkomsten geweest met het district over het gezamenlijke Bibob-beleid.
2.2.3	We stellen een plan van aanpak straatintimidatie op en starten met de uitvoering (Q2-Q4)	90%	Het plan van aanpak straatintimidatie is opgesteld en ter bespreking aan de gemeenteraad aangeboden. Het wordt daarna door het college vastgesteld. De voorbereiding voor het gefaseerd uitvoeren van het plan is gestart.
2.3	De verbinding tussen Zorg en Veiligheid wordt versterkt		
2.3.1	We starten met de uitvoeringsfase Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag (Q1-Q4)	100%	De Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag (RKO) is verder uitgebreid. In deze samenwerking komen partners samen om kennis te delen en beter om te gaan met onbegrepen gedrag. De focus lag op samenwerken, leren van praktijkervaringen en het ontwikkelen van nieuwe manieren om complexe situaties aan te pakken.
2.3.2	We gaan door met vroegsignalering en inzet van de wijk GGD/GGZ (Q1-Q4)	100%	De vroegsignalering van onbegrepen gedrag is verder versterkt. Wijk-GGZ'ers en wijk-GGD'ers werkten samen met een multidisciplinair team van professionals (het OGGZ-team) om inwoners eerder te bereiken en zwaardere zorg te voorkomen. De aanpak draaide in 2025 als pilot en wordt vanaf 2026 structureel voortgezet.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
2.3.3	We geven uitvoering aan het plan van aanpak acute hulpvragen onbegrepen gedrag (Q1-Q4)	100%	Het plan van aanpak voor acute hulpvragen en meldingen van onbegrepen en verward gedrag in de regio is uitgevoerd en verder doorontwikkeld binnen het kader van de subsidie "Grip op Onbegrip". Op 17 december 2025 is het subsidiebesluit van circa € 1 miljoen toegekend voor de regionale doorontwikkeling van deze aanpak, met uitvoering in 2026 en 2027.
2.3.4	We geven uitvoering aan de levensloopaanpak (Q1-Q4)	100%	Er is uitvoering gegeven aan de levensloopaanpak voor inwoners met complexe problematiek en een hoog veiligheidsrisico. Binnen deze aanpak stemmen zorg, veiligheid en begeleiding hun inzet op elkaar af, zodat inwoners één samenhangend traject krijgen en op eigen tempo kunnen werken aan stabiliteit en veiligheid.
2.3.5	We intensiveren de integrale aanpak van jeugd (overlast) (Q1-Q4)	100%	In 2025 is het Jeugd Preventie Overleg (JPO) volledig gaan draaien. Samen met partners werkt de gemeente aan het voorkomen van jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit door jongeren beter in beeld te brengen en gericht op te treden. Er is een jeugdconvenant opgesteld en er is een jeugdveiligheid netwerkmiddag georganiseerd om kennis te delen. Daarnaast is de samenwerking tussen veiligheid, zorg, onderwijs en het sociaal domein verder versterkt.
2.3.6	We stellen een integrale aanpak jeugdcriminaliteit op en voeren deze uit (PmG) (Q1-Q4)	100%	Er is uitvoering gegeven aan het uitvoeringsplan Preventie met Gezag (PmG). Met input van in- en externe partners is gewerkt aan het vormgeven van profielen voor interventies. Daarnaast is sterk ingezet op samenwerking met het netwerk, zoals scholen, om jongeren en risicogroepen beter in beeld te krijgen. Zie verder onder 2.3.5.
2.4	Risico's in de fysieke leefomgeving worden goed beheerst		
2.4.1	We blijven crisisbeheersing doorlopend ontwikkelen (Q1-Q4)	100%	De crisisorganisatie is geherstructureerd. De crisisfuncties zijn geïnventariseerd en ingevuld en de benodigde ruimtes en faciliteiten zijn op orde gebracht. De interne crisisorganisatie is nu in de basis op orde. De volgende fase staat in het teken van opleiden en oefenen, zodat we goed voorbereid zijn op mogelijke incidenten, rampen of crises.
2.4.2	We stellen een plan van aanpak jaarwisseling op (Q3)	100%	Er is een integraal plan van aanpak opgesteld. De raad is hierover geïnformeerd via een raadsinformatiebrief (U25-005878). Het betrof een brede aanpak waarin preventie, samenwerking en snelle actie bij onrust centraal stonden. Hierbij was aandacht voor inzet van hulpdiensten, verbinding, jongerenwerk en maatschappelijke activiteiten. Door te investeren in verbinding en veiligheid, is bijgedragen aan een beheersbaar oud en nieuw.
2.4.3	We starten de uitvoeringsfase van het plan van aanpak Vastenavond (Q1+Q4)	100%	Het plan van aanpak voor Vastenavond is uitgevoerd. Er is sterk ingezet op betere samenwerking met alle betrokken partijen. Dit heeft gezorgd voor een goed en soepel verloop van het evenement.
2.4.4	We starten de uitvoeringsfase van het plan van aanpak Krabbenfoor (Q2-Q3)	100%	Het plan van aanpak voor de Krabbenfoor is uitgevoerd. Ook hier is sterk ingezet op goede samenwerking en kijken we terug op een geslaagd evenement.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk *	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 jongeren)	10 (2025)	9	9	8	14	17
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	2,1 (2025)	3,2	2,6	2,3	2,3	1,9
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	4,6 (2025)	5,0	4,6	5,1	6,0	6,0
Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	1,2 (2025)	1,7	1,8	1,3	1,3	1,7
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)	5,7 (2025)	5,7	5,7	6,4	6,9	8,3

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

AANVULLENDE INDICATOREN

Met deze aanvullende indicatoren laten we zien wat het effect is van ons beleid en hoever we zijn met het bereiken van onze doelen. We merken daarbij op dat ook andere factoren invloed hebben op deze cijfers, die we zelf niet kunnen beïnvloeden.

Omschrijving indicator	Nederland 2023	Markiezzaten 2023	Gemeenten 70K+ 2023	Realisatie		
				2021	2023	2025
Voelt zich weleens onveilig in buurt (%)	15	18	19	20	22	*
Voelt zich vaak onveilig in buurt (%)	2	4	3	4	4	*

Bron: Veiligheidsmonitor (2-jaarlijks onderzoek, % zijn afgerond)

* Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026) waren deze gegevens nog niet bekend.

Omschrijving indicator	Gemeenten 50K-100K inwoners	Realisatie			
		2022	2023	2024	2025
Politiregistraties overlast door dakloos persoon code E41 (aantal per 10.000 inwoners)	13,31 (2025)	59,36	65,78	74,04	41,03
Politiregistraties overlast door verward persoon code E33 (aantal per 10.000 inwoners)	90,71 (2025)	148,32	145,94	169,17	158,85
Politiregistraties overlast jeugd (aantal per 10.000 inwoners)	57,29 (2025)	50,52	39,93	63,71	65,82
Ondermijnende criminaliteit - drugsdelicten (aantal per 10.000 inwoners)	8,28 (2025)	16,50	14,09	17,07	20,23

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

Omschrijving indicator	Realisatie		
	2023-2024	2024-2025	2025-2026
Jaarwisseling politie incidenten (aantal)	57	41	27
Jaarwisseling brandweer incidenten brand (aantal)	15	22	19
Jaarwisseling gemeente ontvangen overlastmeldingen (aantal)	303	596*	1.088

Bron: ontvangen informatie van brandweer en politie en uit het gemeentelijk meldingssysteem Signalen

* Eerste jaarwisseling waarbij meldingen vuurwerkoverlast niet meer bij de politie zijn gemeld, maar grotendeels bij de gemeente

Omschrijving indicator	Realisatie		
	2023	2024	2025
Afgehandelde overlastmeldingen door boa's (aantal)	3.570	6.590*	8.492
Afgehandelde meldingen boa's binnen gestelde afhandeltermijn (%)	95	95	98

Bron: gemeentelijk meldingssysteem Signalen

* Vanaf 1 januari 2024 worden alle meldingen parkeeroverlast door de gemeentelijke boa's afgehandeld (in de jaren daarvoor werd een deel afgehandeld door Parkeerbeheer BV).

Omschrijving indicator	Realisatie		
	2023	2024	2025
Klanttevredenheid afhandeling meldingen boa's (%):			
Ontevreden	12,4	10,9	12,3
Geen reactie	70,6	78,4	73,2
Tevreden	17,0	10,7	14,5

Bron: gemeentelijk meldingssysteem Signalen

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Integraal Veiligheidsplan 2023-2026 District De Markiezaten	2023
Veiligheidsstrategie "Bergen moet veiliger" (Veiligheidskader)	2023
Pijlervisie Sociaal en Veilig	2024
Regionaal Beleidsplan ZWB 2023-2026 (hele politie-eenheid)	2023
Beleidsplan Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant 2023-2027	2023
Algemene Plaatselijke Verordening	2025
Beleidskader gemeentelijk cameratoezicht 2022	2022
Beleidsregel Bibob 2024	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
Veiligheidsregio Mid-den- en West-Brabant (VRMWB)	Door afstemming tussen hulpdiensten bereiken we grotere slagkracht en betere dienstverlening.	€ 4.855.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil 2025	V/N
Baten	179	617	591	442	-148	N
Lasten	8.266	9.520	9.647	9.427	220	V
Saldo baten en lasten	-8.087	-8.904	-9.057	-8.985	72	V
Vermindering van reserves	0	0	0	0	0	0
Vermeerdering van reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-8.087	-8.904	-9.057	-8.985	72	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Veiligheidsregio € 65 V.

Vanuit de Veiligheidsregio heeft een correctie plaatsgevonden op de inwonersbijdrage. Hierdoor zijn de lasten lager uitgevallen dan in de begroting was voorzien.

Rampenbestrijding € 37 V.

De hogere incidentele inkomsten vloeien voort uit een afrekening met betrekking tot de FLO-intekentaak over 2024. De lagere uitgaven zijn het gevolg van minder werkzaamheden aan structurele taken dan gebruikelijk.

Overig € 30 N.

Binnen de overige budgetten van het programma is per saldo sprake van een nadeel. Het betreft diverse kleinere afwijkingen die elkaar grotendeels compenseren en daarom niet afzonderlijk zijn toegelicht.

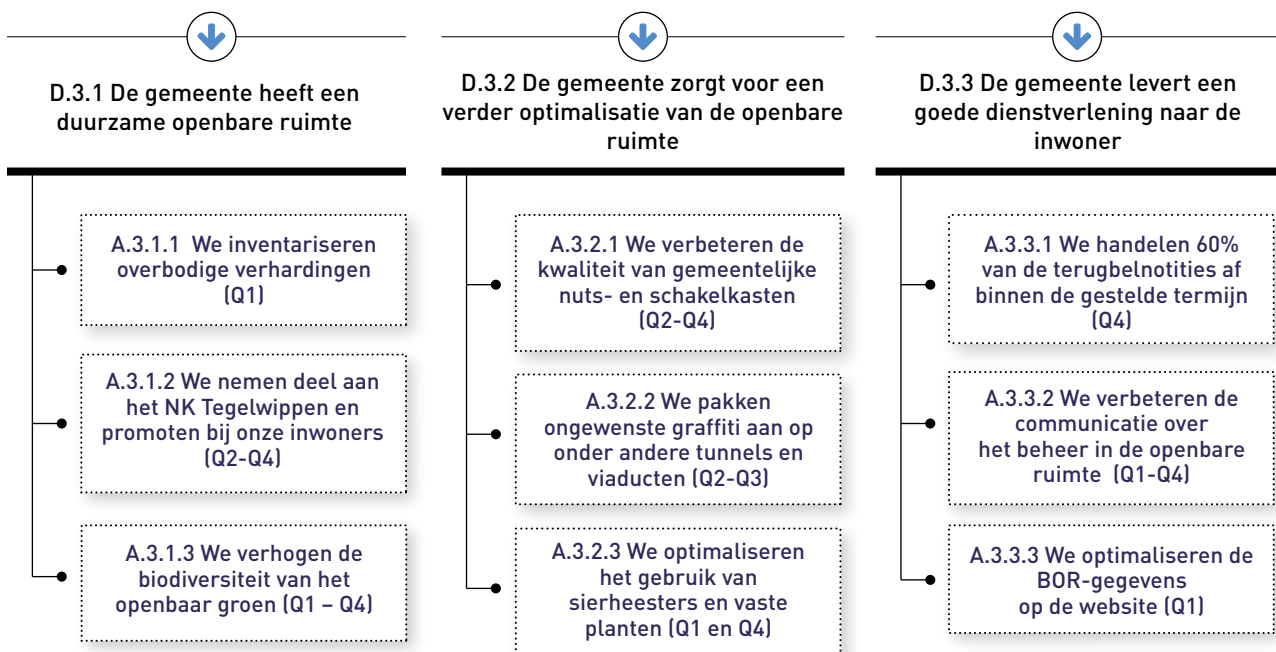
2.3 PROGRAMMA 3: BEHEER OPENBARE RUIMTE

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Al onze inwoners moeten kunnen wonen en verblijven in een buurt die bereikbaar is en goed wordt onderhouden. Daarom zorgen we, samen met de buurt, voor groene, schone wijken. We realiseren veilige routes naar school of werk, pakken zwerfvuil aan en zorgen ervoor dat de parkeerproblematiek niet verergert.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
3.1	De gemeente heeft een duurzame openbare ruimte		
3.1.1	We inventariseren overbodige verhardingen (Q1)	100%	Inventarisatie is uitgevoerd.
3.1.2	We nemen deel aan het NK Tegelwippen en promoten bij onze inwoners (Q2-Q4)	100%	In totaal hebben we ruim 90.000 tegels 'gewipt', en zijn we overall 8e in deze competitie geëindigd
3.1.3	We verhogen de biodiversiteit van het openbaar groen (Q1 – Q4)	100%	Mede door deelname aan het NK tegelwippen, hebben we het nieuwe inheemse vaste plantenconcept aangeplant
3.2	De gemeente zorgt voor een verdere optimalisatie van de openbare ruimte		
3.2.1	We verbeteren de kwaliteit van gemeentelijke nuts/schakelkasten (Q2-Q4)	100%	In het kader van het verbeteren van de kwaliteit van gemeentelijke nuts- en schakelkasten hebben we de objecten in het park Kijk in de Pot en op het Hyacintenveld aangepakt.
3.2.2	We pakken ongewenste graffiti aan op onder andere tunnels en viaducten (Q2-Q3)	100%	Meerdere locaties zijn aangepakt, waaronder het beschilderen van de tunnel bij Zuidgeest, de sporthallen en enkele wanden op het industrieterrein.
3.2.3	We optimaliseren het gebruik van sierheesters en vaste planten (Q1 en Q4)	100%	Twee nieuwe typen concepten zijn met succes uitgetoetst, zowel de vaste planten matten als het Living Landscape concept.
3.3	De gemeente levert een goede dienstverlening naar de inwoner		
3.3.1	We handelen 60% van de terugbelnotities af binnen de gestelde termijn (Q4)	100%	Terugbelafspraken worden voor 90% opgevolgd binnen de gestelde termijn.
3.3.2	We verbeteren de communicatie over het beheer in de openbare ruimte (Q1-Q4)	100%	Vorig jaar hebben we veel bewonersbrieven gestuurd en is alle informatie die we verstuurd hebben ook naar de raad gegaan.
3.3.3	We optimaliseren de BOR-gegevens op de website (Q1)	100%	Al het beleid is bekeken, ook de participatiekaart is toegevoegd aan de website.

INDICATOREN

Thema's	Binnenstad		Bijzondere gebieden		Invalswegen		Woongebieden		Industriegebieden		Parken		Recreatiegebieden		Buiten gebied	
	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S	A	S
Groen	B	B	B	B	B	B	B	B	C	C	B	B	C	C	C	C
Verharding	B	C	B	B	B	B	B	C	C	C	B	B	C	C	C	C
Water	B	-	B	B	B	A	B	A	A	A	B	B	C	A	C	A
Riolering	B	B	B	B	B	B	B	B	B	C	B	A	B	B	B	B
CTK*	B	C	B	C	B	B	B	C	B	C	B	C	B	B	B	C
Meubilair	B	B	B	B	B	B	B	B	C	B	B	B	C	C	C	B
Reiniging	A	B	B	B	B	B	B	B	B	C	B	B	B	C	B	B

Bron: www.bergenopzoom.apptimizeplatform.nl

CTK* staat voor Civieltechnische Kunstwerken

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Grondstoffenbeleidsplan	2024
Beleidsvisie Materieel erfgoed	2013
Beleidsnota Mobiliteit 2025-2035	2025
Beleidsnota Parkeernormen	2025
Gebiedsvisie Brabantse Wal – Bergen op Zoom Oost	2010
Gemeentelijk Waterplan 2024-2027	2023
Groenstructuurplan	2006
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) 2023-2027	2022
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2023
Toekomstbeeld binnenstad	2023

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil 2025	V/N
Baten	1.384	948	1.188	1.281	93	V
Lasten	40.235	23.171	23.521	22.224	1.296	V
Saldo baten en lasten	-38.851	-22.223	-22.333	-20.944	1.389	V
Vermindering van reserves	4.792	77	77	77	0	-
Vermeerdering van reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	4.792	77	77	77	0	-
Gerealiseerd resultaat	-34.059	-22.146	-22.256	-20.867	1.389	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Civiele kunstwerken € 304 V.

De kosten voor civieltechnische kunstwerken zijn lager uitgevallen dan begroot. Het geplande onderhoud kon nog niet worden uitgevoerd, omdat eerst de aanbesteding van de civieltechnische werkzaamheden moest worden afgerond. Na gunning van de aanbesteding(en) zal het werk alsnog worden uitgevoerd in overeenstemming van het uitvoeringsprogramma.

Vanaf 2025 is de samenwerking met het WVS geïntensiveerd. Bijkomend voordeel is dat het WVS mensen inzet met een afstand tot de arbeidsmarkt. Als gemeente Bergen op Zoom leveren wij hierdoor een bijdrage aan de invulling van Social Return On Investment (SROI).

Personele lasten € 93 V.

De personele kosten zijn lager dan begroot, de beschikbare formatieruimte is niet geheel benut. De ervaringen hebben geleerd dat het moeilijk is om gekwalificeerd personeel te vinden om de werkzaamheden in de openbare ruimte uit te voeren.

Openbare verlichting € 997 V.

Van de energieleverancier is een restitutie ontvangen voor eerder in rekening gebrachte energiekosten voor het niet bemeterde deel van de openbare verlichting.

Overig € 5 N.

Dit betreft meerdere verschillen over het gehele programma.

2.4 PROGRAMMA 4: ECONOMIE

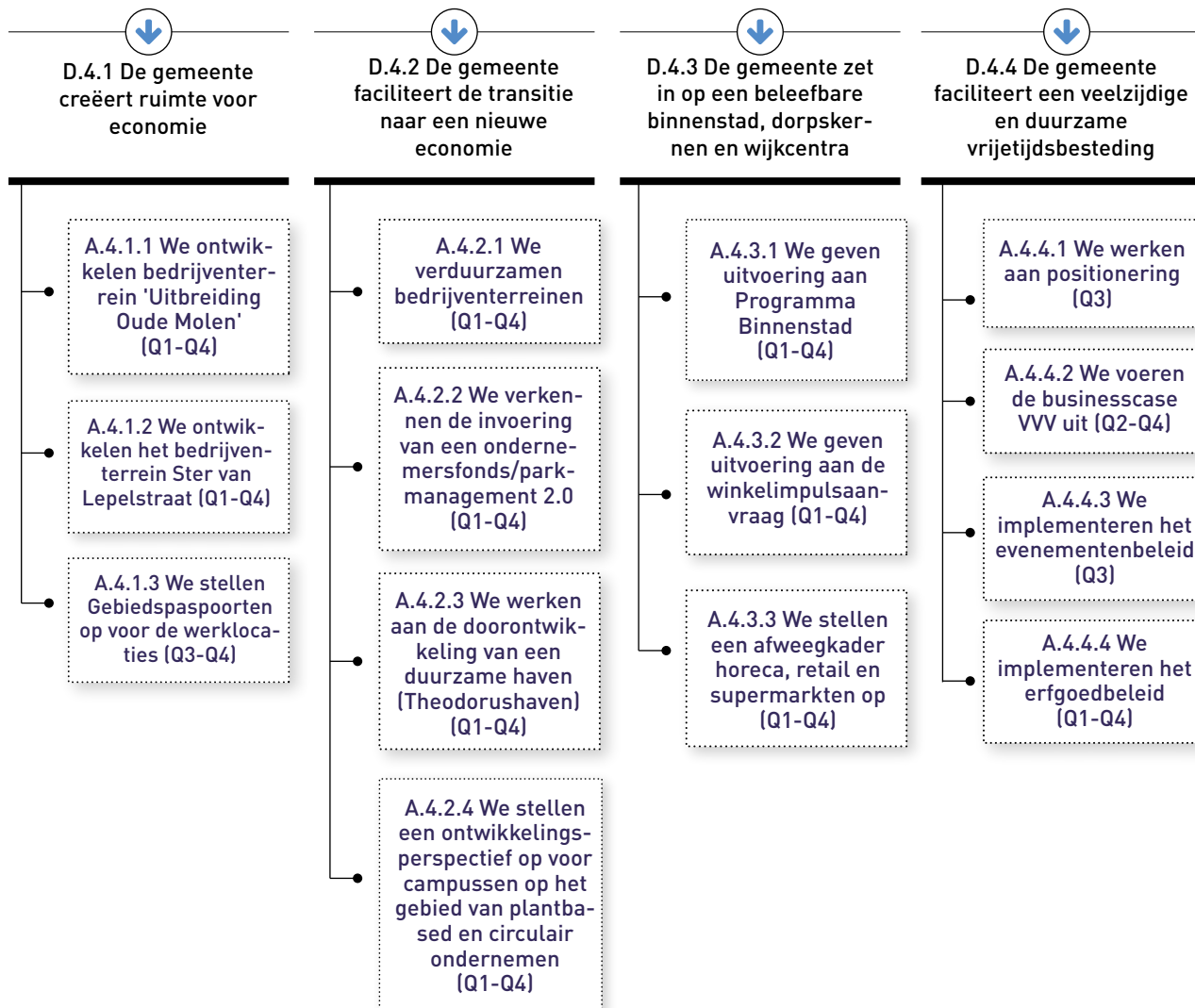
Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Wij willen dat het in de gemeente Bergen op Zoom fijn wonen, werken en (be)leven is. Daarvoor moet nog wel wat gebeuren. Van de aanpak van onze historische binnenstad, het aantrekken van meer en diverse werkgelegenheid, het anders inrichten van onze sportieve en culturele infrastructuur (de businesscases cultuur en sport) tot aan Bergen op Zoom op de kaart zetten als (be)leefstad met recreatieve hotspots als de Bergse Heide en de Boulevard (waaronder de Waterschans). De luiken moeten open en zichtbaar worden voor andere overheden in Den Bosch, Den Haag en Brussel. Ook gaan we meer en beter samenwerken met andere steden, bedrijven en kennis- en onderwijsinstellingen om onze campussen (Agro-economie, Biobased, (Podium)Techniek en Zorg) verder te versterken.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
4.1	De gemeente creëert ruimte voor economie		
4.1.1	We ontwikkelen bedrijventerrein 'Uitbreiding Oude Molen' (Q1-Q4)	70%	Het project is in 2025 officieel gestart, er is echter nog geen gebiedspaspoort voor deze locatie opgesteld omdat gebiedspaspoorten gemeentebreed en integraal een separate activiteit gaat worden in 2026.
4.1.2	We ontwikkelen het bedrijventerrein Ster van Lepelstraat (Q1-Q4)	70%	Van de werkzaamheden die zijn benoemd in de begroting is alleen het IPVE nog niet afgerond. In de zoektocht naar een projectleider is prioriteit gegeven aan het maken van afspraken met de initiatiefnemer en het regionale afstemmen van dit project.
4.1.3	We stellen gebiedspaspoorten op voor de werklocaties (Q3-Q4)	50%	Hier is weliswaar een start mee gemaakt, maar dit moet in 2026 verder worden afgerond. Het proces blijkt arbeidsintensiever te zijn dan vooraf was ingeschat.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
4.2	De gemeente faciliteert de transitie naar een nieuwe economie		
4.2.1	We verduurzamen bedrijventerreinen (Q1-Q4)	100%	Op de facetten van het project Grote Oogst hebben we de beoogde doelstellingen behaald, zoals de realisatie van de vergroening op TNP, we boeken voortgang met betrekking tot de energiehub en zijn nauw betrokken geraakt in het waterstofproces met de betreffende stakeholders.
4.2.2	We verkennen de invoering van een ondernemersfonds/parkmanagement 2.0 (Q1-Q4)	50%	Zoals gemeld in het 2e concernbericht is besloten de eventuele invoeringsdatum aan te passen naar 1-1-2027.
4.2.3	We werken aan de doorontwikkeling van een duurzame haven (Theodorushaven) (Q1-Q4)	100%	Het onderzoek van LCB en Argaleo is afgerond en heeft het beoogde inzicht in de goederenbewegingen opgeleverd waarmee we verder kunnen toewerken naar een duurzame en toekomstbestendige haven. Samenwerking met Brabant Ports loopt conform plan.
4.2.4	We stellen een ontwikkelingsperspectief op voor campussen op het gebied van plantbased en circulair ondernemen (Q1-Q4)	100%	Zowel de ontwikkelingen bij het GCC als bij het DAB lopen zoals gepland. GCC is in ontbinding en het DAB heeft verdere voorbereidingen getroffen voor de realisatie van onderzoeksfaciliteiten.
4.3	De gemeente zet in op een beleefbare binnenstad, dorpskernen en wijkcentra		
4.3.1	We geven uitvoering aan Programma Binnenstad (Q1-Q4)	100%	Op alle 5 ambities is voortgang geboekt, alhoewel sommige voorstellen nog in 2026 naar de raad zijn gegaan ter bespreking of ter besluitvorming (afweegkader en leegstandsverordening). De leegstands aanpak is door middel van diverse instrumenten ingezet.
4.3.2	We geven uitvoering aan de winkelpulsaanvraag (Q1-Q4)	100%	Voorstel is naar de raad gegaan in Q1 2026.
4.3.3	We stellen een afweegkader horeca, retail en supermarkten op (Q1-Q4)	100%	Voorstel is naar de raad gegaan in Q1 2026.
4.4	De gemeente faciliteert een veelzijdige en duurzame vrijetijdsbesteding		
4.4.1	We werken aan positionering (Q3)	100%	Voorstel is naar de raad gegaan in Q1 2026.
4.4.2	We voeren de businesscase VVV uit (Q2-Q4)	0%	Conform eerdere berichtgeving in het 2e concernbericht is dit project uitgesteld tot na de afronding van het positioneringstraject.
4.4.3	We implementeren het evenementenbeleid (Q3)	70%	Na de commissievergadering en het hierop volgende collegebesluit van het nieuwe evenementenbeleid zijn de elementaire zaken geïmplementeerd. Zo worden er stroomkosten doorbelast aan organisatoren en zijn we bezig om de locatieprofielen op te maken. Het proces rondom de vergunningaanvragen (digitaal loket) is echter bijvoorbeeld nog niet afgerond. Dit gaan we in 2026 gereed maken.
4.4.4	We implementeren het erfgoedbeleid (Q1-Q4)	100%	Voorstel is naar de raad gegaan in Q1 2026.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Economie: functiemenging (verhouding tussen banen en woningen), als percentage	54,5 % (2024)	50,4%	50,9%	51,3%	51,1%	**
Economie: Vestigingen (van bedrijven), aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	191,4 (2024)	144,3	151,6	163,8	170,1	**

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026) waren deze gegevens nog niet bekend.

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Toekomstbeeld binnenstad	2023
Pijlervisie economie	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
Regio West-Brabant (RWB)	De Regio West-Brabant (RWB) is een alliantie van zestien gemeenten met als doel de regio te versterken en te stimuleren op het gebied van onder andere economie en arbeidsmarkt, mobiliteit, duurzaamheid, zorg, welzijn, onderwijs, ruimtelijke ontwikkelingen en wonen. Daarnaast is de RWB een strategische gesprekspartner voor onder andere de provincie, de nationale overheid en Europa, waar het gaat om de toekomst van de regio en beschikbare fondsen.	€ 1.738.000
Rewin NV	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren. De begroting van het Rewin maakt onderdeel uit van de begroting RWB.	€ 264.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil 2025	V / N
Baten	6.388	3.929	5.282	5.170	-112	N
Lasten	7.534	8.397	9.216	9.976	-761	N
Saldo baten en lasten	-1.146	-4.468	-3.933	-4.806	-872	N
Vermindering van reserves	610	0	187	621	434	V
Vermeerdering van reserves	1.617	321	541	501	40	V
Saldo reserves	-1.007	-321	-354	120	474	V
Gerealiseerd resultaat	-2.153	-4.789	-4.287	-4.686	-398	N

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Economische Ontwikkeling € 166 V.

De uitgaven binnen Economische Ontwikkeling zijn lager uitgevallen dan begroot. Er was incidenteel minder budget nodig ten behoeve van de uitvoering van economische activiteiten. De uitgaven voor Project Grote Oogst (€ 45.000) en Verduurzaming Bedrijventerreinen (€ 23.000) zijn achtergebleven ten opzichte van de planning.

Daarnaast waren de salarislasten € 81.000 lager dan begroot en zijn de uitgaven voor reguliere activiteiten € 33.000 lager uitgevallen. De opbrengsten binnen Economie waren € 8.000 hoger dan geraamd.

Ten slotte zijn de kosten voor het IRS Broedplaatsconcept / DAB-lab € 24.000 hoger dan begroot

Theodorushaven € 67 N.

In 2025 is € 50.000 minder opbrengst gerealiseerd dan begroot. Er waren minder opbrengsten havengelden doordat er minder doorvoertonnages van vrachtschepen in 2025 hebben plaatsgevonden. Daarnaast waren de exploitatiekosten en de kosten van het vastgoedaccount Theodorushaven € 17.000 hoger dan geraamd.

Grondbedrijf € 933 N.

De algemene kosten van het grondbedrijf lopen via dit programma en zijn, na saldering met stortingen en onttrekkingen aan reserves, hoger uitgevallen dan begroot. De overschrijding op kosten bedroeg € 450.000 welke hoofdzakelijk veroorzaakt werd door hogere loonkosten.

Het saldo van de grondexploitaties industrieterreinen (negatief € 474.000) is binnen de exploitatie volledig gecompenseerd door een mutatie in de reserve, waardoor dit onderdeel per saldo neutraal uitkomt.

De totale afwijking binnen het grondbedrijf bedraagt € 933.000. Een deel hiervan wordt opgevangen door de eerdergenoemde onttrekking (€ 474.000) aan de algemene reserve. Gesaldeerd met deze onttrekking resteert op programmaniveau een nadeel van € 450.000.

Snippergroen € 89 N.

De kosten van snippergroen vielen in 2025 hoger uit dan geraamd. Dit was reeds gemeld bij het 1e concernbericht 2025 maar de begrotingswijziging is toen niet goed verwerkt waardoor er begrotingstechnisch nu een nadeel is. Per saldo waren de kosten (€ 140.000) van snippergroen in 2025 € 10.000 hoger dan de opbrengsten (€ 130.000).

Overig € 52 V.

Binnen de overige onderdelen is per saldo sprake van een voordeel. Dit bestaat uit een lagere opbrengst Citymarkering (abri's) van € 11.000 en voordelen bij VVV Brabantse Wal (€ 10.000), evenementen (€ 25.000) en toerisme (€ 28.000).

Reservemutaties € 474 V.

Begroot was per saldo een storting in de algemene reserve van € 354.000. In werkelijkheid is per saldo € 120.000 onttrokken. Dit betekent een afwijking van € 474.000 ten opzichte van de begroting. Deze afwijking wordt veroorzaakt door:

- lagere winstnemingen bij Oude Molen (€ 65.000) en Stationsgebied (€ 373.000);
- een extra storting van € 573.000 in de voorziening Complex Verspreide Gebieden voor de afgesloten grondexploitatie Nieuwe Vesting Zuid-Oost;
- een extra storting van € 537.000 in de reserve kostenverhaal als gevolg van ontvangen bijdragen.

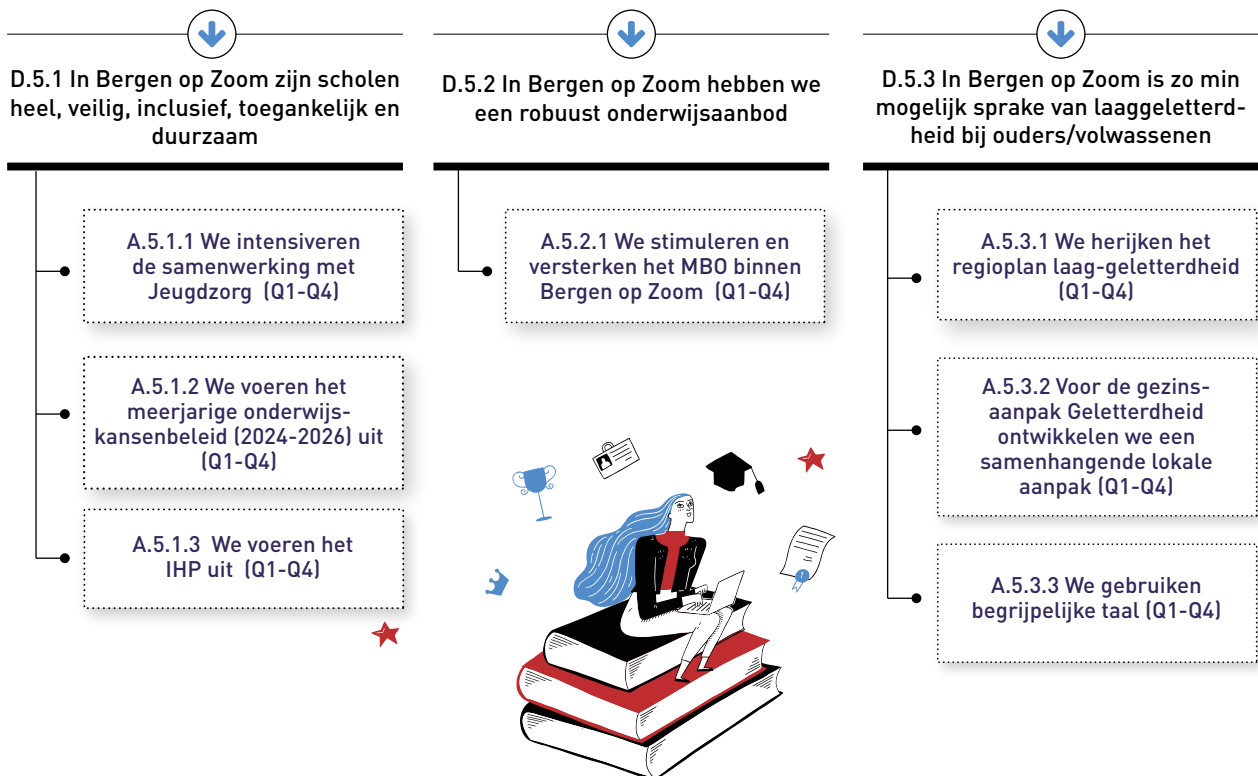
2.5 PROGRAMMA 5: ONDERWIJS

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Bergen op Zoom is een gemeente waar de kinderen, maar ook de kinderen van de omliggende gemeenten, goed onderwijs kunnen volgen. Het aanbod van het onderwijs is divers; van voorschoolse educatie, primair onderwijs, voortgezet onderwijs tot het MBO. Binnen het onderwijs willen we dat alle kinderen dezelfde kansen krijgen. Het onderwijs is op elkaar afgestemd in een doorlopende leerlijn en afgestemd op de behoeften van de lokale en regionale arbeidsmarkt. De scholen zijn goed onderhouden, veilig en duurzaam. Het onderwijs moet inclusief zijn en toegankelijk voor alle kinderen, passend bij hun mogelijkheden. Daarnaast wordt via volwassenenonderwijs ingezet op digitale vaardigheden en de ontwikkeling van taalvaardigheid van inwoners die de Nederlandse taal willen leren en/of verbeteren. De gemeente heeft extra aandacht voor overheidscommunicatie, om deze begrijpelijker te maken voor de inwoners.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
5.1	In Bergen op Zoom zijn scholen heel, veilig, inclusief, toegankelijk en duurzaam		
5.1.1	We intensiveren de samenwerking met Jeugdzorg (Q1-Q4)	75%	In 2025 is een traject opgestart om te komen tot een trajectvoorziening op een aantal scholen, samen met het samenwerkingsverband Brabantse Wal Voortgezet Onderwijs.
5.1.2	We voeren het meerjarige onderwijskansenbeleid (2024-2026) uit (Q1-Q4)	100%	2026 is het laatste jaar van de landelijke beleidsperiode. Eind 2025 is gestart met de voorbereiding voor het onderwijskansenplan 2027-2030.
5.1.3	We voeren het IHP uit (Q1-Q4)	100%	Diverse projecten zijn opgestart conform planning IHP.
5.2	In Bergen op Zoom hebben we een breed en robuust onderwijsaanbod		
5.2.1	We stimuleren en versterken het MBO in Bergen op Zoom (Q1-Q4)	75%	Een effectenkaart Beroepsonderwijs en een richtinggevend rapport versterking MBO-infrastructuur zijn opgeleverd.
5.3	We bestrijden en voorkomen laaggeletterdheid bij ouders/volwassenen		
5.3.1	We herijken het regioplan laaggeletterdheid (Q1-Q4)	100%	In regionaal verband is gewerkt aan het nieuwe Regioplan Basisvaardigheden 2026–2029, onder regie van centrumgemeente Breda. Het regioplan is eind 2025 door de centrumgemeente vastgesteld en vormt vanaf 2026 de gezamenlijke basis voor alle 14 gemeenten in West-Brabant. Gemeenten kunnen binnen dit kader hun eigen lokale accenten bepalen. Bergen op Zoom kiest hierbij voor de focus ‘gezin’, omdat dit goed aansluit bij onze lokale opgave en preventieve doelen.
5.3.2	Voor de gezinsaanpak Geletterdheid ontwikkelen we een samenhangende lokale aanpak (Q1-Q4)	75%	We hebben gewerkt aan één lokale aanpak om gezinnen met taalproblemen beter te bereiken en te ondersteunen. De Bibliotheek West-Brabant heeft het volledige aanbod voor ouders en professionals in kaart gebracht; dit overzicht komt begin 2026 online. Ook hebben we de deelname aan een Erasmus+ traject voorbereid om onze aanpak te verrijken met extra kennis.
5.3.3	We gebruiken begrijpelijke taal (Q1-Q4)	100%	We zijn concreet gestart met begrijpelijke taal. We ondertekenden de Direct Duidelijk Deal en passen eenvoudige taal nu in bijna al onze communicatie toe. Communicatie ondersteunt teams actief en er starten trainingen om voorstellen en brieven helder te maken.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Absoluut verzuim, per 1.000 leerlingen	6,7 (2024)	1,8	5,3	8,4	8,8	**
Relatief verzuim, per 1.000 leerlingen	28 (2024)	17	21	25	16	**
Voortijdige schoolverlaters zonder Startkwalificatie (vsv'ers) (percentage)	2,3 (2024)	2,1	3,2	2,2	2,6	**

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel ‘Landelijk’ kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website: www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

**Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026) waren deze gegevens nog niet bekend.

KADERSTELLEDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Onderwijskansenplan 2024-2026	2023
Integrale verordening Sociaal Domein, waaronder ook het leerlingenvervoer valt	2025
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs	2015
Integraal huisvestingsplan	2020

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
Leerplicht regionaal bureau	Regionale centrale leerling-administratie; centralisering van het gegevensbeheer doorstroompunt en leerplicht (wettelijke taak) ten behoeve van betere controle op voortijdige schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook zorg- en veiligheidspartners.	€ 69.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil 2025	V / N
Baten	4.184	4.885	4.465	4.540	75	V
Lasten	12.827	14.470	13.940	13.630	310	V
Saldo baten en lasten	-8.642	-9.585	-9.475	-9.090	385	V
Vermindering van reserves	90	0	0	0	0	0
Vermeerdering van reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	90	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	-8.552	-9.585	-9.475	-9.090	385	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Onderwijshuisvesting

€ 216 V.

Het verschil op onderwijshuisvesting wordt veroorzaakt doordat de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) nog niet volledig op gang is gekomen. De zoektocht naar een wissellocatie voor tijdelijke huisvesting van leerlingen tijdens de periode van (ver)nieuwbouw, heeft veel tijd en capaciteit gevraagd. Hierdoor hebben de onderzoeken een langere doorlooptijd of zijn nog niet opgestart. Dit heeft geleid tot een voordeel van € 216.000.

Overig

€ 169 V.

Dit betreft meerdere kleinere verschillen binnen het programma. Deze verschillen zijn afzonderlijk lager dan € 150.000 en tellen samen op tot een voordeel van € 169.000.

2.6 PROGRAMMA 6: SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Wij willen dat het in de gemeente Bergen op Zoom fijn wonen, werken en (be)leven is. Daarvoor moet nog wel wat gebeuren. Van de aanpak van onze historische binnenstad, het anders inrichten van onze sportieve en culturele infrastructuur tot Bergen op Zoom op de kaart zetten als (be)leefstad. Bij sport en cultuur blijven de huidige financiële kaders leidend. Op de inhoudelijke kaders is bijsturing mogelijk. Daarbij betrekken we sportclubs, sportverenigingen, culturele verenigingen en makers om tot een goede en gelijkwaardige samenwerkingsrelatie en aanpak te komen. Met als uitgangspunt gezond leven, het stimuleren van bewegen, cultuurdeelname en cultuureducatie.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

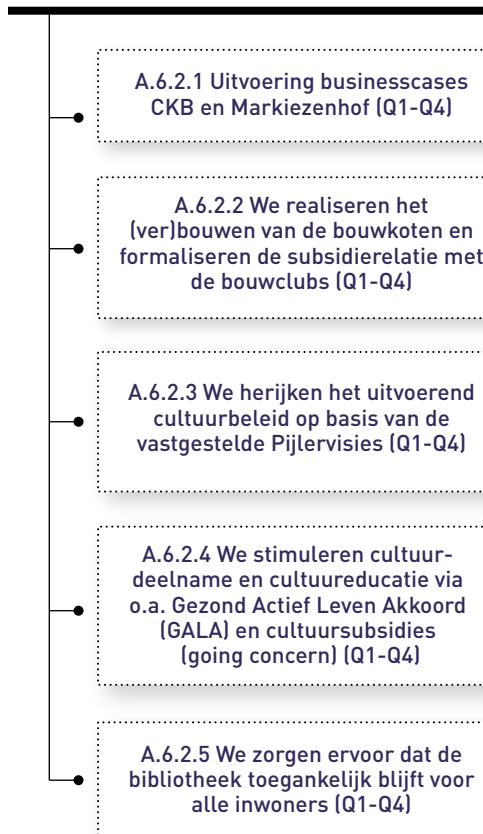
DOELEN EN ACTIES

D.6.1 Bergen op Zoom heeft een toekomstbestendige sportinfrastructuur

D.6.2 Bergen op Zoom heeft een toekomstbestendige cultuur infrastructuur

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
6.1	Bergen op Zoom heeft een toekomstbestendige sportinfrastructuur		
6.1.1	We implementeren de maatregelen die voortkomen uit de Businesscase Sport (Q1-Q4)	70%	In de eerste helft van 2025 zijn gesprekken gevoerd met de buitensportverenigingen over de invoering van maatregelen die voortvloeien uit de businesscase sport (BC Sport). Een aantal maatregelen is inmiddels geïmplementeerd. Zo is alle conventionele veld- en baanverlichting vervangen door LED-verlichting en zijn de aansturingmodules vernieuwd. Daarnaast is gestart met de afbouw van de zelfwerkzaamheidsvergoeding.
6.1.2	We zorgen ervoor dat sport en bewegen voor alle inwoners (een leven lang) zoveel mogelijk toegankelijk is (Q1-Q4)	100%	In 2025 is gewerkt aan het speelruimteplan. We hebben een duidelijk beeld hoe de speel- en sportplekken in de openbare ruimte verbeterd kunnen worden, door plekken samen te voegen of uit te breiden. We zetten in op verbetering van de kwaliteit en op een goede spreiding van voorzieningen over de hele gemeente, zodat inwoners in alle kernen en wijken dichtbij kunnen spelen en bewegen.
6.1.3	Met het lokaal Sportakkoord leveren we een bijdrage aan de uitvoering van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) (Q1-Q4)	100%	We hebben uitvoering gegeven aan het stimuleren van sport en bewegen via het Sportakkoord, als onderdeel van het GALA. Daarbij zijn activiteiten en samenwerkingen ondersteund die sport en bewegen toegankelijker maken voor inwoners. Ook is onderzoek gedaan naar hoe sportverenigingen ervoor staan. Via de Sportclub APK is eerst inzicht verkregen in hun situatie. Vervolgstappen, zoals gerichte maatregelen en passende ondersteuning, worden daarna opgestart.
6.1.4	Met de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) leveren we een bijdrage aan de uitvoering van het GALA (Q1-Q4)	100%	We hebben sport- en beweegactiviteiten aangeboden die voor veel inwoners toegankelijk zijn. Dit is gedaan in samenwerking met partners, met activiteiten voor verschillende leeftijden: van jonge kinderen tot senioren. Daarnaast plegen we met het programma Uniek Sporten inzet op het verbeteren van het sport- en/of activiteitenaanbod voor inwoners met een beperking.
6.1.5	We herijken het uitvoerend sportbeleid op basis van de vastgestelde Pijlervisie (Q1-Q4)	66%	Eind 2024 is een uitvoeringsagenda opgesteld om de ambities uit de Pijlervisie S&V te realiseren. Deze uitvoeringsagenda geeft bij nader inzien voldoende richting en koers. De verdere uitvoering wordt voortaan gemonitord via de uitvoeringsagenda zelf waarbij dit als apart doel komt te vervallen vanaf 2026.
6.2	Bergen op Zoom heeft een toekomstbestendige culturele infrastructuur		
6.2.1	Uitvoering businesscases CKB en Markiezenhof (Q1-Q4)	100%	De businesscases CKB en het Markiezenhof zijn afgerond en vastgesteld. Daarmee is besloten tot de verdere uitvoering van de taakstelling.
6.2.2	We realiseren het (ver)bouwen van de bouwkoten en formaliseren de subsidierelatie met de bouwclubs (Q1-Q4)	100%	We hebben de nieuwe subsidievoorwaarden voor de bouwcultuur met de uitvoeringsnotitie 'Bouwcultuur Versterckt' vastgesteld.
6.2.3	We herijken het uitvoerend cultuurbeleid op basis van de vastgestelde pijlervisies (Q1-Q4)	100%	Het college heeft de uitvoeringsnota 'Cultuur Versterckt' vastgesteld als verdieping op de uitvoeringsagenda Sociaal & Veilig en Economie. De verdere uitvoering wordt voortaan gemonitord via de uitvoeringsagenda zelf.
6.2.4	We stimuleren cultuurdeelname en cultuureducatie via o.a. Gezond Actief Leven Akkoord (GALA) en cultuursubsidies (going concern) (Q1-Q4)	100%	We hebben uitvoering gegeven aan het stimuleren van cultuurdeelname via onder andere het Gezond Actief Leven Akkoord en de cultuursubsidies (going concern).

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
6.2.5	We zorgen ervoor dat de bibliotheek toegankelijk blijft voor alle inwoners (Q1-Q4)	100%	De bibliotheek en haar dienstverlening is er voor alle inwoners. Naast de basisvoorzieningen zijn ook extra activiteiten aangeboden. Zo zijn op scholen activiteiten georganiseerd om lezen en leren te stimuleren, voor verschillende doelgroepen.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Het aantal niet sporters, uitgedrukt in een percentage		n.v.t.	52,4	n.v.t.	44,9	n.v.t.

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

KADERSTELLEDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024
Beleidsregels Cultuur	2024
Uitvoeringsprogramma Materieel Erfgoed	2015
Visie Materieel erfgoed	2013
Uitvoeringsnotitie Bouwcultuur Versterkt	2025
Koersdocument Toekomstbestendig CKB	2025

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2024
Sportbedrijf Bergen op Zoom B.V.	Het Sportbedrijf Bergen op Zoom is verantwoordelijk voor het beheer en de exploitatie van twee zwembaden en de gemeentelijke binnensportaccommodaties (3 gymzalen en 4 sporthallen). Daarnaast zijn zij met de Fitfabriek een belangrijke partner bij de uitvoering van het sportbeleid.	€ 2.771.000
GR West-Brabants Archief (GR WBA)	Via de gemeenschappelijke regeling bereiken we dat de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats berustende archiefbescheiden tegen beheersbare kosten worden uitgevoerd.	€ 821.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil 2025	V / N
Baten	6.088	5.291	5.217	6.515	1.298	V
Lasten	21.481	20.875	22.465	22.521	-56	N
Saldo baten en lasten	-15.393	-15.584	-17.248	-16.006	1.242	V
Vermindering van reserves	732	1.458	1.458	1.308	-150	N
Vermeerdering van reserves	2.571	0	0	0	0	0
Saldo reserves	-1.839	1.458	1.458	1.308	-150	N
Gerealiseerd resultaat	-17.233	-14.125	-15.790	-14.698	1.092	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Sportaccommodaties € 1.089 V.

Op sportaccommodaties hebben we ruim € 1 miljoen meer ontvangen dan geraamd. Dit heeft twee samenhangende oorzaken. Ten eerste zijn de SPUK-inkomsten hoger uitgevallen door een nabetaling over 2023. Daarnaast zijn SPUK-gelden tot en met 2023 vrijgevallen, omdat hiervoor geen betalingsverplichtingen meer bestaan.

Sportbeleid en activering € 153 V.

Dit voordeel wordt grotendeels veroorzaakt door lagere personele lasten dan begroot, als gevolg van openstaande vacatures gedurende 2025.

CKB € 223 V.

Dit voordeel wordt veroorzaakt door lagere energiekosten en hogere opbrengsten uit verhuur en inzet van personeel bij projecten. Daarnaast is terughoudend omgegaan met het onderhoud, in afwachting van de definitieve besluitvorming over de huisvesting.

Ook Kunst naar keuze laat een voordeel zien, doordat de leselden hoger zijn dan begroot.

Overige € 223 N.

Dit betreft meerdere kleinere verschillen binnen het programma. Deze verschillen zijn afzonderlijk lager dan € 150.000 en tellen samen op tot een nadeel van € 223.000.

Reserve cultuur € 150 N.

Tijdens de coronapandemie heeft de Rijksoverheid financiële steunpakketten verstrekt ter ondersteuning en instandhouding van lokale culturele voorzieningen. De gemeenteraad heeft de ontvangen middelen bestemd voor de ontwikkeling van duurzame en toekomstbestendige culturele voorzieningen.

Het voorstel "Inzet Rijkscompensatiemiddelen Cultuur (RCM) 2027 – 2030" is inmiddels aan de gemeenteraad aangeboden. In de begroting 2025 was geraamd dat dit bedrag wel uit de reserve werd onttrokken. Doordat dit is doorgeschoven zorgt de lagere onttrekking voor een nadeel van € 150.000.

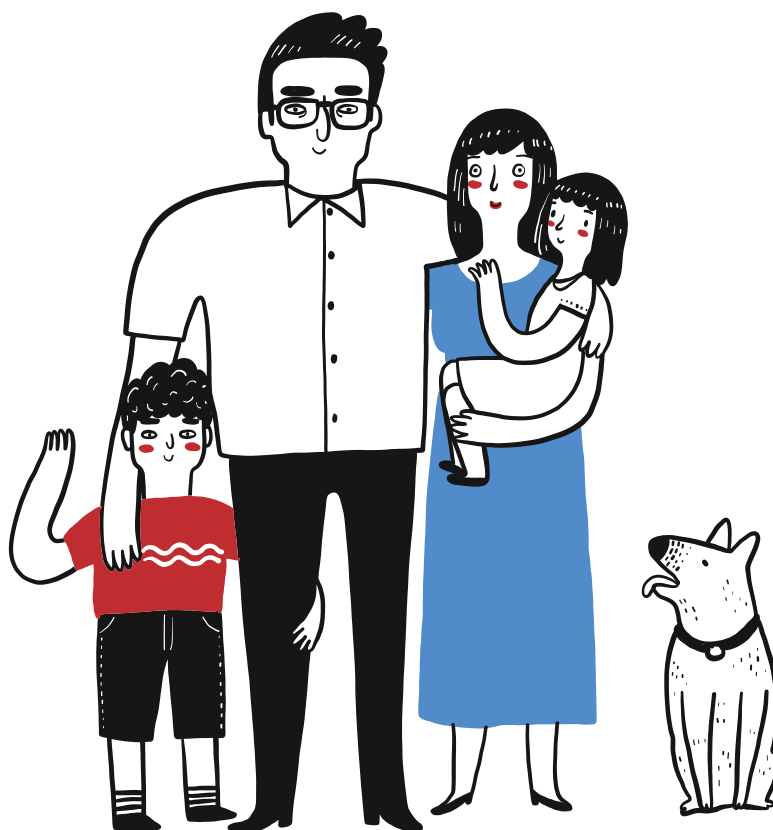
2.7 PROGRAMMA 7: WMO EN JEUGD

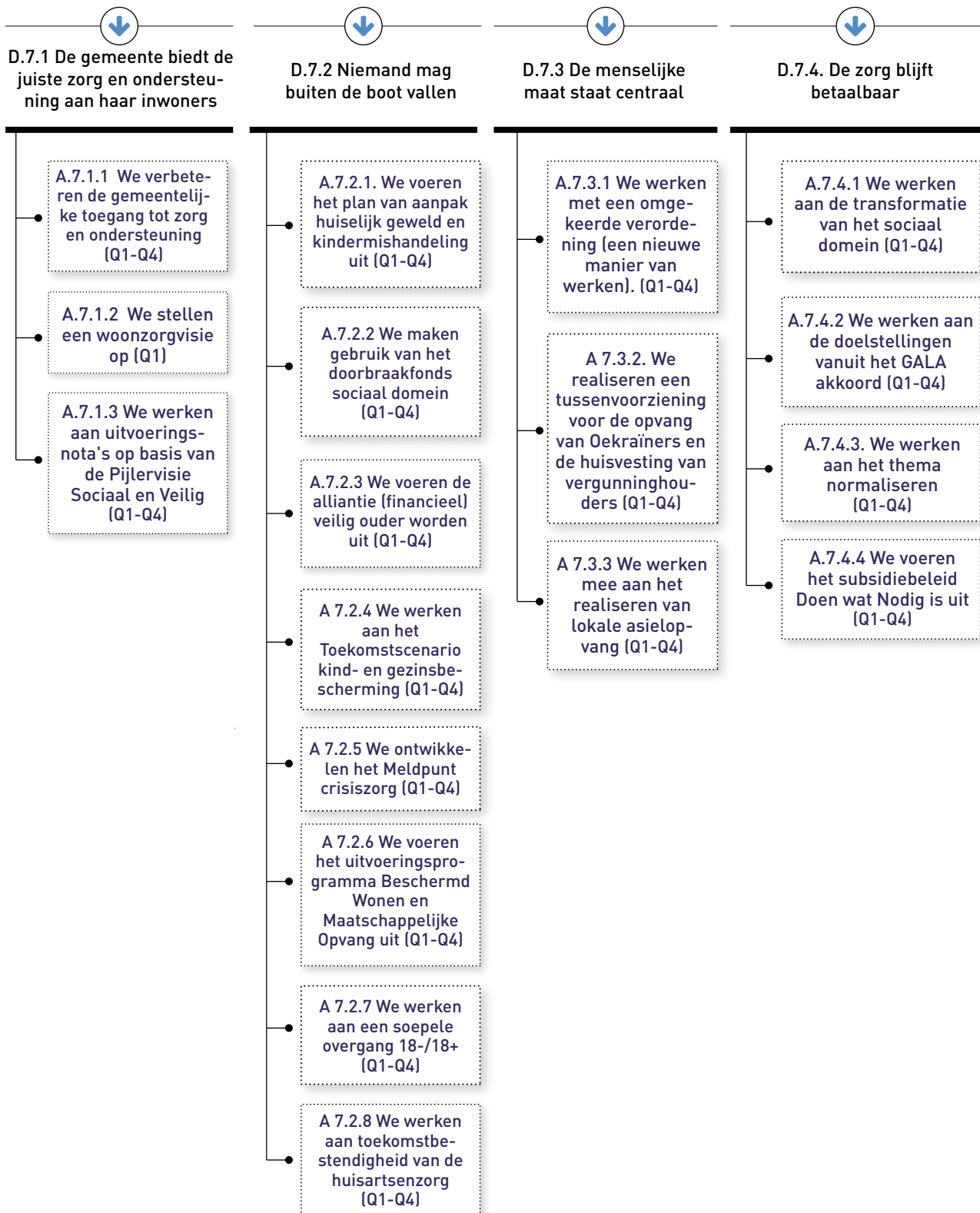
Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke wetten die bedoeld zijn om het welzijn te verbeteren van inwoners met wie het wat minder gaat. We hebben hierin grote uitdagingen voor ons liggen. De vorige periode zijn we al begonnen met een andere manier van werken om iedereen de juiste zorg of ondersteuning te bieden. Niemand mag buiten de boot vallen. De menselijke maat staat centraal. We gebruiken begrijpelijke taal en stellen wat de inwoner nodig heeft voorop. Dit doen we bij voorkeur gezinsgericht en in goede samenwerking met andere partijen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, wonen en veiligheid. Tegelijkertijd moet de zorg ook betaalbaar blijven.

Deze doelstelling raakt ook programma 8.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
7.1	De gemeente biedt de juiste zorg en ondersteuning aan haar inwoners		
7.1.1	We verbeteren de gemeentelijke toegang tot zorg en ondersteuning (Q1-Q4)	100%	Er is gewerkt aan het opzetten van het eerste Stevige Lokale Team (SLT). Het SLT start in januari 2026 in de wijk Oude Stad. Daarnaast is gewerkt aan de voorbereidingen voor de Stevige Lokale Teams vanaf 2027.
7.1.2	We stellen een woonzorgvisie op (Q1)	100%	Regionale Woonzorgvisie West-Brabant West is op 30 oktober 2025 vastgesteld door de gemeenteraad.
7.1.3	We werken aan uitvoeringsnota's op basis van de Pijlervisie Sociaal en Veilig (Q1-Q4)	100%	De uitvoeringsagenda Pijlervisie Sociaal en Veilig is opgesteld en in uitvoering.
7.2	Niemand mag buiten de boot vallen		
7.2.1	We voeren het plan van aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling uit (Q1-Q4)	100%	Het plan van aanpak is uitgevoerd.
7.2.2	We maken gebruik van het doorbraakfonds sociaal domein (Q1-Q4)	100%	In 2025 is gebruik gemaakt van het doorbraakfonds. Het Doorbraakfonds is er voor inwoners die vastlopen, bijvoorbeeld door schulden, ziekte of werkloosheid. Het is bedoeld voor situaties waarin snel hulp nodig is. Er zijn in 2025 38 aanvragen ingediend, waarvan 30 aanvragen zijn toegekend voor een totaalbedrag van € 40.600.
7.2.3	We voeren de alliantie (financieel) veilig ouder worden Brabantse Wal uit (Q1-Q4)	100%	De alliantie (financieel) veilig ouder is ontwikkeld en wordt doorlopend uitgevoerd. De alliantie richt zich op bewustwording, samenwerking, preventie en vroegsignalering rond financieel veilig ouder worden.
7.2.4	We werken aan het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming (Q1-Q4)	100%	Er is gewerkt aan de vorming van een regionaal veiligheidsteam, zoals voorgesteld in het Toekomstscenario. Dit gebeurde via de uitwerking van de ontwikkellijijn Netwerk van expertise.
7.2.5	We ontwikkelen het Meldpunt crisiszorg (Q1-Q4)	100%	Er is uitvoering gegeven aan het ontwikkelen van het crisisinterventieteam (CIT).
7.2.6	We voeren het uitvoeringsprogramma Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang uit (Q1-Q4)	100%	Het uitvoeringsprogramma is geactualiseerd. Deze is vastgesteld door de bestuurders uit de regio en en ter info gedeeld met de gemeenteraden.
7.2.7	We werken aan een soepele overgang 18-/18+ (Q1-Q4)	100%	Hier is aan gewerkt door implementatie van het toekomstplan 18-/18+.
7.2.8	We werken aan toekomstbestendigheid van de huisartsenzorg (Q1-Q4)	100%	Er is gewerkt aan de toekomst van de huisartsenzorg. Er is meegewerkt aan de voorbereidingen voor een nieuwe huisartsenpraktijk. Samen met regionale partners, zoals de Huisartsencoöperatie West-Brabant en zorgverzekeraars, is gewerkt aan oplossingen om ook op langere termijn voldoende huisartsen in Bergen op Zoom te behouden.
7.3	De menselijke maat staat centraal		
7.3.1	We werken met een omgekeerde verordening (een nieuwe manier van werken) (Q1-Q4)	100%	De integrale verordening is in april 2025 vastgesteld.
7.3.2	We realiseren een tussenvoorziening voor de opvang van Oekraïners en de huisvesting van vergunninghouders (Q1-Q4)	66%	Er zijn een aantal locaties onderzocht om na te gaan of deze geschikt zijn. Besluitvorming is voorbereid om eind Q1 2026 een besluit te nemen over de locatie.
7.3.3	We werken mee aan het realiseren van lokale asielopvang (Q1-Q4)	66%	Er is gewerkt aan de realisatie van een opvanglocatie. De verwachting is dat de opvanglocatie in de eerste helft van 2026 opent.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
7.4	De zorg blijft betaalbaar		
7.4.1	We werken aan de transformatie van het sociaal domein (Q1-Q4)	100%	Er is gewerkt aan de transformatie van het sociaal domein door de ontwikkeling van stevige lokale teams, het versterken van de sociale basis en het doelmatiger inzetten van ondersteuning. Daarnaast is gestart met een versnelde spoor, waaronder datagedreven monitoring en maatregelen gericht op grip op de jeugdzorg. Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie Grip op Jeugdzorg en de ingezette koers verder versterkt.
7.4.2	We werken aan de doelstellingen vanuit het GALA-akkoord (Q1-Q4)	100%	Het GALA-subsidiebudget is ingezet voor preventieve activiteiten die bijdragen aan het versterken van de sociale basis en het bevorderen van gezondheid, in lijn met de lokale uitvoeringsagenda. De activiteiten hebben geleid tot een groter bereik van inwoners in kwetsbare situaties, verbeterde vroegsignalering en een betere toeleiding naar passende ondersteuning. De subsidies worden vóór 1 april 2026 verantwoord.
7.4.3	We werken aan het thema normaliseren (Q1-Q4)	100%	Er is gewerkt aan het normaliseren via de onderdelen binnen het programma Transformatie Sociaal Domein. Normaliseren betekent dat we gedrag, gevoelens en situaties van mensen zoveel mogelijk zien als onderdeel van het normale leven. We volgen hierbij het advies van de jeugdhulpregio West-Brabant West: 'Normaliseren, Verdragen en Vertragen'.
7.4.4	We voeren het subsidiebeleid Doen wat Nodig is uit (Q1-Q4)	100%	Vanuit de subsidieregeling Maatschappelijke Opgaven en Eigen Kracht zijn activiteiten van maatschappelijke partners gesubsidieerd die passen binnen het subsidiebeleid Doen wat Nodig is. De subsidies worden vóór 1 juni 2026 verantwoord.

INDICATOREN

De onderstaande indicatoren geven een algemeen beeld van hoe het gaat met jeugd en jongeren in Bergen op Zoom. Daarnaast laten ze zien hoeveel mensen gebruikmaken van een maatwerkvoorziening via de Wmo.

Bergen op Zoom is centrumgemeente voor Wmo Beschermd Wonen (BW). Dit is een vorm van een gemeenschappelijke regeling. Daardoor ligt het percentage hoger dan bij vergelijkbare gemeenten zonder BW-functie.

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Jongeren met een delict voor de rechter (% van 12 t/m 21-jarigen)	1	1	1	1	0	**
Kinderen in een uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	6	9	9	8	8	**
Werkloze jongeren (% van 16 t/m 22-jarigen)	2	2	1	2	2	**
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	14,0	16,9	17,5	17,9	17,2	**
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1,0	1,2	1,0	0,8	0,9	**
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	**
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo (per 10.000 inwoners)	700	950	1050	1060	**	**

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website <http://www.waarstaatjege-meente.nl>. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

**Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026)

KADERSTELLENDEN DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024
Regiovisie jeugdhulp West Brabant West 2022-2025	2021

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
GROGZ West-Brabant	De uitvoering van de wettelijk aan de gemeente opgedragen taken binnen de Wet publieke gezondheid, collectieve gezondheidspreventie (o.a. Gezond en Actief Leven Akkoord) en inhoud geven aan de voor de deelnemende gemeenten noodzakelijke en gewenste samenwerking op het terrein van de openbare en de preventieve gezondheidszorg.	€ 1.865.000
Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)	<ul style="list-style-type: none"> Het instellen en in stand houden van een Regionale Ambulancevoorziening; Het in stand houden van een meldkamer ambulancezorg; Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen; Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio. 	-
Kleinschalig Collectief Vervoer	Het regelen van het vervoer voor mensen vanuit de Wmo in West-Brabant. De begroting van het Kleinschalig Collectief Vervoer (KCV) maakt onderdeel uit van de Begroting RWB.	€ 1.334.000
GR Geweld in afhankelijkheidsrelaties en meldpunt crisiszorg West-Brabant (GIA)	Verankeren van samenwerking tussen West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één meldpunt crisiszorg in de regio West-Brabant.	€ 903.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil 2025	V / N
Baten	13.995	3.034	8.591	9.410	818	V
Lasten	98.068	95.071	99.690	103.225	-3.536	N
Saldo baten en lasten	-84.073	-92.038	-91.098	-93.816	-2.717	N
Vermindering van reserves	346	190	190	190	0	-
Vermeerdering van reserves	190	0	4.650	4.650	0	-
Saldo reserves	156	190	-4.460	-4.460	0	-
Gerealiseerd resultaat	-83.917	-91.848	-95.558	-98.276	-2.717	N

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Wmo **€ 190 N.**

Bij de Wmo-maatwerkvoorzieningen is het budget met € 190.000 overschreden. Dit komt doordat de uitgaven voor dagbesteding, huishoudelijke ondersteuning en vervoersvoorzieningen hoger waren dan begroot. De uitgaven voor individuele begeleiding zijn daarentegen lager uitgekomen dan verwacht.

Jeugdzorg **€ 1.665 N.**

Na bijstelling in het tweede concernbericht zien we een verdere kostenstijging van bijna € 1,7 miljoen op jeugdzorg. In 2025 is het aantal jongeren dat gebruikmaakt van jeugdhulp, net als landelijk, licht toegenomen. Dit heeft geleid tot hogere uitgaven, met name door een toename van complexe en intensieve ondersteuningsvragen, langere trajecten en beperkte doorstroommogelijkheden naar vervolgvorzieningen.

Ook bij maatwerkvoorzieningen en hoogcomplexere gezins- en woonzorg is de druk gestegen, mede door een tekort aan geschikte alternatieven en landelijke ontwikkelingen waarop de gemeente slechts beperkt sturing heeft.

Het merendeel van de extra kosten is in de laatste maanden van het jaar ontstaan, waardoor deze bij het tweede concernbericht nog niet zichtbaar waren. Landelijk zien gemeenten een vergelijkbare groei in complexe jeugdhulpvragen.

Ondertussen is gewerkt aan de verdere transformatie van het sociaal domein, met meer nadruk op preventie, basishulp en wijkgericht werken. Ook is uitvoering gegeven aan de motie

GRIP op jeugdzorg en zijn de voorbereidingen gestart voor de Jeugdregio West-Brabant West.

Met deze inspanningen willen we de instroom in lichtere jeugdhulp beperken, voorkomen dat problemen bij jeugdigen onnodig verergeren en intensieve zorg alleen inzetten wanneer dat echt nodig is. Tegelijkertijd zorgen we ervoor dat er voldoende capaciteit beschikbaar blijft voor situaties waarin zwaardere ondersteuning noodzakelijk is. De financiële effecten hiervan zijn in 2025 nog niet zichtbaar, omdat de uitgaven dit jaar vooral samenhangen met bestaande en complexe zorgvragen.

Uitvoeringskosten inburgering **€ 834 N.**

In de jaarrekening 2024 is een deel van de ontvangen rijksbijdrage voor de Wet Inburgering ten gunste van het jaarrekeningresultaat gebracht. Dit bleek achteraf onjuist en is nu in de jaarrekening 2025 gecorrigeerd waardoor er een nadeel is van € 558.000.

Daarnaast heeft de ISD voor € 276.000 personeel ingehuurd voor de uitvoering van de regeling. Deze kosten mogen niet ten laste van de ontvangen rijksbijdrage worden gebracht. Voor deze kosten ontvangen we middelen via de algemene uitkering. Deze kosten waren niet begroot.

Overig **€ 28 N.**

Dit betreft meerdere verschillen binnen het programma.

2.8 PROGRAMMA 8: WERK EN INKOMEN

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van landelijke wetten die bedoeld zijn om het welzijn te verbeteren van inwoners met wie het wat minder gaat. We hebben hierin grote uitdagingen voor ons liggen. De vorige periode zijn we al begonnen met een andere manier van werken om iedereen de juiste zorg of ondersteuning te bieden. Niemand mag buiten de boot vallen. De menselijke maat staat centraal. We gebruiken begrijpelijke taal en stellen wat de inwoner nodig heeft voorop. Dit doen we bij voorkeur gezinsgericht en in goede samenwerking met andere partijen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, wonen en veiligheid. Tegelijkertijd moet de zorg ook betaalbaar blijven.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.8.1 Alle inwoners doen mee

A.8.1.1 We bevorderen werken en meedoen naar vermogen (Q1 - Q4)

A.8.1.2 We intensiveren de ketensamenwerking tussen de ISD Brabantse Wal, de WVS en het Werkplein Hart van West Brabant (Q1 - Q4)

D.8.2 Bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners versterken

A.8.2.1 We verbeteren de aanpak vroegsignalering schulden (Q1 - Q4)

A.8.2.2 We stellen een nieuw Beleidsplan Schuldhulpverlening op (Q2)

A.8.2.3 We geven vorm aan de aanpak armoedeverzachting (Q1 - Q4)

A.8.2.4 We zetten de aanpak energiearmoede voort (Q1 - Q4)

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
8.1	Alle inwoners doen mee		
8.1.1	We bevorderen werken en meedoen naar vermogen (Q1-Q4)	100%	Met alle inwoners die een beroep deden op de ISD Brabantse Wal is gesproken om hun situatie in kaart te brengen. Veel inwoners zijn aangemeld voor de pilot Startpunt, wat leidde tot snellere en beter onderbouwde vervolgstappen. Voor wie (nog) niet kan doorstromen naar werk is sociale activering ingezet, en via jobcoaching is nazorg geboden om duurzame uitstroom uit de uitkering te bevorderen.
8.1.2	We intensiveren de ketensamenwerking tussen de GR ISD, WVS en het Werkplein (Q1-Q4)	100%	De ISD Brabantse Wal, het Werkplein Hart van West-Brabant en de WVS ronden het onderzoek naar betere uitvoering van de Participatiewet af. Sinds de zomer van 2025 werken zij samen in het programma 'Wegwijzer'. De focus ligt op efficiëntie, vakmanschap en een verbeterde dienstverlening. Voor inwoners betekent dit één gezamenlijk intakegesprek en hulp op maat die goed op elkaar aansluit.
8.2	Bestaanszekerheid van kwetsbare inwoners versterken		
8.2.1	We verbeteren de aanpak vroegsignalering schulden (Q1-Q4)	100%	De aanpak vroegsignalering is structureel voortgezet. Signalen van vaste lasten partners worden actief opgevolgd: telefonisch, outreachende aanpak en huisbezoeken bij signalen met verhoogd risico. De samenwerking met partners is verder verstevigd.
8.2.2	We stellen een nieuw Beleidsplan Schuldhulpverlening op (Q2)	75%	Het concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2025-2029 is eind 2025 gevoelspeilend voorgelegd aan de gemeenteraad. In 2026 volgt de definitieve besluitvorming door de gemeenteraad.
8.2.3	We geven vorm aan de aanpak armoede-verzachting (Q1 t/m Q4)	100%	Het programma Armoedeverzachting boekte de volgende concrete resultaten: verspreiding van de Hulpgids, groei menstruatiehulp naar 28 locaties, verlenging contracten voor de Kledingbank en Babystartpakketten en inzet Doorbraakfonds. Ook is geïnvesteerd in lokale communityvorming, is gewerkt aan een Armoededashboard en is gewerkt aan het vergroten van het bereik van jongeren via de Kwikstartapp.
8.2.4	We zetten de aanpak energiearmoede voort (Q1-Q4)	100%	Het project Energiefixers bood 600 kwetsbare huishoudens energiebesparing en financiële verlichting via vijf fixers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit leidde tot 191 doorverwijzingen voor aanvullende zorg, 26 schimmelmeldingen en 19 herstelacties voor woninggebreken.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Banen (per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)	850,2 (2024)	737,8	758,3	772,7	771,0	**
Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de (potentiële) beroepsbevolking)	73,2 (2024)	67,6	69,5	70,3	70,9	**
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners)	344,0 (2025)	505,3	426,4	407,4	416,3	414,3
Lopende re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners van 15-64 jaar)	203,1 (2024)	107,9	119,7	123,3	163,2	**

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

**Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026) waren deze gegevens nog niet bekend.

KADERSTELLEDE DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Beleidsplan Schuldhulpverlening 2020-2024	2020
Pijlervisie Sociaal & Veilig	2024

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS)	Integrale uitvoering van de Participatiewet, onderdeel voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, en activiteiten ten behoeve van arbeidsintegratie en aangepaste arbeid voor personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan. <ul style="list-style-type: none"> • Doorbetaling Rijksbijdrage wsw • Aanvullende bijdrage gemeenten 2025 • Afrekening 2024 bijdrage gemeente 	€11.957.000 € 1.000.000 - € 636.000
Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (GR ISD)	Het gezamenlijk uitvoeren voor de gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken, het op elkaar afstemmen van beleid voor de uitvoering van de in de regeling benoemde wet- en regelgeving en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening.	€ 8.919.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil 2025	V / N
Baten	34.864	29.427	37.422	37.848	425	V
Lasten	64.217	59.808	66.798	66.843	-45	N
Saldo baten en lasten	-29.353	-30.381	-29.376	-28.996	380	V
Vermindering van reserves	1.057	846	846	846	0	-
Vermeerdering aan reserves	846	0	700	700	0	-
Saldo reserves	211	846	146	146	0	-
Gerealiseerd resultaat	-29.142	-29.535	-29.229	-28.849	380	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Bijstand levensonderhoud € 157 N.

Voor de uitkeringen bijstand levensonderhoud was in de begroting € 36,4 miljoen opgenomen. De uitgaven zijn € 555.000 hoger dan begroot. Dit is een afwijking van 1,5 procent.

Daartegenover staan meer opbrengsten uit terugvorderingen dan geraamd. Per saldo resteert op dit onderdeel een nadeel van € 157.000.

Bijzondere bijstand € 399 N.

Voor bijzondere bijstand is meer uitgegeven dan in de begroting was opgenomen. De hogere kosten zijn vooral het gevolg van stijgende tarieven voor bewindvoering en een toegenomen gebruik van bewindvoering.

Minimabeleid € 194 V.

Binnen het onderdeel Minimabeleid zijn de uitgaven voor kwijtschelding van belastingen lager uitgevallen dan begroot.

Schuldhelpverlening **€ 256 V.**

Voor schuldhelpverlening zijn de uitvoeringskosten lager uitgevallen dan verwacht. Dit komt doordat de werkzaamheden worden uitgevoerd door vast personeel in plaats van ingehuurd personeel. Hierdoor zijn de kosten lager.

Participatiebudget **€ 91 V.**

Er zijn diverse kleinere verschillen binnen de budgetten van het participatiebudget.

Bijdrage aan de ISD **€ 395 V.**

De afrekening van de jaarrekening 2025 van de ISD is verwerkt in de jaarrekening van de gemeente Bergen op Zoom. Een belangrijk deel van dit voordeel (€ 325.000) wordt veroorzaakt door lagere loonkosten bij de ISD. Dit komt vooral door vacatureruimte.

Daarnaast is bij de eerste begrotingswijziging van de ISD aangegeven dat in 2025 een webshop voor minimavoorzieningen in gebruik zou worden genomen. Deze webshop is pas begin 2026 gestart. Hierdoor zijn in 2025 geen kosten voor de webshop gemaakt.

2.9 PROGRAMMA 9: MILIEU

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van het beleid. Als gemeente geven wij het goede voorbeeld. Onze duurzaamheidsdoelen gaan wij bereiken door intensief samen te werken met onze inwoners, partners en leveranciers.

(Deze doelstelling raakt ook de paragraaf duurzaamheid)

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

D.9.1 Inwoners kunnen afval gescheiden aanbieden

D.9.2 Inwoners leven in een gezonde leefomgeving

A.9.1.1 We optimaliseren de dienstverlening bij afvalinzameling

A.9.1.2 We maken afval scheiden ook mogelijk voor bewoners van hoogbouw

A.9.2.1 We stellen lucht- en geurbeleid op

A.9.2.2 We borgen de bodemkwaliteit en actualiseren bodembeleid

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
9.1	Inwoners kunnen afval gescheiden aanbieden		
9.1.1	We optimaliseren de dienstverlening bij afvalinzameling	100%	Het grondstoffenbeleidsplan waarin het nieuwe beleid voor huishoudelijk afval is opgenomen, is meerjarig 2025-2030, vandaar een geleidelijke realisatie van doelstellingen. De realisatie is conform het uitvoeringsplan.
9.1.2	We maken afval scheiden ook mogelijk voor bewoners van hoogbouw	100%	Realisatie is conform het uitvoeringsplan.
9.2	Inwoners leven in een gezonde leefomgeving		
9.2.1	We stellen lucht- en geurbeleid op	50%	Door actualisatie landelijk luchtbeleid (2030) en handreiking industriegeur (Q4 2025) is dit niet in 2025 geactualiseerd. Komt in omgevingsplan (2031)
9.2.2	We borgen de bodemkwaliteit en actualiseren bodembeleid	25%	Geactualiseerde Bodemkwaliteitskaart wordt in 2026 verwacht. Bodembeleid wordt aan de hand van regionaal project Sprong opgenomen in het omgevingsplan (uiterlijk 2031).

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Volksgesondheid en Milieu: omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	177 (2023)	219	201	200	203	**
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)	40 (2023)	6,4	8,0	10,8	nrb	**

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl & klimaatmonitor.databank.nl

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

**Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026) waren deze gegevens nog niet bekend.

KADERSTELLENDEN DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Grondstoffenbeleidsplan 2025-2029	2024
Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027	2023
Groenstructuurplan	2006
Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR) 2023-2027	2022
Regionale Energie Strategie 1.0	2021
Transitievisie Warmte Bergen op Zoom	2023

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
SAVER NV	De uitvoering van afvalinzamelings- en reinigingsdiensten.	

Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB)	De uitvoering van de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen, de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en het verzorgen van de informatieverstrekking aan burgers en bedrijven die woonachtig of gevestigd zijn in het grond- of werkgebied van een van de deelnemende partijen. In het programma worden de kosten voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing verantwoord.	€ 519.000
Brabant Water NV	De gemeente houdt de aandelen aan als duurzame belegging.	
Omgevingsdienst West Brabant	De uitvoering van milieuwerkzaamheden/-taken voor de gemeente Bergen op Zoom zijn geborgd in de gemeenschappelijke regeling en jaarlijks werkprogramma.	€ 1.839.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Verschil 2025	V / N
Baten	27.477	29.758	28.704	29.746	1.043	V
Lasten	22.825	26.019	24.670	25.975	-1.305	N
Saldo baten en lasten	4.652	3.739	4.033	3.772	-262	N
Vermindering van reserves	165	127	185	185	0	-
Vermeerdering van reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo reserves	165	127	185	185	0	-
Gerealiseerd resultaat	4.817	3.866	4.218	3.957	-262	N

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Riolering **€ 395 N.**

Riolering is een gesloten administratie. Het resultaat wordt verrekend met de voorziening onderhoud riolering.

De baten leveren een voordeel op van € 522.000. Dit komt door het aantal aansluitingen, lagere kwijschelding en hogere opbrengst van grootverbruikers. De kosten leiden tot een nadeel van € 917.000. Dit wordt veroorzaakt door een hogere dotatie aan de voorziening. Deze hogere dotatie hangt samen met lagere btw-lasten (door minder kwijschelding) en lagere kapitaallasten door renteverlaging.

Huishoudelijk afval **€ 190 V.**

Huishoudelijk afval is een gesloten administratie. Het resultaat wordt verrekend met de voorziening huishoudelijk afval.

De baten leveren een voordeel op van € 946.000. Dit komt door het aantal huishoudens, een hoger variabel deel van de afvalstoffenheffing, lagere kwijschelding en hogere opbrengsten uit monostromen. Van dit bedrag heeft € 349.000 betrekking op de periode 2023/2024.

De kosten leiden tot een nadeel van € 756.000. Hiervan heeft € 230.000 betrekking op een lagere onttrekking aan de voorziening dan begroot. Daarnaast zijn de exploitatiekosten van de milieustraat hoger uitgevallen.

Milieuzorg, OMWB **€ 255 V.**

Op de volgende taken en werkzaamheden (werkprogramma 2025), zijn incidentele voordelen ontstaan:

- adviezen en toezicht bodem: € 104.000;
- adviezen luchtkwaliteit, geur, geluid en trillingen: € 63.000;
- repressieve handhaving, hercontroles, asbest (VHT): € 68.000;
- gegevensbeheerder en ondersteuning opdrachtgever gemeente Bergen op Zoom: € 23.000;

Daarnaast is een klein voordeel ontstaan op het budget externe advieskosten Milieu.

Milieu **€ 93 V.**

Op de personeelsbudgetten voor milieu en duurzaamheid is een incidenteel voordeel ontstaan van € 93.000. Dit komt omdat de bezetting als gevolg van zwangerschap en ziekte lager was dan begroot. Gezien de structurele behoefte aan adviescapaciteit milieu is het voordeel incidenteel.

Milieu en klimaat, Nationaal Isolatie Programma **€ 433 N.**

In het tweede concernbericht 2025 is een mogelijke tegenvalser van € 428.000 gemeld binnen het project aanpak isolatiemaatregelen. Daarnaast zijn juridische kosten gemaakt. Bij de curator is een claim ingediend. Via gerechtelijke stappen

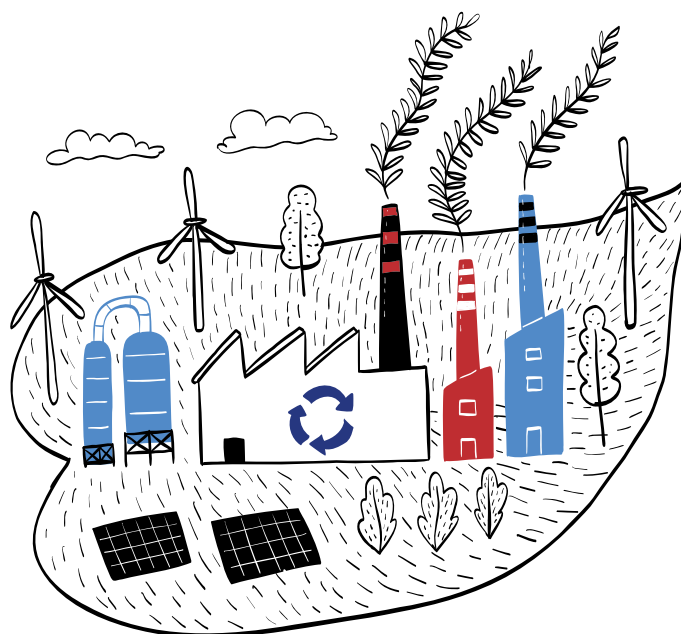
proberen we betaalde bedragen terug te krijgen. Daarnaast loopt een traject om deze kosten in de SiSa-regeling te kunnen verwerken. Het Rijk heeft hierover nog geen uitsluitsel gegeven.

Overig

€ 28 V.

Dit betreft meerdere kleine verschillen binnen het programma.

2.10 PROGRAMMA 10: VOLKSHUISVESTING, LEEFOMGEVING & STEDELIJKE VERNIEUWING

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Al onze inwoners moeten de mogelijkheid hebben om een huis binnen hun mogelijkheden te kunnen vinden. In een buurt die bereikbaar is en goed wordt onderhouden.

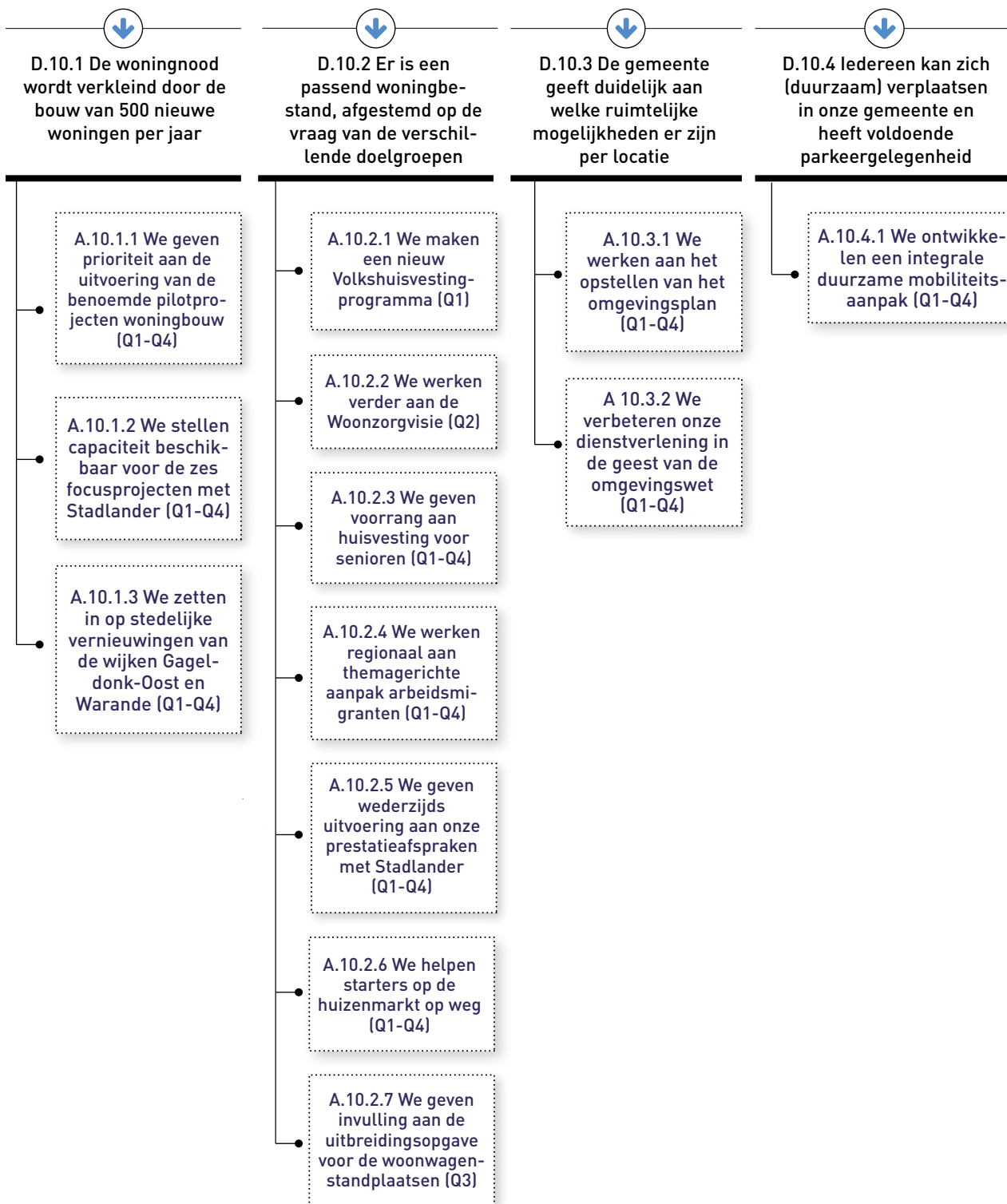
We moeten wonen in Bergen op Zoom betaalbaar en toegankelijk maken en houden. Daarom zetten we vol in op het aanpakken van de woningnood. We werken samen met de Provincie en Regio. Daarmee maken we wonen in onze stad mogelijk en zorgen we voor extra investeringen vanuit het Rijk.

(Deze doelstelling raakt ook programma 3)

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Tabel met stand van zaken acties.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
10.1	De woningnood wordt verkleind door de bouw van 500 nieuwe woningen per jaar		
10.1.1	We geven prioriteit aan de uitvoering van de benoemde pilotprojecten woningbouw (Q1-Q4)	90%	We hebben vijf pilotprojecten benoemd: Plein 13, Vrederust, Westersingel, Waterfront en Bravis. Voor Plein 13 en Westersingel is het Programma van Eisen vastgesteld, voor de overige projecten zijn deze in concept gereed.
10.1.2	We stellen capaciteit beschikbaar voor de zes focusprojecten met Stadlander (Q1-Q4)	100%	Eind 2024 is de projectleider voor de projecten van Stadlander gestart; in 2025 heeft deze inzet geheel volgens de verwachtingen gewerkt.
10.1.3	We zetten in op stedelijke vernieuwing van de wijken Gageldonk-Oost en Warande (Q1-Q4)	100%	De voorbereidingen voor de herinrichting van de openbare ruimte rondom Groeshof en Bunthof zijn afgerond, zodat de stedelijke vernieuwing in 2026 vorm kan krijgen.
10.2	Er is een passend woningbestand, afgestemd op de vraag van de verschillende doelgroepen		
10.2.1	We maken een nieuw Volkshuisvestingprogramma (Q1)	100%	Eind 2025 is het concept-Volkshuisvestingsplan tot stand gekomen. Dit wordt in Q2 2026 ter goedkeuring voorgelegd aan de raad.
10.2.2	We werken verder aan de Woonzorgvisie (Q2)	100%	Samen met de regio (gemeenten, zorg- en welzijnorganisaties) is een gezamenlijke woonzorgvisie opgesteld en vastgesteld.
10.2.3	We geven voorrang aan huisvesting voor senioren (Q1-Q4)	75%	Senioren zijn als aandachtsgroep benoemd in de woonzorgvisie en het volkshuisvestingsprogramma. Binnen het woonprogramma wordt voldoende en passende huisvesting opgenomen voor senioren. In de PvE's van de focusprojecten is opgenomen dat een deel van de nieuw te bouwen woningen levensloopbestendig moet zijn. In het project De Brombeer wordt een Knarrenhof gerealiseerd.
10.2.4	We werken regionaal aan themagerichte aanpak arbeidsmigranten (Q1-Q4)	20%	Arbeidsmigranten vormen een van de aandachtsgroepen in de woonzorgvisie en het volkshuisvestingsprogramma. BoZ is bezig met een breed Plan van Aanpak voor arbeidsmigranten. Bergen op Zoom heeft een opgave voor circa 1.100 plekken (short en midstay). De huisvestingsplannen worden vertraagd door gerechtelijke procedures, o.a. voor De Havendijk.
10.2.5	We geven wederzijds uitvoering aan onze prestatieafspraken met Stadlander (Q1-Q4)	100%	De prestatieafspraken 2024-2028 worden uitgevoerd conform afspraken. De jaarschijf van 2025 is uitgevoerd, de jaarschijf voor 2026 is vastgesteld.
10.2.6	We helpen starters op de huizenmarkt op weg (Q1-Q4)	100%	Starters zijn een doelgroep in het VHP. Het budget voor 2025 is volledig toegekend. Er is extra budget voor 2026 toegekend.
10.2.7	We geven invulling aan de uitbreidingsopgave voor de woonwagendstandplaatsen (Q3)	100%	De standplaatsen zijn in eigendom overgedragen aan de woningcorporatie. Het parapluplan Woonwagendstandplaatsen is gereed. We blijven bij elke locatie inlopen op de wachtlijsten. In 2025 is de verkoop van standplaatsen voortgezet.
10.3	De gemeente geeft duidelijk aan welke ruimtelijke mogelijkheden er zijn per locatie		
10.3.1	We werken aan het opstellen van het omgevingsplan (Q1-Q4)	100%	De uitvoering omgevingsplan vindt plaats volgens planning.
10.3.2	We verbeteren onze dienstverlening in de geest van de omgevingswet (Q1-Q4)	100%	We hebben intern een onderzoek uitgevoerd naar het verbeteren van ons omgevingsloket, de aanbevelingen hieruit zullen we in 2026 gaan realiseren.
10.4	Iedereen kan zich (duurzaam) verplaatsen in onze gemeente en heeft voldoende parkeergelegenheid		
10.4.1	We ontwikkelen een integrale duurzame mobiliteitsaanpak (Q4)	100%	Eind 2025 zijn de nieuwe Nota's voor Mobiliteit en Parkeernormen vastgesteld.

INDICATOREN

Omschrijving indicator	Landelijk*	Realisatie				
		2021	2022	2023	2024	2025
Aantal nieuwgebouwde woningen (per 1.000 woningen)		9,2	12,2	17,5	6,7	***
Demografische druk ** (%) -		74,0%	74,9%	75,2%	75,2%	75,5%

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl.

* De cijfers vermeld bij het onderdeel 'Landelijk' kunnen afwijken van de cijfers vermeld op de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze cijfers worden namelijk aangepast op het moment dat er, gedurende het jaar, meer cijfers beschikbaar komen.

** Demografische druk wordt gebruikt in de demografie om de verhouding uit te drukken tussen dat deel van de bevolking in de leeftijd van 20 tot 65 jaar en dat deel wat ouder of jonger is. Op deze manier geeft het een goed beeld van de economische draagkracht van een land. Burgers in het leeftijdscohort van 20-65 jaar zullen immers in de meeste gevallen een netto-bijdrage leveren aan de economie van het land of regio terwijl jongeren en ouderen vooral op de begroting drukken (door kosten voor scholing, verzorging, opvang enz.).

*** Bij het opstellen van de jaarrekening (begin mei 2026) waren deze gegevens nog niet bekend.

KADERSTELLENDEN DOCUMENTEN VOOR HET PROGRAMMA

Beleidsnota	Vastgesteld
Bergse Nota Mobiliteit 2025-2035	2025
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2019
Nota & Beleidsregels Humane Huisvesting Internationale Werknemers	2021
Woonwagengebeleid Bergen op Zoom	2015
Visie Toekomstbeeld Binnenstad	2023
Nota kostenverhaal	2024
Nota grondbeleid	2024
Omgevingsvisie	2023
Woonvisie 2020-2024	2020
Nota Ruimtelijke kwaliteit	2019

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij	Omschrijving hoe deze bijdraagt aan doelstelling van de gemeente	Bijdrage van de gemeente in 2025
Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid vindt plaats op basis van een dienstverleningsovereenkomst. De werkzaamheden betreffen onder meer de afgifte van abonnementen, het toezicht op het betaald parkeren, de verwerking van de parkeerinkomsten en het toezicht in gemeentelijke parkeergarages en dergelijke.	€ 1.924.000

WAT HEEFT HET GEKOST?

(Bedragen x €1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	Realisatie 2025	Vershil 2025	V / N
Baten	27.976	15.235	8.282	21.200	12.918	V
Lasten	28.943	13.926	8.583	22.248	-13.665	N
Saldo baten en lasten	-967	1.309	-301	-1.047	-746	N
Vermindering van reserves	2.385	523	1.656	3.119	1.463	V
Vermeerdering van reserves	4.014	3.144	2.524	779	1.744	V
Saldo reserves	-1.628	-2.621	-868	2.340	3.208	V
Gerealiseerd resultaat	-2.595	-1.313	-1.169	1.293	2.461	V

TOELICHTING OP DE VERSCHILLEN IN BATEN EN LASTEN

Parkeeropbrengsten € 144 N.

Bij het 1e concernbericht is de verwachting van de parkeeropbrengsten met € 150.000 verhoogd. Deze inschatting bleek achteraf te optimistisch, waardoor de opbrengsten lager zijn dan begroot.

Grondexploitatie € 2.907 N.

Het verschil in baten en lasten houdt verband met herzieningen van de grondexploitaties, waaronder bijstellingen van verliesvoorzieningen en tussentijdse winstnemingen. Het saldo van de baten en lasten was € 2,9 miljoen nadelig. Dit leidt niet tot een resultaat op dit programma omdat hier een mutatie met de Algemene reserve tegenover staat.

De hogere lasten hangen samen met de vorming van een verliesvoorziening voor Wal 2. Tegenover de overige afwijkingen op de lasten staat ook een afwijking op de baten omdat de mutaties via onderhanden werk naar de balans worden geboekt.

Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

Realisatiestimulans woningbouw € 2.142 V.

Sinds 2025 kan gebruik worden gemaakt van de Realisatiestimulans, een regeling die gemeenten financieel ondersteunt bij het realiseren van betaalbare woningbouw (sociale huur, middenhuur en betaalbare koop). Op basis van deze regeling wordt een bijdrage toegekend van € 7.000 per gerealiseerde of in aanbouw genomen betaalbare woning. In het boekjaar 2025 is gestart met de bouw van 306 betaalbare woningen. Op grond hiervan bestaat aanspraak op een bijdrage van in totaal € 2.142.000. Hoewel de feitelijke uitbetaling door het Rijk plaatsvindt in 2026, wordt deze opbrengst conform de verslaggevingsregels toegerekend aan het boekjaar waarin het recht is ontstaan. Omdat aan deze middelen nog geen bestemming is gegeven vloeien deze naar de algemene middelen.

Ruimtelijke Plannen € 84 V.

Bij de slotwijziging is rekening gehouden met extra doorbelasting van verzoektaken OMWB. Deze bleken achteraf niet nodig.

Ruimtelijke Plannen € 101 V.

Door het afsluiten van anterieure overeenkomsten zijn meer plankosten doorberekend. Daarnaast zijn uren voor focusprojecten (Oranjebuurt, Straotse Parel, Hart van Halsteren, Argalolaan/Warande) doorbelast aan Stadlander.

Omgevingsplan € 165 V.

Er is een voordeel op salarislasten en inhuur. Daarnaast zijn via de algemene uitkering extra middelen ontvangen voor de uitvoering van de Omgevingswet. Deze middelen zijn in de periode 2026 – 2029 nodig voor het 'transitieplan opbouw omgevingsplan'.

Omgevingsvergunningen € 155 N.

Bij het 1e en 2e Concernbericht zijn de opbrengsten met € 500.000 verhoogd. Deze bijstelling bleek te hoog, waardoor de gerealiseerde opbrengsten lager uitvielen dan geraamd.

ISV Projecten € 304 N.

In 2025 is € 704.000 meer uitgegeven aan ISV-projecten Stedelijke Vernieuwing (onder meer renovatie van gymzaal Auris Montaal en Gageldonk). Daarnaast hebben we € 400.000 ontvangen vanuit het Rijk (startbouwimpuls Vijverberg Zuid).

Per saldo is € 304.000 meer onttrokken aan de Algemene Reserve voor ISV. Per saldo heeft dit geen effect op het programmaresultaat.

Diversen**€ 271 V.**

Dit betreft meerdere kleinere verschillen binnen het programma. Deze verschillen zijn afzonderlijk lager dan € 150.000 en tellen samen op tot een voordeel van € 271.000.

Reservemutaties**€ 3.208 V.**

Er is € 1,4 miljoen meer onttrokken aan de Algemene Reserve dan geraamd, met name door bijstellingen van diverse grondexploitaties (Groene Gordijn, Nieuwe Vesting ZuidOost, Wal 2, Terpen 2 en Meander 2). Daarnaast was de onttrekking voor Stedelijke Vernieuwing € 304.000 hoger.

Tegenover deze hogere onttrekkingen staan lagere stortingen in de Algemene Reserve van € 1,7 miljoen, eveneens als gevolg van bijstellingen in grondexploitaties (Meander 2, Groene Gordijn, Havenplein, Terpen 1 en Terpen 2).

Per saldo bedraagt de afwijking ten opzichte van de begroting € 3,2 miljoen. Deze afwijking bestaat uit € 304.000 hogere onttrekking voor Stedelijke Vernieuwing en per saldo € 2,9 miljoen aan lagere stortingen en hogere onttrekkingen als gevolg van bijstellingen in de grondexploitaties.

Een nadere toelichting staat in de paragraaf Grondbeleid.

3.1 DUURZAAMHEID

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Duurzaamheid is een integraal onderdeel van het beleid en raakt daarmee aan verschillende programma's. Als gemeente geven wij het goede voorbeeld. Onze duurzaamheidsdoelen gaan wij bereiken door intensief samen te werken met onze inwoners, partners en leveranciers. Hiervoor hebben wij een duurzaamheidskompas opgesteld om richting te geven aan het programma. De gemeente ontvangt een specifieke uitkering gericht op het uitbreiden van de ambtelijke capaciteit teneinde de taken uit het klimaatakkoord uit te voeren. De uitvoeringsorganisatie wordt zodanig ingericht dat de paragraaf duurzaamheid over alle programma's heen komt te liggen.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES (1/2)

D.11.1 Bergen op Zoom is klimaatneutraal in 2050

A.11.1.1 We verduurzamen de gebouwde omgeving

A.11.1.2 We werken aan de realisatie van de doelstellingen uit de Regionale energiestrategie 2.0

A.11.1.3 We stimuleren duurzame mobiliteit

D.11.2 Bergen op Zoom is waterrobuust en klimaatbestendig

A.11.2.1 We voeren de Bergse Adaptatiestrategie uit

D.11.3 Bergen op Zoom wordt 100% circulair in 2050

A.11.3.1 We verankeren circulariteit in het beleid

A.11.3.2 We reduceren de hoeveelheid restafval

D.11.4 Bergen op Zoom is natuurrijk

A.11.4.1 We werken naar natuur inclusief als beleidsuitgangspunt

A.11.4.2 We koppelen het nieuwe groenstructuurplan aan het landschapsontwikkelingsplan (LOP)

A.11.4.3 We stimuleren natuureducatie middels lokale samenwerkingen

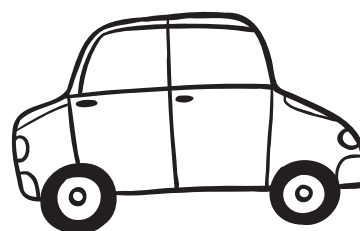

D.11.5 Bergen op Zoom heeft een veilige, gezonde leefomgeving voor mens en dier

A.11.5.1 Wij hanteren bodem en water als sturende begrippen voor ruimtelijke ontwikkelingen

A.11.5.2 We intensiveren de gemeentebrede communicatie

A.11.5.3 We stimuleren lokale samenwerkingen bij verduurzaming

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
11.1	Bergen op Zoom is klimaatneutraal in 2050		
11.1.1	We verduurzamen de gebouwde omgeving	75%	<ul style="list-style-type: none"> Lokale Aanpak Isolatie-subsidies worden uitgekeerd; Zonnepanelen Stadlander lopen; Wijkuitvoeringsplan Warande-Oost in ontwikkeling; Bergse Plaat gaat van 2025 naar Q4 2026.
11.1.2	We werken aan de realisatie van de doelstellingen uit de Regionale energiestrategie 2.0	100%	Er is zowel op regionaal als op gemeenteniveau gewerkt aan de zeven bestuurlijke richtingen zoals opgenomen in het RPE-WBEB
11.1.3	We stimuleren duurzame mobiliteit	100%	De nota Mobiliteit is vastgesteld door de raad.
11.2	Bergen op Zoom is waterrobuust en klimaatbestendig		
11.2.1	We voeren de Bergse Adaptatiestrategie uit	100%	<ul style="list-style-type: none"> B.A.S. 2.0 budgetneutraal vastgesteld in het Uitvoeringsprogramma DEK; aanbesteding zwemwateronderzoek Binnenschelde is afgerond.
11.3	Bergen op Zoom wordt 100% circulair in 2025		
11.3.1	We verankeren circulariteit in het beleid	66%	De voorbereidingen voor het opstellen van het beleidsplan circulaire economie lopen volgens planning, gericht op vaststelling van dit beleid in Q4 2026.

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
11.3.2	We reduceren de hoeveelheid huishoudelijk restafval	100%	<ul style="list-style-type: none"> Het in december 2024 vastgestelde grondstoffenbeleidsplan mikt op gemiddeld 100 kilo restafval per inwoner in 2030 het uitvoeringsplan loopt.
11.4	Bergen op Zoom is natuurrijk		
11.4.1	We werken naar natuur inclusief als beleidsuitgangspunt	100%	Voorbereiding om te komen tot Soortenmanagementplan loopt volgens planning
11.4.2	We koppelen het nieuwe groenstructuurplan aan het Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	100%	Activiteiten lopen in 2026 door. Het Groenstructuurplan gaat op in het Landschapsontwikkelingsplan (LOUP) en verbindt natuur, stad en dorpen.
11.4.3	We stimuleren natuureducatie middels lokale samenwerkingen	100%	Samen met de gemeentes op de Brabantse Wal is de basis van samenwerking met het Natuurpodium verbreed.
11.5	Bergen op Zoom heeft een veilige, gezonde leefomgeving voor mens en dier		
11.5.1	Wij hanteren bodem en water als sturende begrippen voor ruimtelijke ontwikkelingen	100%	<ul style="list-style-type: none"> Bodem en water sturend bij ruimtelijke plannen. Milieubeleid komt in omgevingsplan 2031; OMWB voert wettelijke VTH-milieutaken uit.
11.5.2	We intensiveren de gemeentebrede communicatie	100%	Inwoners zijn actief geïnformeerd bij ontwikkelingen.
11.5.3	We stimuleren lokale samenwerkingen bij verduurzaming	100%	Er wordt samengewerkt met onder andere energiecoöperaties, wijkinitiatieven, wijk-ambassadeurs.

TOELICHTING

Het college heeft in 2025 het eerste Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid, Energie en Klimaat (DEK) vastgesteld en gedeeld met de gemeenteraad. Het programma helpt bij het uitvoeren van de duurzaamheidsdoelen uit het bestuursakkoord en bij het werken aan de lange termijn doelen van het Duurzaamheidskompas.

Vanaf de begroting 2026 namen we duurzaamheidsdoelen op in de verschillende programma's. Daar liggen de middelen en het mandaat. Omdat duurzaamheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het hele college is, ziet de raad meteen welke portefeuille waarvoor verantwoordelijk is.

Dezelfde doelen worden daarna zonder extra toelichting opgenomen in deze paragraaf Duurzaamheid, onder het Duurzaamheidskompas. Zo ziet de raad in één oogopslag hoe de programma's samen bijdragen aan de lange termijn doelen en aan het Uitvoeringsprogramma DEK. Dit versterkt de integrale en programmatische manier van werken.

De Planning en Controlcyclus vormt zo de basis om te volgen hoe het duurzaamheidsbeleid loopt en om hierover te verantwoorden. In het Uitvoeringsprogramma DEK worden de doelen uitgebreider uitgewerkt. Afdeling DEK helpt andere afdelingen bij het opstellen en bijwerken van deze doelen.

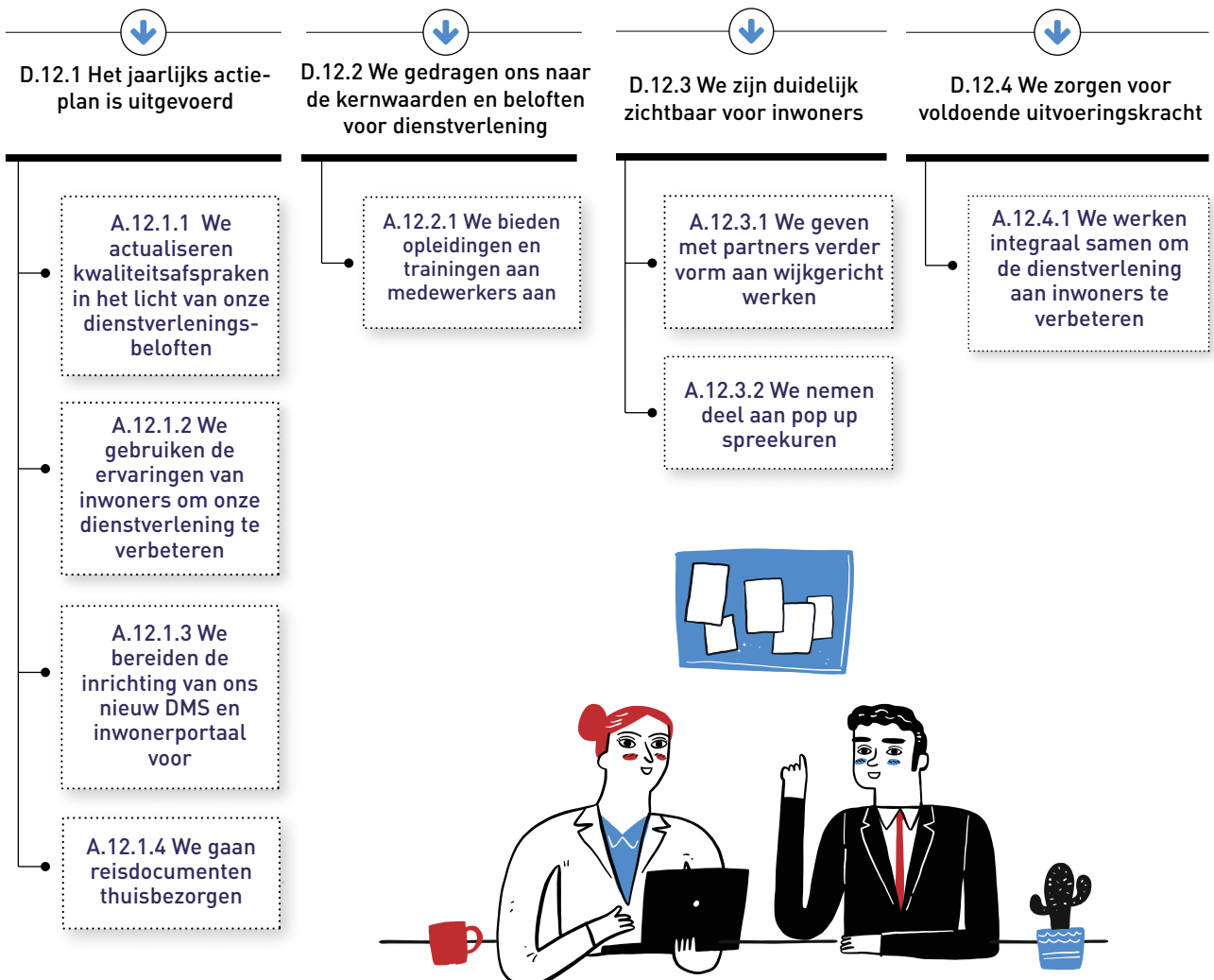
3.2 DIENSTVERLENING

Wat wilden we bereiken in deze bestuursperiode?

Onze inwoners, ondernemers en verenigingen willen we een optimale dienstverlening bieden, vanuit het principe “ja, mits” in plaats van “nee, tenzij”. De gemeente Bergen op Zoom zet het helpen van haar inwoners op de eerste plaats: we zijn een dienstbare gemeente.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

DOELEN EN ACTIES

Nummer	Doel/actie	Jaarrekening	Toelichting
12.1	Het jaarlijkse actieplan is uitgevoerd		
12.1.1	We actualiseren kwaliteitsafspraken in het licht van onze dienstverleningsbeloften.	100%	Op basis van de gewenste kwaliteitsafspraken zijn de dashboards aangepast voor telefonische dienstverlening. Deze worden periodiek geëvalueerd. Daarnaast is de organisatie gaan werken met terugbelafspraken om de inwoner nog meer van dienst te zijn.
12.1.2	We gebruiken de ervaringen van inwoners om onze dienstverlening te verbeteren.	100%	Vanaf Q2 is gestart vanuit het KCC en Publieksdiensten met het aanbieden van het dienstverleningsfeedbackformulier. De opbrengsten van deze feedback worden gebruikt om de dienstverlening verder te optimaliseren. Daarnaast volgen we de klanttevredenheid via het portaal signalen van Openbare Ruimte en Veiligheid. We evalueren met de afdelingen de reacties van de inwoner en zetten hier verbeteracties voor uit.
12.1.3	We bereiden de inrichting van ons nieuw DMS en inwonersportaal voor.	100%	De inrichting van het nieuwe DMS-systeem en het inwonersportaal is gereed.
12.1.4	We gaan reisdocumenten thuisbezorgen.	100%	Deze actie is gereed. Thuisbezorgen wordt aan iedere inwoner/klant aangeboden. De klant heeft de keuze om van deze optie gebruik te maken. In 2025 zijn 8.500 reisdocumenten thuisbezorgd. Dit bedraagt een percentage van 66%. Onze inwoners waarderen deze dienstverlening met een prachtig rapportcijfer van 8,8.
12.2	We gedragen ons naar de kernwaarden en beloften voor dienstverlening		
12.2.1	We bieden opleidingen en training aan medewerkers.	100%	In 2025 is vooral ingezet op vakinhoudelijke trainingen en het opleiden van nieuwe medewerkers voor zowel Burgerzaken en KCC. Daarnaast is een serious game over dienstverlening (het paarse krokodillenspel) ontwikkeld voor de organisatie.
12.3	We zijn duidelijk zichtbaar voor inwoners		
12.3.1	We geven met partners verder vorm aan wijkgericht werken.	100%	De wijkboa's en veiligheidsadviseurs zijn zichtbaarder en toegankelijker geworden door nieuwe ontmoetingspunten, betere informatie, nadrukkelijke aanwezigheid in de wijken en nauwe samenwerking met partners en bewoners.
12.3.2	We nemen deel aan pop up spreekuren.	100%	Boa's en veiligheidsadviseurs waren aanwezig bij diverse pop-ups in de wijken. Daarnaast is de handhavingsteek ingezet om in de wijken laagdrempelig in gesprek te gaan met inwoners en op te halen wat er speelt.
12.4	We zorgen voor voldoende uitvoeringskracht		
12.4.1	We werken integraal samen om de dienstverlening aan inwoners te verbeteren.	100%	In 2025 is gestart met het vormen van een Verbetersteam Dienstverlening om organisatiebreed dienstverleningsvraagstukken op te pakken. Daarnaast is een adviseur dienstverlening aangesteld om de lijn uit te zetten vanuit het actieplan dienstverlening.

TOELICHTING

Dienstverlening is van alle medewerkers van de gemeente Bergen op Zoom. Om hier meer aandacht voor te vragen en concreet kwaliteitsverbetering op de dienstverlening te bewerkstelligen is in 2025 een team geformeerd om de dienstverlening gestructureerd een stap verder te brengen. Dit team heeft in 2025 diverse verbeteracties opgezet zoals: het overstappen van terugbelnotities naar terugbelafspraken, het ontwikkelen van een dienstverleningsfeedback formulier,

dat vervolgens in gebruik is genomen. Daarnaast ook het inzichtelijk maken van het aantal functionele mailboxen en een plan van aanpak hiervoor opstellen om dit aantal terug te dringen. Aanvullend is vanuit de Direct Duidelijke Deal ingezet op het communiceren in duidelijke taal.

Door middel van het voeren van Quick-wingsprekken met afdelingen komen vraagstukken en signalen om de dienstverle-

ning te optimaliseren boven. Het kernteam pakt vervolgens de benodigde acties op in samenwerking met de desbetreffende afdelingen.

Om de dienstverleningsvisie organisatiebreed in te bedden, is er in 2025 een serious game ontwikkeld. Het zogenaamde Paarse Krokodillenspel. Dit spel heeft als doel om de bewustwording van klantgericht denken en doen, proactieve communicatie, samenwerking en feedback geven én ontvangen te stimuleren.

Om de dienstverlening naar een hoger plan te brengen is het van belang om de klantervaring van onze inwoner te weten en meten. In 2025 is een dashboard ontwikkeld waarin we de volgende zaken registreren: first-time fix telefonische klantcontacten (het betreft hier de telefonische contacten, die het KCC direct kan beantwoorden), de inwoner tevredenheid over dienstverlening (deze wordt uitgevraagd via een enquête),

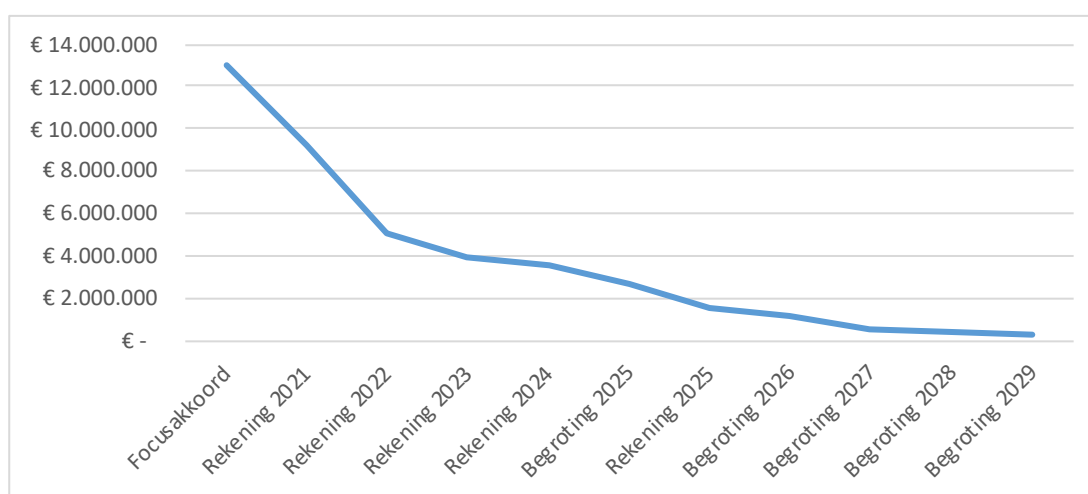
de agressiemeldingen en de feedback, die we ontvangen uit het systeem Signalen (dit systeem wordt gebruikt door de teams van Openbare ruimte en Veiligheid om de meldingen te behandelen). Op basis van deze resultaten wordt gekeken welke acties benodigd zijn om de dienstverlening nader vorm te geven.

Zoals in de begroting 2025 is aangegeven zetten we niet alleen in op de verdere doorontwikkeling van een klantgerichte houding binnen onze organisatie, maar richten we onze processen en procedures ook in om toegevoegde waarde te leveren aan de inwoner. Een voorbeeld hiervan is dat we gestart zijn met digitaal inrichten van bijvoorbeeld de aanvragen voor Startersleningen maar ook het herzien van diverse processen met onze samenwerkingspartners. Dit verdere verandertraject zal ook de komende jaren zijn beslag krijgen en een continu proces blijven op onze doorontwikkeling.

3.3 TAAKSTELLINGEN

Op basis van het Focusakkoord zijn taakstellingen aan de raad voorgelegd, in totaal € 13 miljoen. Bij de begroting 2025 moest nog € 3,2 miljoen worden gerealiseerd. In de Begroting 2026 is inmiddels een deel ingevuld en resteert nog ongeveer € 1 miljoen. Voor de meeste taakstellingen zijn afspraken gemaakt. Op basis daarvan moet in 2029 nog € 338.000 worden gerealiseerd.

In de overzichten hieronder staat het verloop en de specificatie van de nog structureel in te vullen taakstellingen.

In onderstaande tabel is de stand van zaken per 31 december 2025 weergegeven. Na de tabel lichten we de verschillende taakstellingen toe.

Opgenomen taakstellingen (x € 1.000)	Begroting 2025 voor wijziging	Begroting 2025 na wijziging	2026	2027	2028
Programma 1					
Vastgoed	212	212	212	212	212
Programma 4					
Evenementen	73	73	-	-	-
Programma 6					
BC Sport	462	199	347	224	149
BC CKB	700	700	-	-	-
BC Markiezenhof	597	100	437	165	41
Algemeen					
Personeel (excl. BC's sport en cultuur)	622	622	172	-	-
Totaal	2.666	1.906	1.168	601	402

TOELICHTING PER TAAKSTELLING

Vastgoed

Eind juni 2025 heeft de gemeenteraad het Vastgoedbeleid vastgesteld. Voor de komende drie jaar wordt een uitvoeringsplan opgesteld. Dit plan is begin 2026 klaar.

In het plan staat een overzicht van het gemeentelijk vastgoed. We onderzoeken daarbij welke gebouwen of gronden we kunnen verkopen. Ook willen we op andere manieren geld besparen of verdienen. Bijvoorbeeld door de huren te verhogen, gebouwen duurzamer te maken en ruimtes in gebouwen beter te gebruiken.

In 2025 is de taakstelling nog niet volledig gerealiseerd. Dit komt doordat de verkoop van een terrein aan de Beeklaan is uitgesteld naar 2026. Dit is verwerkt in de slotwijziging die in december 2025 door de raad is vastgesteld.

Evenementen

Het evenementenbeleid is in 2025 vastgesteld. Vanaf 1 november 2025 betalen organisatoren zelf voor het gebruik van stroom. Aan de andere kant hoeven zij geen leges meer te betalen voor het organiseren van een evenement.

In totaal moest er in 2025 € 73.000 worden bespaard. Een deel hiervan is gerealiseerd door het doorberekenen van stroomkosten. Het resterende bedrag is opgevangen binnen andere budgetten van het programma Economie.

Sport

In 2025 heeft de gemeente met buitensportverenigingen gesproken over de invoering van maatregelen die voortvloeien uit de businesscase sport (BC Sport).

In 2025 is alle oude sportveldverlichting vervangen door LED-verlichting en is de bediening van de lampen vernieuwd. Vanaf september 2025 leidt dit tot een lager energieverbruik. De verwachte besparing bedraagt € 75.000 per jaar. Daarnaast is ook gestart met de afbouw van de zelfwerkzaamheidsvergoeding.

In het 2e Concernbericht is de taakstelling voor 2025 verlaagd naar € 191.000. Met de genoemde maatregelen is deze taakstelling ingevuld.

CKB

In de Begroting 2025 was een taakstelling opgenomen van € 700.000. In oktober 2025 heeft de raad ingestemd met de structurele invulling hiervan en met de strategie voor een

toekomstbestendig CKB.

De taakstelling voor 2025 is volledig gerealiseerd. Daarnaast is een voordeel behaald van € 209.000 ten opzichte van de begroting. Dit komt door:

- Lagere salariskosten door openstaande vacatures (€ 630.000);
- Hogere inkomsten uit projecten op scholen (€ 50.000);
- Hogere opbrengsten uit lessen muziek, dans en theater. Vooral bij de muzieklessen was de opbrengst hoger dan verwacht (€ 55.000);
- Lagere kosten voor het gebouw (minder onderhoud en lagere energiekosten) en hogere verhuuropbrengsten van de theaterzaal (€ 129.000)

Markiezenhof

In december 2025 heeft de raad besloten tot definitieve ontvlechting van het Markiezenhof uit de gemeentelijke organisatie per 1 juli 2026, op basis van het ondernemingsplan. Hierin is opgenomen hoe en wanneer de taakstelling wordt gerealiseerd.

Het jaar 2025 stond in het teken van voorbereiding. Hiervoor was extra inhuur nodig en is tijdelijk personeel ingezet vanwege ziekte. Ook hebben een extra expositie en aanvullende klimaatbeheersing tot hogere kosten geleid. Ondanks deze kosten is in 2025 € 146.000 bespaard. In het 2e Concernbericht was de taakstelling bijgesteld naar € 100.000.

Personeel

In de Begroting 2025 waren nog twee taakstellingen opgenomen:

- Restformatie gemeente breed (€ 280.000);
- Overhead (€ 342.000).

De taakstelling restformatie is bij het 1e Concernbericht 2025 ingevuld. De taakstelling overhead hangt samen met de taakstellingen voor CKB en het Markiezenhof:

- Het deel dat samenhangt met het CKB (€ 171.000) is vanaf 2026 structureel verwerkt;
- Het deel dat betrekking heeft op het Markiezenhof is vanaf 2027 structureel ingevuld. In 2026 worden nog kosten gemaakt in verband met de verzelfstandiging van het Markiezenhof.

Voor 2025 is het restant van deze taakstelling € 299.000 gerealiseerd doordat binnen overhead veel vacatures open stonden, waardoor de loonkosten lager uitvielen dan begroot.

3.4 LOKALE HEFFINGEN

In deze paragraaf lichten we de heffingen en tarieven voor 2025 toe. Daarbij gaan we in op:

- Het beleid voor lokale heffingen;
- De begrote en gerealiseerde inkomsten per heffing;
- De ontwikkeling van de gemeentelijke woonlasten;
- De mate van kostendekkend;
- De mogelijkheden voor kwijtschelding.

BELEID LOKALE HEFFINGEN

In het bestuursakkoord zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de lokale heffingen:

1. De lastendruk voor lokale belastingen en heffingen mag jaarlijks stijgen met maximaal de inflatie, of voor zover dit nodig is om kostendekkendheid te realiseren. Voor 2025 is daarbij aangesloten bij het prijspeil van het bruto binnenlands product (bbp) van 2,3%.
2. Voor leges en andere gemeentelijke heffingen geldt dit percentage als uitgangspunt, voor zover de kostenontwikkeling daartoe aanleiding geeft. Daarnaast is vastgelegd dat de leges, rioolheffing en afvalstoffenheffing kostendekkend worden geheven. Dit uitgangspunt geldt ook voor overige retributies.

GEREALISEERDE INKOMSTEN

De gemeente ontvang inkomsten uit verschillende soorten lokale heffingen. Naast algemene belastingen, zoals de onroerendezaakbelasting (OZB) en toeristenbelasting, gaat het om bestemmingsbelastingen en retributies.

- Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengst is bedoeld voor een specifieke taak of voorziening, zoals de riool- en afvalstoffenheffing. Deze heffingen mogen niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente hiervoor maakt.
- Retributies zijn vergoedingen voor een specifieke dienst, zoals het aanvragen van een paspoort of vergunning. Ook hiervoor geldt dat de tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn.

De gerealiseerde inkomsten per heffing zijn opgenomen in onderstaande tabel.

Inkomsten per heffing (Bedragen x €1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Algemene belastingen			
Onroerendezaakbelasting	18.332	18.343	18.516
Parkeerbelasting	5.844	5.725	5.730
Precariobelasting	243	202	293
Toeristen- en watertoeristenbelasting	636	594	623
Bestemmingsbelastingen			
Afvalstoffenheffing	10.616	10.686	11.171
Rioolheffing	14.175	15.005	15.447
Retributies			
Leges	3.762	2.772	3.517

Inkomsten per heffing (Bedragen x €1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Haven- en kadegelden	467	571	514
Marktgeden	26	30	25
Lijkbezorgingsrechten	47	35	38

ONTWIKKELING GEMEENTELIJKE WOONLASTEN

De Atlas van de lokale lasten 2025 van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) geeft inzicht in de hoogte van de gemeentelijke woonlasten en de onderlinge vergelijking tussen gemeenten.

In 2025 staat Bergen op Zoom op plaats 197 met een gemiddelde woonlast van € 1.057. In 2024 was dit plaats 225.

De woonlasten in Bergen op Zoom liggen daarmee nagenoeg gelijk aan het landelijke gemiddelde van € 1.053. In 73% van de gemeenten liggen de woonlasten tussen de € 850 en € 1.150. De gemeente Ameland heeft de laagste woonlasten (€ 680) en de gemeente Bloemendaal de hoogste (€ 2.117).

De woonlasten in de omringende gemeenten zijn als volgt:

Gemeente	Gemiddelde woonlasten 2024 (Rang)	Gemiddelde woonlasten 2025 (Rang)
Etten-Leur	783 (12)	804 (7)
Tholen	832 (28)	848 (17)
Breda	861 (48)	891 (35)
Rucphen	894 (71)	918 (53)
Woensdrecht	933 (103)	960 (85)
Halderberge	920 (89)	997 (129)
Steenbergen	938 (108)	999 (131)
Oosterhout	951 (129)	1.014 (155)
Roosendaal	957 (141)	1.014 (156)
Moerdijk	977 (169)	1.016 (157)
Bergen op Zoom	1.030 (225)	1.057 (197)
Loon op Zand	1.019 (206)	1.233 (309)
Zundert	1.245 (321)	1.246 (312)

Bron: COELO Atlas 2025

Omschrijving indicator	Gemiddeld Landelijk 2025	Bergen op Zoom 2024	Bergen op Zoom 2025
OZB-tarief woningen	0,0924%	0,0883%	0,0848%
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	364	353	362
Rioolheffing meerpersoonshuishouden	235	351	360
Woonlasten meerpersoonshuishouden	1.053	1.030	1.057

DE BELASTINGEN, HEFFINGEN EN RETRIBUTIES

Algemene belastingen	Hoofdpijnen en toelichting
Onroerendezaakbelasting (OZB)	Eigenaren van woningen en eigenaren en gebruikers van bedrijfspanden en andere onroerende zaken betalen OZB. De hoogte is afhankelijk van de WOZ-waarde van de onroerende zaak. Voor een toelichting op de realisatie verwijzen we naar programma 1.

Algemene belastingen	Hoofdpijnen en toelichting
Parkeerbelasting	Parkeerbelasting wordt geheven voor het parkeren van een voertuig op aangewezen plaatsen en tijdstippen. De belasting wordt betaald door de parkeerder of de vergunninghouder. Voor een toelichting op de realisatie verwijzen we naar programma 10.
Precariobelasting	Precariobelasting wordt geheven voor het gebruik van voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, bijvoorbeeld voor terrassen.
Toeristen- en watertoeristenbelasting	Deze algemene belasting wordt geheven voor verblijf met overnachting tegen betaling door niet-ingezetenen. De opbrengst is afhankelijk van het aantal overnachtingen in de gemeente.
Bijdrage Bedrijven Investeringszone (BIZ)	Het centrum van Bergen op Zoom is voor de periode 2026-2030 aangewezen als Bedrijven Investeringszone. De bijdrage wordt geheven van gebruikers van belastingobjecten in dit gebied. De opbrengst, na aftrek van kosten, wordt uitgekeerd aan STERCK voor het ondernemersfonds.

Bestemmingsbelastingen	Hoofdpijnen en toelichting
Afvalstoffenheffing	Afvalstoffenheffing wordt geheven voor de inzameling en verwerking van (huishoudelijk) afval. Voor het restafval wordt tariefdifferentiatie toegepast: inwoners betalen per inworp in de ondergrondse container of per lediging van een (mini)container.
Rioolheffing	De rioolheffing wordt geheven voor de inzameling en transport van afvalwater, hemelwater en grondwater. De gemeente zorgt in de openbare ruimte ook voor het beperken van nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor gebouwen. De gebruiker van een woning, bedrijfspand of gebouw met een (in)directe aansluiting op de gemeentelijke riolering betaalt een vast tarief. Bij een afvoer van meer dan 1.000 m ³ per jaar geldt een bedrag per m ³ .

Retributies	Hoofdpijnen en toelichting
Leges	Voor verschillende diensten brengt de gemeente leges in rekening, zoals voor paspoorten, rijbewijzen en vergunningen. Voor een toelichting op de realisatie verwijzen we naar programma 1. De leges voor omgevingsvergunningen worden verderop in deze paragraaf toegelicht.
Haven- en kadegelden	Deze worden geheven voor het gebruik van voorzieningen in en langs de Theodorushaven.
Marktgeden	Voor het innemen van een standplaats op een markt of andere openbare plaats wordt marktgeld in rekening gebracht.
Lijkbezorgingsrechten	Deze worden geheven voor diensten op de begraafplaats.

KOSTENDEKKENDHEID

Afvalstoffenheffing (Bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Kosten taakveld(en)	8.635	9.351	9.908
Baten taakveld(en)	1.050	800	1.285
Netto kosten	7.585	8.551	8.623
Overige toe te rekenen kosten			
BTW Compensatiefonds	1.777	1.732	1.941
Kwijtschelding	800	800	774
Overhead (2 fte)	128	128	128
Totale kosten	10.290	11.211	11.466
Opbrengst heffing	10.616	10.686	11.171
Storting/onttrekking in/aan de voorziening	326	- 525	-295

Bij de afvalstoffenheffing wordt voor restafval tariefdifferentiatie toegepast. Inwoners betalen per inworp in een ondergrondse container of per lediging van een (mini)container.

In 2025 is € 295.000 onttrokken aan de voorziening. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door hogere exploitatiekosten van de milieustraat en anderzijds door opbrengsten uit monostromen, waarvan € 349.000 betrekking heeft op voorgaande jaren (2023/2024).

Rioolheffing (Bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Kosten taakveld(en)	9.878	9.892	9.457
Baten taakveld(en)	83	39	119
Netto kosten	9.795	9.853	9.338
Overige toe te rekenen kosten			
Rente	505	-	-
Kwijtschelding	1.000	1.000	834
Overhead (15,44 fte)	849	965	988
BTW compensatiefonds	1.427	1.747	1.442
Totale kosten	13.576	13.565	12.602
Opbrengst heffing	14.175	15.005	15.447
Storting/onttrekking in/aan de voorziening	599	1.440	2.845

Voor het beheer en onderhoud op de lange termijn is het Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027 van toepassing. Hierin is ook de nieuwe wetgeving rond de riool- en waterzorgheffing verwerkt.

De storting in de voorziening is € 1.405.000 hoger dan groot. Dit komt door hogere baten (meer aansluitingen, lagere

kwijtschelding en hogere opbrengsten van grootverbruikers) en lagere kosten. Deze lagere kosten hangen samen met dat marktpartijen minder in staat zijn om werkzaamheden uit te voeren, terwijl de behoefte aan onderhoud onverminderd hoog blijft.

Retributies

Leges omgevingsvergunningen (Bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Kosten taakveld(en)	948	1.452	1.295
Overhead (6,9 fte)	406	377	442
Totale kosten	1.354	1.829	1.737
Opbrengst heffing	1.702	1.600	1.424
Dekkingspercentage	126%	87%	82%

In 2025 is de formatie uitgebreid om deze beter in lijn te brengen met de werkvoorraad. Tegelijkertijd zijn minder grote projecten gerealiseerd dan in 2024, waardoor minder leges konden worden opgelegd. Hierdoor is de opbrengst, die bij de concernberichten is bijgesteld van € 1,1 miljoen naar € 1,6 miljoen, lager uitgekomen dan begroot. Het dekkingspercentage is daarmee eveneens lager uitgekomen.

In 2026 wordt een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de leges. Op basis van het bestuursakkoord is het uitgangspunt een kostendeckingspercentage van 100%. In de loop van 2026 komen we terug op de resultaten van dit onderzoek.

Havengeld, kadegeld en liggeld (Bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Kosten taakveld(en)	1.926	1.975	1.861
Overhead (3 fte t/m 2024 en 3,55 fte vanaf 2025)	192	227	227
Totale kosten	2.118	2.202	2.088
Opbrengst heffing	468	571	514
Dekkingspercentage	22%	26%	25%

Marktgeld (Bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Kosten taakveld(en)	34	35	34
Overhead (0 fte)	-	-	-
Totale kosten	34	35	34
Opbrengst heffing	26	30	25
Dekkingspercentage	76%	86%	74%

Lijkbezorgingsrechten (Bedragen x € 1.000)	Jaarstukken 2024	Begroting 2025	Jaarstukken 2025
Kosten taakveld(en)	91	74	59
Overhead (0 fte)	-	-	-
Totale kosten	91	74	59
Opbrengst heffing	21	35	38
Dekkingspercentage	23%	48%	64%

KOSTEN OVERHEAD

Overheadkosten zijn kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Deze kosten zijn verantwoord op taakveld 0.4 Overhead (onderdeel van programma 1). Bij de berekening van de tarieven mogen overheadkosten worden meegenomen. Het bedrag voor overhead is gebaseerd op een uniforme opslag per fulltime equivalent (fte) en bedraagt in 2025 € 59.400 per fte.

KWIJTSCHELDINGSBELEID

Het kwijtscheldingsbeleid is een instrument om inwoners met een laag inkomen te ondersteunen. Inwoners kunnen kwijtschelding aanvragen voor de onroerendezaakbelasting, rioolheffing en een deel van de afvalstoffenheffing. Daarbij hanteren we de 100%-norm: huishoudens met een inkomen tot de bijstandsnorm en zonder of met beperkt eigen vermogen komen in aanmerking voor volledige kwijtschelding.

Het totaalbedrag aan verleende kwijtscheldingen in 2025 bedraagt € 1.609.000. In de begroting 2025 was rekening gehouden met een bedrag van € 1.800.000.

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Belastingmaatregelen 2025	2024

3.5 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Deze paragraaf geeft een actueel overzicht van de belangrijkste risico's voor de gemeente Bergen op Zoom en de wijze waarop deze worden beheerd. Daarnaast beschrijven we de weerstandscapaciteit, het weerstandsvermogen en de financiële kengetallen.

De financiële kengetallen betreffen de netto schuldquote, solvabiliteit, grondexploitatie, structurele exploitatieruimte, belastingcapaciteit en investeringsquote.

RISICO'S

We hebben in totaal 108 risico's in beeld. Om meer focus aan te brengen in de risicobehersing, richten we ons in deze paragraaf op de 10 grootste risico's. Dit zijn de risico's met de grootste potentiële impact. Door deze selectie kan het bestuur gericht en effectiever sturen om deze risico's te beperken.

Voor het grondbedrijf gebruiken we een andere werkwijze. Hiervoor is een langetermijnvisie Grondbedrijf vastgesteld, waarin scenario's en bijbehorende risico's zijn uitgewerkt. De risico's van het grondbedrijf worden daarom afzonderlijk toegelicht in paragraaf 9 Grondbeleid.

Risicomatrix

De risicomatrix hieronder toont de 10 grootste risico's en hoe deze verdeeld zijn. Elk cijfer in de matrix staat voor één risico

uit de top 10. De kleur geeft de mate van urgentie weer:

- Groen: geen direct gevaar voor de continuïteit van de bedrijfsvoering;
- Oranje: vraagt om aandacht. Nog geen direct gevaar, maar kan op termijn een bedreiging vormen;
- Rood: vereist directe actie om de continuïteit van de bedrijfsvoering te beschermen.

De omvang van een risico bepalen we door de netto kans te vermenigvuldigen met de impact. De netto kans is de kans dat het risico zich voordoet, rekening houdend met getroffen beheersmaatregelen. De impact gaat verder dan alleen het financiële risico: we kijken naar 10 risico-onderdelen¹ die we ook in de risicoparagraaf van raadsvoorstellen hanteren. Beide worden ingeschat in vijf categorieën, variërend van verwaarloosbaar/zeer laag tot kritiek/zeer hoog.

Impact	Verdeling van de Top 10 risico's naar risico omvang				
5. Kritiek		7			
4. Hoog			2, 3, 4, 5, 6		
3. Matig			8, 9, 10		1
2. Laag					
1. Verwaarloosbaar					
Netto kans	1. <20%	2. 20%-40%	3. 40%-60%	4. 60%-80%	5. >80%

¹ 10 risico-onderdelen: realiseren maatschappelijke effecten, politiek-bestuurlijk en draagvlak, imago gemeente, algemene en externe omgeving, veiligheid, netto financieel gevolg, juridisch, planning, kwaliteit uitvoering, capaciteit organisatie en samenwerking partners.

1. Fluctuaties in de algemene uitkering

Het risico dat de gemeentelijke begroting onder druk komt te staan doordat de hoogte van de algemene uitkering uit het gemeentefonds wijzigt. Dit kan het gevolg zijn van landelijke politieke keuzes, aanpassingen in verdeelmaatstaven of wijzigingen in rijksbeleid. Hierdoor ontstaat onzekerheid over de beschikbare financiële middelen.

- Kans: 5, Impact: 3
- Onderdeel van de begroting: Programma 1
- Beheersmaatregelen: Als gemeente is er beperkte invloed op het gemeentefonds. Uit dit gemeentefonds wordt door het Rijk de algemene uitkering betaald aan gemeenten. In de begroting is een klein budget voor onvoorziene zaken opgenomen, waaruit kleine schommelingen gedekt kunnen worden. De rest moet binnen de begroting opgelost worden.

2. Onvoldoende rendement van de transformatie sociaal domein

Het risico bestaat dat de transformatie van het sociaal domein (uitvoeringsagenda sociaal domein) onvoldoende (financieel) rendement oplevert. Investerings in versterking van de sociale basis, preventie en het voorliggend veld hebben pas op langere termijn effect en leiden mogelijk niet tot een daadwerkelijke afname van het gebruik van maatwerkvoorzieningen binnen de Jeugdwet en Wmo. Dit kan resulteren in aanhoudende of stijgende zorgkosten en blijvende druk op de gemeentelijke begroting.

- Kans: 3, Impact: 4
- Onderdeel van de begroting: Programma 5, 6, 7 en 8
- Beheersmaatregelen: Uitvoering van de uitvoeringsagenda sociaal domein, met structurele monitoring van effecten en kosten en waar nodig bijsturing om het maatschappelijk en financieel rendement te vergroten.

3. Verbonden partijen

Het risico dat verbonden partijen hun taken of dienstverlening niet (volledig) kunnen uitvoeren of extra middelen nodig hebben. Dit kan het gevolg zijn van onvoldoende governance, sturing en regie op verantwoordelijkheden die op afstand zijn georganiseerd. Dit kan leiden tot financiële risico's voor de gemeente, verstoring van de bedrijfsvoering en mogelijk het overnemen van taken door de gemeente zelf of een andere partij.

- Kans: 3, Impact: 4
- Onderdeel van de begroting: Programma 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8 en 9
- Beheersmaatregelen: Verschillende maatregelen zijn getroffen om het risico te beperken. Zo zijn kaders vastgelegd in de Nota verbonden partijen, wordt regie gevoerd op de verbonden partijen via regiefunctionarissen en zijn er ambtelijke en bestuurlijke overleggen met deze partijen.

4. Open-eindefinanciering Wmo, Jeugdwet en Participatie

Het risico dat budgetten voor Wmo, Jeugdwet en Participatie worden overschreden. Deze regelingen kennen een Open-eindefinanciering, waardoor meer inwoners dan vooraf geraamd een beroep kunnen doen op voorzieningen. Dit kan leiden tot financiële tekorten en minder begrotingsruimte voor andere beleidsdoelen.

- Kans: 3, Impact: 4
- Onderdeel van de begroting: Programma 7 en 8
- Beheersmaatregelen: Inzetten op de transformatie van het sociaal domein middels de uitvoeringsagenda sociaal domein om het gebruik van (dure) maatwerkvoorzieningen te beperken en daarmee de kosten te dempen.

5. Gebrek aan cofinanciering voor de binnenstad, leidt tot terugbetaling van de binnenstad subsidie waardoor we zaken uit de Visie Binnenstad niet kunnen uitvoeren

Het risico dat de ontvangen subsidie voor de binnenstad moet worden terugbetaald en onderdelen van de Visie Binnenstad niet kunnen worden uitgevoerd. Dit kan zich voordoen wanneer de benodigde cofinanciering niet wordt gerealiseerd, bijvoorbeeld doordat de gemeenteraad hier niet toe besluit. Dit kan leiden tot financiële schade en vertraging of afstel van geplande maatregelen.

- Kans: 3, Impact: 4
- Onderdeel van de begroting: Programma 4
- Beheersmaatregelen: De gemeenteraad proactief betrekken en met de besluitvorming in maart 2026, kan het risico aanzienlijk gereduceerd worden.

6. Onvoldoende kwantitatieve en kwalitatieve personele bezetting

Het risico dat de uitvoeringskracht, kwaliteit en continuïteit van de organisatie onder druk komen te staan. Krapte op de arbeidsmarkt, personeelsverloop en beperkte middelen bemoeilijken het aantrekken, behouden en ontwikkelen van voldoende en passend gekwalificeerd personeel. Dit kan leiden tot hogere werkdruk en verzuim, verminderde productiviteit, vertraging van projecten, financiële risico's en het niet (volledig) realiseren van beleidsdoelen en ambities.

- Kans: 3, Impact: 4
- Onderdeel van de begroting: Programma 1 tot en met 10
- Beheersmaatregelen: De arbeidsmarktcommunicatie wordt verbeterd, de recruitmentfunctie wordt strategisch ingevuld, er wordt gewerkt met strategische personeelsplanning (SPP) en er wordt gewerkt aan Goed Werkgeverschap en leren en ontwikkelen.

7. Informatiebeveiliging en Gegevensbescherming

Het risico dat de vertrouwelijkheid, integriteit of beschikbaarheid van informatie(systemen) wordt aangetast. Dit kan het

gevolg zijn van datalekken, ransomware-aanvallen, technische storingen of menselijke fouten. Dit kan leiden tot ernstige financiële schade, AVG-boetes, juridische claims, onherstelbaar dataverlies en verstoring van de dienstverlening.

- Kans: 2, Impact: 5
- Onderdeel van de begroting: Programma 1, doel D.1.2 en actie A.1.3.2
- Beheersmaatregelen: Er worden verschillende maatregelen getroffen om het risico te reduceren. Er wordt onder andere beleid opgesteld voor informatiebeveiliging, er zijn regelmatige hersteltests van back-ups, er wordt gelogd en gemonitord en er is netwerksegmentatie en netwerk access control (NAC).

8. Afwaardering boekwaarde containerterminal

Het risico dat de boekwaarde van de containerterminal moet worden afgewaardeerd. Dit kan zich voordoen wanneer het actief zijn economische waarde verliest of niet langer bijdraagt aan het beoogde doel, waardoor activering niet langer gerechtvaardigd is. Dit kan leiden tot een direct negatief effect op het financieel resultaat en het weerstandsvermogen van de gemeente.

- Kans: 3, Impact: 3
- Onderdeel van de begroting: Activa op de balans
- Beheersmaatregelen: Niet van toepassing, omdat het risico voor nu wordt geaccepteerd.

9. Vergrijzing en toenemend zorggebruik

Het risico dat het beroep op collectieve en individuele voorzieningen verder toeneemt. Dit kan zich voordoen door de vergrijzing van de bevolking en dat preventieve en leefstijlinter-

venties pas op langere termijn effect hebben. Dit kan leiden tot hogere structurele lasten binnen het sociaal domein.

- Kans: 3, Impact: 3
- Onderdeel van de begroting: Programma 7 en 8
- Beheersmaatregelen: Inzetten op de transformatie van het sociaal domein middels de uitvoeringsagenda sociaal domein om het gebruik van (dure) maatwerkvoorzieningen te beperken en daarmee de kosten te dempen.

10. Projectkosten zijn hoger dan begroot, omdat we sturen op optimale maatschappelijke meerwaarde (De aanleiding voor een project is iets anders dan de doelstelling van een project)

Het risico dat budgetten onvoldoende toereikend zijn om de gewenste kwaliteit te realiseren. Dit kan ontstaan doordat levenscycluskosten, omgevingsmanagement en maatschappelijke kosten-baten nog onvoldoende zijn verwerkt in de systematiek en kentallen van de meerjarenbegroting. Dit kan leiden tot kwaliteitsverlies, bijsturingsopgaven en financiële tekorten bij projecten.

- Kans: 3, Impact: 3
- Onderdeel van de begroting: Programma 1 en 3, Paragraaf 1 Duurzaamheid
- Beheersmaatregelen: Verbeteren van kostenbeheersing door duidelijke scopeafspraken bij projectstart, realistische ramingen en structurele aandacht voor omgevingsmanagement, duurzaamheid en kwaliteit (o.a. bij het beleidskader).

WEERSTANDSVERMOGEN

Op basis van de NAR-methode en het risicoprofiel bepalen we de benodigde weerstandscapaciteit. Deze vergelijken we met de beschikbare weerstandscapaciteit: de vrije reserve die inzetbaar is om risico's op te vangen.

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en alle financiële risico's waarvoor geen maatregelen zijn genomen, of waarvoor na maatregelen nog restrisico's bestaan.

Benodigde Weerstandscapaciteit

Op basis van het risicoprofiel bepalen we hoeveel weerstandscapaciteit nodig is. Hierbij gebruiken we een statistische methode, die ervan uitgaat dat niet alle risico's zich gelijktijdig en in maximale omvang voordoen. Hierdoor hoeft minder weerstandscapaciteit te worden aangehouden dan bij een optelsom van alle risico's. De risico's van het grondbedrijf worden hierin niet meegenomen, omdat hiervoor een blokkering in de algemene reserve is opgenomen (zie paragraaf 9 Grondbeleid).

Als alle 108 risico's zich volledig voordoen, bedraagt het totale risico € 208 miljoen. Op basis van kans en impact is € 13,4 miljoen nodig om deze risico's financieel op te vangen. Dit bedrag is lager dan bij de Begroting 2025 (€ 14,9 miljoen) en de Jaarstukken 2024 (€ 15,1 miljoen), maar hoger dan bij de Begroting 2026 (€ 11,5 miljoen). De benodigde weerstandscapaciteit vergelijken we met de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst hiervan is weerstandsratio.

Beschikbare Weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve. Bij de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit wordt geen rekening gehouden met stille reserves. Dit zijn activa die lager dan de marktwaarde zijn gewaardeerd. Deze stille reserves zijn doorgaans niet direct beschikbaar en worden daarom niet meegenomen.

Het weerstandsvermogen ziet er als volgt uit:

Omschrijving (bedragen x €1.000)	
Stand algemene reserve op 31 december 2025	71.695.000
Blokkeringen	8.360.000
<ul style="list-style-type: none"> Stedelijke vernieuwing: € 3.760.000 Grondbedrijf: € 4.600.000 	
Beschikbare weerstandscapaciteit	63.335.000

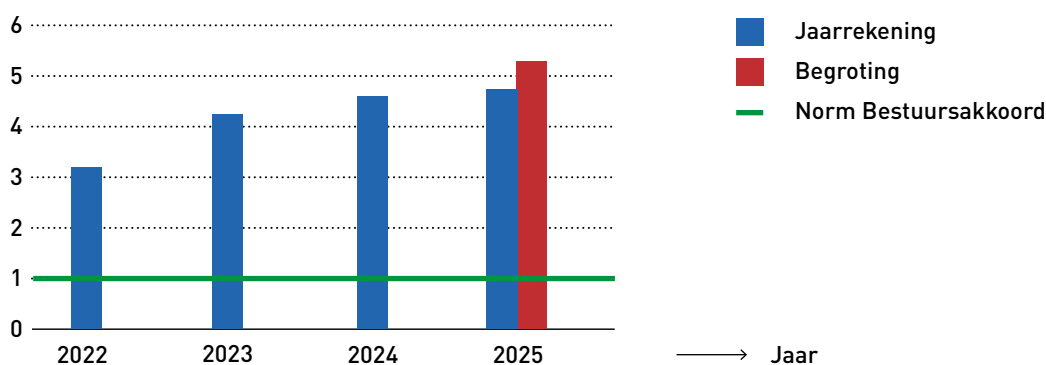
Ratio weerstandsvermogen

De verhouding tussen de benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit bepaalt de ratio van het weerstandsvermogen. Deze ratio geeft inzicht in de mate

waarin de gemeente Bergen op Zoom in staat is om risico's financieel op te vangen en vormt de basis voor het oordeel over het weerstandsvermogen.

	Bedragen *1 miljoen	R 2022	R 2023	R 2024	B 2025	R 2025
A	Beschikbare weerstandscapaciteit	€ 47,2	€ 63,6	€ 69,3	€ 79,0	€ 63,3
B	Benodigde weerstandscapaciteit	€ 14,8	€ 15,0	€ 15,1	€ 14,9	€ 13,4
	Ratio weerstandsvermogen (=A/B)	3,19	4,24	4,59	5,29	4,73

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Om de ratio voor het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel die in samenwerking tussen NAR en de Universiteit Twente is opgesteld. De raad heeft zich geconformeerd aan deze waarden.

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 – 2	Ruim voldoende
C	1 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

De ratio bedraagt 4,73. Dit betekent dat de gemeente Bergen op Zoom beschikt over een vermogenspositie die als uitstekend wordt gekwalificeerd om de risico's financieel op te vangen.

KENGETALLEN

In lijn met het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording), nemen wij in deze paragraaf zes financiële kengetallen op. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente.

Per kengetal tonen we de berekening in een tabel en het verloop in een grafiek. De ontwikkelingen lichten we vervolgens

toe. In de grafieken worden de kengetallen afgezet tegen de norm uit het bestuursakkoord.

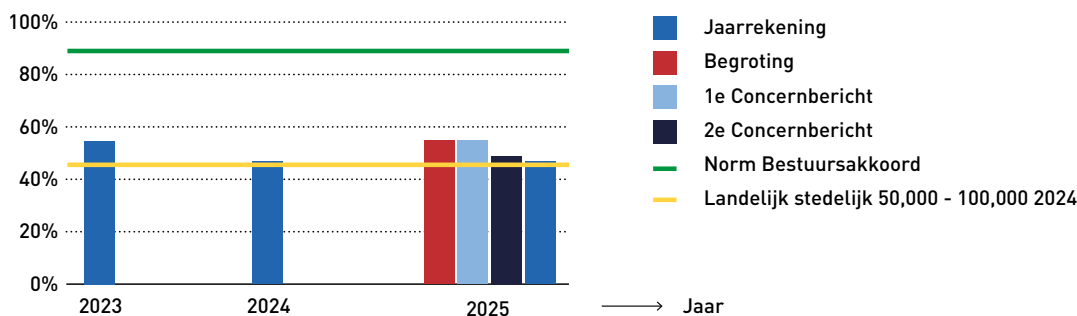
De tabellen bevatten de kengetallen over de jaren 2023, 2024 en 2025. Daarnaast zijn de begrote waarden opgenomen en, waar beschikbaar, de cijfers uit het 1e en 2e Concernbericht.

Netto Schuldquote

	Bedragen *1 miljoen	R 2023	R 2024	B 2025	1e CB 2025	2e CB 2025	R 2025
A	Netto schulden	€ 166,2	€ 160,7	€ 172,2	€ 172,3	€ 165,0	€ 165,9
B	Totaal baten begroting	€ 301,9	€ 340,1	€ 311,4	€ 311,4	€ 334,1	€ 347,8
	Netto schuldquote $(=(A/B)*100\%)$	55,1%	47,3%	55,3%	55,4%	49,4%	47,7%
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	54,6%	46,8%	54,8%	54,8%	48,9%	46,7%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Netto Schuldquote

Dit kengetal geeft aan in hoeverre de schulden en bijbehorende rentelasten drukken op de jaarlijkse groting. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote.

Daarnaast tonen we de netto schuldquote zonder verstrekte leningen. Hiermee wordt inzichtelijk welk deel van de schuld samenhangt met deze leningen en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De verwachting was dat de schuld in 2025 zou oplopen tot € 172 miljoen. Deze toename valt lager uit: eind 2025 bedraagt de schuld € 166 miljoen. In de financieringsparagraaf is toegelicht wat hiervan de oorzaken zijn. De belangrijkste oorzaak

voor de stijging van de schuld zijn de investeringen. Deze bedragen € 23 miljoen en zijn € 10 miljoen boven de afschrijvingen van € 13 miljoen. Per saldo is hiervoor € 10 miljoen aan financiering nodig.

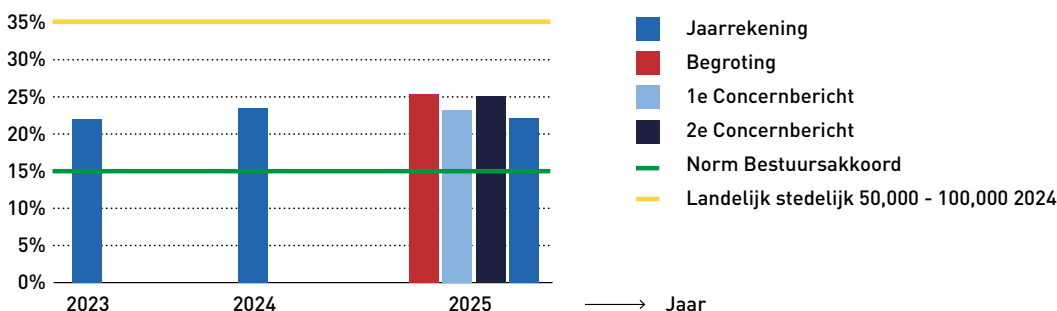
Door de gestegen schuld is de schuldquote toegenomen tot 48%. Dit ligt ruim onder de doelstelling uit het bestuursakkoord van 90%. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde van 45% voor gemeenten met een vergelijkbare omvang (50.000-100.000 inwoners) ligt de schuldquote iets hoger. In 2019 lag de schuldquote van de gemeente Bergen op Zoom nog boven de 100%.

Solvabiliteit

	Bedragen *1 miljoen	R 2023	R 2024	B 2025	1e CB 2025	2e CB 2025	R 2025
A	Eigen vermogen	€ 75,10	€ 82,70	€ 86,20	€ 81,30	€ 88,20	€ 81,26
B	Balanstotaal	€ 341,80	€ 351,60	€ 340,00	€ 351,00	€ 351,00	€ 366,80
	Solvabiliteit $(=(A/B)*100\%)$	22,0%	23,5%	25,4%	23,2%	25,1%	22,2%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente haar financiële verplichtingen kan nakomen. Het geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) en de totale balansomvang. Hoe hoger dit percentage, hoe sterker de financiële weerbaarheid van de gemeente.

In 2025 daalde het solvabiliteitspercentage van 23,5% eind 2024 naar 22,2% eind 2025. Dit is ook lager dan voorzien bij het 2e concernbericht (23,9%). De belangrijkste oorzaak is de

bijstelling van winstnemingen bij diverse grondexploitaties (€ 3,7 miljoen). Daarnaast is het balanstotaal met € 16 miljoen toegenomen.

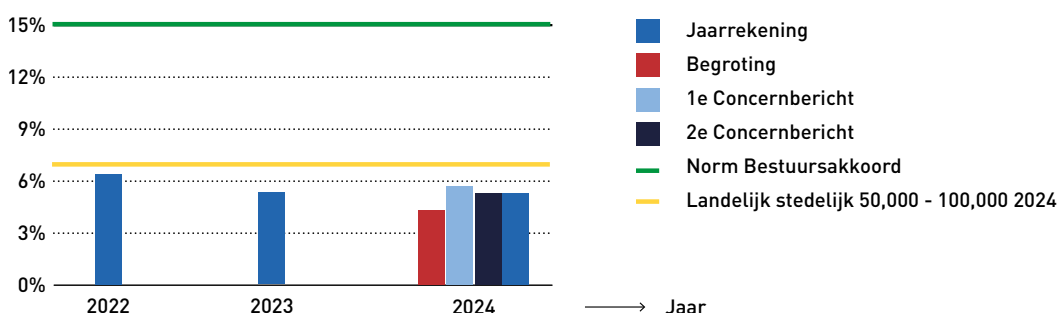
Het solvabiliteitspercentage ligt boven de doelstelling uit het bestuursakkoord van 15%. Ook de ondergrens van 20% wordt sinds 2023 gehaald. Daarmee valt de solvabiliteit binnen de neutrale categorie volgens de normering van het provinciaal toezicht.

Grondexploitatie

	Bedragen *1 miljoen	R 2023	R 2024	B2025	1e CB 2025	2e CB 2025	R 2025
A	Totaal van alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	€ 19,20	€ 18,00	€ 13,40	€ 17,70	€ 17,70	€ 18,10
B	Totaal baten begroting	€ 301,90	€ 340,10	€ 306,40	€ 311,40	€ 334,10	€ 347,80
	Grondexploitatie $(=(A/B)*100\%)$	6,4%	5,3%	4,3%	5,7%	5,3%	5,2%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft de verhouding weer tussen de waarde van de grondposities en de totale baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage, hoe beperkter het risico.

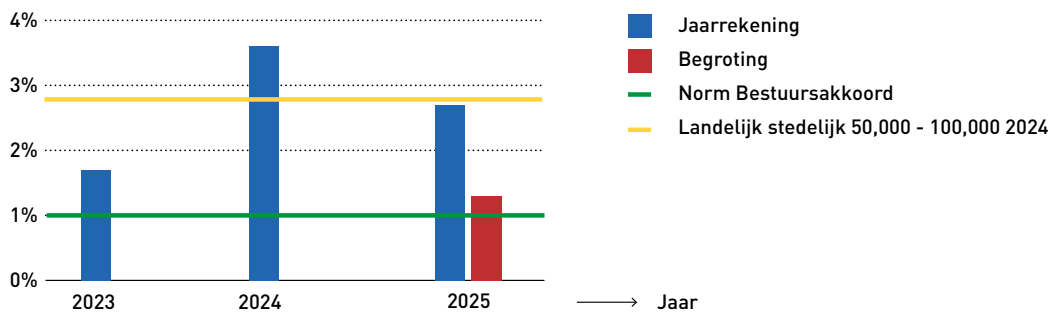
De opbrengsten van het grondbedrijf waren in 2025 nagenoeg gelijk aan de kosten (inclusief ontwikkelkredieten). Hierdoor is de boekwaarde van de grondeploitaties per saldo vrijwel gelijk gebleven.

Structurele exploitatieruimte

	Bedragen *1 miljoen	R 2023	R 2024	B2025	R2025
A	Structurele baten -/- structurele lasten	€ 5,40	€ 12,40	€ 3,90	€ 9,50
B	Totaal baten begroting	€ 314,30	€ 340,10	€ 311,40	€ 347,80
	Structurele exploitatieruimte $(=(A/B)*100\%)$	1,7%	3,6%	1,3%	2,7%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan in hoeverre de structurele baten voldoende zijn om de structurele lasten te dekken. Een positief percentage betekent dat de baten toereikend zijn. Een waarde

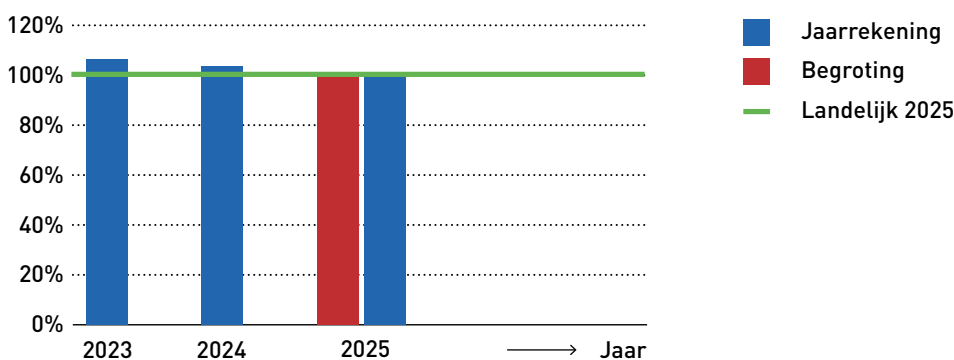
rond nul (tussen -0,4 en 0,4) duidt op een situatie waarin de structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Belastingcapaciteit

Bedragen *1 miljoen		R 2023	R2024	B2025	R2025
A	Woonlasten per gezin	€ 1.003	€ 1.030	€ 1.057	€ 1.057
B	Woonlasten landelijk gemiddelde	€ 944	€ 994	€ 1.053	€ 1.053
Belastingcapaciteit $(=(A/B)*100\%)$		106,3%	103,6%	100,4%	100,4%

(R: Jaarstukken, B: Begroting)

Belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de woonlasten voor een gemiddeld huishouden zich verhouden tot het landelijk gemiddelde. Een waarde van 100% betekent dat de woonlasten gelijk zijn aan het landelijk gemiddelde.

valheffingen en naar de hoogte van het OZB-tarief ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Om te bepalen of er nog ruimte is om belastingen te verhogen, wordt gekeken naar de kostendekkendheid van de riool- en af-

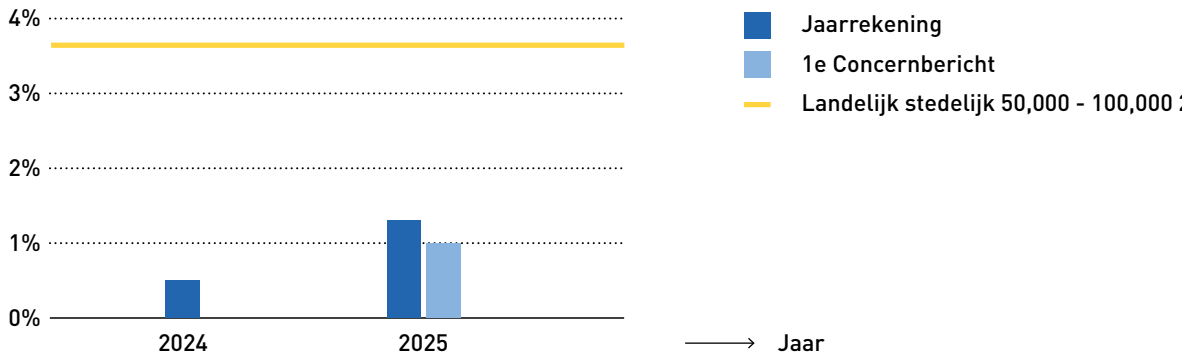
De woonlasten voor een gemiddeld huishouden bedragen in Bergen op Zoom € 1.057. Daarmee liggen deze nagenoeg gelijk aan het landelijk gemiddelde van € 1.053.

Investeringsquote

Bedragen *1 miljoen		R 2024	1eCB 2025	R2025
A	Mutatie investeringen over voorafgaande 4 jaar	€ 5,7	€ 13,5	€ 17,8
B	Begrotingstotaal * 4	€ 1.246	€ 1.336	€ 1.391
Investeringsquote $(=(A/B)*100\%)$		0,5%	1,0%	1,3%

(R: Jaarstukken)

Investeringsquote

De netto investeringsquote wordt voor het eerst opgenomen in de jaarrekening. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente investeert om het voorzieningenniveau in stand te houden.

In de praktijk zijn investeringsuitgaven vaak hoger dan de afschrijvingslasten. Dit komt onder meer door inflatie, stijgende lonen, inwonersgroei en economische groei, waardoor de vraag naar voorzieningen toeneemt. Hierdoor is de uitkomst van de netto investeringsquote doorgaans gematigd positief.

De investeringsquote wordt berekend als het gemiddelde over de afgelopen vier jaar van de netto investeringen (exclusief financiële activa en gesaldeerd met de afschrijvingen). Hierdoor

worden jaarlijkse schommelingen afgevlakt.

De normering is als volgt:

- Groen: 2% - 5%
- Oranje: 0% - 2% en 5% - 7%
- Rood <0% of >7%

De investeringsquote kijkt daarmee terug in de tijd en geeft een beeld van de ontwikkeling van de investeringen over meerdere jaren.

De investeringsquote stijgt van 0,5% in 2024 naar 1,3% in 2025. Op basis van de begrote investeringen zet deze stijging zich naar verwachting door tot circa 2%.

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN VOOR DEZE PARAGRAAF

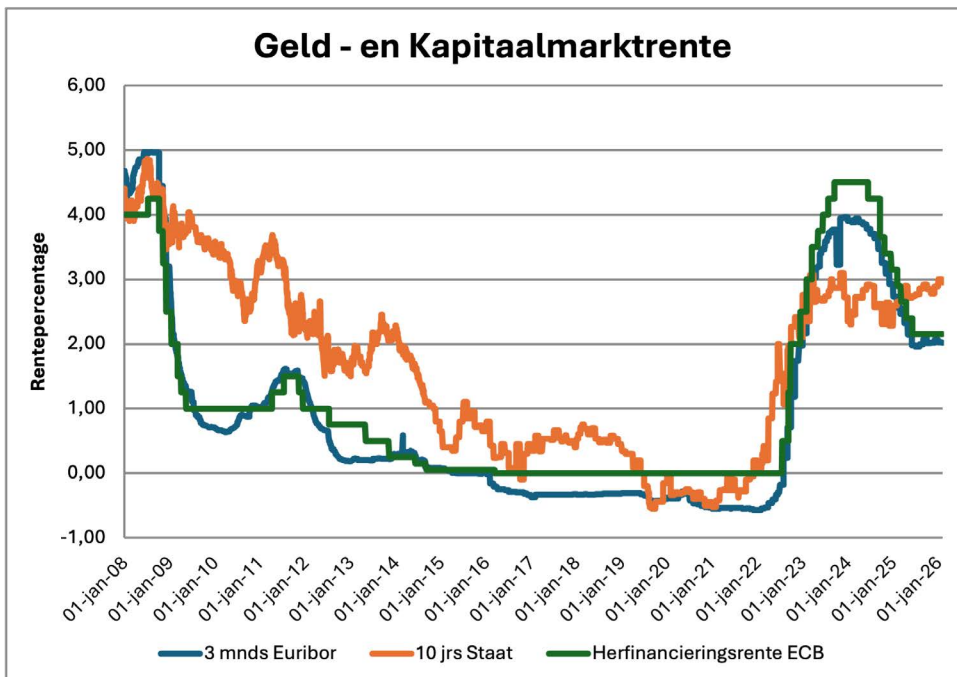
Beleidsnota	Vastgesteld
Nota Reserves en voorzieningen	2020
Nota Risicomanagement	2013

3.6 FINANCIERING

Financiering gaat over de wijze waarop de gemeente geld aantrekt en tijdelijk overtollige middelen belegt. Dit gebeurt binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido).

Samen met de financiële verordening en het treasury statuut vormt deze financieringsparagraaf een belangrijk instrument. Zij draagt bij aan transparantie en ondersteunt het sturen, beheersen, controleren en verantwoorden van de financieringsfunctie.

ONTWIKKELING VAN DE RENTE

De grafiek laat zien hoe de kapitaalmarktrente (lange rente, 10-jaars staatsleningen) en de geldmarktrente (korte rente) zich hebben ontwikkeld. Sinds begin 2023 was sprake van een inverse rentecurve: een situatie waarin de rente op kortlopende leningen hoger is dan die op langlopende leningen. Dit is ongebruikelijk. Normaal gesproken is de rente op langlopende leningen hoger, omdat het geld langer vaststaat. In 2025 daalde de geldmarktrente weer onder de kapitaalmarktrente. Daarmee is weer sprake van een normale rentecurve.

De geldmarktrente hangt vooral samen met de herfinancieringsrente van de Europese Centrale Bank (ECB). Deze rente steeg snel vanaf 2023, maar daalde in 2025 tot iets boven de 2% begin 2026. Een belangrijke reden hiervoor is de dalende

inflatie. In juli 2025 kwam de inflatie uit op 2%, het streefniveau van de ECB. Door de oorlog in het Midden-Oosten en de hiermee gepaard gaande stijgende olieprijs loopt de inflatie echter weer op. Dat kan ertoe leiden dat de ECB zich genoodzaakt ziet de rente te verhogen.

De kapitaalmarktrente is moeilijker te voorspellen. Deze rente hangt af van meerdere factoren, zoals economische groei, inflatieverwachtingen en ontwikkelingen op de financiële markten. In 2025 steeg de kapitaalmarktrente licht tot 3% begin 2026. Hoe deze rente zich verder ontwikkelt, is onzeker. Een sterke stijging kan problemen veroorzaken in landen met hoge schulden. De ECB zal proberen zulke risico's te beperken.

ONTWIKKELING VAN DE SCHULDPOSITIE

De schuld van de gemeente bestaat uit geldleningen en het saldo op de rekening-courant. Eind 2024 was de schuld € 161 miljoen. De verwachting was dat dit in 2025 zou stijgen tot € 172 miljoen. In het 2e concernbericht werd dit bijgesteld naar € 165 miljoen. Uiteindelijk bedraagt de schuld eind 2025 € 166 miljoen, € 5 miljoen hoger dan aan het begin van het jaar.

De toename van de schuld kent diverse oorzaken. De volgende zaken droegen hieraan bij:

- Reserves/voorzieningen. Een toename van een voorziening of reserve betekent dat je boekhoudkundig middelen apart zet die je nog niet uitgegeven hebt (afname schuld € 3.4 miljoen).
- Toename van de vlottende activa (bijvoorbeeld debiteuren / overige vorderingen) en toename vlottende passiva (bijvoorbeeld vooruitontvangen bedragen / crediteuren). Per saldo een nadelig effect van € 4.8 miljoen.

- Rekeningresultaat 2025 + € 6.6 miljoen (afname schuld).
- Investerings van € 23 miljoen. Gesaldeerd met de afschrijvingen van € 13 miljoen leidde dit tot toename van de schuld met € 10 miljoen.

De licht hogere schuld heeft ook tot een iets hogere netto schuldquote geleid. Die neemt toe tot 48% waar deze eind 2024 47% bedroeg.

De verwachting is dat de schuldquote de komende jaren weer zal toenemen, met name doordat de investeringen groter zijn dan de afschrijvingen. Dat hangt wel in sterke mate af in hoeverre de meerjarenbegroting sluitend wordt gemaakt. In onderstaande tabel wordt weergegeven hoe de schuld zich op de diverse onderdelen naar verwachting ontwikkelt.

In de tabel hieronder staat hoe de schuld zich naar verwachting ontwikkelt per onderdeel. Bij enkele onderdelen volgt een korte toelichting.

	2025	2026	2027	2028	2029
Stand 1/1	-160,7	-165,9	-177,0	-181,4	-198,3
Saldo (Investeren/Afschrijven) Investerings	-4,6	-5,7	-2,3	-3,1	-2,8
Saldo (Investeren/Afschrijven) Riolen	-6,0	-7,2	-4,7	-3,7	-2,5
Saldo (Onttrekkingen/Reserveringen) Reserves	3,4	-2,7	-1,8	-5,0	-4,8
Saldo Begroting/rekening	6,6	0,5	-1,8	-2,6	-0,4
Grondbedrijf	0,2	9,0	9,1	-1,5	2,6
Overige mutaties vlottende activa/passiva	-4,8	-5,0	-3,0	-1,0	-1,0
Netto schuld	-165,9	-177,0	-181,4	-198,3	-207,2
Schuldquote	47,7%	50,0%	51,2%	56,0%	58,5%

- Bij de investeringen worden deze gesaldeerd met de afschrijvingen. Als de investeringen groter zijn, dan de afschrijvingen, neemt de schuld toe.
- De omvang van investeringen is gebaseerd op het uitvoeringsplan. Daarbij is een correctie van 25% toegepast, omdat in de praktijk blijkt dat de uitvoering vaak achterblijft bij de planning.
- Het saldo van onttrekkingen en toevoegingen aan reser-

ves heeft betrekking op het gebruik van of het storten in een reserve of voorziening. Als een reserve of voorziening wordt aangesproken, moet dit worden gefinancierd. Dit leidt tot een hogere schuld.

- In de planning is geen rekening gehouden met nieuwe grondexploitaties die voortkomen uit de woningbouwversnelling.

RENTELASTEN

De tabel hieronder laat zien welke rentelasten samenhangen met de schuldenlast van de gemeente. Daarbij is zichtbaar hoeveel rente in het betreffende jaar wordt betaald en hoe dit zich naar verwachting in de komende jaren ontwikkelt. Het gaat hier om de rentelasten op langlopende geldleningen. Ongeveer 90% van de financiering verloopt via dit type leningen. Het overige deel wordt gefinancierd met kortlopende leningen. Het rentepercentage op kortlopende leningen ligt rond de 2,15%. De verwachting is dat dit percentage iets daalt, omdat de Europese Centrale Bank (ECB) haar tarieven waarschijnlijk dit najaar verlaagt.

Het afsluiten van langlopende financieringen is sinds 2022

duurder geworden door de gestegen kapitaalmarktrente. Daar staat tegenover dat relatief dure leningen uit het verleden worden geherfinancierd tegen gunstigere voorwaarden. Daarnaast is de afgelopen jaren gekozen voor relatief lange looptijden. Hierdoor kunnen we de komende jaren profiteren van relatief goedkope financiering ten opzichte van het huidige renteniveau.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de rentelasten in de gemeentelijke begroting de komende jaren licht oplopen als gevolg van een toenemende schuld. Het gemiddelde blijft ongeveer gelijk als nieuwe leningen kunnen worden afgesloten tegen de begrote percentages.

Jaar	Omvang Langlopende Schuld	Betaalde Rente	Rentepercentage
2025	€ 145.667.000	€ 2.501.000	1,72%
2026	€ 151.393.000	€ 2.638.000	1,74%
2027	€ 156.235.000	€ 2.724.000	1,76%
2028	€ 159.658.000	€ 2.882.000	1,81%
2029	€ 159.288.000	€ 2.891.000	1,82%

KASGELDLIMIET

De gemeente mag haar activiteiten niet onbeperkt financieren met kortlopende leningen (met een looptijd korter dan één jaar). In de Wet Fido is hiervoor een grens vastgesteld: de kasgeldlimiet. Deze limiet mag niet langer dan drie opeenvolgende

kwartalen worden overschreden. In 2025 bedroeg de kasgeldlimiet € 26.300.000. Onderstaand schema laat zien dat in 2025 in alle vier de kwartalen aan de kasgeldlimiet is voldaan.

Bedragen * €1 miljoen	1e kwartaal 2025	2e kwartaal 2025	3e kwartaal 2025	4e kwartaal 2025
Begrotingstotaal 2025	309,5	309,5	309,5	309,5
Kasgeldlimiet (8,5%)	26,3	26,3	26,3	26,3
Totaal vlottende schuld	21,3	15,7	8,6	-0,9
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	5,0	10,6	17,7	27,2

RENTERISICONORM

De Wet Fido schrijft voor dat in de financieringsparagraaf, naast de kasgeldlimiet, ook aandacht wordt besteed aan de renterisiconorm. Deze norm is eveneens gekoppeld aan het totale begrotingstotaal.

Uit onderstaand overzicht blijkt dat in 2025 ruimschoots aan de renterisiconorm is voldaan. Naar verwachting blijft dit ook de komende jaren het geval.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028	2029
Begrotingstotaal 2025	309.500	309.500	309.500	309.500	309.500
Renterisiconorm 20% van begrotingstotaal	61.900	61.900	61.900	61.900	6.900
Aflossingen vaste schuld	323	5.335	10.349	25.370	15.392
Ruimte onder de renterisiconorm	61.577	56.565	51.551	36.530	46.508

De komende jaren moeten aflossingen deels opnieuw gefinancierd worden met nieuwe leningen. Tot 2022 is, vanwege de lage rente, bij nieuwe leningen meestal gekozen voor een looptijd van minimaal tien jaar. Dit zorgde voor spreiding van het renterisico en een lagere gemiddelde rente. Sinds 2022 zijn

nauwelijks nieuwe langlopende leningen afgesloten. Door de dalende schuld en om onnodige financiering te voorkomen, is gekozen voor kortlopende leningen met een looptijd van één tot twee jaar.

SCHATKISTBANKIEREN

De wet Fido bepaalt dat decentrale overheden en hun samenwerkingsverbanden overtollige middelen onderbrengen bij het ministerie van Financiën. Dit wordt schatkistbankieren genoemd.

Er geldt een vrijstellingsgrens: Het bedrag dat de gemeente op de eigen bankrekeningen mag aanhouden. Als het gemiddel-

de bedrag aan positieve tegoeden per kwartaal lager is dan 2% van het begrotingstotaal, hoeft dit bedrag niet te worden afgestort.

Voor 2025 bedraagt de vrijstellingsgrens afgerond € 6,2 miljoen. Dit is 2% van een begroting van € 311 miljoen. In alle kwartalen is aan deze norm voldaan.

RENTERESULTAAT

In onderstaand overzicht is weergegeven hoe het renteresultaat tot stand komt.

Eerst wordt gekeken naar de rentekosten. Dit zijn de bedragen die worden betaald aan externe financiers (zoals banken) voor kortlopende en langlopende leningen. Ook de rente die wordt toegevoegd aan verliesvoorzieningen binnen de grondexploitatie telt mee.

Daartegenover staat de rente die intern wordt toegerekend. Dit betreft een percentage van 1,25% over investeringen en over de boekwaarde van lopende grondexploitaties. Het verschil tussen deze kosten en de intern toegerekende rente noemen we het renteresultaat. Dit resultaat vloeit naar de algemene middelen en vormt daarmee een opbrengst binnen de exploitatie. Zie voor een nadere toelichting ook de renteomslag in het bijlagenboek.

Renteschema (bedragen x € 1.000)			
a.	De externe rentelasten over lange financiering		2.501
	Rentelasten verwacht financieringstekort		234
b.	De externe rentebaten	-/-	0
	Saldo rentelasten en rentebaten		2.735
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	558
		-/-	558
	Aan taakvelden toe te rekenen rente		2.177
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		553
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		2.730
e.	De aan taakvelden (investerings toegerekende rente)		3.613
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury		883

Uit bovenstaand schema valt het volgende op te maken:

- De totale rentelasten voor 2025 bedroegen € 2.735.000;
- Een bedrag van € 558.000 is toegerekend aan de grondexploitaties. Tegelijkertijd werd € 553.000 rente bijgeschreven op de verliesvoorziening van het grondbedrijf (2%);
- Aan overige activa werd € 3.613.000 rente toegerekend (1,25%);
- Het renteresultaat op het taakveld treasury bedraagt

€ 883.000 positief;

- Met dit renteresultaat wordt voldaan aan de BBV-vereiste dat de aan investeringen toegerekende rente binnen een bandbreedte van 0,5% blijft ten opzichte van de werkelijke rente die de gemeente betaalt over haar financiering. Zoals aangegeven rekenen we 1,25% rente toe aan investeringen. Met een renteresultaat van € 883.000 bleef dit percentage binnen de toegestane marge van 0,5%.

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Treasurystatuut	2020
Financiële verordening ex. Artikel 212 Gemeentewet	2025

3.7 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van haar kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen zijn de fysieke gemeentelijke bezittingen zoals wegen, riolering, groen

en gebouwen. Goed beheer en onderhoud voorkomt kapitaalvernietiging en voorkomt onverwachte kosten.

SAMENVATTEND BEELD

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is overwegend op orde en financieel beheersbaar. Tegelijkertijd staat de uitvoering onder druk door beperkte capaciteit in de markt en is er

sprake van achterstallig onderhoud bij wegen. Met de huidige programmering en beschikbare middelen wordt gestuurd op het inlopen van deze achterstand.

Kosten kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Realisatie 2024	Begroot 2025	Realisatie 2025	Vershil 2025
Groen				
- Regulier onderhoud	2.763	3.137	3.221	- 84
- Groot onderhoud	€ 805	835	727	108
Verharding				
- Regulier onderhoud	1.004	1.127	1.044	83
- Groot onderhoud	7.598	9.267	3.610	5.657
- Dotatie voorziening	21.505	2.052	2.052	-
Water en riolering				
- Regulier onderhoud	1.648	1.395	1.455	- 60
- Groot onderhoud	595	694	407	287
Civiltechnische kunstwerken				
- Regulier onderhoud	372	473	186	287
- Groot onderhoud	138	1.578	328	1.250
- Dotatie voorziening	475	469	469	-
Meubilair				
- Regulier onderhoud	391	304	708	- 404
- Groot onderhoud	338	478	293	185
Openbare verlichting				
- Regulier onderhoud	803	504	707	- 203
- Groot onderhoud	305	548	748	- 200
Recreatieve voorzieningen				
- Regulier onderhoud	20	61	36	25
- Groot onderhoud	32	175	180	- 5
Gemeentelijk vastgoed (inclusief sport)				
- Regulier onderhoud	1.510	1.678	1.900	- 222
- Groot onderhoud	3.185	3.931	3.032	899
- Dotatie voorziening	2.153	3.429	3.955	- 526
Totaal	45.640	32.135	25.058	7.077

Onderstaand zijn de belangrijkste afwijkingen tussen begroting en realisatie toegelicht.

Verharding

De uitvoering van het onderhoud blijft achter door een combinatie van factoren: beperkte capaciteit bij aannemers (inclusief uitblijven van inschrijvingen), samenloop met andere infrastructurele projecten en beperkte capaciteit bij inspectiebureaus.

Ondanks deze achterstand zijn er concrete mogelijkheden om deze in te lopen. De interne uitvoeringskracht is verhoogd en in 2026 wordt een omvangrijk programma voor gesloten verharding (asfalt) uitgevoerd. Voor open verharding zijn 17 werkpakketten samengesteld met een omvang van circa € 300.000 tot € 500.000 per pakket. Deze opzet maakt de werkzaamheden aantrekkelijk voor zowel kleinere als middelgrote aannemers en zorgt voor relatief korte aanbestedings- en uitvoeringstermijnen.

Civieltechnische kunstwerken

De onderbesteding hangt samen met het groot onderhoud aan het J.F. Kennedyviaduct. Het deel boven het viaduct is uitgevoerd. Voor het deel onder het viaduct moeten nog afspraken met ProRail worden gemaakt, aangezien hiervoor tijdelijke stillegging van het treinverkeer noodzakelijk is.

Gemeentelijk vastgoed

Het groot onderhoud aan het Stadskantoor is doorgeschoven van 2025 naar 2026 (circa € 700.000), in middels is de planning vastgesteld. In de voorjaarsvakantie 2026 is gestart met een eerste fase van de werkzaamheden, waaronder onderhoud aan de Groene Serre. De verdere uitvoering vindt in 2026 plaats.

Voor overige vastgoedobjecten geldt dat een deel van het geplande groot onderhoud is uitgesteld door planningsknelpunten en beperkte beschikbaarheid van aannemers. Deze werkzaamheden worden in 2026 alsnog uitgevoerd.

BELEID EN BEHEERPLANNEN

Voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen beschikken we over verschillende beleidskaders en beheerplannen.

Deze plannen vormen de basis voor het beheer, het onderhoud en de financiële vertaling in de begroting.

Kapitaalgoed	Beleidskader	Vastgesteld	Looptijd
Openbare ruimte	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR)	December 2022	2023-2027
Riolering	Gemeentelijk Waterprogramma (GWP)	2023	2024-2027
Vastgoed	Gemeentelijk meerjarenonderhoudsplan vastgoed	November 2024 (begroting 2025)	2025-2029
Buitensportaccommodaties	Gemeentelijk meerjarenonderhoudsplan Buitensport	November 2024 (begroting 2025)	2025-2029

Deze kaders bepalen onder meer de kwaliteitsniveaus van het onderhoud en vormen de basis voor de programmering van

onderhoud en vervangingsinvesteringen. Het beleidskader is vastgesteld door de raad.

OPENBARE RUIMTE

De kapitaalgoederen in de openbare ruimte omvatten een omvangrijk areaal aan wegen, riolering, groen, water en civieltechnische kunstwerken. De kwaliteit van deze kapitaalgoederen wordt bepaald door een combinatie van:

- dagelijks onderhoud;
- groot onderhoud;
- vervangingsinvesteringen.

Wanneer deze onderdelen goed op elkaar zijn afgestemd kan de gewenste kwaliteit worden gehandhaafd en wordt kapitaalvernietiging voorkomen.

Het dagelijks onderhoud van wegen, water en groen wordt bekostigd vanuit de exploitatiebegroting. Voor groot onderhoud aan wegen en civieltechnische kunstwerken zijn voorzieningen gevormd zodat fluctuaties in het uitgavepatroon niet direct invloed hebben op de exploitatie.

Voor het onderhoud van wegen en civieltechnische kunstwerken wordt gewerkt met meerjarenonderhoudsplannen. Aan het einde van de technische levensduur worden objecten vervangen. Deze vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en via rente en afschrijving ten laste van de begroting gebracht.

RIOLERING

Voor riolering geldt een vergelijkbare systematiek. Het belangrijkste verschil is dat bij riolering sprake is van een gesloten financiering. Alle kosten en investeringen die voortvloeien uit het gemeentelijk Waterplan worden gedekt uit de rioolheffing. Een positief of negatief jaarresultaat wordt binnen deze gesloten financiering opgevangen.

Binnen het Gemeentelijk Waterprogramma 2024-2027 wordt gewerkt met een meer risicogestuurde aanpak van het beheer van het rioolstelsel, met als doel de investeringen beter te spreiden en de lasten voor inwoners betaalbaar te houden.

INSPECTIES EN KWALITEITSNIVEAUS

Vanuit wetgeving heeft de gemeente een aantal belangrijke zorgplichten voor de openbare ruimte. De gemeente beheert haar kapitaalgoederen op basis van een actueel areaalbestand. Dit vormt de basis voor het planmatig onderhoud en de onderbouwing van de benodigde middelen.

In het IBOR-plan heeft de raad het gewenste beeldkwaliteitsniveau vastgesteld. Dit niveau is leidend voor onderhoud.

Voor een doelmatig beheer van de openbare ruimte is het belangrijk dat inzicht bestaat in de staat van onderhoud van de kapitaalgoederen. Hiervoor worden periodiek inspecties uitgevoerd. De uitkomsten hiervan worden gebruikt voor de onderhoudsplanning en het signaleren van eventuele onderhoudsachterstanden.

Onderstaand overzicht toont de inspectiefrequentie per onderdeel.

Onderdeel	Frequentie	Norm/kader
Riolering	Jaarlijks 10% van stelsel	Rioned
Wegen	2-jaarlijks visuele weginspectie totale areaal	CROW
Civieltechnische kunstwerken	4-jaarlijks totale areaal	NEN 2767
Bomen	Jaarlijks 30% van areaal	Boomveiligheidscontrole
Openbaar groen	Jaarlijks 20% van areaal	CROW

In het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR 2023-2027) zijn de gewenste beeldkwaliteitsniveaus vastgelegd op basis van de CROW-systematiek. De CROW-beeldkwaliteitsniveaus worden onderscheiden in:

- A+ = zeer goed;
- A = goed;
- B = voldoende en functioneel;
- C = matig;
- D = slecht.

De raad heeft gekozen voor een scenario waarbij de kapitaalgoederen worden onderhouden op een B-niveau, met uitzondering van de objecten in industrie- recreatie en buitengebieden (C-niveau). In december 2022 heeft de raad ervoor gekozen om op het thema reiniging de beeldkwaliteit in de binnenstad te verhogen naar A-kwaliteit en voor de industrie-recreatie en buitengebieden naar niveau B. In het IBOR-plan is afgesproken om jaarlijks op basis van landelijke marktprijzen een nieuwe doorrekening te maken voor de benodigde onderhoudsbudgetten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte op het door de raad vastgestelde beeldkwaliteitsniveau.

STAAT VAN ONDERHOUD

Voor wegen en civieltechnische kunstwerken beschikken we over een actueel meerjarenonderhoudsplan voor het groot onderhoud (2025-2029) en met het uitvoeringsplan is inzicht in de vervangingsprogrammering met een horizon van tien jaar. Het inzicht in de kwaliteit van het areaal is overwegend op orde. Voor riolering zijn actuele inspecties beschikbaar. Voor wegen wordt dit inzicht geactualiseerd op basis van nieuwe inspecties.

De uitvoering van het onderhoud staat onder druk door beperkte capaciteit bij zowel nutsbedrijven als civiele aannemers. Dit leidt tot vertragingen en vraagt om een aangepaste programmering en prioritering.

Het (achterstallig) groot onderhoud wegen blijft een aandachtspunt. Om de opgelopen achterstand in te lopen, is de uitvoeringscapaciteit opgeschaald en is de aanbestedingsstrategie aangepast, onder andere door werkzaamheden op te knippen in kleinere opdrachten.

De beschikbare middelen in de voorziening voor zowel het achterstallig als het regulier groot onderhoud wegen zijn toereikend voor de huidige programmering en worden periodiek gemonitord.

In 2025 is gewerkt aan een breed palet van projecten in voorbereiding en uitvoering. Enkele projecten waaraan in 2025 is gewerkt, zijn hieronder weergegeven:

- Noord- en Zuidzijde Haven kademuren
- Gageldonk West
- Scheldebalkon
- Antwerpsestraatweg
- Burgemeester Elkhuisenlaan
- Nieuwe Molenweg
- Stamriool
- Vijverberg vijvers
- en diverse riool-, groen- en vervangingsprojecten.

INTEGRAAL BEHEER OPENBARE RUIMTE

Het beheer van de openbare ruimte ontwikkelt zich van een sectorale aanpak naar een integrale benadering. Hiervoor wordt gewerkt aan een Integraal Maatschappelijk Beheerkader (IMBK). Het IMBK zal in 2026 ter besluitvorming aan de raad worden voorgelegd.

Dit kader verbindt het beheer van kapitaalgoederen met maatschappelijke doelen en maakt het mogelijk onderhoud, vervanging en investeringen beter op elkaar af te stemmen.

Sinds 2019 beschikken we over een meerjarenprogrammering van tien jaar voor integrale projecten in de openbare ruimte. Deze programmering wordt jaarlijks geactualiseerd en biedt de mogelijkheid om in een vroeg stadium werkzaamheden

beter af te stemmen met externe partners zoals nutsbedrijven, woningbouwcorporatie of projectontwikkelaars.

Doel is om projecten zo vroeg mogelijk gezamenlijk te programmeren en in tijd vast te leggen. Werkzaamheden worden waar mogelijk gecombineerd ('werk met werk'), zodat synergievoordelen worden benut en de overlast voor inwoners wordt beperkt.

Om als betrouwbare partner te opereren wordt gewerkt met een meerjarige programmering: 1-3 jaar vastgesteld, 4-6 jaar liggen samenwerkingsprojecten vast en 7-10 jaar oriëntatie op samenwerking.

RISICOPARAGRAAF

Om de overlast voor bedrijven en inwoners bij het onderhoud in de openbare ruimte te minimaliseren, wordt zoveel mogelijk gekozen voor een integrale aanpak, zowel intern bijvoorbeeld meerdere disciplines die aanhaken (verharding en groen) of onderhoud in combinatie met projecten tot stedelijke vernieuwing, als extern in samenwerking met externe partners w.o. Stadlander en nutsbedrijven. Deze integraliteit zorgt voor langere voorbereiding, wat kan leiden tot vertragingen in het proces.

Naast de wens tot deze integrale samenwerking zijn er ook nog andere risicofactoren die in meer of mindere mate risico-verhogend werken.

- Capaciteit en marktomstandigheden bij civieltechnische aannemers, inspectiebureaus en ingenieursbureaus
- Prijsontwikkelingen en inflatie
- Kwaliteit en tijdigheid van verwerken areaalgegevens in beheersysteem, omdat deze data de basis vormen van onze programmering en budgettering
- Omvang van programmering (achterstallig) groot onderhoud wegen en samenloop met andere infrastructurele projecten

Benoemde risico's zijn in belangrijke mate van invloed op uitvoering van de noodzakelijke programmering.

GEMEENTELIJK VASTGOED

De gemeente beschikt over een vastgoedportefeuille van circa 100.000 m² vastgoed. Deze portefeuille bestaat onder andere uit:

- sportaccommodaties;
- culturele accommodaties;
- welzijnsaccommodaties;
- dienstgebouwen;
- commerciële accommodaties.

Het bezit van vastgoed is geen doel op zich, maar ondersteunt de uitvoering van gemeentelijke taken en maatschappelijke doelstellingen.

Uitgangspunt is dat gebouwen worden onderhouden op conditieniveau 2-3 volgens NEN 2767. Voor monumentale panden wordt conditieniveau 1-2 gehanteerd.

Het onderhoud van het gemeentelijk vastgoedbezit vindt

plaats op basis van het meerjarenonderhoudsplan (MJOP) vastgoed. Vanuit het MJOP wordt een jaarplanning gemaakt waarbij de benodigde onderhoudsactiviteiten worden uitgevoerd. Op deze wijze voldoen onze accommodaties aan de gestelde conditieniveaus. Per pand is er een onderhoudsprogramma opgesteld dat de basis vormt voor het uit te voeren onderhoud. De beschikbare middelen voor onderhoud van het gemeentelijk vastgoed worden als toereikend beschouwd.

De belangrijkste uitgevoerde werkzaamheden in 2025 zijn:

- Groot onderhoud Stadhuis;
- Groot onderhoud Brandweerkazerne;
- Groot onderhoud Markiezenhof, incl. bibliotheek;
- Groot onderhoud Parkeergarage Koepelstraat;
- Groot onderhoud Molen 'De twee vrienden';
- Groot onderhoud/verduurzaming sporthal Tuinwijk.

BUITENSPORTACCOMMODATIES

De sportelementen moeten voldoen aan de eisen van NOC*NSF en de betreffende sportbonden. Voor de infrastructuur wordt gewerkt met de CROW-systematiek. Voor het onderhoudsniveau voor buitensportaccommodaties gaan we uit van niveau B (sober en doelmatig).

Voor buitensportaccommodaties is vanaf 2025 een voorziening voor groot onderhoud opgenomen in de begroting. Als basis voor deze voorziening werken we met een meerjarenonderhoudsplan. Bij het onderhoud wordt onderscheid gemaakt tussen:

- sportelementen zoals een voetbalveld;
- ondersteunende infrastructuur op een sportpark zoals een weg tussen de velden en kleedaccommodaties.

Vanuit het MJOP wordt een jaarplanning gemaakt waarbij de benodigde onderhoudsactiviteiten worden uitgevoerd. Op deze wijze voldoen onze accommodaties aan de gestelde conditieniveaus. De beschikbare middelen voor onderhoud van buitensportaccommodaties worden als toereikend beschouwd.

De belangrijkste uitgevoerde werkzaamheden in 2025 zijn:

- Sportparken algemeen, verduurzaming en onderhoud veldverlichting;
- Sportpark De Beek, renovatie hoofdveld;
- Diverse sportparken, onderhoud beregeningsinstallaties;
- Sportpark Rozenoord, groot onderhoud velden 1 en 1a;
- Sportpark Rozenoord, groot onderhoud tennisbaan 11.

BODEMSANERING KUNSTGRAS VOETBALVELDEN

De gemeente beschikt over vijf kunstgrasvoetbalvelden. Uit onderzoek is gebleken dat rondom deze velden bodemverontreiniging is ontstaan door verspreiding van rubberkorrels. De saneringskosten worden geraamd op € 500.000. Hiervoor is een voorziening gevormd van € 500.000.

De saneringswerkzaamheden worden waar mogelijk gecom-

bineerd met het gepland groot onderhoud (de sportparken De Beek in 2027, Rozenoord in 2028 en Meilust 2029). De sanering van de omgeving van het kunstgrasveld bij sportpark De Markiezaten en veld 3 op Rozenoord wordt separaat opgepakt of gecombineerd met één van de andere werkzaamheden.

VERDUURZAMING ACCOMMODATIES

De gemeente werkt aan verduurzaming van haar vastgoed in lijn met de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van Parijs. De doelstellingen zijn:

- 55% CO₂-reductie in 2030;
- 100% CO₂-reductie in 2050.

Duurzaamheid vormt een belangrijk uitgangspunt bij het beheer van het gemeentelijk vastgoed. In lijn met het Klimaatakkoord wordt gewerkt aan een routekaart voor het CO₂-arm en aardgasvrij maken van het vastgoed richting 2030 en 2050. Deze routekaart geeft inzicht in de benodigde maatregelen, investeringen en randvoorwaarden. In 2025 is ingezet op het verbeteren van het inzicht in energiegebruik en CO₂-uitstoot. De uitkomsten worden betrokken bij de verdere programmering en prioritering van onderhoud en investeringen.

Voor verduurzaming van vastgoed is in het uitvoeringsplan jaarlijks € 700.000 opgenomen. Daarnaast kunnen investeringen die financieel rendabel zijn worden bekostigd uit besparingen op energielasten.

De belangrijkste uitgevoerde werkzaamheden in 2025 zijn:

- Via monitoring het energieverbruik en CO₂-uitstoot in beeld gebracht;
- Onderzoek gestart naar mogelijkheden efficiënt toepassen zonnepanelen in relatie tot verdere elektrificatie installaties (warmtepompen) met inzet CDOKE-middelen;
- Voorbereiding verduurzaming Gebouw-T;
- Sporthal Tuinwijk gerenoveerd en verduurzaamd;
- Buitensport, vervangen conventionele veldverlichting door LED-armaturen.

3.8 VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn organisaties waarin een gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake wanneer de gemeente risico loopt op het niet terugontvangen van verstrekte of wanneer financiële problemen bij de verbonden partij (mede) op de gemeente kunnen worden verhaald. Van een bestuurlijk belang is sprake wanneer de gemeente zeggenschap heeft, bijvoorbeeld via

een zetel in het bestuur of stemrecht als aandeelhouder.

Met de Nota Verbonden Partijen en overige samenwerking in West-Brabant 2024 zijn nadere afspraken gemaakt over de beleidsmatige en financiële sturing en beheersing van verbonden partijen.

TOELICHTING PER VERBONDEN PARTIJ (PUBLIEKE VERBONDEN PARTIJEN)

Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)	
Doel	Op 28 juni 2007 is besloten BENEGO in een gewijzigde vorm te continueren. De doelen die BENEGO nastreeft zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Het zeer actief verbinden van lokale initiatieven bij zowel Belgische als Nederlandse grensgemeenten met als doel hiervoor substantiële subsidiebijdrages te verwerven onder andere via Interreg; • Het in stand houden van een platformfunctie die minimaal éénmaal per jaar een conferentie belegt voor de deelnemende grensgemeenten en tevens op verzoek van de leden concrete samenwerking c.q. informatie-uitwisseling over grensoverschrijdende actuele thema's actief entameert; • Het in stand houden van de rechtspersoon (GOL).
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Bergen op Zoom, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Halderberge. Geen vestigingsplaats, alleen overlegvorm. Deelnemende gemeenten niet behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Antwerpen, Arendonk, Baarle-Hertog, Baarle-Nassau, Breda, Essen, Etten-Leur, Goirle, Hilvarenbeek, Reusel-De Mierden, Hoogstraten, Kalmthout, Kapellen, Ravels, Tilburg, Turnhout, Wuustwezel, Zundert.
Risico	Jaarlijkse bijdrage van het gemeentelijk belang in grensoverschrijdende projecten
GR Belastingssamenwerking West-Brabant (BWB)	
Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten en het waterschap op het gebied van de heffing en invordering van belastingen en de uitvoering van de Wet waardering Onroerende Zaken.
Betrokkenen	Waterschap Brabantse Delta en gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Zundert. Vestiging Etten-Leur.
Risico totaal	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente is verplicht een – jaarlijks te bepalen – bijdrage te betalen. • De gemeente staat, gezamenlijk met de overige deelnemers, garant voor de juiste betaling van rente, aflossing, boeten en kosten van de door het BWB af te sluiten langlopende leningen, kasgeldleningen en in rekening courant op te nemen gelden, naar verhouding van voornoemde bijdrage aan de begroting.

GR West-Brabants Archief (WBA)	
Doel	<p>1. De belangen van de deelnemers met betrekking tot de zorg, het beheer, de bewaring en het ter beschikking stellen van de in de archiefbewaarplaats en het e-depot berustende archiefbescheiden en collecties van de deelnemende gemeenten te behartigen alsmede het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de deelnemers voor zover deze niet zijn overgebracht.</p> <p>2. Het in het samenwerkingsgebied vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis middels het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie regionaal-historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze beschikbaar stellen aan en dienstbaar maken voor een breed publiek.</p>
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten: Bergen op Zoom (vestigingsplaats), Etten-Leur, Roosendaal, Moerdijk, Halderberge, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert
Risico	De gemeente draagt bij in een eventueel nadelig saldo

GR Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)	
Doel	Afstemming tussen hulpdiensten voor het bereiken van grotere slagkracht en betere dienstverlening
Betrokkenen	In de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant wordt deelgenomen door de 24 gemeenten, de Brandweer Midden- en West-Brabant, De GHOR Midden- en West-Brabant en de Gemeenschappelijke Meldkamer. Vestiging Bergen op Zoom.
Risico	Bijdrage o.b.v. Cebeon maatstaven

GR Regio West-Brabant (RWB)	
Doel	De focus van de samenwerking van de colleges van de 16 gemeenten in de Regio West-Brabant (RWB), ligt op het versterken van het economisch vestigingsklimaat. In de Strategische Agenda en het Actieprogramma 2024-2028 zijn doelen vastgesteld waar de 16 gemeenten samen met samenwerkingspartners aan werken. Hierbij gaat het om de programma's en opgaven waar de overheid voor verantwoordelijk is. Dat gebeurt door middel van de programma's Circulaire Regio, Innovatieve Regio en Plantaardige Regio. Daarbij is de Economische Agenda West-Brabant van de Economic Board West-Brabant (EBWB) het vertrekpunt.
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert. Vestiging Etten-Leur.
Risico	Bijdrage in het tekort op basis van ons aandeel

GR schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten (RBL)	
Doel	Regionale centrale leerlingenadministratie; Centralisering van het gegevensbeheer Doorstroompunt en leerplicht (wettelijke taak) voor betere controle op voortijdig schoolverlaters en schoolverzuim, eenduidige cijfers en werkwijze in regio en betere aansluiting bij (regionaal georganiseerde) partners als het Voortgezet Onderwijs/MBO zelf, maar ook Zorg, Veiligheidspartners.
Betrokkenen	14 gemeenten nemen deel aan de GR waaronder de Gemeente Bergen op Zoom. Vestiging Breda.
Risico	Bergen op Zoom blijft zelf eindverantwoordelijk voor deze wettelijke taak. Breda wordt gemandateerd om de centrale leerlingenadministratie te voeren. Risico blijft beperkt tot maximaal de jaarlijkse bijdrage.

GR GIA (Geweld in Afhankelijkheidsrelaties)	
Doel	Het doel van de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) is om de samenwerking te verankeren tussen de West-Brabantse gemeenten bij de aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant.
Betrokkenen	Onderdeel van de GR GIA zijn de gemeenten uit jeugdhulpregio West-Brabant West en West-Brabant Oost, te weten: Alphen-Chaam, Halderberge, Altena, Moerdijk, Baarle-Nassau, Oosterhout, Bergen op Zoom, Roosendaal, Breda, Rucphen, Drimmelen, Steenbergen, Etten-Leur, Woensdrecht, Geertruidenberg en Zundert. Gemeente Breda is de centrumgemeente voor de GR als centrumgemeente voor de regio.
Risico	Huidige financiering leidt bij continuering van inzet en beleid tot een tekort voor 2026 (en verder).

GR Openbare Gezondheidszorg West-Brabant (GROGZ)

Doel	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de gezondheid(szorg)
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Breda.
Risico	1. De gemeente draagt bij in het nadelig saldo 2. De geneeskundige zorg afstemmen op de aanvaardbare kosten

GR Regionale Ambulancevoorziening Brabant Midden-West-Noord (RAV)

Doel	<ul style="list-style-type: none"> Het instellen en in standhouden van een Regionale Ambulancevoorziening voor het werkgebied Midden en West-Brabant; Het instellen en in standhouden van een Regionale Ambulancevoorziening voor het werkgebied Brabant-Noord; Het in standhouden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Midden- en West-Brabant; Het in standhouden van een meldkamer ambulancezorg voor het werkgebied Brabant-Noord; Het vaststellen en (doen) uitvoeren van regionale ambulanceplannen van de regio Midden- en West-Brabant en Brabant-Noord; Het (doen) leveren van een bijdrage aan de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen ten behoeve van de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant en Hulpverleningsdienst Brabant-Noord.
Betrokkenen	Gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxmeer, Boxtel, Breda, Cuijk, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Grave, Haaren, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Landerd, Lith, Loon op Zand, Maasdonk, Mill en Sint Hubert, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Schijndel, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode, Steenbergen, Tilburg, Uden, Veghel, Vught, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert. Vestiging Tilburg.
Risico	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo

GR Werkvoorzieningsschap West-Brabant (WVS-groep)

Doel	Uitvoeren van activiteiten voor inwoners op grond van de Participatiewet als sociaal ontwikkelbedrijf. Onder andere het bieden van beschermt werk, werk voor mensen met een indicatie op basis van de oude Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) en het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar, waar mogelijk, betaald werk.
Betrokkenen	Eigenaren en klanten: Gemeenten Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht, Zundert. Hoofdkantoor in Roosendaal. De aangesloten gemeenten zijn zowel eigenaar van WVS als belangrijke opdrachtgever voor WVS. Leverancier: WVS
Risico	Gemeenten dragen gezamenlijk (eventuele) negatieve exploitatiesaldi. Weerbaarheidsreserve van de GR is thans voldoende. Om de exploitatie sluitend te krijgen zijn naast de subsidies eigen inkomsten nodig. Die omzet is afhankelijk van economische ontwikkelingen, ondernemerschap van de regeling en bereidheid ondernemers werk uit te besteden/arbeidsplaatsen ter beschikking te stellen.

GR Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD)

Doel	De regeling heeft ten doel gezamenlijke uitvoering van het takenpakket van een afdeling Sociale Zaken van een gemeente, afstemmen van beleid en uitvoering en het bevorderen van de kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening. Voor de uitvoering hiervan is de ISD Brabantse wal gevormd.
Betrokkenen	Gemeenten Bergen op Zoom, Steenbergen en Woensdrecht. Vestiging Bergen op Zoom.
Risico totaal	De gemeente draagt bij in het nadelig saldo.

GR Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)	
Doel	OMWB voert de wettelijke milieutaken voor onze gemeente uit en adviseert ons op het gebied van milieu en werkt hierbij mee aan het borgen en verbeteren van onze milieukwaliteit. De OMWB neemt voorbereidende, coördinerende en uitvoerende taken op zich op het terrein van milieu, veiligheid en leefomgeving. Zij voert deze taken uit voor provincie Noord-Brabant en de aangesloten gemeenten, deels in mandaat.
Betrokkenen	Deelnemende gemeenten/provincie behorend tot het samenwerkingsgebied: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenberg, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert en provincie Noord-Brabant. Vestiging Tilburg.
Risico	De gemeente draagt bij in eventueel nadelig exploitatieresultaat

TOELICHTING PER DEELNEMING (PRIVATE VERBONDEN PARTIJEN)

NV Bank voor Nederlandse Gemeenten	
Doel	De gemeente heeft belang bij een gespecialiseerde bank voor Nederlandse overheden. Daarnaast wordt dividend ontvangen.
Betrokkenen	Bijna alle Nederlandse Gemeenten. Vestiging Den Haag.
Risico	Verlies inleg aandelenkapitaal
Ontwikkelingen	Van oudsher neemt de gemeente deel aan deze vennootschap. Dit is een uitvloeisel van de verhouding tussen gemeente en BNG, waarbij de BNG als huisbankier fungeert. Op dit moment zijn er geen redenen om de situatie te wijzigen. Jaarlijks wordt dividend ontvangen. De gemeente maakt geen deel uit van het bestuur.

ZEH NV (voormalig PZEM)	
Doel	ZEH draagt zorg voor het vertegenwoordigen van het aandeelhoudersbelang in N.V. EPZ (kerncentrale) en een aantal andere kleine deelnemingen (BMC Moerdijk B.V. en NPG Willebroek N.V.)
Betrokkenen	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%), Provincie Noord-Brabant en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.
Risico	Verlies van inleg aandelenkapitaal
Ontwikkelingen	De herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom had tot gevolg dat de aandelen van de ZEH NV (voorheen PZEM NV, daarvoor Delta NV) mee overgingen. Het aandeel van de gemeente in het totale aandelenpakket is gering. De gemeente bezit 84 aandelen. De gemeente heeft alleen via de aandeelhoudersvergadering bestuurlijke inbreng. ZEH is in de afgelopen jaren na verkoop van diverse bedrijfsonderdelen (afvalverwerker Indaver, deelneming in windmolenpark, consumententak Delta, netwerkbedrijf, Sloecentrale) op dit moment eigenlijk alleen nog aandeelhouder van EPZ (=kerncentrale in Borsele) en een aantal andere kleine deelnemingen. ZEH wil af van dit belang (70% EPZ) maar heeft hiervoor de medewerking van het Rijk nodig. Daarover lopen al jaren gesprekken die momenteel in een stroomversnelling zitten door de mogelijke bouw van nieuwe kerncentrales. Het Rijk heeft inmiddels een eerste bod uitgebracht op de bestaande kerncentrale. De (vertrouwelijke) onderhandelingen hierover lopen en de verwachting is dat hier in het voorjaar meer duidelijk over wordt. Sinds 2022 wordt er ook weer dividend uitgekeerd.

GBE Aqua BV	
Doel	Het houden en beheren van aandelen in Evides
Betrokkenen	Alle Zeeuwse gemeenten (+/- 47%), Provincie Zeeland (50%) en enkele West-Brabantse gemeenten. Vestiging Middelburg.
Risico	Verlies van inleg aandelenkapitaal

GBE Aqua BV

Ontwikkelingen	De herindeling van Halsteren bij Bergen op Zoom had tot gevolg dat de aandelen van de PZEM NV (voorheen Delta NV) mee overgingen. PZEM was houder van aandelen in Evides. Deze aandelen zijn eind 2021 overgedragen aan de bestaande aandeelhouders van PZEM. Jaarlijks wordt een dividend ontvangen.
----------------	---

Enexis Holding NV (ontstaan uit Essent NV)

Doel	Beheer energienetwerk
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's-Hertogenbosch.
Risico	Verlies inleg aandelenkapitaal
Ontwikkelingen	Enexis is sinds 2009 het afgesplitste netwerkbedrijf van Essent NV. Enexis beheert het energienetwerk in zeven provincies in Noord-, Oost-, en Zuid-Nederland. Zij zorgt ervoor dat gas en elektriciteit van de energieleveranciers veilig bij de klant terecht komen. Enexis is verantwoordelijk voor de aansluiting van ongeveer 2,6 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Jaarlijks wordt een dividend ontvangen wat wel onder druk staat door de enorme investeringsopgave waar dit bedrijf mee te maken heeft in het kader van de energietransitie.

CSV Amsterdam BV

Doel	Het vertegenwoordigen van de verkopende aandeelhouders bij het beheer en de uitoefening van de rechten en verplichtingen van een eventuele vergoeding (ingevolge de procedure tegen de Staat der Nederlanden) aan de verkopende aandeelhoudersschade als gevolg van de splitsingswetgeving tussen het productie leveringsbedrijf en het netwerkbedrijf.
Betrokkenen	Diverse Nederlandse gemeenten en Provincies. Vestiging 's Hertogenbosch.
Ontwikkelingen	Doordat het geschil met de belastingdienst is beëindigd is de Vennootschap in 2025 opgeheven.

BV REWIN West-Brabant

Doel	Versterken van de regionale economie door bedrijven te stimuleren in West-Brabant te investeren. De regionale ontwikkelingsmaatschappij REWIN West-Brabant bouwt aan een economisch sterk West-Brabant, waarbij zij ondernemers helpt groeien, innoveren en vestigen. De economische agenda 2023-2026 'West-Brabant in transitie naar de nieuwe economie' vormt de basis hiervoor. Deze visie voor de regio is vastgesteld door de Economic Board West-Brabant (EBWB) in samenwerking met regionale overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers. REWIN zorgt voor de uitvoering van de agenda.
Betrokkenen	De aandeelhouders zijn de 16 gemeenten in West-Brabant te weten: Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.
Risico	Verlies inleg aandelenkapitaal
Ontwikkelingen	In West-Brabant wordt intensief samengewerkt op het gebied van de ruimtelijke economie via verschillende samenwerkingsverbanden als de Regio West Brabant (RWB), ontwikkelorganisatie REWIN B.V. en de Economic Board West Brabant (EBWB). Inmiddels zijn daar de samenwerkingen van de Baronie en de stedelijke regio's SRWB en SRBT bijgekomen. Om onnodige bestuurlijke drukte en onduidelijkheid over welke organisatie wat doet te voorkomen wordt de samenwerking in West-Brabant vereenvoudigd en de slagkracht vergroot. Dit vraagt om een herijking van de rol van de overheid in de triple helix en van en met de ontwikkelorganisatie die hiermee is belast. Er is daarom een proces in gang gezet om de krachten van RWB en REWIN te gaan bundelen in één economische ontwikkelorganisatie (inwerkingtreding voorzien per 1-1-2027) met het perspectief om zich op termijn door te ontwikkelen op de schaal van Midden- en West-Brabant.

Green Chemistry Campus (GCC) BV

Doel	Versterken van de sociaaleconomische structuur en het bevorderen van de ontwikkeling van de bio gebaseerde economie in West-Brabant.
Betrokkenen	De aandeelhouders zijn de provincie Noord-Brabant, BV REWIN West-Brabant en de gemeente Bergen op Zoom.
Risico	Verlies inleg aandelenkapitaal

Green Chemistry Campus (GCC) BV

Ontwikkelingen	De gezamenlijke aandeelhouders in de GCC hebben eind 2024 het voornemen uitgesproken hun belangen in de GCC te willen beëindigen. Redenen daarvoor zijn dat na 12 jaar de GCC nog steeds voor een groot deel afhankelijk is van publieke bijdragen en staatssteungrenzen in zicht komen. Ook de beleidsmatige resultaten blijven sterk achter bij hetgeen met de oprichting 12 jaar geleden is beoogd. Momenteel wordt bekeken welke kansrijke activiteiten uit de GCC geplaatst en elders in de gemeente Bergen op Zoom dan wel West-Brabant ondergebracht kunnen worden en worden de resterende activiteiten afgebouwd, in afwachting van een formeel ontbindingsbesluit door de aandeelhouders. Dat besluit is in januari 2026 genomen, waarna van een gefaseerde afbouw van de GCC sprake is.
----------------	---

Sportbedrijf Bergen op Zoom BV

Doel	De bv exploiteert 2 zwembaden (De Schelp en de Melanen) en vanaf medio 2022 de binnensportaccommodaties van de gemeente Bergen op Zoom.
Risico	Gemeente draagt het risico voor het voortbestaan c.q. het gestort aandelenkapitaal.
Ontwikkelingen	<p>Vanaf 2023 is de exploitatie en het groot onderhoud van de binnensportaccommodaties overgegaan naar het sportbedrijf. De na-ijleffecten van corona lijken ten aanzien van het recreatief zwemmen structureel te zijn. Landelijk is dezelfde trend te zien. Het aanbod aan groepslessen/ activiteiten gaat goed en compenseert (deels) het resultaat uit recreatief zwemmen.</p> <p>De Fitfabriek is een bedrijfsonderdeel van het Sportbedrijf en pleegt inzet op het stimuleren van sport en bewegen voor onze inwoners. In het verleden stuurden we op de effecten door middel van subsidie. Sinds 2025 doen we dit opdracht gestuurd en hebben we een inkooprelatie met het Sportbedrijf met betrekking tot de Fitfabriek. Belangrijke wijziging is dat de Fitfabriek haar activiteiten meer wijkgericht aanbiedt en daarmee een betere aansluiting proberen te krijgen bij de doelgroep. Daarnaast wordt op wijkniveau samenwerking gezocht met maatschappelijke partners om preventief aanbod te organiseren/ faciliteren.</p>

SAVER NV

Doel	Uitvoering afvalinzameling- en reinigingsdiensten
Betrokkenen	Bergen op Zoom, Roosendaal, Woensdrecht, Halderberge. Per 1/1/23: Rucphen en Zundert. Vestiging Roosendaal.
Risico	Gemeente draagt risico omtrent voortbestaan van het bedrijf c.q. het aandelenkapitaal
Ontwikkelingen	<p>Samen met 6 andere gemeenten (de gemeenten Rucphen, Zundert en Steenbergen zijn de afgelopen jaren toegetreden) heeft de gemeente Bergen op Zoom het gehele project reiniging geprivatiseerd en ondergebracht in Saver N.V..</p> <p>De gemeente is met een lid van het college van B&W vertegenwoordigd in de algemene vergadering van aandeelhouders (wethouder Financiën) én in de Klantenraad (wethouder Huishoudelijk Afval en Reiniging). Dienstverlening geschiedt op basis van DVO's die door het college van B&W's worden vastgesteld. De DVO's zijn een afgeleide van de Raamdienstverleningsovereenkomst (RDVO) die door de aandeelhouders wordt vastgesteld hierdoor is er een koppeling ontstaan tussen prestatie en beloning. In het dienstenpakket van SAVER zit naast het inzamelen van huishoudelijk afval tevens de exploitatie van de milieustraat, kolkenreiniging, straatvegen, Gladheidsbestrijding, ongediertebestrijding en de inzameling van monostromen waaronder oud papier, glas, kunststof etc. De dienstverlening van SAVER breidt zich de laatste jaren uit over meer zakelijke partners in de vorm van bedrijven (inzameling bedrijfsafval) en andere gemeenten, niet zijnde aandeelhouders. Dit werken voor 'derden' is overigens gelimiteerd tot maximaal 20% en betreft het maximaal benutten van de beschikbare productiecapaciteit.</p>

Brabant Water NV

Doel	Innemen en levering water in de aangesloten gemeenten
Betrokkenen	Vrijwel alle gemeenten in Noord-Brabant. Vestiging 's Hertogenbosch.
Risico	Verlies inleg aandelenkapitaal
Ontwikkelingen	Samen met een circa 16 andere gemeenten is er, vanwege de ruime solvabiliteit, verkend in hoeverre het mogelijk zou zijn te komen tot een structurele dividenduitkering. Dit heeft geresulteerd in een geactualiseerd dividendbeleid waarbij dividend afhankelijk is van solvabiliteit maar ook van de hoogte van de investeringen. Omdat Brabant Water voor een grote investeringsopgaaf staat valt dividend de komende jaren niet te verwachten.

Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV	
Doel	Uitvoering van het gemeentelijk parkeerbeleid op basis van een dienstverleningsovereenkomst
Betrokkenen	<ul style="list-style-type: none"> Gemeente Bergen op Zoom; Parkeerbeheer Bergen op Zoom BV; Klanten (parkeerders en abbonementhouders).
Risico	De afspraken over het uitvoeren van het parkeerbeleid zijn vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. Parkeerbeheer voert het parkeerbeleid conform de dienstverleningsovereenkomst uit. De kosten worden betaald uit de parkeerinkomsten. De gemeente draagt het financiële risico en ontvangt ook de inkomsten. Voor het opvangen van tegenvallers en voor het doen van (grote) investeringen is er een parkeerreserve. Deze reserve is op dit moment toereikend.
Ontwikkelingen	De statuten en de Dienstverleningsovereenkomst (DVO) van Parkeerbeheer dateren beiden uit 2004. In 2025 zijn de eerste stappen gezet naar een inventarisatie om deze te actualiseren naar de huidige tijd. Dit krijgt in 2026 zijn verdere vervolg.

OVERZICHT PUBLIEKE VERBONDEN PARTIJEN

	Pro-gram-ma	Omvang belang	Financiële Bijdrage *€1.000	Eigen vermogen 1-1-2025 *€1.000	Eigen vermogen 31-12-25 *€1.000	Vreemd vermogen 1-1-2025 *€1.000	Vreemd vermogen 31-12-25 *€1.000	Risico	Verwacht Resultaat
Benego*	1	10%	3	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	laag	n.v.t.
BWB	1 en 9		1.734	1.321	813	10.506	9.467	laag	kostendekkend
WBA	6		829	346	439	676	468	laag	kostendekkend
VRMWB	2		4.855	6.696	6.419	57.282	54.659	laag	kostendekkend
RWB	4		1.939	1.782	1.643	6.381	9.223	laag	kostendekkend
RBL**	5		68	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	laag	n.v.t.
GIA**	7		977	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	matig/ hoog	n.v.t.
GROGZ	7		1.850	7.176	8.995	20.860	15.506	laag	kostendekkend
RAV	7		0	15.980	17.073	26.188	20.841	laag	kostendekkend
WVS	8		12.331	9.518	8.176	20.278	19.306	laag/ matig	kostendekkend
ISD***	8		8.919	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	laag	positief saldo
OMWB	9		1.597	6.086	8.652	7.641	6.361	laag	kostendekkend

**) dit betreft een verbonden partij waarbij Breda de centrumgemeente voor de regio is.

***) De ISD is een lichte GR zonder eigen of vreemd vermogen

OVERZICHT PRIVATE VERBONDEN PARTIJEN

	Pro-gram-ma	Vorm van be-lang	Omvang belang	Financiële Belang *€1.000	Eigen vermogen 1-1-2024 *€1.000	Eigen vermogen 31-12-24 *€1.000	Vreemd vermogen 1-1-2024 *€1.000	Vreemd vermogen 31-12-24 *€1.000	Risico
BNG	1	NV		93	4.721	4.777	107.459	123.164	laag
ZEH	1	NV	0,5%	38	1.589	1.589	1.722	1306	laag
GBE Aqua	1	NV	0,5%	1.806	134	313	163	2	laag
Enexis Hol-ding	1	NV		1	5.320	5.538	4.679	5.300	laag
CSV Amsterdam	1	BV		-	-	-	-	-	laag
Rewin West Brabant	4	BV		14	1.260	1.087	€ 1.112	1.747	laag
Green Chemistry Campus	4	BV		4	560	550	€ 319	300	laag
Sportbedrijf Bergen op Zoom	6	BV	100%	1.800	-429	-412	€ 2.695	2.688	laag/ matig
Saver	9	NV		926	26.337	26.337	13.890	19.816	laag
Brabant Water	9	NV		229	699.235	716.350	618.615	694.860	laag
Parkeerbe-heer Bergen op Zoom	10	BV	100%	1.924	63	63	-	-	laag/ matig

3.9 GRONDBELEID

VISIE OP HET GRONDBELEID

Het grondbeleid is onderdeel van programma 4 Economie en programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing. Het grondbeleid is een instrument dat tot doel heeft om de gemeente Bergen op Zoom een goede plek te laten zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Daarbij heeft het grondbeleid invloed op diverse beleidsvelden zoals ruimtelijke ordening en wonen, verkeer en vervoer, cultuur, toerisme, sport en economische zaken.

Verder heeft het grondbeleid invloed op de financiële positie van de gemeente, ook in relatie tot de schuldenlast en het risicomangement. Met de investeringen in woningbouwlocaties en bedrijventerreinen is immers veel geld gemoeid. Daarnaast zijn doorlooptijden steeds vaker afhankelijk van complexer wordende regelgeving en jurisprudentie, onder andere rondom het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

In Nederland is sprake van een woningtekort. De komende jaren moeten we als gemeente extra woningen realiseren. De woningmarkt in Bergen op Zoom bestaat uit grondexploitaties en binnenstedelijke ontwikkelingen, zoals de woningbouwontwikkelingen bij Mazairac en Scala en de herstructurering van de wijk Gageldonk-West.

De woningbouwontwikkeling in de grondexploitaties Markiezaten en Scheldevesting nadert voltooiing. Vanuit het project woningbouwversnelling is de voorbereiding voor vijf focusprojecten (Waterfront herijkt, Plein 13, Westersingel, GGZ Vrederust en Bravis) verder opgepakt om extra woningbouwontwikkeling mogelijk te maken. Bovendien wordt onderzocht welke grondposities aanvullend kunnen worden ingezet om extra woningbouwontwikkeling mogelijk te maken.

Voor wat betreft de bedrijventerreinen zijn er, met uitzondering van de eilandkavels op Oude Molen, binnen de grondex-

ploitaties geen kavels beschikbaar voor bedrijventerreinen. Bedrijventerein Schans VI wordt verder voorbereid. Naast de ontwikkeling van een bedrijventerein, gaat het om de toevoeging van woningen. In 2026 wordt hier een nadere verkenning van de haalbaarheid voor gedaan, inclusief het opstellen van een stedenbouwkundig plan en de toetsing daarvan bij stakeholders en de omgeving.

Er wordt verder gezocht naar ruimte voor bedrijventerreinen om de economische ontwikkeling voor de komende jaren verder vorm te kunnen geven binnen de context van de kwaliteit en kwantiteit van vraag en aanbod. Dit vraagt mogelijk een mix van actief en faciliterend grondbeleid waarmee het ondernemerschap en de werkgelegenheid binnen de gemeente duurzaam worden gestimuleerd.

In 2026 wordt een verplicht Volkshuisvestingsprogramma opgesteld en voorgelegd aan de gemeenteraad ter vaststelling. Het doel van het nieuwe Volkshuisvestingsprogramma is voornamelijk om te sturen op de realisering van voldoende woningen in de categorie sociale huurwoningen en betaalbare huur- en koopwoningen voor het middensegment. Het uitgangspunt hierbij is zo veel mogelijk aan te sluiten op de behoefte per kern/wijk, zodat onze inwoners/woningzoekenden zo veel als mogelijk in hun eigen wijk of kern een woning kunnen vinden.

In de afgelopen jaren heeft Nederland te maken gekregen met stikstofproblematiek. Landelijk heeft dit grote impact op bouwprojecten en dit speelt ook in Bergen op Zoom. Mede vanwege de Brabantse Wal die is aangewezen als natuurgebied. Ontwikkelingen met betrekking tot stikstof worden zo goed mogelijk gemonitord en de effecten worden waar mogelijk en noodzakelijk in de grondexploitaties verwerkt.

WIJZE WAAROP HET GRONDBELEID WORDT UITGEVOERD

Zoals beschreven in de Nota Grondbeleid 2024 vraagt goed en adequaat grondbeleid om flexibiliteit. Flexibiliteit om ontwikkelingen over te laten aan de markt als die de mogelijkheden ziet en wil benutten of om ontwikkelingen zelf uit te voeren als dit vanuit gemeentelijk beleid wordt gevraagd. Om dit mogelijk te maken kiest de gemeente Bergen op Zoom per project haar rol. Maatwerk dus in de vorm van dynamisch grondbeleid. Het dynamische karakter van het grondbeleid past bij de ambitie van Bergen op Zoom om meer regie te voeren en waar nodig actief te handelen.

Als actief grondbeleid gevraagd wordt en de gemeente dus risicodragend gronden ontwikkelt voor verkoop, gebeurt dit op basis van een haalbaarheidsonderzoek. Na de start en het eventueel verwerven van gronden geven we deze gronden uit in concurrentie, om zo de meest optimale ontwikkeling mogelijk te maken.

Bij initiatieven vanuit de markt, ook wel faciliterend grondbeleid genoemd, toetsen we deze aan de ruimtelijke, programmatie en financiële kaders. Bij een positieve beoordeling

wordt het vervolg ingezet en wordt een anterieure overeenkomst opgesteld. In deze overeenkomst wordt het financiële kostenverhaal overeengekomen waarvoor de Nota Kostenverhaal 2024 is vastgesteld.

Met het vaststellen van de Nota Grondbeleid 2024 is er een nieuwe rol die de gemeente Bergen op Zoom kan hebben tijdens het proces van een ruimtelijk initiatief, namelijk actief faciliterend grondbeleid. Actief faciliterend grondbeleid gaat uit van een actieve rol en houding bij gebiedsontwikkeling.

Bij actief grondbeleid zijn de risico's groter dan bij faciliterend

grondbeleid. Voor beide vormen geldt dat we inzetten op risicomangement. Afhankelijk van de omvang en impact van de risico's worden relevante beheersmaatregelen getroffen.

Op verschillende manieren wordt verantwoording afgelegd over het grondbeleid aan de raad, onder andere via deze paragraaf in de jaarrekening en in de begroting wordt de voortgang van de portefeuille van het grondbedrijf opgenomen, inclusief projectspecifieke informatie van alle grondexploitaties.

In de Nota Grondbeleid 2024 is bovendien uitvoeriger omschreven hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert.

HERZIENING GRONDEXPLOITATIES

De grondexploitaties worden jaarlijks herzien. In het kader van de jaarrekening 2025 heeft de herziening plaatsgevonden. Onderdeel van deze herzieningen is het bijstellen van de prognoses van de grondexploitaties door het actualiseren van planningen en kostenramingen. Zo ontstaat een actueel financieel beeld. Dit beeld is verwerkt in de jaarrekening 2025.

Een grondexploitatie heeft een looptijd van meerdere jaren. Om met de factor tijd rekening te houden in de berekeningen kent een grondexploitatie zogenaamde rekentechnische parameters. Voor de herziening van de grondexploitaties is rekening gehouden met de volgende parameters. Hierbij is gekozen voor een realistische en consistente lijn.

- rekenrente (meerjarig): 1,25% per jaar vanaf 2026;
- rentetoerekening over 2025: 1,35% per jaar;
- opbrengstenstijging: variërend tussen 1% en 5% gedifferentieerd per jaar en per programma;
- kostenstijging: 3,5% voor 2026, 3% voor 2027 en 2028, en 2% per vanaf 2029;
- disconteringsvoet verliesvoorziening: 2% per jaar.

De Notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken 2023 vastgesteld door de commissie Besluit Begroten en Verantwoorden

(BBV), bevat onder andere de voorschriften voor grondexploitaties. Een van deze voorschriften gaat over de systematiek van tussentijdse winstneming. Tussentijdse winst wordt gedurende de looptijd van een winstgevendende grondexploitatie genomen en niet alleen aan het eind van een grondexploitatie. De tussentijdse winst wordt berekend op basis van het percentage gerealiseerde kosten vermenigvuldigd met het percentage van de gerealiseerde opbrengsten, afgezet tegen het totale planresultaat.

Andere belangrijke bepalingen zijn:

- De maximale looptijd van een grondexploitatie is vastgesteld op 10 jaar. Momenteel hebben we geen grondexploitaties met een langere looptijd.
- De Wet modernisering Vennootschapsbelastingplicht Overheidsondernemingen geldt vanaf 1 januari 2016. In deze wet is opgenomen dat een gemeente moet toetsen of grondexploitaties onder de vennootschapsbelasting vallen. De grondexploitaties zijn daarop door een extern adviseur beoordeeld. De uitkomst hiervan is dat we vanaf 2024 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting, met aangifteplicht in 2026.

RESULTAAT GRONDEXPLOITATIES 2025 EN MEERJAREN-PERSPECTIEF

Totaal resultaat grondexploitaties		
bedragen x € 1.000		
(+ = positief resultaat, - = negatief resultaat)	Begroot 2025	Werkelijk 2025
Tussentijdse winstnemingen	2.544	- 154
Af te sluiten grondexploitaties	-	- 134
Mutaties Verliesvoorziening eind 2025 (excl rente-toevoeging)	-	- 350
Mutatie Voorziening resterende complexen 2025	-	- 572
Totaal resultaat 2025	2.544	- 1.210

De jaarafsluiting van de grondexploitaties eind 2025 is, in tegenstelling tot eerdere jaren, afgesloten met een totaal negatief resultaat van afgerond € 1,2 miljoen. De in voorbereiding zijnde grondexploitaties van de focusprojecten zijn hierin nog niet verwerkt. Deze worden verwerkt zodra de raad een besluit heeft genomen tot vaststelling van de betreffende grondexploitatie.

Voor 2025 was een positief resultaat van € 2,5 miljoen voorzien. Het optreden van een negatief resultaat op het grondbedrijf in een bepaald jaar hangt samen met de mogelijke fluctuaties gedurende de totale looptijd van grondexploitaties en binnen gebiedsontwikkelingen. Om die reden wordt jaarlijks ook een risicoblokkering binnen de algemene reserve bepaald om mogelijke negatieve resultaten op te kunnen vangen (zie ook verderop in de paragraaf bij het onderdeel 'Risico's'). Het negatieve financiële resultaat over 2025 van € 1,2 miljoen valt binnen de voor 2025 opgenomen risicoblokkering (totaal € 3,3 miljoen).

Door verschillende oorzaken zijn een aantal opbrengsten binnen grondexploitaties later uitgefaseerd en zijn er over de gehele looptijd stijgingen van kosten van bouw- en woonrijp maken. Verlenging van looptijden heeft geleid tot hogere

rente- en plankosten. Bovendien moeten bij enkele grondexploitaties eerder genomen tussentijdse winstnemingen worden teruggedraaid. De effecten hiervan zijn bij de herzieningen van de grondexploitaties verwerkt en worden verderop in deze paragraaf nader toegelicht. Het is echter door het voeren van een solide beleid, nog altijd zo dat er de komende jaren over de totale looptijd van de grondexploitaties positieve resultaten vanuit de grondexploitaties worden behaald.

Voor 2026 en verder hebben we nog twee verliesgevende grondexploitaties waarvoor een verliesvoorziening is getroffen. Het vormen van een voorziening is verplicht wanneer een grondexploitatie verliesgevend is. Feitelijk wordt daarmee het verlies meteen afgedekt, in plaats van dat dit naar de toekomst wordt doorgeschoven. Daartegenover staan grondexploitaties waarvoor positieve resultaten worden verwacht. Deze categorie vormt de totale verdien capaciteit van de grondexploitaties. De verwachte resultaten van de winstgevende grondexploitaties op eindwaarde (saldo van de grondexploitatie aan het einde van de looptijd) bedragen € 6,3 miljoen. Deze resultaten zijn al verwerkt in de meerjarenprogrammabegroting. Het bedrag van € 6,3 miljoen moet dus niet opgevat worden als een nog te verwerken extra winst.

TOELICHTING OP DE GRONDEXPLOITATIES 2026

Meander 2

In Buurt 1 tot en met Buurt 4 is het woonrijp maken afgerond. Voor Buurt 4 en 5 zijn herstelwerkzaamheden aan de riolering noodzakelijk. Deze extra kosten zijn bij de herziening van de grondexploitatie verwerkt.

De vrije kavels aan de Sportlaan zijn vrijwel allemaal geleverd. De levering van de laatste kavels worden in 2026 afgerond. De vrije kavels aan de Koekoeksbloem worden in 2026 en 2027 geleverd.

Met name door de herstelkosten voor de riolering in Buurt 4 en 5 en door het uitfaseren van verwachte grondopbrengsten moet in 2025 € 141.000 aan eerder genomen tussentijdse winstneming worden teruggedraaid. Bovendien neemt het saldo van de grondexploitatie met € 782.000 af naar € 973.000 aan het einde van de looptijd.

Terpen 1

De terp Blauwborst binnen deze grondexploitatie is bouwrijp gemaakt en 4 van de 6 kavels zijn in 2025 geleverd. De laatste twee kavels worden in 2026 geleverd, waarna het gebied woonrijp wordt gemaakt.

Door onder andere hogere kosten voor woonrijp maken en een geboekte tussentijdse winstneming van € 395.000 neemt het saldo van de grondexploitatie met € 490.000 af en bedraagt € 479.000 aan het einde van de looptijd.

Terpen 2

Aan de Rietgors wordt in 2026 de bouw van 22 twee-onder-een-kapwoningen afgerond. Daarna wordt het woonrijp

maken afgerond. De kaveluitgifte voor de terpen Grutto en Roerdomp worden in 2026 verder opgepakt. Het woonrijp maken wordt uitgevoerd nadat het grootste gedeelte van de woningen op de vrije kavels is gerealiseerd. Met de ontwikkelaar van de laatste terp (Baardman) vindt in 2026 nadere afstemming plaats over het te realiseren programma en bijbehorende fasering.

Door onder andere hogere plankosten en aanpassing van de fasering, in combinatie met eerder geboekte tussentijdse winstneming, moet er over 2025 eerder genomen tussentijdse winstneming worden teruggedraaid. Het positieve saldo van de grondexploitatie neemt af met € 370.000 naar € 2.942.000 aan het einde van de looptijd.

Wal 2

Voor deze grondexploitatie is een eerste deel van de grondlevering in 2025 geleverd. De overige grondleveringen vinden in 2026 en mogelijk in 2027 plaats. Realisatie van de woningbouw wordt gefaseerd opgestart, afhankelijk van de snelheid waarin de verkoop vordert. Het woonrijp maken van het plangebied volgt daarna vanaf 2026.

Hogere plankosten en hogere kosten voor bouw- en woonrijp maken hebben een negatief effect op de eindwaarde van de grondexploitatie. Ondanks hogere verwachte grondopbrengsten is er per saldo een nadelig effect van € 472.000. Het saldo bedraagt € 2.151.000 negatief aan het einde van de looptijd. Bij het bepalen van de stand van de verliesvoorziening is dit verwerkt. Dit wordt bij dat onderdeel in deze paragraaf grondbeleid nader toegelicht.

Oude Molen

Voor bedrijventerrein Oude Molen schuift een groot deel van de kosten voor het woonrijp maken door naar 2027. De twee laatste kavels worden in 2026 en 2027 geleverd. Hierdoor schuiven de geraamde opbrengsten voor de levering van bouw kavels door. Door gewijzigde fasering wordt € 44.000 aan eerder genomen tussentijdse winstneming teruggedraaid. Het saldo aan het einde van de looptijd neemt af met € 5.000 naar € 743.000.

Havendijk en Plein

Vanwege de nog lopende omgevingsvergunningprocedure voor het vestigen van arbeidsmigranten aan de Havendijk schuift de realisatie van deze gebiedsontwikkeling door. De grondopbrengsten worden nu verwacht tussen 2027 en 2029.

Met name de plankosten en rentekosten zijn hoger door een langere doorlooptijd van de grondexploitatie. Ook de kosten voor het bouwrijp maken zijn toegenomen door verwachte kosten voor afvoer van grond. Het saldo van de eindwaarde is

hierdoor met € 217.000 afgenomen naar € 10.580.000 negatief aan het einde van de looptijd van de grondexploitatie.

Groene Gordijn

Het EP4 gebouw, onderdeel van de Cort Heijligerskazerne, staat gepland voor verdere ontwikkeling. De opbrengst daarvoor is afhankelijk van de vorderingen in de planvorming en is in 2027 opgenomen in de grondexploitatie. Door hogere plankosten en gewijzigde fasering moet € 178.000 aan eerder genomen tussentijdse winstneming worden teruggedraaid. Het saldo aan het einde van de looptijd neemt toe met € 143.000 naar € 762.000.

Stationsgebied

De grondexploitatie Stationsgebied wordt onderdeel van focusproject Plein 13. In verband met deze toekomstige ontwikkeling zijn de voor 2025 geplande grondleveringen en bijbehorende kosten doorgeschoven naar 2026. Het saldo aan het einde van de looptijd van de grondexploitatie neemt toe met € 5.000 naar € 446.000.

TUSSENTIJDSE WINSTNEMINGEN

In onderstaande tabel zijn de tussentijdse winstnemingen per grondexploitatie voor 2025 opgenomen. Tussentijdse winst is winst die al tijdens de looptijd van een grondexploitatie wordt geboekt, en niet pas volledig aan het einde van de looptijd.

De hoogte van de tussentijdse winstneming wordt bepaald volgens de voorgeschreven methode van het BBV. Deze methode houdt rekening met het percentage gerealiseerde kosten en opbrengsten. Door herzieningen van grondexploitaties kan

het voorkomen dat dit percentage zodanig wijzigt, dat een deel van in eerdere jaren genomen tussentijdse winstneming moet worden teruggedraaid. Over 2024 is dat het geval voor de grondexploitaties Meander 2, Terpen 2, Groene Gordijn en Oude Molen.

In 2025 moet er daarom per saldo in totaal voor € 154.000 aan eerder genomen tussentijdse winstneming worden teruggedraaid.

Tussentijdse winstnemingen		
Bedragen x € 1.000	Winstneming 2025	Historische winstneming t/m 2025
Markiezzaten		
Meander 2	- 141	8.899
Terpen 1	395	2.127
Terpen 2	- 253	1.162
Overige grondexploitaties		
Groene gordijn	- 178	7.913
Stationsgebied	67	902
Oude Molen	- 44	9.533
Totaal	154-	30.536

AFGESLOTEN GRONDEXPLOITATIE

De grondexploitatie Nieuwe Vesting Zuid-Oost is eind 2025 afgesloten met een negatief saldo van € 16.838.000. Hiervoor is in de verliesvoorziening € 16.705.000 beschikbaar. Het resterende saldo van € 134.000 is ten laste van de algemene

reserve gebracht. Daarnaast moet voor deze afgesloten grondexploitatie, ten laste van de algemene reserve € 513.000 aan de voorziening resterende complexen te worden toegevoegd, voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2026.

VERLIESVOORZIENING

Onderstaand is de stand van de verliesvoorziening opgenomen zoals benodigd per 31 december 2025. Voor de grondexploitatie Nieuwe Vesting Zuid-Oost, die eind 2025 is afgesloten, is € 16.705.000 uit de verliesvoorziening onttrokken. De benodigde verliesvoorziening bedraagt per 31 december 2025 € 11.841.000.

Voor de grondexploitaties Havendijk en Plein en Wal 2 is per saldo € 350.000 meer nodig. Dit bedrag is aan de algemene reserve onttrokken.

Verliesvoorziening negatieve grondexploitaties						
bedragen x € 1.000	Voorziening begin 2025 NCW 2%	Rentetoevoeging 2% 2025	Stand voorziening na rentetoevoeging 2025	Onttrekking 2025	Voorziening eind 2025 moet zijn	Resultaat
Havendijk en Plein	9.714	194	9.909	-	9.774	134
Nieuwe Vesting Zuid Oost	16.377	328	16.705	16.705	-	-
Wal 2	1.552	31	1.583	-	2.067	- 484
Totaal	27.643	553	28.197	16.705	11.841	- 350
Per saldo totaal effect voor verliesvoorziening						- 350

VOORZIENING RESTERENDE COMPLEXEN

De voorziening resterende complexen is bedoeld voor grondexploitaties die reeds zijn afgesloten, maar waarvoor nog kosten worden verwacht. Dit is volgens het BBV verplicht wanneer de opbrengsten al zijn gerealiseerd.

De stand van de voorziening resterende complexen wordt jaarlijks herzien. Het resultaat van deze herziening is dat deze voorziening met € 572.000 moet worden verhoogd, ten laste van de algemene reserve. Deze verhoging heeft betrekking op nog te maken kosten voor Noordland en Nieuwe Vesting Zuid Oost.

VOORBEREIDINGSKREDIETEN IN VOORBEREIDING ZIJNDE GRONDEXPLOITATIES

In eerdere jaren zijn voorbereidingskredieten beschikbaar gesteld voor een aantal in voorbereiding zijnde grondexploitaties. Dit betreft de focusprojecten:

- Waterfront;
- Plein 13;

- Westersingel;
- Bedrijventerrein Schans 6.

Dit is in weergegeven in onderstaande tabel. Daarnaast is aangegeven welke voorbereidingskredieten in 2026 noodzakelijk zijn

Vorbereidingskredieten in voorbereiding zijnde grondexploitaties	Beschikbaar gesteld tot en met 2025	Kosten tot en met 2025	Saldo eind 2025	Nodig voor 2026	Bijstelling voorbereidingskrediet
Waterfront	€ 1.405.000	€ 1.558.000	-€ 153.000	€ 430.000	€ 583.000
Plein 13	€ 1.038.000	€ 792.000	€ 246.000	€ 427.000	€ 181.000
Westersingel	€ 393.000	€ 400.000	-€ 7.000	€ 370.000	€ 377.000
Schans 6	€ 457.000	€ 127.000	€ 330.000	€ 330.000	-

Deze voorbereidingskosten worden na besluitvorming verwerkt in de vast te stellen grondexploitaties. Op dat moment wordt beoordeeld of alle gerealiseerde voorbereidingskosten in de grondexploitatie kunnen worden verwerkt, of dat een gedeeltelijke afboeking ten laste van de algemene reserve noodzakelijk is.

Wanneer een in voorbereiding zijnde grondexploitatie uiteindelijk niet (volledig) wordt vastgesteld, wordt het saldo van alle gemaakte kosten voor die ontwikkeling (geheel of gedeeltelijk) ten laste van de algemene reserve gebracht.

JAARKREDIETEN 2026

Zoals gebruikelijk en met de Raad afgesproken worden jaarlijks jaarkredieten voor de grondexploitaties vastgesteld. Een jaarkrediet is het beschikbare budget voor kosten van bouw- en woonrijp maken en plankosten, exclusief rente.

Om de jaarkredieten inzichtelijk te maken zijn deze separaat opgenomen in deze paragraaf grondbeleid.

De bijgestelde jaarkredieten 2026 zijn:

Grondexploitatie x €1.000	Jaarkredieten 2026
Havendijk en Plein	148
Meander 2	1.610
Terpen 1	464
Terpen 2	1.319
Wal 2	882
Groene Gordijn	38
Oude Molen	310
Stationsgebied	712

RISICO'S

Gebiedsontwikkeling gaat samen met het nemen van risico's. De risico's worden ingeschat en voorzien van beheersmaatregelen op basis van een inschatting van kans en impact. Wanneer de gemeente Bergen op Zoom actief grondbeleid voert, zijn de risico's groter dan bij (actief) faciliterend grondbeleid.

Mogelijke risico's op projectniveau zijn bijvoorbeeld:

- grondverwervingen;
- archeologie;
- bodemsanering;
- claims van derden;
- tegenvallende subsidie-inkomsten;
- vertragingrisico's.

Voor de algemene en projectspecifieke risico's is een blokkering gelegd op het weerstandsvermogen van de gemeente Bergen op Zoom. Het weerstandsvermogen is het vrij beschikbaar vermogen dat kan worden ingezet om financiële gevolgen

van risico's op te vangen. Het is een minimale noodzakelijke buffer binnen het grondbedrijf.

Het minimaal benodigde weerstandsvermogen wordt berekend op basis van de IFLO-methode. Dit is een gedegen methode om het algemeen risicoprofiel in beeld te brengen, omdat het met één cijfer in beeld brengt wat de impact is op het weerstandsvermogen. Dit houdt in dat voor de hoogte van de blokkering een kwantificering van de risico's wordt aangehouden met daarbij een kans van optreden van 50% over een financiële impact van 10% van de nog te realiseren opbrengsten, over 5% van de nog te realiseren kosten en over 10% van de boekwaarde minus de verliesvoorziening. Vanaf 2025 wordt daar ook 50% van de hoogte van de voorbereidingskredieten voor grondexploitaties aan toegevoegd (realisatie plus raming). De hoogte van de risicoblokkering wordt twee keer per jaar berekend, namelijk bij de jaarafsluiting en tijdens het opstellen van de begroting.

De risicoblokkering per 1 januari 2026 is bepaald op € 4,6 miljoen. Meerjarig ontwikkelt de risicoblokkering zich als volgt:

Jaar	2026	2027	2028
Hoogte risicoblokkering	€ 4,6 miljoen	€ 4,0 miljoen	€ 2,9 miljoen

Een risicoblokkering van € 4,6 miljoen in 2026 betekent dat dit het minimale benodigde weerstandsvermogen is voor het grondbedrijf. De hoogte van de blokkering heeft effect op de weerstandsratio en de indicator grondexploitatie zoals die in de jaarrekening zijn opgenomen. Om een indicatie te geven, een eventuele toename van de blokkering met € 1 miljoen in de toekomst, leidt tot een afname van de weerstandsratio met afgerond 0,07 punt. Met een ratio van 4,73 zit de weerstandsratio ruim boven de gewenste waarden. Dat geldt ook voor het kengetal indicator grondexploitatie. Beide indicatoren zitten ruim binnen de geldende normen van het provinciaal toezicht, en onder het landelijk gemiddelde. De huidige blokkering op het weerstandsvermogen en het niveau van de beide indicatoren bieden voldoende ruimte om eventuele toenemende risico's vanuit het grondbedrijf op te vangen.

Meerjarig neemt de hoogte van de risicoblokkering af, doordat er minder actieve grondexploitaties zijn. Gezien het ambitieniveau van de gemeente Bergen op Zoom (actief grondbeleid) en de focusprojecten uit de woningbouwversnelling, neemt het risicoprofiel naar verwachting in de toekomst weer toe.

Als onderdeel van project- en risicomangement zijn ook projectspecifieke risico's in kaart gebracht en beheersmaatregelen bepaald. De projectspecifieke risico's voor 2026 bedragen € 846.000 en passen binnen de eerdergenoemde risicoblokkering.

In onderstaande tabel is het kengetal grondexploitaties opgenomen, zoals dit ook in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is opgenomen.

Bedragen *1 miljoen		R 2023	R 2024	B2025	1e CB 2025	2e CB 2025	R 2025
A	Totaal van alle bouwgronden (wel of niet in exploitatie)	€ 19,20	€ 18,00	€ 13,40	€ 17,70	€ 17,70	€ 18,10
B	Totaal baten begroting	€ 301,90	€ 340,10	€ 306,40	€ 311,40	€ 334,10	€ 347,80
Grondexploitatie $(=(a/b)*100\%)$		6,4%	5,3%	4,3%	5,7%	5,3%	5,2%

Het kengetal indicator grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is, ten opzichte van de totale (geraamde) baten van de gemeente. In het algemeen geldt: hoe lager dit percentage, hoe beter. De opbrengsten

van het grondbedrijf waren in 2025 ongeveer gelijk aan de kosten (inclusief de voorbereidingskredieten). Dat verklaart de nagenoeg gelijkblijvende boekwaarde.

KOSTENVERHAAL

In de Nota kostenverhaal en financiële bijdragen 2024 is opgenomen dat in uitzonderingsgevallen en onder voorwaarden gemotiveerd kan worden afgeweken van het verhalen van

kosten en het opleggen van financiële bijdragen. In 2025 is er geen aanleiding geweest om van deze mogelijkheid gebruik te maken.

KADER STELENDE DOCUMENTEN

Beleidsnota	Vastgesteld
Nota Grondbeleid 2024	2024
Grondprijzenbrief 2025	2025
Nota Kostenverhaal 2024	2024

3.10 BEDRIJFSVOERING

DOELEN EN ACTIES

D.13.1 De organisatie moet kunnen inspelen op veranderingen

A.13.1.1 We geven uitvoering aan het organisatie ontwikkelingsplan 'Bergen in Beweging'

A.13.1.2 Onze uitvoeringskracht is op orde

D.13.2 De bedrijfsvoering is in control

A.13.2.1 We zorgen voor een rechtmatigheidsverantwoording en blijven binnen de door de raad vastgestelde toleranties

A.13.2.2 We vervangen applicaties die niet meer onderhouden worden of waar contracten van aflopen en implementeren een applicatie voor proces- en risicomanagement

A.13.2.3 We voeren achterstalling onderhoud binnen het stadskantoor uit

Nummer	Doel/actie	Score Jaarrekening	Toelichting
13.1	De organisatie moet kunnen inspelen op veranderingen.		
13.1.1	We geven uitvoering aan het organisatie ontwikkelingsplan 'Bergen in Beweging'	100%	Op basis van het Voortgangsbericht organisatieontwikkeling (U24-007175, oktober 2024) wordt in 2025 voor het eerst gerapporteerd over de drie beschreven KPI's in de concernberichten en de jaarstukken via de rapportage sturing en monitoring.
13.1.2	Onze uitvoeringskracht is op orde	93%	We monitoren onze uitvoeringskracht met behulp van diverse HR-instrumenten. Door de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt blijft het echter uitdagend om alle vacatures tijdig in te vullen. In 2025 was 93% van de vacatures ingevuld.
13.2	Medewerkers kunnen zich ontwikkelen		
13.2.1	We zorgen voor een rechtmatigheidsverantwoording en blijven binnen de door de raad vastgestelde toleranties.	100%	Met een begrotingsonrechtmatigheid van €19,9 miljoen, waarvan €17,8 miljoen acceptabel, blijven we binnen de vastgestelde tolerantie voor onacceptabele afwijkingen.
13.2.2	We vervangen applicaties die niet meer onderhouden worden of waar contracten van aflopen en implementeren een applicatie voor proces- en risicomangement	100%	Het nieuwe HRM/PSA-systeem en het zaakstelsel met klantenportaal zijn in gebruik genomen. Er worden extra digitale processen toegevoegd in het kader van de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer. Ook de applicatie voor proces- en risicomangement is ingevoerd en wordt verder ingericht, met focus op continuïteitskritische processen en beheersmaatregelen.
13.2.3.	We voeren achterstallig onderhoud binnen het stadskantoor uit.	25%	Er zijn stappen gezet, zoals de gedeeltelijke vervanging van werkplekken. Deze voldoen aan de Arbeisen. Het geplande onderhoud aan het Stadskantoor is tijdelijk uitgesteld. Daardoor zijn aanpassingen aan de entree en inrichting nog niet uitgevoerd. Werkzaamheden worden naar verwachting in 2026 opgepakt, in samenhang met de bredere visie op werkplekken en dienstverlening.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

Participatie

De gemeente Bergen op Zoom heeft participatie verder versterkt. Daarbij werken communicatie, participatie en omgevingsmanagement samen. Zo betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners op tijd bij beleid, projecten en besluiten. De raad heeft hiervoor de participatievisie en de participatieverordening vastgesteld. Daarmee is vastgelegd dat we inwoners open en eerlijk betrekken en dat participatie een vast onderdeel is van onze werkwijze. Dit sluit aan bij de kernwaarden van de gemeente en bij de Toekomstvisie 2035.

Daarnaast krijgen medewerkers ondersteuning bij het toepassen van participatie. Ook wordt in voorstellen aan het college en de raad toegelicht hoe participatie is ingezet. Zo is een duidelijke basis gelegd voor zorgvuldige participatie, met als doel betere plannen, meer draagvlak en grotere betrokkenheid van inwoners en partners.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging is belangrijk om gegevens veilig te houden. We nemen maatregelen om risico's te verkleinen en werken volgens de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De grootste risico's krijgen daarbij prioriteit.

ENSIA

Jaarlijks legt de gemeente via ENSIA verantwoording af. Over 2025 betrof dit onder andere Suwi-net, de BRP en reisdocumenten. Ook is verantwoording afgelegd over de basisregistraties BAG, BGT en BRO. Alle onderdelen zijn als voldoende beoordeeld. Op basis van de BIO-zelfevaluatie zijn verbetermaatregelen voorgesteld.

Bewustwording

Naast techniek blijft het gedrag van medewerkers belangrijk. Daarom investeren we in training en bewustwording. Nieuwe medewerkers krijgen een introductietraining. Ook zijn het college en de raad voorbereid op hun rol bij cyberincidenten en de komende Cyberbeveiligingswet.

HR in ontwikkeling

Dit jaar stond het personeelsbeleid in het teken van duurzame inzetbaarheid, versterking van de uitvoeringskracht en een toekomstbestendige personeelsplanning. Daarom is gestart met een vernieuwd verzuim- en vitaliteitsbeleid. Hiermee investeren we in de gezondheid van medewerkers, het beperken van verzuim en het behoud van kennis en kwaliteit binnen de organisatie.

Sinds 2025 werken alle afdelingen met strategische personeelsplanning (SPP). Deze wordt jaarlijks geactualiseerd en gekoppeld aan de jaarplannen en de begroting. Ook stellen

afdelingen een strategisch opleidingsplan op. Zo zorgen we ervoor dat personele inzet en ontwikkeling goed aansluiten bij onze maatschappelijke opgaven en financiële kaders.

Daarnaast werken we via het medewerkersonderzoek aan medewerkerstevredenheid en een sterke organisatiecultuur. Jaarlijks meten we de eNPS-score. Ook zijn diverse regelingen geactualiseerd, nieuwe cao-afspraken ingevoerd en is gewerkt aan de voorbereiding op een nieuw HR- en salarissysteem per 1 januari 2026. Daarmee moderniseren we de personele administratie en ondersteuning.

DE ORGANISATIE AAN DE HAND VAN SOCIALE INDICATOREN

Er is gewerkt aan een goede balans tussen onze ambities en onze uitvoeringskracht. We hebben geïnvesteerd in het aantrekken en behouden van voldoende en kwalitatief goed personeel en in het verbeteren van processen, faciliteiten en softwaresystemen. Daarnaast hebben wij onze uitvoeringskracht gemonitord met verschillende hulpmiddelen, zoals het dashboard met HR-kengetallen en de strategische personeelsplanning. Deze instrumenten gaven tijdig inzicht in risico's, ontwikkelpunten en de stuurinformatie die nodig is voor een

toekomstbestendige organisatie. Door de krapte op de arbeidsmarkt blijft het lastig om alle vacatures te vervullen.

Voor alle sociale indicatoren in deze paragraaf worden dezelfde uitgangspunten gehanteerd. De cijfers gaan over de ambtelijke organisatie, inclusief de Griffie. De Raad, het College, de ISD en het Zorg- en Veiligheidshuis zijn niet meegenomen in deze cijfers. Hierdoor kan bij sommige indicatoren de data afwijken van de jaarrekening 2024.

Indicator 1: Formatie en bezetting

	Formatie	Bezetting	Vershil	% Bezetting
2025	550	512	38	93%
2024	545	498	47	91%
2023	523	467	56	89%

De bezetting nam verder toe, maar ongeveer 7% van de formatie bleef (tijdelijk) ongevuld. Door de krappe arbeidsmarkt zijn sommige functies lastig in te vullen en staan vacatures langer open. Een deel van deze ruimte is opgevuld met tijdelijke inhuur.

Indicator 2: Inhuur (contracturen in fte)

Inhuur op peildatum	31-12-2025	31-12-2024
Totaal	65	69

Van de totale bezetting bestond op de peildatum van 31 december 2025 een kleine 13% uit inhuur. In 2024 was dit 14% op de peildatum. De bezetting uit vaste formatie is iets gestegen, daardoor hebben we minder een beroep op inhuur hoeven doen.

Indicator 3: Verzuim

Verzuimklasse	Percentage 2025	Percentage 2024	Landelijk gemiddelde 2024*
Kort verzuim	0,70%	0,77%	0,70%
Middellang verzuim	0,60%	0,74%	0,80%
Lang verzuim	2,19%	2,45%	3,50%
Extra lang verzuim	2,34%	3,05%	1,70%
Totaal	5,83%	7,01%	6,70%

*Het landelijk gemiddelde van 2024 is gebruikt, omdat de cijfers over 2025 nog niet beschikbaar zijn. In het landelijk gemiddelde zijn alle ambtelijke medewerkers meegenomen. Het betreft het gemiddelde verzuimpercentage van alle gemeenten die meedoen aan de jaarlijkse personeelsmonitor van het A&O fonds.

Het totale ziekteverzuim is in 2025 gedaald naar 5,83%. In 2024 was dit nog 7,01%. Het verzuim in 2025 ligt daarmee onder het landelijk gemiddelde van 2024 (6,7%).

In bijna alle verzuimklassen is het percentage lager dan vorig jaar. De daling van het verzuim komt door blijvende aandacht voor medewerkers. Dit gebeurt onder andere via het medewerkerstevredenheid-onderzoek en extra aandacht voor vitaliteit. Daarnaast zijn enkele langdurige zieketrajecten afgerond.

Indicator 4: Instroom, doorstroom en uitstroom

Jaar	Instroom	Uitstroom	Doorstroom
2025	56	52	22
2024	74	45	19

Ontslag op eigen verzoek is de hoofdreden van de uitstroom. De uitstroom naar niet-overheidsorganisaties is de meest voorkomende reden. In 2025 is het aandeel medewerkers dat uitstroomt als gevolg van (keuze)pensioen en/of RVU 14 van de 52 medewerkers.

Indicator 5: Personeelsopbouw

Per 31 december 2025 is sprake van een evenwichtige verdeling tussen mannen en vrouwen. Het aandeel medewerkers onder de 35 jaar is gestegen en het aandeel boven de 55 jaar is gedaald. Ongeveer de helft van de medewerkers is tussen de 35 en 55 jaar. Het grootste deel werkt in schaal 1 tot en met 9. Het aandeel in schaal 10 en hoger is licht toegenomen ten opzichte van 2024.

Jaar	2025	2024
Vrouw	54% (313 medewerkers)	54% (304 medewerkers)
Man	46% (262 medewerkers)	46% (257 medewerkers)
Leeftijdsoopbouw		
< 35 jaar	21% (118 medewerkers)	19% (93 medewerkers)
35-55	49% (282 medewerkers)	46% (273 medewerkers)
>55	30% (175 medewerkers)	35% (195 medewerkers)
Functieschaal		
<10	60% (342 medewerkers)	64% (356 medewerkers)
≥10	40% (233 medewerkers)	36% (205 medewerkers)

PERSONELE KOSTEN

Categorie	Begroting	Realisatie	Saldo
Vast personeel ambtelijke organisatie (incl. Griffie)	€ 47.121	€ 44.904	€ 2.217
Inhuur ten laste van loonsom	€ 5.980	€ 7.744	€ -1.764
Saldo	€ 53.101	€ 52.648	€ 453
Mobiliteitsbudget	€ 425	€ 488	€ -63
Budget vervanging bij langdurig zieken	€ 479	€ 643	€ -165
Bestuurlijke organisatie	€ 1.919	€ 1.844	€ 75
Nog te realiseren bezuinigingen personeel	€ -299	0	€ -299
Saldo salariskosten en specifieke budgetten	€ 55.625	€ 55.623	€ 1
* Overige personele lasten	€ 1.613	€ 1.954	€ -340
* Inhuur vanuit andere budgetten	€ 2.516	€ 4.652	€ -2.136
Resultaat personele kosten voor dekking	€ 59.754	€ 62.229	€ -2.475
* Dekking inhuurlasten vanuit andere budgetten			€ 2.136
Resultaat personele kosten			€ -339

* Nieuw - volledigheidshalve overige personele lasten en inhuur vanuit andere budgetten opgenomen.

De personele lasten zijn integraal opgenomen binnen alle programma's van de jaarrekening 2025. Binnen programma 1 zijn daarnaast ook concernbrede budgetten opgenomen, zoals het budget voor de vervanging van langdurig zieke medewerkers en het mobiliteitsbudget. De tabel geeft inzicht in de verschillen tussen de actuele begroting 2025 en de realisatie 2025. In totaal is sprake van een negatief resultaat van € 0,3 miljoen. Dat betekent dat de werkelijke personele lasten iets hoger zijn uitgevallen dan begroot. Hieronder volgt een toelichting per categorie.

Vast personeel ambtelijke organisatie (inclusief Griffie)

In de begroting is € 47,1 miljoen opgenomen voor de salarislasten van de ambtelijke organisatie. De realisatie bedraagt € 44,9 miljoen. Dit leidt tot een onderschrijding van € 2,2 miljoen. Deze onderschrijding hangt samen met openstaande vacatureruimte.

Inhuur ten laste van de loonsom

In de begroting is € 5,9 miljoen opgenomen voor inhuur die vanuit de loonsom wordt betaald. De realisatie bedraagt € 7,7 miljoen. Dit leidt in een overschrijding van € 1,8 miljoen. Deze overschrijding hangt samen met het inhuren van personeel ten laste van de vacatureruimte en met tijdelijke capaciteitsvraagstukken.

Mobiliteitsbudget

In de begroting is € 0,4 miljoen opgenomen voor het mobiliteitsbudget. De realisatie bedraagt € 0,5 miljoen. Dit leidt tot een overschrijding van € 0,1 miljoen.

Budget vervanging bij langdurig zieken

In de begroting is € 0,5 miljoen opgenomen om vervanging te organiseren wanneer een collega langdurig ziek is. De realisatie bedraagt € 0,6 miljoen. Dit leidt tot een overschrijding van € 0,1 miljoen.

Bestuurlijke organisatie

In de begroting is € 1,9 miljoen opgenomen voor de salarislasten van de bestuurlijke organisatie. De realisatie bedraagt € 1,8 miljoen. Dit leidt tot een onderschrijding van € 0,1 miljoen

Nog te realiseren bezuinigingen personeel

In de begroting is € 0,3 miljoen aan taakstellingen met betrekking tot personeel opgenomen. Een toelichting hierop is opgenomen in paragraaf 3 Taakstellingen.

Overige personele lasten

In de begroting is € 1,6 miljoen opgenomen voor overige personele lasten. De realisatie bedraagt € 1,9 miljoen. Dit leidt tot een overschrijding van € 0,3 miljoen.

Hieronder vallen onder meer opleidingen, reiskosten, onkostenvergoedingen, bedrijfsarts en sociale uitkeringen. Deze kosten geven samen een vollediger beeld van de personeel gerelateerde uitgaven naast de reguliere salariskosten. Een aantal onderdelen is hieronder toegelicht:

Opleidingen

Met het vaststellen van de visie op leren en ontwikkelen is het opleidingsbudget verhoogd naar 1,7% van de totale personele lasten. Dit percentage sluit aan bij het landelijk gemiddelde. Daarmee wordt geïnvesteerd in de professionele ontwikkeling en groei van medewerkers, afdelingen en organisatie (overschrijding van € 0,1 miljoen).

Diverse personeelslasten

Personele lasten, zoals maaltijden, bedrijfskleding en geschenken aan personeel, zijn niet volledig begroot. Hierdoor ontstaat op dit onderdeel een nadeel dat binnen het totale budget moet worden opgevangen (overschrijding van € 0,2 miljoen).

Inhuur niet ten laste van de loonsom maar via dekking vanuit andere budgetten

Er is ook personeel ingehuurd waarvan de kosten niet ten laste komen van de reguliere loonsom. De dekking van deze inhuur vindt plaats vanuit andere budgetten, zoals CDOKE-middelen, legesopbrengsten, grondexploitaties en het transformatie-budget. Daarom hebben deze inhuurlasten geen effect op het uiteindelijke resultaat in de tabel.

Organisatieontwikkeling: rapportage Monitoring & Sturing

Waar deze rapportage in de concernberichten van 2025 nog een apart hoofdstuk vormde, is deze vanaf nu onderdeel van de paragraaf Bedrijfsvoering. In 2025 is gewerkt aan de drie prioriteiten uit het focusakkoord: cultuurverandering, kwa-

liteitsverbetering in de organisatie en het terugdringen van de schuldenlast. Daarmee is de samenwerking tussen bestuur en organisatie verder versterkt. De focus lag op het goed en blijvend uitvoeren van de gemeentelijke taken in de periode 2024-2028. Het organisatieontwikkeltraject is verder onderdeel gemaakt van het reguliere werk, zodat de organisatie zich blijft ontwikkelen als lerende organisatie.

Rapportage per KPI (kritische prestatie indicator)

Voor alle KPI's is een positieve ontwikkeling zichtbaar. De tevredenheid van inwoners en ondernemers nam toe, de eNPS score is tot en met juni 2025 bij alle metingen verbeterd. Ook de financiële gezondheid laat een hogere score zien. Dit onderstreept de ontwikkeling die we in 2025 hebben doorgeemaakt.

Sturing en monitoring gemeente Bergen op Zoom

KPI.1 Tevreden inwoners en ondernemers

KPI.2 Tevreden medewerkers

KPI.3 Financiële gezondheid

Nr.	Omschrijving	Norm	1e CB 2025	2e CB 2025	JS 2025	Toelichting
KPI.1	Tevreden inwoners en ondernemers	>=80%	71%	77%	78%	<p>Op basis van het percentage meldingen van inwoners dat binnen de normtijd wordt afgehandeld en de tevredenheidsscore die inwoners en ondernemers kunnen geven na elk contact met het KCC, wordt een waarde toegekend aan deze KPI. De norm is gesteld op 80%. Sinds het 2e concernbericht 2025 is de tevredenheidsscore als tweede bron toegevoegd, wat een zichtbaar effect (sprong) in de resultaten verklaart.</p> <p>De uitkomst voor 2025 is 78%. De realisatie ligt daarmee 2% lager dan de norm, maar is wel gestegen gedurende het jaar.</p> <p>Het beïnvloeden van deze KPI kost tijd en vraagt om een lange adem. In de komende jaren breiden we het aantal onderliggende indicatoren verder uit, waar dat van toegevoegde waarde is. Zo ontstaat een completer beeld van de tevredenheid van inwoners en ondernemers.</p>
KPI.2	Tevreden medewerkers – eNPS*	>12	31	38	-	<p>De eNPS wordt 2 keer per jaar gemeten. In juni 2025 is de eNPS opnieuw gemeten en de uitkomst is 38 op een schaal van -100 tot +100. De meest recente meting is de hoogste sinds we hiermee zijn begonnen in juni 2024.</p> <p>Na juni 2025 is er geen eNPS-meting meer gedaan. De eerstvolgende volgt in januari 2026, vandaar dat in de jaarstukken geen nieuwe waarde is opgenomen.</p>

Nr.	Omschrijving	Norm	1e CB 2025	2e CB 2025	JS 2025	Toelichting
KPI.3	Financiële gezondheid – Rapportcijfer o.b.v. BDO-benchmark methode**	>=6	6,5	8,5 (7,9)	8,1	<p>De BDO-benchmark geeft op basis van financiële kengetallen en meerjarige begrotingssaldi een rapportcijfer voor de financiële positie. Voor de jaarstukken is de berekeningswijze aangepast.</p> <p>De score ontwikkelde zich in 2025 als volgt: 6,5 bij de 1e tussenrapportage en 8,5 bij de 2e tussenrapportage (7,9 volgens de nieuwe berekeningsmethode). De jaarstukken komen volgens deze nieuwe methode iets hoger uit op een 8,1.</p> <p>Dit betekent een duidelijke verbetering gedurende het jaar en een ruime voldoende. De stijging wordt vooral verklaard door de positieve ontwikkeling van de begrotingssaldi voor 2026–2029 in de Begroting 2026.</p>

*eNPS staat voor employee net promoter score. Medewerkers geven een score van 1 tot 10 op de vraag: "Zou je de gemeente Bergen op Zoom aanbevelen als werkgever?" De eNPS wordt bepaald door het percentage promoters (respondenten die een 9 of een 10 geven) en het percentage detractors (respondenten die een 1 tot 6 geven) van elkaar af te trekken. De score is een getal tussen de -100 en de +100.

** Op basis van de berekeningswijze van de BDO-benchmark kun je een rapportcijfer geven van 1 tot 10 aan de financiële gezondheid van een gemeente. Een 6 betekent een voldoende.

RECHTMATIGHEID

Toelichting op rechtmatigheid 2025

Het College neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. Hiermee legt het college verantwoording af over de naleving van de regels die relevant zijn voor het financiële handelen van de gemeente.

De gemeenteraad stelt de verantwoordingsgrens vast en ook wanneer de raad geïnformeerd wil worden.

Bij de beoordeling van de rechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt in drie criteria:

- **Begrotingsrechtmatigheid:** uitgaven passen binnen de door de raad vastgestelde budgetten (Gemeentewet art. 189 en 190);
- **Voorwaardencriterium:** financiële handelingen voldoen aan externe en interne regelgeving (zoals aanbestedingswetgeving en beleidsregels);

- **Misbruik en oneigenlijk gebruikcriterium:** het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen en gemeentelijke eigendommen.

Begrotingscriterium

De beoordeling van de begrotingsrechtmatigheid vindt plaats op basis van de Gemeentewet, de Financiële verordening 2025 en de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de commissie BBV.

Afwijkingen op de baten

Over- en onderschrijdingen van de baten zijn rechtmatig wanneer deze hebben geleid tot een begrotingswijziging of wanneer de raad hierover tijdig is geïnformeerd. Volgens de financiële verordening geldt vermelding en toelichting in de jaarstukken als tijdige informatievoorziening.

Baten x €1.000	Begroting*	Realisatie	Vershil
P01 Bestuur en ondersteuning	229.933	231.632	1.699
P02 Veiligheid	591	442	-148
P03 Beheer openbare ruimte	1.188	1.281	93
P04 Economie	5.282	5.170	-112
P05 Onderwijs	4.465	4.540	75
P06 Sport, cultuur en recreatie	5.217	6.515	1.298
P07 WMO en Jeugd	8.591	9.410	818
P08 Werk en inkomen	37.422	37.848	425
P09 Milieu	28.704	29.746	1.043
P10 Volkshuisvesting, leefomgeving en sted. vernieuwing	8.282	21.200	12.918

Baten x €1.000	Begroting*	Realisatie	Vershil
Onttrekkingen aan reserves	5.231	6.965	1.734

* Begroting inclusief begrotingswijzigingen

Afwijking op de lasten en investeringskredieten

Voor overschrijdingen op de lasten en investeringskredieten gelden dezelfde normen als voor de baten. Deze zijn niet onrechtmatig, mits tijdig gemeld aan de raad.

Overschrijdingen op de lasten en investeringskredieten zijn per definitie onrechtmatig, maar kunnen onder voorwaarden als acceptabel worden aangemerkt. Conform de financiële verordening zijn afwijkingen groter dan € 150.000 toegelicht.

Lasten x €1.000	Begroting*	Realisatie	Vershil
P01 Bestuur en ondersteuning	44.962	42.489	2.473
P02 Veiligheid	9.647	9.427	220
P03 Beheer openbare ruimte	23.521	22.224	1.296
P04 Economie	9.216	9.976	-761
P05 Onderwijs	13.940	13.630	310
P06 Sport, cultuur en recreatie	22.465	22.521	-56
P07 WMO en Jeugd	99.690	103.225	-3.536
P08 Werk en inkomen	66.798	66.843	-45
P09 Milieu	24.670	25.975	-1.305
P10 Volkshuisvesting, leefomgeving en sted. vernieuwing	8.583	22.248	-13.665
Toevoegingen aan reserves	11.414	9.630	1.784

* Begroting inclusief begrotingswijzigingen

P04: Grondbedrijf (€761.000 onacceptabel)

De totale lastenoverschrijding binnen programma 4 bedraagt €761.000. Het grootste deel hiervan komt door het grondbedrijf. Een deel van de kosten kan niet worden toegerekend aan een grondexploitatie, waardoor hogere lasten binnen de exploitatie vallen zonder dat daar een baat tegenover staat. Daarnaast wordt een klein deel van de overschrijding (€17.000) veroorzaakt door hogere exploitatiekosten van de Theodorushaven. Deze overschrijding is daardoor in zijn geheel onacceptabel.

P06: Cultureel erfgoed en media (€ 56.000 onacceptabel)

Het nadeel van €56.000 is onacceptabel. Het betreft meerdere kleinere afwijkingen, onder andere op media, bibliotheek en cultureel erfgoed.

P07: WMO, jeugdzorg en inburgering (€ 2,7 miljoen acceptabel en € 834.000 onacceptabel)

De overschrijdingen binnen de Wmo en jeugdzorg betreffen open-einde regelingen waarbij de kosten vraaggestuurd zijn. Conform artikel 12 lid 5.b van de financiële verordening worden deze als acceptabel aangemerkt.

Bij inburgering is in totaal € 834.000 aan extra kosten ontstaan. Dit komt door een correctie uit 2024 en door niet begrote inhuur van personeel. Deze afwijkingen zijn niet vooraf of tussentijds gemeld en worden als onacceptabel beoordeeld.

P08: Bijstand (€ 45.000 acceptabel)

De overschrijding van € 45.000 op de lasten binnen programma 8 heeft grotendeels betrekking op bijstand levensonderhoud en bijzondere bijstand. Dit zijn open-einde regelingen waarbij de lasten worden bepaald door de daadwerkelijke vraag en vooraf niet te begrenzen zijn. Volgens artikel 12 van de financiële verordening worden deze afwijkingen aangemerkt als acceptabel.

P09: Riolering en isolatie aanpak (€ 1,3 miljoen acceptabel en € 5.000 onacceptabel)

Binnen het Nationaal Isolatieprogramma is een nadeel ontstaan van € 433.000. Hiervan is € 428.000 tijdig gemeld in het tweede concernbericht en daarmee acceptabel. De overige € 5.000 wordt aangemerkt als onacceptabel. De overschrijding op riolering is een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren en is daarmee acceptabel.

P10: Grondexploitatie (€ 13,6 miljoen acceptabel)

De overschrijding van € 13,6 miljoen in programma 10 komt grotendeels door herzieningen in de grondexploitaties ten opzichte van de begroting. Hierbij is sprake van direct gerelateerde inkomsten die de overschrijding compenseren. Daardoor is de volledige overschrijding als acceptabel aangemerkt.

Afwijkingen op investeringskredieten (€ 160.000 onacceptabel)

Binnen de voorbereidingskredieten van de grondexploitaties zijn er overschrijdingen. Op het krediet Waterfront is een overschrijding van € 153.000 en € 7.000 op het krediet Westersingel.

Afwijkingen op reservemutaties (€ 295.000 onacceptabel)

Binnen de reserves ISV stedelijke vernieuwing is sprake van een overschrijding van € 295.000.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium betreft de rechtmatigheid in relatie tot eisen vanuit wet- en regelgeving bij financiële beheershandelingen. Dit omvat onder meer voorwaarden met betrekking tot doelgroep, termijn, administratieve bepalingen, bevoegdheden, bewijsstukken en normbedragen.

Gedurende het verslagjaar zijn geen overtredingen of afwijkingen vastgesteld die leiden tot onrechtmatigheid onder dit criterium.

Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium (M&O)

Het interne M&O-beleid is leidend bij het voorkomen, detecteren en corrigeren van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Misbruik is onrechtmatig, oneigenlijk gebruik niet. Bij misbruik is wet- en regelgeving niet nageleefd, bij oneigenlijk gebruik is de wet- en regelgeving naar de letter nageleefd, maar is afgeveken van de doelstelling van een overheidsregeling.

In 2025 zijn geen gevallen van misbruik geconstateerd die leiden tot onrechtmatigheid.

KADERSTELLELENDE DOCUMENTEN VOOR DEZE PARAGRAAF

Beleidsnota	Vastgesteld
Toekomstvisie 2035	2021
Bestuursakkoord 2022-2026	2022
Participatievisie	2025
Visie op dienstverlening	2024
Verordening financieel beleid, beheer en organisatie (artikel 212 Gemeentewet) 2025	2025
Verordening controle financiële beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2025	2025
Nota Investeren en Afschrijven	2024

3.11 OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Sinds 1 mei 2022 geldt de Wet open overheid (Woo). Deze wet geeft iedereen recht op toegang tot overheidsinformatie. Het doel is een overheid die open, duidelijk en toegankelijk is.

Voornemens 2025

- We voldoen aan de verplichting tot het actief openbaar maken van documenten in aangewezen informatiecategorieën.
- Woo-verzoeken worden voortvarend opgepakt waarbij een persoonlijke benadering van de klant voorop staat
- De ondersteuning van het behandelproces door de Woo-contactfunctionarissen wordt verder geoptimaliseerd.
- Onderzocht zal worden of de werkzaamheden t.a.v. de actieve en passieve openbaarmaking van documenten anders georganiseerd moeten worden i.v.m. de toename van de actief openbaar te maken documenten in 2025.
- Voor de verbetering van de informatiehuishouding is een verbeterplan voor de komende jaren vastgesteld dat aansluit op de modernisering van het toezicht door WBA en IBT.

Wat hebben we in 2025 bereikt en hoe hebben we dat gedaan?

Actieve openbaarmaking

In 2025 zijn door de minister van Binnenlandse Zaken nog geen verdere informatiecategorieën en documenten aangewezen die verplicht openbaar gemaakt moeten worden. In het eerste halfjaar van 2026 komt hierover meer informatie. Het eigen platform voor het actief openbaar maken van documenten uit aangewezen informatiecategorieën wordt in 2026 in het nieuwe zaakstelsel gerealiseerd.

Passieve openbaarmaking

In 2025 zijn 46 Woo-verzoeken ontvangen. Hiervan zijn 33 verzoeken (72%) binnen de wettelijke termijn afgehandeld. Na ontvangst zijn de verzoeken zo snel mogelijk doorgezet naar de betreffende afdelingen. In 2025 is gestart met het optimaliseren van het behandelproces.

Verbetering van de informatiehuishouding

Het verbeteren van de informatiehuishouding richt zich op het duurzaam toegankelijk beheer van informatie gedurende de volledige levensfase. Informatie is duurzaam toegankelijk wanneer deze gedurende de vastgestelde bewaartermijn vindbaar, beschikbaar, leesbaar, interpreteerbaar, betrouwbaar en toekomstbestendig is voor degenen die daar recht op hebben.

Voor 2025 stonden de volgende zaken op de agenda:

Duurzaam toegankelijk beheer van te bewaren informatie

In 2025 zijn werkprocessen waarin te bewaren informatie voorkomt geactualiseerd.

Maken en implementeren informatiebeheerplan

In 2025 is het informatiebeheerplan opgezet. Dit plan bevat informatie over werkprocessen, procesinformatie en applicaties. Deze informatie is vastgelegd in verschillende systemen die in combinatie met elkaar geraadpleegd kunnen worden.

Bevorderen van het informatiebewustzijn in de organisatie door het geven van trainingen

In 2025 is gewerkt aan een informatiesessie voor managers en aan e-learnings voor huidige en toekomstige medewerkers. Deze e-learnings worden opgenomen in de BOZacademie en kunnen in 2026 gebruikt worden.

Werken met superusers op afdelingsniveau

Voor de grotere applicaties zijn in 2025 superusers aangewezen en getraind. De trainingsinformatie is eveneens opgenomen in de BOZacademie.

Volledig aansluiten op het e-depot van het West Brabants Archief

In 2025 zijn de laatste digitale bouw- en sloopvergunningen uit de periode 1890-2010 door het WBA opgenomen in het e-depot.

De omgevingsvergunningen en meldingen vanaf 2010 tot en met 2025, die betrekking hebben op bouw en sloop, zijn gedeeltelijk voorbereid voor vervroegde overbrenging naar het e-depot in 2026.

Bij de inrichting van het nieuwe zaakstelsel is rekening gehouden met toekomstige overbrenging van data op basis van de nieuwe MDTO-norm.

Duurzaam beheren van E-mail en ander berichtenverkeer

In 2025 is het nieuwe zaakstelsel zodanig ingericht dat vanuit het zaakstelsel gemaïld kan worden en dat die berichten gearhiveerd en beheerd worden in de zaak.

Implementeren kwaliteitssysteem informatiebeheer

In 2025 is gestart met het uitwerken van een kwaliteitssysteem voor informatiebeheer. In 2026 wordt het kwaliteitssysteem geïmplementeerd.

Naar aanleiding van de archiefinspectie van het WBA zijn in 2025 acht nieuwe punten toegevoegd aan het verbeterplan informatiehuishouding. Het plan omvat nu 48 punten, waarvan 60% is gerealiseerd.

Financiële verantwoording

Voor de implementatie van de Woo stelt het Rijk budget beschikbaar. In 2025 zijn we binnen het budget gebleven.

3.12 KREDIETRAPPORPAGE

Om de gewenste maatschappelijke effecten binnen de programma's te realiseren stelt de gemeenteraad investeringskredieten beschikbaar. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de beschikbare investeringskredieten en de besteding daarvan in 2025.

BESCHIKBARE INVESTERINGSMIDDELEN IN 2025

Van de in totaal € 57,1 miljoen aan beschikbaar gestelde kredieten was in 2025 nog in totaal € 41,5 beschikbaar. Dit bedrag bestaat voor € 23,8 miljoen uit kredieten die in 2025 door de gemeenteraad beschikbaar zijn gesteld en € 17,7 miljoen uit restantkredieten uit voorgaande jaren die nog niet volledig waren besteed.

In de begroting 2025 was voorzien dat een deel van de investeringen in 2025 zou worden uitgevoerd. In totaal is in 2025 voor € 21,6 miljoen geïnvesteerd. Het verschil tussen

de geplande en gerealiseerde investeringen wordt vooral veroorzaakt door:

- Fasering van projecten waarbij voorbereiding, ontwerp en aanbesteding voorafgaan aan uitvoering;
- Afhankelijkheid van werkzaamheden door nutsbedrijven;
- Beperkte interne capaciteit en beschikbaarheid van aannemers;
- Afstemming met andere projecten in de openbare ruimte.

NIET BENUTTE INVESTERINGSMIDDELEN 2025

Per 31 december 2025 worden 48 investeringskredieten afgesloten met een totaal restantbedrag van € 3,1 miljoen. Daarnaast blijven 100 investeringskredieten met een totaal restantbedrag van € 16,8 miljoen beschikbaar voor uitvoering in 2026 en latere jaren.

Niet bestede middelen blijven beschikbaar voor de betreffende

projecten. Het gaat dus om uitstel van uitvoering en niet om een structureel financieel voordeel.

In het kredietoverzicht in het bijlagenboek is per investering opgenomen welke investeringskredieten in 2025 worden afgesloten en welke kredieten beschikbaar blijven voor 2026 en volgende jaren.

INVESTERINGEN PER PROGRAMMA

Het verloop van de investeringskredieten per programma is hieronder weergegeven.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Programma 1 Bestuur en Ondersteuning	2.784	312	388	300	1.785
Programma 2 Veiligheid	75	0	0	0	75
Programma 3 Beheer openbare ruimte	15.548	6.847	6.299	450	1.953
Programma 4 Economie	1.847	0	1.853	5	-11
Programma 5 Onderwijs	3.835	309	680	1.530	1.317
Programma 6 Sport, Cultuur en recreatie	7.540	606	2.953	20	3.961
Programma 9 Milieu	21.157	4.784	8.140	818	7.415
Programma 10 Volkshuisvesting, leefomg	4.375	2.797	1.260	0	318
Totaal	57.161	15.656	21.572	3.122	16.811

INVESTERINGEN PER ONDERDEEL

Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen

In 2025 is geïnvesteerd in ICT-voorzieningen, werkplekinrichting en facilitaire voorzieningen. Een aantal projecten is afgerond, waaronder de vervanging van werkplekken, belcellen, mobile devices en de toegangscontrolevoorzieningen. Bij het project toegangscontrolevoorzieningen waren aanvullende werkzaamheden nodig, waardoor het beschikbare krediet licht is overschreden.

Een deel van de investeringen loopt door naar 2026. Dit betreft onder meer het project Markiezenhof Geopark Schelde Delta en de restauratie van het carillon van de Martinuskerk.

Daarnaast zijn enkele investeringen nog niet volledig uitgevoerd. De inrichting van het stadskantoor en het aanpassen van de entree worden afgestemd op het traject Visie op dienstverlening. Ook de werkzaamheden aan het cameratoezicht worden in 2026 voortgezet.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Bedrijfsvoering en bedrijfsmiddelen	1.467	400	553	308	207

Vastgoed

In 2025 is geïnvesteerd in renovatie, verduurzaming en uitbreiding van gemeentelijke voorzieningen. Het gaat onder meer om verduurzamingsmaatregelen bij sportpark Rozenoord en sporthal Tuijnwijk. Ook is gestart met de huisvesting bouwkothen, waarbij het krediet volledig beschikbaar is gesteld, maar de uitvoering doorloopt in 2026.

Bij een aantal investeringen zijn in 2025 nog niet alle uitgaven gedaan. Dit hangt samen met de projectfasering, waarbij

voorbereiding, ontwerp en afstemming met betrokken partijen voorafgaan aan uitvoering. Voorbeelden voorzieningen bij sportpark Rozenoord, de ontwikkeling van de DAB Shared Facility en de belevingsprojecten Linie van Eendracht.

Daarnaast zijn enkele projecten afgerond, zoals de renovatie van de gymzaal van Auris Montaal en diverse verduurzamingsmaatregelen.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Vastgoed	8.101	896	2.731	20	4.454

Openbare ruimte

In 2025 is geïnvesteerd in wegen, openbare verlichting, groen en speelvoorzieningen. Een aantal projecten is afgerond, waaronder de herinrichting van de Plasticislaan, de Wouwseweg in Hal-steren, openbare verlichting 2023 en 2024, straatmeubilair 2023 en de inrichting van de open-bare ruimte boven de parkeergarage Grote Markt.

Daarnaast lopen verschillende projecten door naar 2026. Dit geldt onder andere voor de Burgemeester Elkhuisenlaan, Jacob Obrechtlaan/Erasmuslaan, delen van de Antwerpsestraatweg en de snelfietsroute F58.

Bij sommige projecten is de uitvoering afhankelijk van werkzaamheden van nutsbedrijven. Dit speelt onder andere bij de Vierlinghweg ter hoogte van de containerterminal, delen van de Antwerpsestraatweg en de Rooseveltlaan.

Verder zijn investeringen gedaan in de omvorming en inrichting van openbaar groen, onder meer aan de Ferdinand Bolstraat, Churchilllaan en het Hyacintenveld. Enkele projecten worden in 2026 afgerond vanwege afstemming met andere werkzaamheden of participatie met bewoners.

Daarnaast zijn gronden aangekocht voor de ontwikkeling van Oude Molen II (Schans 6). Deze worden op termijn ingebracht in een nog vast te stellen grondexploitatie.

Tot slot zijn voorbereidingen gestart voor toekomstige projecten, waaronder de reconstructie van de Noord- en Zuidzijde Haven en de herinrichting van het Hart van Halsteren. De uitvoering van deze projecten vindt gefaseerd plaats over meerdere jaren en is deels afhankelijk van andere ontwikkelingen of partijen.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Openbare ruimte	16.279	6.236	7.637	410	1.995

Riolering

In 2025 zijn investeringen uitgevoerd in vervanging, renovatie en verbetering van het rioolstelsel. Een aantal projecten is afgerond, waaronder de vervanging van het stamriool bij het Wagen-pleintje, de mechanische riolering Rode Schouw, Hof van Voorne en Zuiderdreef, en de riolering boven de parkeergarage Grote Markt.

Daarnaast lopen meerdere projecten door naar 2026 of later. Dit betreft onder werkzaamheden aan de Antwerpsestraatweg, de Jacob Obrechtlaan/Erasmuslaan, de Rooseveltlaan en de Nieuwe Molenweg in Halsteren.

In 2025 is gestart met het project relining van het stamriool, dat een looptijd heeft tot circa 2026-2027. Ook zijn werkzaamheden uitgevoerd of voorbereid om wateroverlast te verminderen en mechanische riolering en rioolgemalen te vervangen. Door beperkte capaciteit en beschikbaarheid van aannemers loopt een deel van deze werkzaamheden door naar 2026.

Daarnaast zijn voorbereidingen gestart voor toekomstige werkzaamheden aan het rioolstelsel, onder meer in de Rivierenbuurt, Zeelandhaven, Lage Meren, De Kuil en de Muziekboulevard. Deze projecten worden gefaseerd uitgevoerd en zijn vaak gekoppeld aan reconstructies van de openbare ruimte en de planning van nutsbedrijven.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Riolering	3.585	0	739	1.529	1.317

Integraal Huisvestingsplan (Onderwijs)

In 2025 zijn investeringen uitgevoerd in het kader van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Een aantal kredieten is afgerond, waaronder de afwikkeling van de uitbreiding van El Feth en de kwaliteitsimpuls van het binnenklimaat bij basisschool De Toermalijn.

Daarnaast lopen enkele projecten door naar 2026, waaronder de uitbreiding met extra lokalen en de tijdelijke huisvesting van basisscholen, waarbij de uitvoering en facturatie grotendeels in 2026 plaatsvinden. Bij de vernieuwbouw Sancta Maria en Marco Polo is vertraging ontstaan door wijzigingen in of nadere uitwerking van de plannen.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Integraal HuisvestingsPlan Onderwijs (IHP)	3.585	0	739	1.529	1.317

Kredieten van voor 2019

Naast de recente investeringskredieten lopen nog enkele oudere kredieten uit de periode vóór 2019. Daarnaast zijn enkele kredieten nog in uitvoering of in afrondende fase, waaronder

de herpositionering van parkeergarage Grote Markt, de nieuwe woonwagenlocatie en het krediet voor de NGE-kaart voor onderzoeken naar niet-gesprongen explosieven.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Kredieten van voor 2019	5.612	3.399	1.791	37	385

Nog niet beschikbaar gestelde kredieten

Voor een aantal investeringen (vastgoed en riolering) zijn in het uitvoeringsplan middelen gereserveerd waarvoor nog

geen afzonderlijke kredieten zijn aangevraagd. Deze middelen worden bij concrete projecten via de planning & controlcyclus of afzonderlijke kredietvoorstellen beschikbaar gesteld.

Omschrijving (bedragen x €1.000)	Beschikbaar gesteld	Uitgaven tot en met 2024	Uitgaven in 2025	Afgesloten 2025	Beschikbaar in 2026
Nog niet beschikbaar gestelde kredieten	1.790	0	0	0	1.790

4 JAARREKENING

4.1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

In dit hoofdstuk van de Jaarrekening 2025 is het totaaloverzicht van baten en lasten opgenomen. Per programma worden de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de begroting toegelicht. Een nadere analyse van de gerealiseerde financiële resultaten over 2025 is per programma opgenomen onder het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'.

Overzicht van baten en lasten

Bedragen * € 1.000	Rekening 2024	Begroting voor wijziging 2025				Begroting na wijziging 2025			Realisatie 2025			Begrotingsafwijking 2025		
	Saldo	Baten	Lasten	Saldo		Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
Programma's														
Programma 1 Bestuur en ondersteuning	15.065	22.923	10.703	12.221		24.324	13.373	10.952	24.667	15.731	8.936	343	-2.358	-2.016
Programma 2 Veiligheid	-8.087	617	9.520	-8.904		591	9.647	-9.057	442	9.427	-8.985	-148	220	72
Programma 3 Beheer openbare ruimte	-38.852	948	23.171	-22.223		1.188	23.521	-22.333	1.281	22.224	-20.944	93	1.296	1.389
Programma 4 Economie	-1.146	3.929	8.397	-4.468		5.282	9.216	-3.933	5.170	9.976	-4.806	-112	-761	-872
Programma 5 Onderwijs	-8.642	4.885	14.470	-9.585		4.465	13.940	-9.475	4.540	13.630	-9.090	75	310	385
Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	-15.393	5.291	20.875	-15.584		5.217	22.465	-17.248	6.515	22.521	-16.006	1.298	-56	1.242
Programma 7 WMO en Jeugd	-84.073	3.034	95.071	-92.038		8.591	99.690	-91.098	9.410	103.225	-93.816	818	-3.536	-2.717
Programma 8 Werk en inkomen	-29.353	29.427	59.808	-30.381		37.422	66.798	-29.376	37.848	66.843	-28.996	425	-45	380
Programma 9 Milieu	4.652	29.758	26.019	3.739		28.704	24.670	4.033	29.746	25.975	3.772	1.043	-1.305	-262
Programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	-967	15.235	13.926	1.309		8.282	8.583	-301	21.200	22.248	-1.047	12.918	-13.665	-746
Subtotaal Programma's	-166.796	116.047	281.961	-165.914		124.066	291.902	-167.836	140.820	311.801	-170.981	16.754	-19.899	-3.145
Overhead	-22.835	2.482	27.282	-24.800		2.752	28.310	-25.559	2.831	26.758	-23.926	80	1.553	1.633
Uitkeringen gemeentefonds	187.794	192.884	-	192.884		202.857	-	202.857	204.133	-	204.133	1.276	-	1.276
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	275	-275		-	127	-127	-	-	-	-	127	127
Totaal saldo baten en lasten	-1.838	311.413	309.518	1.895		329.674	320.339	9.335	347.784	338.559	9.226	18.110	-18.220	-109
Onttrekking aan reserves	11.551	4.113	-	4.113		5.231	-	5.231	6.965	-	6.965	1.734	-	1.734
Toevoeging aan reserves	-13.893	-	6.465	-6.465		-	11.414	-11.414	-	9.630	-9.630	-	1.784	1.784
Gerealiseerd resultaat	-4.181	315.525	315.983	-458		334.905	331.753	3.152	354.750	348.189	6.561	19.844	-16.435	3.409

TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Het gerealiseerde resultaat over 2025 is € 6,6 miljoen positief. Na de raadsvergadering in december 2025, waarin de laatste begrotingswijziging is vastgesteld, werd een positief jaarrekeningresultaat van € 3,2 miljoen verwacht. Het uiteindelijke resultaat is daarmee € 3,4 miljoen hoger dan geraamd.

In deze paragraaf geven we een toelichting op hoofdlijnen. We gaan daarbij in op de belangrijkste afwijkingen die hebben geleid tot dit resultaat. Een uitgebreidere toelichting is per programma opgenomen onder het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'.

Programma 1 € 4.159 V.

Nadelige resultaten op dit programma hangen samen met de herziening van de voorziening voor de APPA-pensioenen in het kader van de Wet toekomst pensioenen, een hogere toevoeging aan de voorziening voor dubieuze debiteuren en lagere opbrengsten uit de onroerendezaakbelasting.

Daartegenover staan hogere opbrengsten uit leges, met name door de aanhoudende piek in aanvragen voor reisdocumenten. Dit betreft een tijdelijk effect dat naar verwachting doorloopt tot en met 2029. Ook vallen de personeelslasten en diverse overheadkosten lager uit dan begroot. Dit komt onder meer door lagere kosten voor sociale uitkeringen, hogere doorbelasting van uren naar investeringen en grondexploitaties en lagere uitgaven voor huisvesting en facilitaire kosten. Daarnaast zijn enkele projectbudgetten nog niet volledig benut. Een deel van deze middelen wordt voorgesteld over te hevelen naar 2026.

Verder is er een voordeel doordat minder is geleend en tegen lagere rentetarieven dan geraamd. Ook de hogere uitkering uit het gemeentefonds draagt bij aan het positieve resultaat, onder meer door bijstellingen in de decembercirculaire en afrekeningen over voorgaande jaren.

Programma 2 € 72 V.

De lasten voor de bijdrage aan de veiligheidsregio zijn lager door een correctie op de inwonersbijdrage. Ook binnen rampenbestrijding is sprake van een voordeel, doordat de uitgaven lager waren dan begroot en incidenteel hogere inkomsten zijn ontvangen.

Programma 3 € 1.389 V.

Van de energieleverancier is een restitutie ontvangen voor eerder in rekening gebrachte energiekosten voor het niet bemeterde deel van de openbare verlichting. De lagere lasten bij civiele kunstwerken hangen samen met onderhoudswerkzaamheden die later worden uitgevoerd, onder meer door het aanbestedingsproces. Daarnaast vallen de personeelslasten lager uit doordat beschikbare formatieruimte deels flexibel is ingevuld.

Programma 4 € 398 N.

Het nadelige resultaat wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kosten en bijstellingen binnen het grondbedrijf. Een deel hiervan is via mutaties in de Algemene Reserve opgevangen, waardoor het effect op het programma wordt beperkt.

Daartegenover staan voordelen binnen Economische Ontwikkeling, vooral door lagere project- en personeelslasten, en een beperkt nadeel bij Theodorushaven door lagere opbrengsten en hogere exploitatiekosten.

Programma 5 € 385 V.

Het voordeel op programma 5 komt voor een belangrijk deel doordat de uitvoering van het Integraal Huisvestingsplan (IHP) in 2025 nog niet volledig op gang is gekomen. De zoektocht naar een wissellocatie voor tijdelijke huisvesting tijdens de (ver)nieuwbouw heeft meer tijd en capaciteit gevraagd. Hierdoor zijn onderzoeken later gestart of doorgeschoven, wat in 2025 heeft geleid tot lagere uitgaven.

Programma 6 € 1.092 V.

Het positieve saldo op programma 6 wordt vooral veroorzaakt door hogere inkomsten binnen de sportaccommodaties. De ontvangsten SPUK-middelen vallen hoger uit dan geraamd, onder meer door een nabetaling over 2023. Daarnaast zijn eerder ontvangen SPUK-gelden tot en met 2023 vrijgevallen, omdat hiervoor geen betalingsverplichtingen meer bestaan.

Ook binnen sportbeleid is sprake van een voordeel, voornamelijk door lagere personeelslasten als gevolg van openstaande vacatures. Bij het CKB is sprake van lagere energiekosten en hogere opbrengsten uit verhuur en inzet bij projecten. Daarnaast is terughoudend omgegaan met onderhoud in afwachting van besluitvorming over de huisvesting, wat eveneens tot lagere lasten heeft geleid.

Binnen de mutaties in reserves ontstaat daarnaast een nadeel doordat een geplande onttrekking uit de reserve cultuur niet in 2025 heeft plaatsgevonden. De middelen zijn bestemd voor de ontwikkeling van duurzame en toekomstbestendige culturele voorzieningen, maar de besluitvorming hierover is doorgeschoven.

Programma 7 € 2.717 N.

Binnen de Wmo is sprake van een beperkte overschrijding. De uitgaven voor dagbesteding, huishoudelijke ondersteuning en vervoersvoorzieningen vallen hoger uit dan begroot. Daartegenover staan lagere kosten voor individuele begeleiding.

Het grootste nadeel ontstaat bij de jeugdzorg. Ondanks eerdere bijstellingen in het jaar is in de laatste maanden

een verdere stijging van de kosten zichtbaar geworden. Het aantal jongeren dat gebruikmaakt van jeugdhulp is licht toegenomen. Daarnaast is sprake van meer complexe en intensieve ondersteuningsvragen, langere trajecten en beperkte doorstroom naar lichtere of vervolgvoorzieningen. Dit leidt tot hogere uitgaven. Deze ontwikkeling sluit aan bij landelijke trends, waarop de gemeente slechts beperkt directe invloed heeft. De ingezette maatregelen binnen de transformatie van het sociaal domein zijn gericht op preventie en beheersing van de instroom, maar de financiële effecten hiervan zijn in 2025 nog niet zichtbaar.

Bij de uitvoering van de Wet inburgering ontstaat eveneens een nadeel. Een eerder onjuist verwerkte rijksbijdrage uit 2024 is in 2025 gecorrigeerd. Daarnaast zijn extra personeelskosten gemaakt voor de uitvoering van de regeling.

Programma 8 € 380 V.

Bij de uitkeringen voor bijstand levensonderhoud vallen de uitgaven hoger uit dan begroot. Dit betreft een afwijking van circa 1,5 procent ten opzichte van het totale budget. Hogere opbrengsten uit terugvorderingen dempen dit effect gedeeltelijk, maar per saldo resteert een nadeel. Ook bij de bijzondere bijstand is sprake van hogere uitgaven, met name door stijgende tarieven en een toegenomen gebruik van bewindvoering.

Daartegenover staan voordelen binnen het minimabeleid en de schuldhelpverlening. De uitgaven voor kwijtschelding van belastingen vallen lager uit dan begroot. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten voor schuldhelpverlening lager, doordat deze werkzaamheden meer met vast personeel en minder met inhuur zijn uitgevoerd.

Verder ontstaat een voordeel op de bijdrage aan de ISD. De loonkosten bij de ISD zijn lager uitgevallen, onder meer door openstaande vacatures. Ook zijn in 2025 nog geen kosten gemaakt voor de webshop voor minimavoorzieningen, omdat deze later in gebruik is genomen dan gepland.

Programma 9 € 262 N.

Riolering en huishoudelijk afval kennen een gesloten systematiek. Eventuele voor- en nadelen worden verrekend met de betreffende voorzieningen. Bij riolering ontstaat per saldo een nadeel, doordat een hogere dotatie aan de onderhoudsvoorziening nodig is. Daartegenover staan hogere baten, onder meer

door meer aansluitingen en lagere kwijtschelding. Bij huishoudelijk afval is sprake van een voordeel. De opbrengsten vallen hoger uit door meer huishoudens, hogere variabele opbrengsten en lagere kwijtschelding. Een deel hiervan betreft een afrekening over eerdere jaren. De hogere kosten, onder meer bij de milieustraat, worden hiermee per saldo gecompenseerd.

Binnen milieuzorg is er een incidenteel voordeel op diverse werkzaamheden en advieskosten. Ook op de personeelsbudgetten milieu en duurzaamheid is sprake van een tijdelijk voordeel, doordat de bezetting gedurende het jaar lager was dan begroot.

Daartegenover staat een nadeel binnen het Nationaal Isolatie Programma. In 2025 is een tegenvaller opgetreden bij de uitvoering van isolatiemaatregelen en zijn aanvullende juridische kosten gemaakt. Er loopt een traject om betaalde bedragen terug te vorderen en om de kosten mogelijk binnen de SiSa-regeling te verwerken. Hierover is nog geen definitieve duidelijkheid.

Programma 10 € 2.461 V.

Binnen programma 10 wordt het resultaat sterk beïnvloed door bijstellingen in de grondexploitaties. Deze leiden tot hogere lasten, onder meer door de vorming van een verliesvoorziening, maar worden grotendeels geneutraliseerd via mutaties in de Algemene Reserve. Per saldo hebben deze mutaties geen effect op het programmaresultaat.

In 2025 is gestart met de bouw van 306 betaalbare woningen. Op basis van de Realisatiestimulans ontstaat een aanspraak van € 2,1 miljoen. Deze wordt conform de verslaggevingsregels toegerekend aan 2025, ondanks dat de uitbetaling in 2026 plaatsvindt.

Daarnaast zijn de parkeeropbrengsten lager uitgevallen dan geraamd, doordat eerdere bijstellingen te optimistisch bleken. Bij omgevingsvergunningen zijn de opbrengsten eveneens lager gerealiseerd dan verwacht.

Daartegenover staan voordelen bij ruimtelijke plannen en het omgevingsplan, onder meer door lagere lasten en hogere bijdragen uit kostenverhaal en rijksmiddelen.

De mutaties in reserves wijken per saldo af van de begroting als gevolg van bijstellingen in diverse grondexploitaties. Een nadere toelichting is opgenomen in de paragraaf Grondbeleid.

4.2 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

De jaarrekening is opgesteld volgens de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening van de gemeente Bergen op Zoom (artikel 212 Gemeentewet). De financiële verordening is in 2025 opnieuw vastgesteld door de gemeenteraad (RVB25-0082).

ALGEMENE GRONDSLAGEN

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Tenzij anders is vermeld, nemen we activa en passiva op tegen nominale waarden.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en (tussentijdse) winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar, worden in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

GRONDSLAGEN VOOR RESULTAATBEPALING

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Personele lasten

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Door het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Daarbij moet gedacht worden aan

ziektkostenpremie ten behoeve van gepensioneerden en overlopende verlofaanspraken. Uitzondering hierop is de vorming van een voorziening inzake de pensioenen en het wachtgeld voor voormalige bestuurders en de verplichtingen jegens voormalig personeel. Hiervoor hebben wij voorzieningen ingesteld.

Algemene uitkering

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen overeenkomstig de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals vastgesteld in de financiële verordening en de Kadernota Rechtmatigheid 2025. De verantwoording ziet toe op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties, evenals op de baten en lasten inzake specifieke uitkeringen op grond van artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet.

Onder financiële rechtmatigheid worden het voorwaarden-criterium, het begrotingscriterium en het misbruik- en oneigenlijkgebruikcriterium (M&O-criterium) verstaan. Voor het voorwaarden-criterium geldt als norm het normenkader dat op 18 december 2025 door de raad is vastgesteld. Ten aanzien

van het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten als onrechtmatig worden aangemerkt. In de financiële verordening is voor een aantal specifieke situaties bepaald wanneer dergelijke overschrijdingen als acceptabel kunnen worden beschouwd. Over- en onderschrijdingen van baten, evenals onderschrijdingen van lasten en investeringskredieten, worden als onrechtmatig aangemerkt indien deze niet tijdig aan de raad zijn gemeld.

Voor het M&O-criterium is de nota Misbruik en Oneigenlijk Gebruik leidend bij het voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Aangezien uitsluitend bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid, worden eventuele gevallen

van misbruik – voor zover deze cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden de verantwoordingsgrens overschrijden – opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV en de eigen financiële verordening van de gemeente. Daarbij is een verantwoordingsgrens gehanteerd van 2% van de

totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves, zijnde € 6.771.180. Fouten en onduidelijkheden worden in de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen wanneer deze grens cumulatief wordt overschreden. Daarnaast wordt een rapporteringstolerantie van € 150.000 toegepast; fouten en onduidelijkheden boven dit bedrag worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

OVERIGE GRONDSLAGEN

Eigen bijdragen van het Centraal administratiekantoor (CAK)

Aanvragers van een voorziening op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) zijn een eigen bijdrage verschuldigd. Het CAK is verantwoordelijk voor de juistheid en volledigheid van deze eigen bijdragen die het CAK int voor de gemeente.

Door het CAK de berekening, de oplegging en incasso van

de eigen bijdragen te laten uitvoeren, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat gemeenten geen zekerheid kunnen verkrijgen over de omvang en hoogte van de eigen bijdragen. In overeenstemming met de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV moet de gemeente deze onzekerheid in de jaarstukken noemen, ook al ligt de oorzaak niet bij de gemeente zelf.

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

Vaste activa

Artikel 33 van het BBV beschrijft dat de vaste activa worden verdeeld in immateriële, materiële en financiële vaste activa.

Het activeren en afschrijven van vaste activa is gebaseerd op de nota Investeren en Afschrijven 2024 die door de gemeenteraad is vastgesteld in 31 oktober 2024 (RVB24-0041). Hierin is opgenomen dat activa worden gewaardeerd tegen (maximaal) de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en dat de investeringen lineair worden afgeschreven.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de te hanteren maximale afschrijvingstermijnen voor nieuwe investeringen. Deze (maximale) termijnen zijn gebaseerd op algemene bedrijfseconomische grondslagen en op wat gebruikelijk is binnen de gemeente. Afwijking naar beneden toe is alleen mogelijk als uit de onderbouwing blijkt dat de economische levensduur korter is. Voor investeringen die niet volledig toegewezen kunnen worden aan één van deze categorieën, kan op basis van een onderbouwing een reële afschrijvingstermijn worden aangenomen.

Materiële vaste activa categorie	Lineaire afschrijving
a. Schoolgebouwen	40 jaar
b. Riolering	40 jaar
c. Nieuwbouw woonruimten	40 jaar
d. Kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
e. Sportvelden en –voorzieningen*	30 jaar
f. Renovatie en restauratie van woonruimten, kantoren, bedrijfs- en schoolgebouwen	25 jaar
g. Wegen, parken en plantsoenen*	25 jaar
h. Motorvoertuigen	20 jaar
i. Technische installaties in (bedrijfs-)gebouwen en in openbaar gebied	20 jaar
j. Veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, kantoormeubilair, schoolmeubilair, aanleg tijdelijke terreinwerken, nieuwbouw tijdelijke woonruimten en bedrijfsgebouwen	10 jaar
k. Zware transportmiddelen, aanhangwagens, schuiten, personenauto's en lichte motorvoertuigen	10 jaar
l. Automatiseringsapparatuur (hard- en software)	4 jaar
m. Gronden en terreinen	Niet

*Het gaat hier om materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Onder immateriële vaste activa worden verstaan de kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen, het saldo van agio en disagio, de kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief en bijdragen aan activa in eigendom van derden (artikel 34, BBV).

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden verantwoord onder de immateriële vaste activa. Bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen worden geactiveerd als zij voldoen aan de bepalingen van artikel 61 BBV. Waardering gebeurt tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

De kosten voor onderzoek en ontwikkeling zijn veelal kosten die worden gemaakt ter voorbereiding van een groot project. Consequentie is dat deze kosten als een afzonderlijk actief moeten worden gewaardeerd en dus geen onderdeel uitmaken van de uiteindelijke investering (=materiële vaste activa). De kosten kunnen wel geactiveerd worden, maar dan moet worden voldaan aan de voorwaarden van artikel 60 BBV en mag de afschrijvingsduur ten hoogste 5 jaar zijn (artikel 64, lid 5, BBV).

Materiële vaste activa

Artikel 35 BBV beschrijft materiële vaste activa als:

- Investerings met een economisch nut;
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Van de materiële vaste activa wordt aangegeven welke in erfpacht zijn uitgegeven. In erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de uitgifteprijs van

eerste uitgifte geldt als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwigdurende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Investerings met een economisch en maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en moeten worden geactiveerd voor het bedrag van de investering. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan €25.000 worden niet geactiveerd, gronden en terreinen zijn uitgezonderd. Deze worden altijd geactiveerd.

Alle investeringen moeten worden geactiveerd met uitzondering van kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde. De materiële vaste activa worden lineair afgeschreven. Dit is in overeenstemming met het vastgestelde activabeleid in de nota Investeren en Afschrijven 2024.

Bijdragen van derden die in directe relatie staan met een actief dienen op de waardering in mindering te worden gebracht (artikel 62, lid 2 BBV). Voorzieningen moeten worden verminderd op investeringen, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Voorbeelden hiervan zijn riool- en afvalstoffenheffing.

Conform de notitie Grondbeleid BBV (2023) worden gronden die zijn verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, opgenomen onder de materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV). Dergelijke gronden worden in de regel aangeduid als 'warme gronden'. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is hierbij niet toegestaan.

Gronden die zijn verworven met het oog op concrete ontwikkeling door de gemeente, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, mogen (voor wat betreft de toepassing van artikel 65 lid 1 BBV) worden gewaardeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming. Dan moet wel worden voldaan aan de voorwaarden inzake warme gronden.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en uitgegeven leningen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van nv's en bv's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Als de waarde van de aandelen structureel daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering plaats.

Vlottende activa

Onder de vlottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en overlopende activa (artikel 37, BBV).

Vorraden

Grond- en hulpstoffen

Grond- en hulpstoffen zijn opgenomen tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Wanneer de marktwaarde lager is dan deze prijs, wordt afgewaardeerd naar de lagere marktwaarde.

Onderhanden werk, gronden in exploitatie

De als 'onderhanden werken' opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) en een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten.

Winsten uit grondexploitaties worden (tussentijds) genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden (percentage of completion methode). Bij het bepalen van de tussentijdse winst is voorzichtigheid noodzakelijk. Er dient winst genomen te worden als aan de volgende voorwaarden is voldaan: het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat, de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht en de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Subsidiebatens en de daarbij behorende subsidiabele kosten bij grondexploitaties maken geen onderdeel uit van de tussentijdse winstneming en worden verantwoord op het moment dat de subsidie volgens de subsidievoorwaarden is gerealiseerd. Waar van toepassing, zijn voorzieningen voor het verwachte verlies in mindering gebracht.

De categorie 'Gereed product' wordt gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen verrekend.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva worden afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen en de vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer (artikel 41, BBV).

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de Algemene Reserve, bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan een specifieke bestemming is gegeven (artikel 43, BBV).

De indeling van de reserves is conform de indeling zoals die in de nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld door de gemeenteraad in 2020 (RVB20-0013). Reserves zijn op de balans opgenomen tegen nominale waarde. Op de reserves wordt geen rente bijgeschreven.

Voorzieningen

Voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde. Echter, de voorziening grondexploitatie en de voorziening pensioenverplichting voor wethouders zijn tegen contante waarde opgenomen. Bij de indeling van de voorzieningen is aansluiting gezocht bij de indeling zoals die in de nota Reserves en Voorzieningen is vastgesteld.

Langlopende schulden

De langlopende schulden (inclusief waarborgsommen) hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer. Ze zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

De kortlopende schulden en overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans is hierover een nadere uitleg opgenomen.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Hier worden belangrijke financiële verplichtingen vermeld waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden.

JAARREKENING

4.3 BALANS

ACTIVA (* € 1.000)			31-12-2024	31-12-2025
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa</i>				
- kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	2.087		4.051	
- bijdragen aan activa in eigendom van derden	25		20	
		2.112		4.071
<i>Materiële vaste activa</i>				
- investeringen met een economisch nut	138.776		140.406	
- investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	102.017		106.494	
- investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	47.155		50.622	
		287.947		297.522
<i>Financiële vaste activa</i>				
- kapitaalverstrekking aan:				
- deelnemingen (effecten)	1.861		1.861	
- gemeenschappelijke regelingen	1.384		1.384	
	3.246		3.246	
- leningen aan woningcorporaties	-		-	
- overige langlopende leningen	1.657		3.396	
- overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van meer dan één jaar	-		-	
		4.902		6.642
		294.962		308.235
Vlottende activa				
<i>Voorraden</i>				
- grond- en hulpstoffen:				
- onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	14.204		10.695	
- gereed product en handelsgoederen	1.112		1.370	
		15.317		12.065
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar</i>				
- vorderingen op openbare lichamen	15.263		18.206	
- rekening-courantverhoudingen met het Rijk	5.183		2.787	
- rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	3.153		709	
- overige vorderingen	6.489		5.825	
		30.087		27.528
<i>Liquide middelen</i>				
		249		644
<i>Overlopende activa</i>				
- nog te ontvangen voorschotbedragen van:				
- Europese overheidslichamen;				
- Het Rijk;	543		8.700	
- Provincies	786		175	
- Gemeenten	-		150	
- overige nog te ontvangen bedragen.	8.341		7.912	
- vooruitbetaalde bedragen	1.326		1.427	
		10.997		18.364
		56.650		58.600
TOTAAL		351.612		366.835

		PASSIVA (*€ 1.000)	
		31-12-2024	31-12-2025
Vaste passiva			
<i>Eigen vermogen</i>			
- reserves			
- Algemene Reserve	77.963	71.695	
- bestemmingsreserves	4.813	9.565	
- nog te bestemmen resultaat	-4.181	6.561	
	<u>78.596</u>	<u>87.821</u>	
<i>Voorzieningen</i>			
- voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	27.813	28.203	
- onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.443	6.545	
- door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	16.917	15.313	
	<u>50.173</u>	<u>50.061</u>	
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>			
- onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	145.667	145.344	
- waarborgsommen	128	112	
	<u>145.795</u>	<u>145.455</u>	
	274.564	283.337	
Vlottende passiva			
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>			
- kasgeldleningen	17.000	24.000	
- bank en giro	-	-	
- overige schulden	25.527	28.182	
	<u>42.527</u>	<u>52.182</u>	
<i>Overlopende passiva</i>			
- ontvangen, nog te besteden specifieke uitkeringen			
- van het Rijk	20.458	18.436	
- van overige Nederlandse overheidslichamen	790	1.052	
- nog te betalen bedragen	11.478	10.722	
- overige vooruit ontvangen bedragen	1.795	1.105	
	<u>34.520</u>	<u>31.316</u>	
	77.048	83.498	
TOTAAL	351.612	366.835	
Niet uit de balans blijvende verplichtingen (gegarandeerde geldleningen)	5.554	5.214	

4.4 TOELICHTING OP DE BALANS

Opmerkingen vooraf: Door afronding op duizendtallen kunnen bedragen in de balans en de bijbehorende toelichting licht afwijken. Hierdoor kunnen ook optellingen beperkt afwijken van het totaal.

ACTIVA

VASTE ACTIVA

De vaste activa zijn onderverdeeld in:

- immateriële vaste activa;
- materiële vaste activa;
- financiële vaste activa.

In het bijlagenboek zijn in het overzicht 'Staat van activa per balanspost' de gegevens van ieder afzonderlijk actief vermeld. Hieronder is de specificatie opgenomen van de vaste activa. Van de materiële en financiële vaste activa is, per categorie, ook het verloop van de boekwaarden weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven.

Immateriële vaste activa		Boekwaarde 31-12-2024	Investering 2025	Desinvestering 2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde 31-12-2025
1	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	2.087	2.261	-	297	4.051
2	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	25	-	-	5	20
Totaal immateriële vast activa		2.112	2.261	-	302	4.071

Investeringen betreffen voornamelijk voorbereidingskredieten van het grondbedrijf: Spaanse Schaeren, Plein XIII en Westersingel.

Materiële vaste activa met economisch nut		Boekwaarde 31-12-2024	Investering 2025	Desinvestering 2025	Bijdragen van derden 2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde 31-12-2025
1	Gronden en terreinen	15.768	1.841	-	-	-	17.609
2	In erfpacht uitgegeven gronden en terreinen	1.637	-	-	-	-	1.637
3	Woonruimten	674	-	-	-	139	535
4	Gebouwen	79.333	3.904	-	179	3.201	79.857
5	Grond-, weg- en waterbouwk. werken	32.673	504	-	10	1.333	31.834
6	Vervoermiddelen	366	-	-	-	90	276
7	Machines, apparaten en installaties	4.147	1.625	-	357	893	4.522
8	Overige materiële vaste activa	4.178	274	-	-	317	4.136
Totaal vaste activa met economisch nut		138.776	8.149	-	546	5.973	140.406

Gronden: Aankoop grond brandweerkazerne.
 Woonruimten: De nog in bezit zijnde huurwoonwag en is in 2025 geheel afgeschreven in verband met de overdracht aan Stadlander.
 Gebouwen: De investeringen betreffen voornamelijk verduurzaming sport, huisvesting bouwkoten en scholen.
 Machines, apparaten en installaties: De investeringen bestaan

hoofdzakelijk uit vervangingen in het kader van het virtueel werkplekconcept en investeringen in het kader van verduurzaming van diverse gebouwen
 Overige materiële vaste activa: De investeringen bestaan voornamelijk uit investeringen in Markiezenhof Geopark, vervanging/inrichting werk- en vergaderplekken

Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven		Boekwaarde 31-12-2024	Investering 2025	Desinvestering 2025	Bijdragen van derden 2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde 31-12-2025
1	Gronden en terreinen	9	-	-	-	-	9
2	Gebouwen	3	-	-	-	3	-
3	Grond-, weg- en waterbouwk. werken	102.005	8.756	-	636	3.640	106.485
Totaal vaste activa met economisch nut		102.017	8.756	-	636	3.643	106.494

De afschrijvingen betreffen reguliere afschrijvingen conform reguliere werkwijze.
 Bij grond-, weg- en waterbouwkundige werken betreft het investeringen in rioleringswerken.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut		Boekwaarde 31-12-2024	Investering 2025	Desinvestering 2025	Bijdragen van derden 2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde 31-12-2025
1	Grond-, weg- en waterbouwk. werken	47.155	6.373	-	544	2.362	50.622
Totaal vaste activa maatschappelijk nut		47.155	6.373	-	544	2.362	50.622

Alle in bovenstaande tabel opgenomen activa hebben betrekking op investeringen die na 1 januari 2017 in gebruik zijn genomen.
 De grote investeringen betreffen onder andere openbare verlichting, openbaar groen, kademuren, Burg. Elkhuisenlaan, Jacob Obrechtlaan en Erasmuslaan.

Financiële vaste activa		Boekwaarde 31-12-2024	Investering 2025	Desinvestering 2025	Afschrijving 2025	Boekwaarde 31-12-2025
Kapitaalverstrekking aan:						
1	deelnemingen	1.861	-	-	-	1.861
2	gemeenschappelijke regelingen	1.384	-	-	-	1.384
3	Overige langlopende leningen	1.657	1.871	132	-	3.396
4	Overige uitzettingen met een rente-typische looptijd van meer dan één jaar	-	-	-	-	-
Totaal financiële vaste activa		4.902	1.871	132	-	6.642

De mutaties op overige langlopende leningen betreffen nieuwe startersleningen, reguliere aflossingen op hypotheek en op startersleningen.

VLOTTENDE ACTIVA

De vlottende activa zijn onderverdeeld in:

- Voorraden;
- Uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of minder;
- Liquide middelen; en
- Overlopende activa.

Hieronder wordt per categorie de specificatie weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven.

	Voorraden	31-12-2024	31-12-2025
1	Grond- en hulpstoffen	-	-
2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden	-	-
	- in exploitatie	41.848	22.537
	- verliesvoorziening grondexploitaties	-27.644	-11.842
	subtotaal	14.204	10.695
3	Gereed product en handelsgoederen	1.112	1.370
	Totaal voorraden	15.317	12.065

Onderhanden werk	Boekwaarde		Looptijd voorziening	Verliesvoorziening	
	31-12- 2024	31-12- 2025		2024 NCW 2%	2025 NCW 2%
Specificatie boekwaarde bouwgrond in exploitatie:					
ScheldeVesting					
- Havenplein en Dijk	13.588	13.712	2029	-9.714	-9.774
- Nieuwe Vesting Zuid Oost	17.056	afgesloten		-16.377	afgesloten
Markiezaten					
- Meander 2	-805	-1.444	-	-	-
- Wal 2	8.493	8.551	2027	-1.552	-2.067
- Terpen 1	741	-125	-	-	-
- Terpen 2	2.361	1.971	-	-	-
Overige grondexploitaties					
- Waterfront	508	afgesloten			
- Groene Gordijn	-331	-462	-	-	-
- Stationsgebied	15	96	-	-	-
- Oude Molen	221	236	-	-	-
Totaal voorraden	41.848	22.537	-	-27.644	-11.842

De verliesvoorziening is bepaald op een disconteringsvoet van 2%.

Alle grondexploitaties zijn in het kader van de jaarrekening herzien. De herzieningen geven inzicht in de financiële stand van zaken van de projecten. De gemaakte kosten en ontvangen opbrengsten zijn verwerkt. De nog te maken kosten zijn grotendeels gebaseerd op civieltechnische ramingen en overeenkomsten. De nog te ontvangen opbrengsten zijn gebaseerd op gesloten verkoopovereenkomsten, actuele taxaties en het vigerende grondprijnsuitgiftebeleid en de fasering hiervan is bezien. Waar nodig is de looptijd van het plan aangepast.

Schattingonzekerheden grondexploitaties

Aanvullend op de toelichting in de jaarrekening op grondexploitaties benadrukken we hierbij extra het bestaan van schattingonzekerheden. Bij het waarderen van de grondexploitaties worden schattingen gehanteerd met een bepaalde mate van onzekerheid. Een belangrijke indicator is de verwachte prijsstijging. Om een indruk te geven van het financiële gevolg van de schattingonzekerheid, het effect van een gemiddeld 1,5 procent hogere inflatie is een toename van de kosten met ongeveer € 200.000, en een afname van de waarde van de grondexploitaties met eenzelfde bedrag. Overigens is het uiteindelijke financiële resultaat van een grondexploitatie afhankelijk van een groot aantal onzekere factoren zoals economie, woningmarkt en vertrouwen van zowel ontwikkelaars als consumenten.

De geschetste ontwikkelingen hebben de volgende effecten op de resultaten per grondexploitatie opgeleverd:

Resultaten per project							
	Totaal verantwoord t/m dienstjaar 2024	Verantwoord in dienstjaar 2025	Totaal verantwoord t/m dienstjaar 2025	Prognose te besteden	Prognose ontvangen	Exploitatie-opzet ultimo 2025 jaarrekening	Resultaat
Scheldevesting							
Havenplein en Dijk	13.588	124	13.712	3.927	7.059	-10.580	negatief
Nieuwe Vesting Zuid Oost	17.056	-17.056	afgesloten				afgesloten
Markiezzaten							
Meander 2	-805	-638	-1.444	1.788	1.314	974	positief
Wal 2	8.493	58	8.551	2.927	9.323	-2.151	negatief
Terpen 1	741	-865	-125	463	817	479	positief
Terpen 2	2.361	-391	1.971	3.034	7.946	2.941	positief
Overige grondexploitaties							
Waterfront	508	-508	afgesloten				
Groene gordijn	-331	-130	-462	366	666	762	positief
Stationsgebied	15	81	96	712	1.255	447	positief
Oude Molen	221	15	236	313	1.293	744	positief
Totaal	41.848	-19.311	22.537	13.530	29.673	-6.385	

Gereed product en handelsgoederen:	31-12-2024	31-12-2025
Panden*	1.108	1.366
Voorraad VVV Brabantse Wal	4	4
Totaal	1.112	1.370

*Om strategische redenen is de specificatie van de panden en de waarde per pand niet opgenomen in deze toelichting.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		31-12-2024	31-12-2025
1	<i>Vorderingen op openbare lichamen:</i>		
	- vorderingen op Gemeenten	-	30
	- vorderingen op Gemeenschappelijke Regelingen	-	2.312
	- vorderingen op overige Overheden	1.340	26
	- vorderingen BTW Compensatiefonds	13.923	15.839
	subtotaal	15.263	18.206
2	<i>Rekening-Courantverhoudingen met het Rijk:</i>		
	Schatkistbankieren zero balance	5.183	2.787
3	<i>Rekening-Courantverhoudingen met niet-financiële instellingen:</i>		
	- RC Stim.fonds Volkshuisvesting	1.461	105
	- RC ISD Gemeente Steenberg	424	-
	- RC ISD Gemeente Woensdrecht	954	371
	- RC De Schelp	199	111
	- RC House of Agrifood	116	123
	*de negatieve saldo's staan opgenomen bij de vlottende schulden		
	subtotaal	3.153	709

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		31-12-2024	31-12-2025
4	<i>overige vorderingen:</i>		
	- Debiteuren algemeen	2.297	2.230
	- Debiteuren belastingen	1.698	1.687
	- Debiteuren ISD (bijstand)	5.826	5.276
		9.821	9.193
	voorziening voor debiteuren	-3.333	-3.368
	subtotaal	6.489	5.825
Totaal uitzettingen korter dan één jaar		30.087	27.528

Schatkistbankieren

De Wet vSB (verplicht schatkistbankieren) houdt in dat decentrale overheden en door hen opgerichte gemeenschappelijke regelingen al hun overtollige liquide middelen en beleggingen moeten aanhouden bij het Ministerie van Financiën.

Er geldt een vrijstellingsgrens: Het bedrag dat de gemeente op de eigen bankrekeningen mag aanhouden. Als het gemiddel-

de bedrag aan positieve tegoeden per kwartaal lager is dan 2% van het begrotingstotaal, hoeft dit bedrag niet te worden afgestort.

Voor 2025 bedraagt de vrijstellingsgrens afgerond € 6,2 miljoen. Dit is 2% van een begroting van € 309,5 miljoen. In alle kwartalen is aan deze norm voldaan.

(bedragen x €1.000)	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Begrotingstotaal 2025	309,5	309,5	309,5	309,5
Drempelbedrag	6,2	6,2	6,2	6,2
Buiten schatkist aangehouden middelen	0,4	0,4	0,4	0,4
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	5,8	5,8	5,8	5,8

Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2025
1 Kassaldi	31	27
2 BNG	4	399
3 ABN AMRO	205	206
4 Kruisposten	9	12
Totaal liquide middelen	249	644

Overlopende activa	31-12-2024	31-12-2025
Overheidslichamen te ontvangen bedragen, gespecificeerd naar:		
- Europese overheidslichamen;	-	-
- het Rijk;	543	8.700
- Provincie;	786	175
- Gemeenten;	-	150
- Overige Nederlandse overheidslichamen.	-	-
Overige nog te ontvangen bedragen	8.341	7.912
Vooruitbetaalde bedragen	1.326	1.427
Totaal overlopende activa	10.997	18.364

De specificatie van overheidssubsidies is in hoofdstuk 4.7 Overzicht overheidssubsidies toegelicht.

PASSIVA

VASTE PASSIVA

De vaste passiva zijn onderverdeeld in:

- Eigen vermogen;
- Voorzieningen en
- Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer.

Onderstaand wordt per categorie het verloop weergegeven. Daar waar het van belang is, is een korte toelichting gegeven. In 2019 zijn de moederkredieten ingesteld. Er wordt nu geen nieuwe kapitaallastenreserve voor onderhoud openbare ruimte meer gevormd.

Eigen vermogen	31-12-2024	structurele mutaties	vermeerderingen	verminderingen	resultaatbestemming 2024	31-12-2025
Algemene Reserve	77.963	-	4.796	-6.883	-4.181	71.695
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2017	652	-28	-	-	-	624
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2018	1.070	-45	-	-	-	1.025
Bestemmingsreserve kapitaallasten OBR 2019	60	-4	-	-	-	56
Herwaarderingsreserve GBE Aqua	1.801	-	-	-	-	1.801
Reserve kostenverhaal financiële bijdragen Grondbedrijf	731	-	434	-5	-	1.160
Reserve kapitaallasten DAB shared facility	500	-	-	-	-	500
Reserve transformatie Sociaal Domein	-	-	4.400	-	-	4.400
Totaal eigen vermogen	82.776	-77	9.630	-6.888	-4.181	81.261
Gerealiseerde resultaat 2025						6.561
						87.821

Het nadelig resultaat over 2024 van € 4.180.585, is overeenkomstig het raadsbesluit onttrokken aan de algemene reserve. Het voordelig resultaat over 2025 van € 6.560.753, is afzonderlijk op de balans opgenomen.

Voorzieningen	31-12-2024	31-12-2025
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	27.813	28.203
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	5.443	6.545
Voorzieningen voor door derden beklemde middelen	16.917	15.313
Totaal voorzieningen	50.173	50.061

De toelichting op de voorzieningen is in hoofdstuk 4.6 Toelichting op reserves en voorzieningen opgenomen.

Langlopende schulden (looptijd > 1 jaar)	31-12-2024	31-12-2025
Opgenomen langlopende schulden:		
- Geldleningen diverse geldverstrekkers	145.667	145.344
- Waarborgsommen	128	112
Totaal langlopende schulden	145.795	145.455

In totaal is in 2025 voor € 0,3 miljoen op leningen afgelost. De totale rentelasten op de langlopende leningen bedroegen in 2025 € 2,5 miljoen.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva zijn onderverdeeld in:

- Netto vlottende schulden met een rente typische looptijd van één jaar of minder;
- Overlopende passiva.

Hieronder wordt per categorie het verloop weergegeven.

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2024	31-12-2025
Kasgeldleningen	17.000	24.000
Bank en giro	-	-
Overige schulden	25.527	28.182
Totaal netto vlottende schulden	42.527	52.182
Overlopende passiva		
	31-12-2024	31-12-2025
Ontvangen, nog te besteden specifieke uitkeringen		
- Van het Rijk	20.458	18.436
- Van overige Nederlandse overheidslichamen	790	1.052
Nog te betalen bedragen	11.478	10.722
Overige vooruitontvangen bedragen	1.795	1.105
Totaal overlopende passiva	34.520	31.316

De specificatie van de vooruitontvangen overheidsbijdragen/nog te besteden bedragen is in een aparte toelichting opgenomen, onderdeel 4.7 Overheidssubsidies.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Meerjarige inkoopcontracten

Het BBV schrijft voor dat meerjarige inkoopcontracten, die zouden moeten voldoen aan Europese regels, in de toelichting op de jaarrekening bij de 'niet uit de balans blijkende verplichtingen' moeten worden opgenomen voor de jaren dat het contract nog loopt na 2025. De contractwaarde betreft € 227,4 miljoen.

Gegarandeerde geldleningen

De gegarandeerde geldleningen bedroegen eind 2025 € 5,2 miljoen (zie hoofdstuk 4.11). Dit is lager dan de € 5,5 miljoen eind 2024, wat veroorzaakt wordt door aflossingen op de gegarandeerde leningen. Het betreffen allemaal 100 procent borgstellingen. In 2025 is geen aanspraak gedaan op borgstellingen.

Niet vrij toegankelijke zorg Jeugd (sociaal domein)

De gemeente is per ultimo 2025 voor ca € 4.3 miljoen gebonden aan voorlopige verplichtingen uit contracten Jeugdzorg. Dit bedrag is inclusief de contractueel afgesproken indexering van 4,91%

De regio Jeugdhulp West-Brabant West sluit contracten met zorgaanbieders voor de inkoop van jeugdzorg. Met de raamcontracten zijn de algemene randvoorwaarden vastgelegd en

krijgt de zorgaanbieder toegang tot de regio West-Brabant West. Met de zorgaanbieders worden door de gemeenten resultaatgerichte arrangementen gesloten, waarin - voor de intensiteiten Perspectief en Intensief en met ingang van 2018 voor hoogcomplex de intensiteiten A en B - twee door de zorgaanbieder te leveren prestaties zijn opgenomen:

- het opstellen van behandelplan en arrangement bij start zorg;
- het behalen van het resultaat bij einde zorg.

NB: Wanneer het resultaat bij einde zorg niet wordt behaald heeft de zorgaanbieder geen recht op het overeengekomen tarief. De gemeente toetst of het resultaat is behaald. Op basis van ervaringscijfers blijkt dat de succesfactor gemiddeld 90% belooft.

Het arrangement is juridisch het contract. In de arrangementen zijn geen afspraken opgenomen over looptijd van het zorgtraject. Het arrangementensysteem van de regio West-Brabant West werkt met Profiel Intensiteit Combinaties (PIC). Een PIC is een doelgroepomschrijving. Het profiel omschrijft de aard van het probleem en de intensiteit de zwaarte van het probleem. De diversiteit van zorg binnen een profiel intensiteit combinatie is groot en aan verandering onderhevig.

Het zorgtraject wordt beïnvloed door de bijdragen die de gemeente, het gezin en het netwerk kunnen leveren. Dat maakt het verloop en de doorlooptijd van ieder zorgtraject weer anders. Statistisch is aangetoond dat de doorlooptijd geen betrouwbare indicator vormt om de niet uit de balans blijkende

voorlopige verplichting van de PIC's te kunnen bepalen. Dat betekent dat ten aanzien van de nog niet afgeronde zorgtrajecten de tweede 50% volledig wordt verantwoord bij einde zorg na het behalen van het resultaat.

4.5 STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Reserves/ voorzieningen		Stand op 1-1-2025	Rente 2025	Rente %	Vermeerderingen in 2025	Verminderingen in 2025	Vrijval 2025	Stand op 31-12-2025
R1000	Algemene reserve	77.963.247	-	0,00%	4.796.254	-11.064.007	-	71.695.494
R1001	Reserve kapitaallasten OBR 2017	651.919	-	0,00%	-	-28.344	-	623.575
R1002	Reserve kapitaallasten OBR 2018	1.069.742	-	0,00%	-	-44.571	-	1.025.171
R1003	Reserve kapitaallasten OBR 2019	60.000	-	0,00%	-	-4.000	-	56.000
R1004	Herwaarderingsreserve GBE Aqua	1.800.593	-	0,00%	-	-	-	1.800.593
R1006	Reserve kostenverhaal financiële bijdragen Grondbedrijf	730.768	-	0,00%	433.866	-4.819	-	1.159.815
R1007	Reserve kapitaallasten DAB shared facility	500.000	-	0,00%	-	-	-	500.000
R1009	Reserve transformatie Sociaal Domein	-	-	0,00%	4.400.000	-	-	4.400.000
Totaal Reserves		82.776.268	-		9.630.120	-11.145.741	-	81.260.648
Voorzieningen ivm verplichting/verliezen/risico's								
V1000	Voorziening Pensioen gemeentebestuur	3.978.864	-	0,00%	2.952.397	-288.413	-	6.642.848
V1001	Voorziening Voormalig personeel	349.639	-	0,00%	-	-131.913	-30.945	186.781
V1002	Voorziening Verlofsparen	424.168	-	0,00%	197.049	-14.969	-	606.248
V1003	Voorziening Wachtgeld wethouders	259.286	-	0,00%	-	-108.863	-6.214	144.209
V1006	Voorziening Complex verspreide gebieden	1.318.086	-	0,00%	572.295	-501.113	-420.692	968.576
V1007	Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden (RVU)	255.446	-	0,00%	174.193	-210.187	-	219.452
V1008	Voorziening achterstallig onderhoud wegen	21.227.573	-	0,00%	-	-1.792.874	-	19.434.699
V2009	Voorziening bodemsanering kunstgrasvelden	-	-	0,00%	500.000	-	-	500.000
Voorziening voor onderhoudsegalisatie								
V2000	Voorziening Onderhoud wegen en OV	688.808	-	0,00%	2.051.960	-1.817.099	-	923.669
V2001	Voorziening Onderhoud civieltechnische kunstwerken	1.350.320	-	0,00%	469.384	-328.228	-	1.491.476

Reserves/ voorzieningen		Stand op 1-1-2025	Rente 2025	Rente %	Vermeerderingen	Verminderingen	Vrijval 2025	Stand op 31-12-2025
V2002	Voorziening Theodorushaven	417.695	-	0,00%	179.000	-376.148	-	220.547
V2100	Voorziening egalisatie beheerplan gebouwen	2.986.670	-	0,00%	2.442.045	-2.184.766	-	3.243.949
V2200	Voorziening groot onderhoud buitensport	-	-	0,00%	1.012.785	-847.403	-	165.382
Voorzieningen voor derden bekleemde middelen								
V3000	Voorziening Maatschappelijke opvang	2.587.205	-	0,00%	101.502	-	-	2.688.707
V3001	Voorziening Beschermd Wonen	6.401.200	-	0,00%	-	-4.296.396	-	2.104.804
V3002	Voorziening Ruimte voor ruimte gelden	150.000	-	0,00%	-	-	-	150.000
V3003	Voorziening Huishoudelijk afval	1.343.394	-	0,00%	40.000	-294.647	-	1.088.747
V3004	Voorziening Onderhoud riolering	6.435.090	-	0,00%	2.845.440	-	-	9.280.530
Totaal Voorzieningen		50.173.443			13.538.051	-13.193.019	-457.851	50.060.624
Totaal reserves en voorzieningen		132.949.712	-	0,00%	23.168.171	-24.338.760	-457.851	131.321.272
Overige voorzieningen								
Voorzieningen diverse grondexploitaties		27.643.635	552.873	2,00%	484.242	-16.838.811	-	11.841.939

4.6 TOELICHTING OP RESERVES EN VOORZIENINGEN

RESERVES

R1000 Algemene Reserve (stand per 31/12/2025 € 71.695.494)

De algemene reserve dient als buffer om tegenvallers op te vangen. Daarnaast wordt de omvang van de algemene reserve afgezet tegen de omvang van de risico's (zie paragraaf 3.5 Weerstandsvermogen en risicobeheersing). De omvang van de algemene reserve is in 2025 afgenomen van € 78 miljoen eind 2024 naar € 71,7 miljoen eind 2025. De grootste onttrekking in 2025 was het rekeningsaldo 2024 van € 4,1 miljoen. Andere grote onttrekkingen waren ten behoeve van ISV (€ 1,6 miljoen), besteding van de overhevelingen uit het 2e concernbericht 2024 (€ 1,6 miljoen) en het grondbedrijf (€ 1.2 miljoen). Grote stortingen waren de jaarlijkse toevoeging van € 3 miljoen en overhevelingen vanuit het 2e concernbericht 2025 van € 1,0 miljoen. In het saldo per 31/12/25 van € 71,7 miljoen is nog geen rekening gehouden met winstbestemming 2025.

R1001/R1002/R1003 Reserve kapitaallasten OBR (stand per 31-12-2025: €1.704.746)

Dit betreft reserves voor de openbare ruimte. Deze reserves worden structureel ingezet ter dekking van de kapitaallasten voortvloeiend uit de investeringen in de jaren 2017, 2018 en 2019.

R1004 Herwaarderingsreserve GBE Aqua (stand per 31-12-2025: €1.800.592)

Deze reserve is gerelateerd aan de in bezit zijnde aandelen in GBE Aqua BV. De aandelen zijn tot en met 2024 opgewaardeerd met het ontvangen (en weer doorbetaalde) dividend van ZEH (voormalig PZEM). Vanuit het oogpunt van prudentie en in lijn met hoe andere aandeelhouders hiermee omgaan is ervoor gekozen om met de ontvangen dividenden een herwaarderingsreserve te vormen om te voorkomen dat de aandelen GBE Aqua tegen en te hoge waarde in de boeken komen te staan. In 2025 hebben geen mutaties plaatsgevonden.

R1006 Reserve kostenverhaal financiële bijdragen grondbedrijf (stand per 31-12-2025: €1.159.815)

In 2024 is de nota kostenverhaal en financiële bijdragen vastgesteld (RVB23-0091). Onderdeel hiervan vormde het instellen van een bestemmingsreserve. Bij initiatieven van marktpartijen faciliteert de gemeente de ontwikkelingen. Voor deze inzet is de gemeente verplicht om kosten te verhalen op initiatiefnemers. Deze opbrengsten kunnen dan ingezet worden voor investeringen in de openbare ruimte. Het argument voor een nieuw in te stellen bestemmingsreserve financiële bijdragen is, dat op die manier de financiële bijdragen vanuit de nota kostenverhaal apart kunnen worden geregistreerd en op die manier transparant beschikbaar blijven ter gedeeltelijke dekking van kosten bij toekomstige investeringen in de openbare ruimte.

R1007 Reserve kapitaallasten DAB Shared Facility (stand per 31-12-2025: €500.000)

Het DAB gaat € 500.000 investeren in een Shared Facility ruimte. De kapitaallasten worden gedekt uit deze reserve van € 500.000 die gevormd is uit de vrijgekomen middelen uit de liquidatie van NV Aangenaam.

R1009 Reserve transformatie Sociaal Domein (stand per 31-12-25: € 4.400.000)

Deze reserve is vastgesteld in 2025 (RVB25-0062) met als doel een toekomstbestendig sociaal domein waarin ondersteuning beschikbaar én betaalbaar blijft voor onze inwoners. De reserve wordt ingezet voor de uitvoering van de Transformatie Sociaal en veilig.

Incidentele en structurele mutaties in de reserves

Mutaties in reserves (toevoegingen en onttrekkingen) hebben volgens het BBV in beginsel een incidenteel karakter. Uitzondering hierop vormen mutaties in reserves die samenhangen met de structurele dekking van kapitaallasten van investeringen. Deze mutaties worden, vanwege hun meerjarige en bestendige karakter, als structureel aangemerkt. In onderstaande tabel zijn deze structurele reservemutaties opgenomen.

Programma (bedrag x €1.000)	Structurele onttrekking in de reserve	
P03	Investeringen openbare ruimte	77
Totaal		77

VOORZIENINGEN

Voorziening voor verplichtingen, verliezen en risico's

V1000 Voorziening pensioen gemeentebestuur – Stand per 31/12/2025 € 6.642.847

De voorziening Pensioen Gemeentebestuur betreft de verplichting van de gemeente ten aanzien van toekomstige pensioenuitkeringen aan politieke ambtsdragers op grond van de Appa. In 2025 is de voorziening aanzienlijk toegenomen. Deze stijging is groter dan in andere jaren en overstijgt de reguliere jaarlijkse fluctuaties. De stijging is het gevolg van bijstellingen van de benodigde omvang van de voorziening in verband met de overdracht van de Appa-pensioenaanspraken aan pensioenfonds ABP per 1 januari 2028, in lijn met de stellige uitspraak van de Commissie BBV.

De hoogte van de voorziening is schattingsgevoelig, omdat deze onder andere afhankelijk is van de gehanteerde dekkingsgraad, de gehanteerde rekenrente en overige actuariële aannames. Wijzigingen in deze uitgangspunten kunnen leiden tot materiële aanpassingen in de omvang van de voorziening.

Bij de bepaling van de voorziening is uitgegaan van de gemiddelde dekkingsgraad over 2025, conform de publicaties van ABP. De meest recente beschikbare dekkingsgraad op moment van berekening voorziening betreft november 2025 en bedraagt 122,2%. Ter beperking van de invloed van korte termijn schommelingen is ervoor gekozen het jaargemiddelde te hanteren. Daarnaast heeft Visma bij de bepaling van de voorziening, gerekend met een rekenrente van 2,954%.

Tevens zijn in 2025 meerdere oudwethouders die voorheen via de exploitatie werden verantwoord, opgenomen in de voorziening. In verband met de overdracht van de pensioenverplichtingen aan ABP is deze bestaande verplichtingen eveneens in de voorziening opgenomen.

V1001 Voorziening Voormalig personeel – Stand per 31/12/2025 € 186.782

De voorziening is gevormd op basis van de gemaakte afspraken met personeelsleden over hun vertrek en de bijbehorende kosten voor de komende jaren, die uit deze voorziening worden gedekt.

V1002 Voorziening Verlofsparen - Stand per 31/12/2025 € 606.248

De in 2021 afgesloten CAO biedt personeelsleden de mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden verlof te sparen. De financiële gevolgen hiervan worden uit deze voorziening gedekt.

V1003 Voorziening Wachtgeld wethouders – Stand per 31/12/2025 € 144.209

De hoogte van de voorziening is bepaald aan de hand van de laatste berekeningen van het wachtgeld waarop voormalige bestuurders recht hebben.

V1006 Voorziening Complex verspreide gebieden – Stand per 31/12/2025 € 968.576

Het saldo is gevormd voor bijdragen van afgesloten exploitaties voor nog uit te geven bedragen inzake de fysieke afwerking.

V1007 Voorziening Regeling Vervroegd Uittreden – Stand per 31/12/2025 € 219.452

De hoogte van de voorziening is vastgesteld op basis van de verplichtingen die voortvloeien uit de RVU, waarbij de verplichtingen zijn geïnventariseerd en berekeningen zijn uitgevoerd om de toekomstige uitgaven te schatten.

V1008 Voorziening achterstallig onderhoud wegen – stand per 31/12/2025 € 19.434.698

Het meerjarenonderhoudsplan wegen 2025 t/m 2029 is gebaseerd op inspectieresultaten uit 2023. Ook was hierin sprake van achterstallig onderhoud, waarop conform de BBV richtlijnen besloten is tot een extra dotatie aan de voorziening van € 14,1 miljoen in 2024. De werkelijke kosten in 2025 worden als vermindering verantwoord.

V2009 Voorziening bodemsanering kunstgrasvelden – Stand per 31/12/2025 € 500.000

Deze voorziening is gevormd voor de dekking van kosten die verband houden met de sanering van bodemverontreiniging op meerdere sportparklocaties. De verontreiniging is ontstaan als gevolg van het gebruik van materialen die in de loop der tijd buiten de oorspronkelijke toepassing in het milieu terecht zijn gekomen. De omvang van de voorziening is gebaseerd op de best beschikbare inschatting van de noodzakelijke saneringskosten. De uitvoering van de werkzaamheden zal gefaseerd plaatsvinden, afhankelijk van de planning en prioritering per sportparklocatie.

Onderhoudsegalisatievoorzieningen

V2000 Voorziening onderhoud wegen – stand per 31/12/2025 € 923.669

De jaarlijkse dotaties en onttrekkingen voor de komende vijf jaar zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan wegen 2025 t/m 2029 gebaseerd op inspectieresultaten uit 2023. In de jaarrekening vindt de dotatie plaats conform de begroting. De werkelijke kosten in 2025 worden als vermindering verantwoord.

V20001 Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken – stand per 31/12/2025 € 1.491.476

De jaarlijkse dotaties en onttrekkingen voor de komende vijf jaar zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan civieltechnische kunstwerken 2025 t/m 2029. Dit is gebaseerd op inspectieresultaten uit 2023. In de jaarrekening vindt de dotatie plaats conform de begroting. De werkelijke kosten in 2025 worden als vermindering verantwoord.

V2002 Voorziening Theodorushaven – stand per 31-12/2025 € 220.547

De jaarlijkse dotaties en onttrekkingen voor de komende tien jaar zijn gebaseerd op het meerjarenonderhoudsplan Theodorushaven 2025 t/m 2034. Dit onderhoudsplan is gebaseerd op een door een extern bedrijf opgestelde gedetailleerde onderhoudsplanning van het volledig onderhoud in de haven. In de jaarrekening vindt de dotatie plaats conform de begroting. De werkelijke kosten in 2025 worden als vermindering verantwoord.

V2100 Voorziening Egalisatie beheerplan gebouw – Stand per 31/12/2025 € 3.243.949

Dit betreft een voorziening ter egalisatie van de kosten van planmatig groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen. Het gaat hierbij om onderhoudswerkzaamheden die niet jaarlijks terugkeren en die gericht zijn op het in stand houden van de functionaliteit, veiligheid en waarde van de gebouwen.

De voorziening is gevormd op basis van actuele meerjarige onderhoudsplannen (MJOP's) per gebouw. De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op grond van een realistische inschatting van de toekomstige onderhoudsuitgaven, rekening houdend met de technische staat van de gebouwen, de verwachte levensduur van bouwkundige en installatietechnische componenten en prijsontwikkelingen.

Door middel van deze systematiek worden de lasten van groot onderhoud evenredig toegerekend aan de jaren waarop zij betrekking hebben. In 2025 zijn de meerjarige onderhoudsplannen per gebouw geactualiseerd, wat waar nodig heeft geleid tot een aanpassing van de hoogte van de voorziening.

V2200 Voorziening groot onderhoud buitensport – Stand per 31/12/2025 € 165.382

Met ingang van 2025 is een 'Voorziening Groot Onderhoud Buitensport' opgenomen. Deze voorziening heeft betrekking op planmatig groot onderhoud aan gemeentelijke buitensportvoorzieningen, waaronder sportvelden, kunstgrasvelden, verhardingen, hekwerken, verlichting en overige terreininrichting. De voorziening is gebaseerd op meerjarige onderhoudsplannen per accommodatie, waarin de verwachte onderhoudsactiviteiten en onderhoudscycli zijn opgenomen. De jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van een gespreide toerekening van de geraamde onderhoudskosten over de gebruiksduur van de betreffende onderdelen.

De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd. Eventuele financiële gevolgen hiervan worden verwerkt in de stand van de voorziening. Met deze systematiek worden schommelingen in de exploitatie voorkomen en worden de lasten van groot onderhoud evenwichtig over meerdere jaren verdeeld.

Voorzieningen voor door derden beklemde middelen

V3003 Voorziening huishoudelijk afval – stand per 31/12/2025 € 1.088.746

Betreft een egalisatievoorziening om verschillen in de exploitatie op te vangen. Het exploitatieresultaat 2025 is ten laste van de voorziening gebracht. Verder is € 40.000 uit het resultaat

van de deelneming Saver N.V. ten gunste van de voorziening verwerkt.

V3004 Voorziening onderhoud riolering – stand per 31/12/2025 € 9.280.531

Het betreft een egalisatievoorziening om verschillen in de exploitatie op te vangen. Het resultaat van de exploitatie 2025 is ten gunste van de voorziening geboekt. Vanaf 2024 is een onderzoek gestart naar de mogelijkheid de huidige systematiek van investeren en afschrijven om te zetten naar een zogenaamde spaarvariant. Een beslissing hierover is nog niet genomen. De voorziening kan (gedeeltelijk) worden ingezet ter demping van de eventuele effecten op de tarieven.

V3000 Voorziening Maatschappelijke opvang – Stand per 31/12/2025 € 2.688.707

De voorziening maatschappelijke opvang betreft regionale middelen ter financiering van maatschappelijke opvang (MO), verslavingsbeleid (VB) en openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ). De gemeente Bergen op Zoom ontvangt de decentralisatie uitkering MO, VB & OGGZ als centrumgemeente en dient deze regionaal in te zetten. Deze voorziening is bedoeld om eventuele schommelingen in de decentralisatie uitkering op te vangen. Daarnaast worden hieruit eenmalige regionale initiatieven op het gebied van MO, VB & OGGZ gefinancierd. In 2025 is de omvang van de voorziening toegenomen met € 101.502.

V3001 Voorziening Beschermd Wonen – Stand per 31/12/2025 € 2.104.883

De voorziening Beschermd Wonen betreft de regionale middelen ter financiering van beschermd wonen. Deze middelen ontvangt de gemeente Bergen op Zoom als centrumgemeente voor de regio West-Brabant. De middelen mogen daarom niet aan andere doeleinden worden besteed. Indien de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen te hoog blijken te zijn, zal overleg plaatsvinden.

V3002 Voorziening Ruimte voor ruimte gelden – Stand per 31/12/2025 €150.000

Met de provincie Noord-Brabant heeft de gemeente Bergen op Zoom in 2021 een overeenkomst gesloten over de ontwikkeling van ruimte voor ruimte kavels. Op grond van deze overeenkomst komt de gemeente Bergen op Zoom in aanmerking voor een bijdrage per ruimte voor ruimtetitel die door respectievelijk van de Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte na inwerking treden van deze overeenkomst in de gemeente Bergen op Zoom is ingezet respectievelijk gekocht en met de provincie is afgerekend. In 2023 zijn twee titels gekocht en in 2024 met de provincie afgerekend.

Overige voorzieningen

Voorziening Diverse Grondexploitaties – Stand per 31/12/2025 € 11.841.939.

Ten behoeve van de dekkingstekorten op diverse grondexploitaties zijn deze voorzieningen gevormd. Een nadere toelichting is opgenomen in het verslag van de bouwgrond-exploitaties

4.7 OVERHEIDSSUBSIDIES

Vooruitontvangen bijdragen		Stand 1-1-2025	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug betalingen	Saldo 31-12-2025
T0002	OAB gelden*	-593.853	-3.614.397	3.337.701	-	-870.549
T0011	SPUK Sport t/m 2024	-459.814	-	459.814	-	-
T0013	RRE Subsidie	-57.291	-	-	-	-57.291
T0014	Grensformatiepunt (GIP)	-	-96.957	65.232	-	-31.725
T0017	Ventilatie Scholen SUVIS 2021-2022	-515.604	-	237.309	-	-278.295
T0020	Tussenvoorziening statushouders	-300.000	-	-	300.000	-
T0023	Sportakkoord en leefstijlinterventies	-8.668	-	-	-	-8.668
T0029	Wet inburgering*	-1.119.065	-1.486.880	921.857	-	-1.684.088
T0030	Stimulerende verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023**	-206.735	-	206.735	-	-
T0031	Onderwijsroute SPUK	-33.579	-138.352	161.270	10.661	-
T0033	Onderwijshuisvesting ontheemden Oekraïne	-433.910	-	-	433.910	-
T0036	NPO gelden	-224.947	-	224.947	-	-
T0037	Spuk vbt geluidsanering	-121.650	-	-	-	-121.650
T0038	Startbouwimpuls	-400.000	-	400.000	-	-
T0039	Lokale aanpak isolatie	-3.918.429	-1.747.229	291.614	-	-5.374.044
T0040	Aanpak energiearmoede	-1.505.277	-	251.703	-	-1.253.574
T0041	CDOKE gelden Klimaat en energiebeleid 2023	-541.789	-	541.789	-	-
T0042	SPUK Meerk.Energie Openbare Zwembaden	-666.683	-	-2.748	669.431	-
T0043	Brede Spuk Gala Sport bewegen en cultuur	-181.044	-446.557	328.290	-	-299.311
T0044	Brede Spuk Gala terugdr.gezondheidskl.	-259.537	-816.524	705.130	-	-370.931
T0045	Brede Spuk Gala ondersteunende onderdelen	-3.383	-42.906	21.093	-	-25.195
T0046	Spuk Bibliotheekvoorzieningen	-43.932	-	43.932	-	-
T0050	Duurzaam maatschappelijk Vastgoed Gebouw T	-59.780	-	-	-	-59.780
T0051	Oekraïne transitiekosten	-3.663.000	-	-	3.663.000	-
T0052	SPUK Impulsgelden Winkelgebieden	-763.560	-	109.268	-	-654.292
T0053	CDOKE gelden Klimaat en energiebeleid 2024	-1.522.332	-	416.960	-	-1.105.373
T0054	CDOKE gelden Klimaat en energiebeleid 2025	-	-2.462.306	-	-	-2.462.306
T0055	Woningbouw op korte termijn Spaansche Scharen	-3.407.105	-	877.117	-	-2.529.988
T0057	Preventie met gezag	-188.675	-500.000	321.256	-	-367.419
T0059	Verkeersveiligheidsmaatregelen Steenbergseweg (project 421-410)	-	-541.921	-	-	-541.921
T0060	Verkeersveiligheidsmaatregelen Verlichting snelfietsroute (project 401)	-	-78.988	-	-	-78.988
T0063	IRS Broedplaatsconcept, Regiodeal 3 Natuurlijk Gezond	-	-1.305.000	1.044.429	-	-260.571
Totaal vooruitontvangen bijdragen van het Rijk		-21.199.642	-13.278.015	10.964.694	5.077.002	-18.435.961
T0008	Klimaatadaptiedialoog	-14.500	-	14.500	-	-
T0009	Stimuleringsregeling Biobased Economy	-198.348	-	96.342	-	-102.006
T0010	F58 Snelfietsroute	-	-100.000	-	-	-100.000

T0047	Delta Agrifood maatschappelijk vastgoed	-60.000	-	-	-	-60.000
T0058	Restwater Mondaf als sproeiwater	-25.996	-77.987	88.270	-	-15.713
Totaal vooruitontvangen bijdragen van Provincie		-298.844	-177.987	199.112	-	-277.719
T0001	RMC, LMC gelden	-257.086	-	95.882	-	-161.203
T0006	Regionalisering onderwijs	-27.339	-	-	-	-27.339
T0012	IRS Broedplaats	-	-47.111	-	-	-47.111
T0035	Tijdelijke impulsregel klimaatadaptatie	-	-297.954	-	-	-297.954
T0061	IRS Broedplaatsconcept, Regiodeal 2a Weet wat je eet	-	-438.648	225.624	-	-213.024
T0062	IRS Broedplaatsconcept, Regiodeal 3 Doorontw. Liv. Lab	-	-43.400	15.500	-	-27.900
Totaal vooruitontvangen bijdragen van Gemeenten		-284.425	-827.113	337.007	-	-774.531
Totaal vooruitontvangen bijdragen		-21.782.910	-14.283.116	11.500.812	5.077.002	-19.488.211

* Gedurende 2025 is gebleken dat het Rijk een andere beginstand heeft gehanteerd bij deze bijdrage dan de gemeente in de jaarrekening 2024 had opgenomen. Om aan te sluiten op de administratie van het Rijk, is de beginstand ook aangepast in dit bovenstaande overzicht.

** Wegens inzichtvereisten is T0030 geherclassificeerd naar Vooruitontvangen bijdragen van het Rijk.

Nog te ontvangen bijdragen		Stand 1-1-2025	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2025
T0011	SPUK Sport t/m 2024	-	287.002	-	287.002
T0015	Hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	264.694	240.934	-264.694	240.934
T0028	Spuk Kwijtschelding gemeentelijke belasting	40.650	6.504	-25.195	21.959
T0056	Huisvesting Oekrainers	237.886	5.695.247	-237.886	5.695.247
T0064	SPUK sport 2025	-	1.440.671	-1.128.172	312.499
T0065	Realisatiestimulans	-	2.142.000	-	2.142.000
Totaal nog te ontvangen bijdragen van het Rijk		543.230	9.812.358	-1.655.947	8.699.641
T0014	Grensinformatiepunt (GIP)	7.423	32.616	-38.282	1.757
T0034	Streekorganisatie projecten	173.611	-	-	173.611
T0035	Tijdelijke impulsregel klimaatadaptatie	-	-	-	-
T0049	Integraal Zorg Akkoord (IZA)	243.898	-243.898	-	-
Totaal nog te ontvangen bijdragen van Provincies		424.931	-211.282	-38.282	175.368
T0012	IRS Broedplaats	165.889	-	-165.889	-
T0035	Tijdelijke impulsregel klimaatadaptatie	195.455	207.061	-402.516	-
T0049	Integraal Zorg Akkoord (IZA)	-	543.970	-393.970	150.000
Totaal nog te ontvangen bijdragen van Gemeenten		361.344	751.031	-962.375	150.000
Totaal nog te ontvangen bijdragen		1.329.505	10.352.108	-2.656.604	9.025.009

4.8 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Artikel 28, lid c van het BBV schrijft voor dat een overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen moet worden in de jaarrekening. Het doel is door eliminatie van de incidentele effecten een goed beeld te houden van de structurele baten en lasten. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van het effect van de incidentele baten en incidentele lasten op het jaarrekeningresultaat 2025. Hierin wordt

een onderscheid gemaakt tussen incidentele baten en lasten en incidentele vermeerderingen aan en verminderen van de reserves. Conform de financiële verordening worden alleen posten vanaf € 150.000 toegelicht. Het totale effect van de incidentele baten en lasten betreft een nadeel van € 0,5 miljoen.

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Overzicht van de incidentele baten

Programma	Omschrijving incidentele baten	Bedrag (x€1.000)	
P06	Vrijval SPUK sport Deze vrijval betreft oude SPUK-middelen uit voorgaande jaren waarvoor de afrekening met het Ministerie volledig is afgerond. Er bestaan geen verplichtingen meer en er wordt in komende jaren geen herhaling van deze financiële meevaller verwacht. De SPUK-systematiek kent per definitie projectsubsidies met een incidenteel karakter. Daarnaast is het een eenmalige vrijval na afronding van subsidieperiode.	459	V
P07	Bijdrage gemeentefonds Flakka Het gemeentefonds heeft in 2025 een eenmalige aanvullende uitkering toegekend voor de aanpak van flakka/designerdrugs. Dit is een specifiek rijksbesluit en geen terugkerend. Het gaat om een eenmalige, doelgebonden uitkering.	200	V
P09	Milieuzorg OMWB De baten bestaan uit voordelen uit projectmatige werkzaamheden. Deze projecten zijn uniek en niet jaarlijks terugkerend. De opbrengsten vloeien voort uit afrekeningen of projectsluitingen en maken geen deel uit van de structurele taakuitvoering.	255	V
P04	Grondexploitaties (winstname) Vrijval of resultaatneming uit grondexploitaties wordt volgens BBV-regels boekhoudkundig verwerkt bij actualisatie van grondexploitaties. Resultaten uit grondexploitaties zijn project- en marktgebonden.	23	V
P10	Realisatiestimulans woningbouw De baten betreffen een bijdrage vanuit het Rijk voor gerealiseerde of in aanbouw genomen betaalbare woningen in 2025. De regeling is afhankelijk van rijksbeleid en niet structureel van aard. De opbrengst is gekoppeld aan het aantal woningen en daarmee incidenteel en projectgebonden. Er is geen sprake van een jaarlijks terugkerende bate van gelijke omvang.	2.142	V
	Totaal	3.079	V

Overzicht van de incidentele lasten

Programma	Omschrijving incidentele lasten	Bedrag (x€1.000)	
P01	<p>Voorziening pensioen/wethouders</p> <p>Per 1 januari 2028 worden de APPA-pensioenaanspraken overgedragen aan pensioenfonds ABP. In lijn met de stellige uitspraak van de Commissie BBV leidt dit tot een bijstelling van de voorziening. Deze bijstelling is gebaseerd op eenmalige actuariële herberekeningen. Het betreft hier een eenmalige aanpassing.</p>	2.741	N
P03	<p>Compensatie energie</p> <p>Compensatie voor 2023 en 2024 vanuit energieleverancier voor onbemeterd netwerk openbare verlichting. Dit betreft meerdere creditnota's voor eenmalige compensatie vanwege fouten in het onbemeterde netwerk. Er volgt geen structurele correctie.</p>	997	V
P07	<p>Projectkosten Flakka</p> <p>Voor de integrale aanpak van de designerdrugsproblematiek. Deze kosten zijn verbonden aan de tijdelijke aanpak van drugsproblematiek. De projectstructuur is tijdelijk en wordt bekostigd vanuit een eveneens incidentele rijksuitkering.</p>	169	N
P09	<p>Nationaal Isolatie Programma</p> <p>Het betreft een Eenmalig projecttegenvaller plus juridische kosten binnen het nationaal isolatie programma. Dit is een tijdelijk nationaal programma.</p>	433	N
P10	<p>Saldo baten en lasten Grondexploitaties (verliesname)</p>	1.233	N
	Totaal	3.579	N

4.9 RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 18 december 2025 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 6.771.180. De grondslag voor deze verantwoording is in de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevinding

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen bedrag € 19,9 mln. bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 6.771.180. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van €17,8 mln. acceptabel op basis van door de gemeenteraad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

Begrotingscriterium	x € 1 miljoen
1A. Overschrijding lasten programma's (of indien van toepassing een ander door de gemeenteraad vastgesteld autorisatieniveau)	19,4
1B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	0,2
2. Ongeautoriseerde reservemutaties	0,3
3. Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten, investeringen en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of niet tijdig aan de raad zijn gemeld	0,0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	19,9
4. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1, 2 en 3) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is gedeuid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	0,0
Voorwaarden criterium	
Europese aanbestedingen	0,0
M&O criterium	
Geen bevindingen	0,0
Totaal van onrechtmatigheden	19,9
Waarvan acceptabel	17,8
Waarvan onacceptabel	2,1

In paragraaf 10 Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over

de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie het onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

4.10 SISA

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026									
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
JenV	A31	Regeling specifieke uitkering ter voorkoming van jeugdcriminaliteit 2024	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Project afgerond in jaar T (Ja/Nee)	"Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld			
			Gemeenten	Aard controle R Indicator: A31/01	Aard controle n.v.t. Indicator: A31/02	Aard controle n.v.t. Indicator: A31/03	Aard controle n.v.t. Indicator: A31/04		
			€ 321.256	€ 382.581	Nee	Project loopt nog t/m 2027			
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Gemeenten	Aard controle D2 Indicator: B2/01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05	
			13	89	Ja	Ja	Nee		
			Reeks 1	Reeks 1					
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3)					
			Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten					
			Aard controle R Indicator: B2/06	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07					
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	
Werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Keuze werkelijke kosten	Werkelijke kosten	Werkelijke kosten				
Aard controle R Indicator: B2/08	Aard controle R Indicator: B2/09	Aard controle R Indicator: B2/10	Aard controle R Indicator: B2/11	Aard controle R Indicator: B2/12	Aard controle R Indicator: B2/13				
€30.947	€ 134.540								
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2			
Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)				
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen				
Aard controle R Indicator: B2/14	Aard controle R Indicator: B2/15	Aard controle R Indicator: B2/16	Aard controle R Indicator: B2/17	Aard controle R Indicator: B2/18	Aard controle R Indicator: B2/19				
€10.452	€74.292	€47.749	€312.630	€24.713	€178.423				
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	Totaal				
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3)	Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling					
Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen	Keuze normbedragen						
Aard controle R Indicator: B2/20	Aard controle R Indicator: B2/21	Aard controle R Indicator: B2/22	Aard controle R Indicator: B2/23	Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24					
€127.073	€370.553	€0	€ 0	€240.934					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagen-affaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)						
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02						
			€ 6.504	Nee						
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen			
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05			
			€ 67.342	€ 0	3	744	77			
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T)		
									Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02
		Gemeenten	€ 2.213.792	€ 985.392	€ 138.518	€ 0	€ 593.852	€ 870.548		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid				
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07	Aard controle R Indicator: D8/08	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10				
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs					
								Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03
			€ 142.201	€ 0	€ 0					
			Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	Opgebouwde reserve (jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05	Aard controle R Indicator: D14/06	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/07				
			€ 82.746	€ 142.201	€ 0	Ja				
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs				
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/10	Aard controle R Indicator: D14/11				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

OCW	D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen	Beschikkingnummer/referentienummer	Aard van de activiteit besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Indien van toepassing: bedrag dat wordt meegenomen van 2025 naar 2026.	Aard van de activiteit Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: D23/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/06</i>
			1 SB230206	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 47.950	€ 0	b) De verruiming van bemande openingstijden	€ 204.950
			2 SB230204	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 21.233	€ 0	c) De doorontwikkeling van een bestaande beperkte bibliotheekvoorziening	€ 69.623
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: D23/07</i>					
			1 Ja					
			2 Ja					

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

lenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen er-naast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E44B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06</i>
			1 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 7.470	€ 41.322	€ 82.288	€ 150.018
			2 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 24.010	€ 24.010	€ 103.069	€ 103.069
			3 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 1.831	€ 1.831	€ 3.661	€ 3.661
			4 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 18.613	€ 18.613	€ 37.227	€ 37.227
			5 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 26.000	€ 26.000	€ 93.912	€ 93.912
			6 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 25.667	€ 25.667	€ 51.335	€ 51.335
			7 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 6.400	€ 6.400	€ 191.538	€ 191.538
			8 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 31.090	€ 31.090	€ 339.103	€ 339.103
			9 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	€ 65.979	€ 65.979	€ 131.958	€ 131.958
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/09</i>			
			1 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			2 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			3 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			4 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			5 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			6 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			7 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			8 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			9 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	Ja			
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/13</i>		
			1 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2022-6	Ja		
			2 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2022-14	Ja		
			3 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2022-15	Ja		
			4 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2022-16	Ja		
			5 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2022-19	Ja		
			6 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2023-4	Ja		
			7 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2023-7	Ja		
			8 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2023-8	Ja		
			9 060851 Gemeente Steenberg	3188356/5000006078	2023-9	Ja		

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
		Provincies en gemeenten	€ 479.094	€ 687.144	€ 407.179	Ja		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
		1	317 Vervangen verharding fietspad/aantal in Meters	Ja	3.700	Erasmuslaan		
		2	317 Vervangen verharding fietspad/aantal in Meters	Ja	1.015	Meidoornlaan		
		3	330 Aanleg van een kruispuntplateau 30km/h aantal in Stuks	Ja	8	Meidoornlaan		
		4	331 Drempellaantal in Stuks	Ja	6	Meidoornlaan		
IenW	E87B	Tijdelijke regeling stimuleren maatregelen tweede fase Deltaprogramma zoetwater (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Beschikkingnaam/nummer	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Totale eigen bijdrage en bijdrage van derden (jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en bijdrage van derden (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87B/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: E87B/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/06</i>
		1	030010 Provincie Noord Brabant	C2339842/5988242	€ 220.674	€ 220.674	€ 132.404	€ 132.404
			Kopie beschikkingnaam/nummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E87B/08</i>				
		1	C2339842/5988242	Nee				
IenW	E104	Specifieke uitkering woningbouw op korte termijn door bovenplase infrastructuur	Beschikkingnummer	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1)	Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal woningen bouw gestart (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen bouw gestart (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/06</i>
		1	IENW/BSK-2024/11642	€ 0	€ 877.116	€ 877.116	0	0
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve aantal woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Cumulatieve aantal betaalbare woningen opgeleverd (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/10</i>		
		1	IENW/BSK-2024/11642	0	0	Nee		
			Naam infrastructuure voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T-1) per infrastructuurele voorziening	Totale besteding (jaar T) per infrastructuurele voorziening	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T) per infrastructuurele voorziening	Infrastructuurele voorziening afgerond? (Ja/Nee)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: E104/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E104/15</i>	
		1	Aanpassing	€ 0	€ 877.116	€ 877.116	Nee	
		2	Aansluiting	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	
		3	Aanpassing kruising met	€ 0	€ 0	€ 0	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

lenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: E120/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Aard controle R Indicator: E120/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08		
		1	401 Aanleg van openbare verlichting, aantal in st	Nee	0	In afwachting van Enexis		
		2	421 Vrijliggend fietspad - b=2,0 meter, aantal in m	Nee	0	Nog niet gestart		
		3	410 Aanbrengen van kant- en asmarkering op fietspaden, aantal in m	Nee	0	Nog niet gestart		
EZ	F20	Regeling specifieke uitkering Impulsaanpak winkelgebieden	Beschikingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Toelichting afwijking besteding (jaar T) conform projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cofinanciering (jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/02	Aard controle R Indicator: F20/03	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/04	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/05	Aard controle R Indicator: F20/06
		1	SPUKIW24-03713633	Centrumontwikkeling Oost	€ 65.058	ja	€ 65.058	€ 195.174
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie renovatie/transformatie gestart is (jaar T) komt overeen met de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden renovatie/transformatie gerealiseerd (t/m jaar T)	Aantal verblijfobjecten binnen panden waarvan realisatie sloop-nieuwbouw gestart is (jaar T) komt overeen met de fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee)	Cumulatief aantal verblijfobjecten binnen panden sloop-nieuwbouw gerealiseerd (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/07	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/08	Aard controle D1 Indicator: F20/09	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/10	Aard controle D1 Indicator: F20/11	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/12
		1	SPUKIW24-03713633	€ 195.174	Nee	2	Nee	0
			Kopie beschikingsnummer	Realisatie fasering verloopt conform projectplan (ja/nee)	Toelichting (verplicht indien bij indicator F20/14 'Nee' is ingevuld)	Samenwerkingsovereenkomst aanwezig (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F20/13	Aard controle D1 Indicator: F20/14	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/15	Aard controle D2 Indicator: F20/16	Aard controle n.v.t. Indicator: F20/17	
			SPUKIW24-03713633	Nee		Ja	Nee	

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)	
		<p>Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr</p>	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			<i>Aard controle R Indicator: G2/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/06</i>	
			€ 34.148.781	€ 830.946	€ 1.043.738	€ 3.719	€ 78.760	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gemeente Participatiewet (PW)
			Gemeente I.4 Besluit bijsluitverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.4 Besluit bijsluitverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	<i>Aard controle R Indicator: G2/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G2/08</i>
		€ 138.487	€ 6.032	€ 0	€ 1.539.465	€ 9.755	€ 0		
		Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)						
		Gemeente Participatiewet (PW)	<i>Aard controle D2 Indicator: G2/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14</i>					
		€ 0	Ja						
SZW	G3	Besluit bijsluitverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
		<p>Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.</p>	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			<i>Aard controle R Indicator: G3/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/06</i>	
			€ 0	€ 260	€ 45.955	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB)	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gemeente
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G3/08</i>
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Ja			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

SZW	G4	Tijdelijke overbruggings-regeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2025	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)	
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>	
	1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 1.932	€ 42.668	€ 1.194	
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 7.709	€ 16.263	€ 487
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 3.350	€ 14.979	€ 940
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 459	€ 1
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 1.009	€ 0	€ 0
			6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 14.000	€ 74.369	€ 2.622
				Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja		
			6	Totaal	0	0	N.v.t.		
				Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/15</i>	
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
		6	Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud-Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/17</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: G4/18</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/19</i>			
		1	Tozo (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

SZW	G4		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	
			6	Totaal	0	0	0	
SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R Indicator: G10/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G10/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>			
€ 921.857	€ 0	Ja						
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)			
			Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			<i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>			
€ 0	€ 0	Ja						
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>	
€ 178.531	€ 0	€ 0	€ 0	Ja				
SZW	G16	Grensinformatiepunten_ deel gemeente/provincie_2025	Besteding (jaar T) ten laste van de toegekende rijksmiddelen voor grensinformatiepunten	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)?				
			<i>Aard controle R Indicator: G16/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G16/02</i>				
€ 130.464	Ja							
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeente	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 1.128.172	€ 1.440.670				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden	Toelichting		
<i>Aard controle R Indicator: H4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: H4/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06</i>					
€ 382.013	€ 1.058.658	€ 0						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			€ 1.305.986	€ 130.599	€ 1.054.512	€ 3.155.931	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
			Ja	Nee				
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Besteding (jaar T)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H35B/02</i>				
		1	060758 Gemeente Breda	€ 594.620				
VRO	J4B	Regiodeals 5e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikingsnummer	Naam actielijn/ programmalijn/ pijler	Besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (jaar T)	Besteding regionale financiering (jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4B/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4B/05</i>	
		1	060758 Gemeente Breda	5759580	2 a.1. Van Plant naar Bord	€ 147.138	€ 179.835	
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C96B/01	Totale cumulatieve besteding van de Rijksbijdrage per actielijn/ programmalijn/ pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve besteding regionale financiering (t/m jaar T) per actielijn/ programmalijn/ pijler.	Toelichting		
			In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4B/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J4B/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/09</i>	
		1	060758 Gemeente Breda	€ 147.138	€ 179.835			
			Totale compensabele BTW (t/m jaar T) deel rijksbijdrage	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle R Indicator: J4B/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J4B/11</i>				
			€ 5.798	Nee				
VRO	J17	Realisatiestimulans	Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognoseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
			<i>Aard controle D1 Indicator: J17/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J17/03</i>			
			306	553	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/06</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: J17/08</i>	
		1						

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

VRO	J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkningsnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 05 nee is ingevuld)
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/01	Aard controle R Indicator: J32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/04	Aard controle D2 Indicator: J32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J32/06
			1 SUVIS21-00900829 School Oost/Kiemkade	€ 0	€ 33.120	Nee	Nee	Project wordt afgemeld in 2026
			99 SUVIS21-00901238 Rode Schouw	€ 0	€ 471.788	Ja	Ja	Hier wordt een correctie voor gevraagd, vaststelling niet juist n.a.v. correctie
			100 SUVIS21-01700662 Rijks	€ 1.916.258	€ 1.982.909	Nee	Ja	Uitstel gekregen tot februari 2026
VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoide kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoide kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01	Aard controle R Indicator: J55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04	Aard controle R Indicator: J55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06
			404	€ 11.789	€ 272.221	255	€ 2.678	€ 7.364
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoide kosten			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07	Aard controle R Indicator: J55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09			
			659	€ 226.750	€ 232.550			
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energiegebruik/energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15
			7.041	5.758	0	5	3.557	94
VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeentelijke verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkningsnummer	Besteding (jaar T), in C94/06 t/m C94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, derde lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel b
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01	Aard controle R Indicator: J94/02	Aard controle D1 Indicator: J94/03	Aard controle D1 Indicator: J94/04	Aard controle R Indicator: J94/05	Aard controle R Indicator: J94/06
			1 LAI 23-03612244	€ 291.614	181	0	€ 245.871	€ 45.743
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08	Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09			
			1 € 0	€ 0	Nee			

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

VRO	J105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Projectnaam	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/04</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: J105/06</i>
			1 Vijverberg Zuid fase 5.3 kenmerk 2023-0000096136	32	Ja	32	Ja	€ 400.000
			Kopie projectnummer	"Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen"	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/ of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Afgesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/11</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J105/12</i>
			1 Vijverberg Zuid fase 5.3 kenmerk 2023-0000096136	€ 400.000	Ja	32 betaalbare woningen zijn gerealiseerd	32	Ja
			Kopie projectnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J105/14</i>				
			1 Vijverberg Zuid fase 5.3 kenmerk 2023-0000096136	Ja				
KGK	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
			€ 793.399	€ 42.948	€ 0	€ 1.463.769	€ 122.402	€ 199.306
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>					
			Nee					
AENM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitzonderd uitvoeringskosten*	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
			<i>Aard controle R Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/06</i>
			€ 5.621.000			€ 0	€ 0	€ 286.386
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd	
			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/11</i>	
			€ 0	€ 9.456	€ 221.595	01-01-2025	01-10-2025	
			Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
			Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 9					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13</i>				
			€ 5.695.247	€ 26.865.691				

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

AenM	M29B	Bekostigingsregeling eerste opvang ontheemden Oekraïne door Regionale openbare lichamen (SiSa tussen medeoverheden)	Naam regionaal openbaar lichaam, provincie of gemeente	Naam kostensoort	Besteding per kostensoort (jaar T)
		SiSa tussen medeoverheden	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: M29B/03</i>
		1	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten regie	€ 0
		2	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten coördinatie van de spreiding van ontheemden	€ 0
		3	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten communicatie	€ 0
		4	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten zorgkosten	€ 0
		5	050497 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant	Meerkosten materiele uitgaven	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M29B/05</i>	
			Ja		

4.11 GEWAARBORGDE GELDLENINGEN

Staat van gewaarborgde geldleningen					
Oorspronkelijk bedrag van de geldlening	Naam van de geldnemer	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 01-01-2025	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 31-12-2025
126.000	Petangeske	57.960	0	5.040	52.920
6.000.000	Scholengemeenschap 't Rijks	5.2000.000	0	200.000	5.000.000
	Totaal	5.257.960	0	205.040	5.052.920

Staat van gewaarborgde geldleningen voor het verkrijgen en het verbeteren van eigen woningen				
Naam van de geldnemer	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 01-01-2025	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar te waarborgen/ gewaarborgde geldleningen	Totaalbedrag van de gewone en buitengewone aflossing	Restantbedrag van de door de gemeente gewaarborgde geldleningen per 31-12-2025
Gegarandeerde geldleningen particulieren Halsteren	201.492	0	55.000	146.492
Garantieverstreking t.b.v. Nationaal Restauratiefonds	95.521	0	80.868	14.653
Totaal	297.013	0	135.868	161.145

Achtervangfunctie bij Waarborgfonds Sociale Woningbouw

Het totaal aan achtervang via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw bedraagt eind 2025: €509.573.000. Deze heeft betrekking op door Stadlander afgesloten financieringen waarbij de achtervang gedeeld wordt met het Rijk en de andere gemeenten.

Achtervangfunctie bij Waarborgfonds Sport (SWS)

Het totaal aan achtervang via Stichting Waarborgfonds Sportsociale Woningbouw bedraagt € 213.500.

4.12 WET NORMERING TOPINKOMENS

Op 1 januari 2013 is de Wet Normering Topinkomens (WNT) inwerking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Bergen op Zoom. In de WNT is een algemeen bezoldigingsmaximum bepaald voor topfunctionarissen in de (semi)publieke sector dat ongeveer gelijk is aan het ministersalaris. Het toepasselijke bezoldigingsmaximum voor Bergen op Zoom is in

2025 € 246.000. Dit is gebaseerd op het algemeen maximum. Door de wetgever is voor een gemeente als top-functionaris aangewezen de gemeentesecretaris en griffier. In dit hoofdstuk zijn hieronder de gegevens van 2025 en 2024 weergegeven. Voor de gemeente zijn enkel leidinggevenden topfunctionarissen met dienstbetrekking van toepassing.

Gegevens 2025 (bedragen x €1)	J. Perfors	mr. C.G. Jacobs	Mevr. Drs. E.P.M. van der Meer
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2025	1/1 - 31/8	1/9 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114.941	47.214	124.353
Beloningen betaalbaar op termijn	15.240	7.572	19.841
Subtotaal (1)	130.181	54.786	144.194
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	163.775	82.225	246.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	130.181	54.786	144.194
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2024 (bedragen x €1)	Dhr. Mr. Drs. Ing. M. van Vliet	Mevr. Drs. E.P.M. van der Meer
Functiegegevens	Gemeentesecretaris/ Algemeen Directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	151.201	117.985
Beloningen betaalbaar op termijn	22.759	18.810
Subtotaal	173.959	136.795
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233.000	233.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	173.959	136.795
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

5 SPECIFICATIE PER TAAKVELD

Programma 1 Bestuur en ondersteuning	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
0.1 Bestuur	5.168	-	6.430	38	-1.224	N
0.2 Burgerzaken	4.369	2.057	4.226	2.080	166	V
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	2.852	1.385	2.909	1.450	8	V
0.4 Overhead	28.310	2.752	26.758	2.831	1.633	V
0.5 Treasury	-579	1.200	-615	1.425	262	V
0.61 OZB woningen	1.005	9.158	1.019	9.012	-161	N
0.62 OZB niet-woningen	177	9.904	343	9.505	-565	N
0.64 Belastingen overig	-	238	25	305	42	V
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-	202.857	-	204.133	1.276	V
0.8 Overige baten en lasten	508	382	1.395	852	-417	N
0.10 Mutaties reserves	3.000	631	3.000	618	-13	N
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	3.152	-	-	-	3.152	V
Totaal	47.962	230.564	45.489	232.250	4.159	V

Programma 2 Veiligheid	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	5.604	1	5.524	29	108	V
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.044	590	3.903	413	-36	N
Totaal	9.647	591	9.427	442	72	V

Programma 3 Beheer openbare ruimte	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
2.1 Verkeer en vervoer	15.379	1.016	14.003	1.102	1.463	V
2.5 Openbaar vervoer	208	-	246	-	-38	N
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.933	172	7.976	178	-36	N
0.10 Mutaties reserves	-	77	-	77	-	-
Totaal	23.521	1.264	22.224	1.358	1.389	V

Programma 4 Economie	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
2.4 Economische havens en waterwegen	1.905	571	1.922	521	-68	N
3.1 Economische ontwikkeling	2.714	287	4.249	1.979	157	V
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3.244	3.473	2.491	1.698	-1.023	N
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	299	174	297	162	-11	N
3.4 Economische promotie	1.055	776	1.017	811	72	V
0.10 Mutaties reserves	541	187	501	621	474	V
Totaal	9.756	5.469	10.477	5.791	-398	N

Programma 5 Onderwijs	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
4.1 Openbaar basisonderwijs	732	-	805	-	-73	N
4.2 Onderwijshuisvesting	6.782	106	6.754	295	217	V
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6.426	4.359	6.071	4.246	241	V
Totaal	13.940	4.465	13.630	4.540	385	V

Programma 6 Sport, cultuur en recreatie	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
5.1 Sportbeleid en activering	915	433	778	331	35	V
5.2 Sportaccommodaties	8.281	2.549	8.233	3.566	1.065	V
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	6.287	1.512	6.161	1.615	229	V
5.4 Musea	4.162	528	4.342	743	36	V
5.5 Cultureel erfgoed	1.186	-5	1.253	-17	-79	N
5.6 Media	1.634	199	1.754	275	-44	N
0.10 Mutaties reserves	-	1.458	-	1.308	-150	N
Totaal	22.465	6.675	22.521	7.823	1.092	V

Programma 7 Wmo en Jeugd	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	11.333	6.377	12.266	7.274	-36	N
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	2.432	200	1.441	194	985	V
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	2.977	-	3.780	-	-803	N
6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen integraal	925	-	910	-	15	V
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	4.815	179	4.844	-	-208	N
6.711 Huishoudelijke hulp Wmo	13.484	720	13.703	866	-73	N
6.712 Begeleiding Wmo	7.672	-	7.268	-	404	V
6.713 Dagbesteding Wmo	3.664	-	4.176	-	-512	N
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	16.878	-	18.217	-	-1339	N
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	5.177	-	5.691	-	-514	N
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	3.086	-	3.564	-	-477	N
6.791 PGB Wmo	752	-	731	-	21	V
6.792 PGB Jeugd	7	-	-	-	7	V
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	11.504	276	11.220	46	54	V
6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	3.510	-	3.536	-	-26	N
6.821 Jeugdbescherming	1.636	-	1.281	-	355	V
6.822 Jeugdreclassering	191	-	187	-	3	V
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	4.095	-	4.951	1	-854	N
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.223	-	1.072	-	151	V
7.1 Volksgezondheid	4.328	840	4.387	1.029	129	V
0.10 Mutaties reserves	4.650	190	4.650	190	-	-
Totaal	104.340	8.781	107.875	9.600	-2.717	N

Programma 8 Werk en inkomen	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
6.3 Inkomensregelingen	48.605	37.422	48.748	37.848	283	V
6.4 Begeleide participatie	12.440	-	12.440	-	-	-
6.5 Arbeidsparticipatie	5.753	-	5.655	-	97	V
0.10 Mutaties reserves	700	846	700	846	-	-
Totaal	67.498	38.268	67.543	38.694	380	V

Programma 9 Milieu	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
7.2 Riolering	11.386	15.045	12.303	15.566	-395	N
7.3 Afval	8.857	11.510	9.614	12.456	190	V
7.4 Milieubeheer	4.353	2.114	3.999	1.686	-74	N
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	73	35	59	38	17	V
0.10 Mutaties reserves	-	185	-	185	-	-
Totaal	24.670	28.889	25.975	29.931	-262	N

Programma 10 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	Begrote lasten na wijziging	Begrote baten na wijziging	Realisatie lasten	Realisatie baten	Saldo	V/N
0.63 Parkeerbelasting	-	5.875	-	5.730	-145	N
2.2 Parkeren	3.236	39	3.201	47	43	V
8.1 Ruimtelijke ordening	2.136	200	1.806	301	431	V
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-2.353	-110	11.159	10.499	-2.904	N
8.3 Wonen en bouwen	5.564	2.279	6.080	4.623	1.828	V
0.10 Mutaties reserves	2.524	1.656	779	3.119	3.208	V
Totaal	11.106	9.938	23.027	24.319	2.462	V

6 OVERIGE GEGEVENS

6.1 CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

7 AFKORTINGENLIJST

ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
AGO/Disagio	Agio en disagio bij leningen
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers
AR	Algemene Reserve
AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders
BAS	Bergse Adaptatiestrategie
BBP	Bruto Binnenlands Product
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BC	Businesscase
BENEGO	Belgisch-Nederlands Grensoverleg
BIO	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BIZ	Bedrijven Investeringszone
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar
BRC	Brede Regeling Combinatiefuncties
BV	Besloten Vennootschap
BWB	Belastingsamenwerking West-Brabant
CDOKE	Klimaat- en Energiefonds
CIT	Crisis Interventieteam
CKB	Centrum voor de Kunsten Bergen op Zoom
CO2	Koolstofdioxide
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van Lagere Overheden
CROW	Richtlijnstelsel openbare ruimte
CSV Amsterdam BV	Claim Staat Vennootschap Amsterdam BV
CTK	Civieltechnische kunstwerken
DAB-lab	Data & Biobased Lab
DEK	Duurzaamheid, Energie en Klimaat
DMS	Document Management Systeem
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EBWB	Economic Board West-Brabant
ECB	Europese Centrale Bank
FIDO	Wet financiering decentrale overheden
Fte	Fulltime equivalent
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord
GBE Aqua	Aandeelhoudersvehikel Evides
GCC	Green Chemistry Campus
GEM	Gemeenschappelijke Exploitatie Maatschappij
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
GIA	Geweld in Afhankelijkheidsrelaties
GOL	Gemeenschappelijke Ontwikkelingsmaatschappij Limburg
GROGZ	Openbare Gezondheidszorg West-Brabant
GWP	Gemeentelijk Waterprogramma
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte
IHP	Integraal Huisvestingsplan
IMBK	Integraal Maatschappelijk Beheerkader
IPVE	Integraal Programma van Eisen
ISD	Intergemeentelijke Sociale Dienst
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
JPO	Jeugd Preventie Overleg

KCC	Klant Contact Centrum
KCV	Kleinschalig Collectief Vervoer
LED	Light Emitting Diode
LMC	Leerling Meldpunt Coördinatie
LOP	Landschapsontwikkelingsplan
LOUP	Landschapsontwikkelings- en Uitvoeringsplan
M&O	Misbruik en Oneigenlijk gebruik
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
MJOP	Meerjaren Onderhoudsplan
MO	Maatschappelijke Opvang
NAC	Network Access Control
NEN 2767	Norm conditiemeting gebouwen
NPO	Nationaal Programma Onderwijs
OBR	Openbare Buitenruimte
OGGZ	Openbare Geestelijke Gezondheidszorg
OMWB	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
OZB	Onroerendezaakbelasting
P&C-cyclus	Planning & Control-cyclus
PIC	Profiel Intensiteit Combinatie
PmG	Preventie met Gezag
POC	Percentage of Completion
PvE	Programma van Eisen
PZEM/ZEH	Zuidelijke Energieholding
RAV	Regionale Ambulancevoorziening
RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
RC	Rekening Courant
RES	Regionale Energie Strategie
REWIN	Regionale Economische Ontwikkeling West-Brabant
RKOG	Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
RPE-WBEB	Regionaal Plan Energiesysteem – West-Brabant Energie in Balans
RRE	Regeling Reductie Energie
RVU	Regeling Vervroegd Uittreden
RWB	Regio West-Brabant
SiSa	Single information, Single audit
SLT	Stevig Lokaal Team
SPP	Strategische Personeelsplanning
SPUK	Specifieke uitkering
SUVIS	Specifieke uitkering ventilatie in scholen
TNP	Theodorushaven Nieuw Project
VB	Verślavingsbeleid
Vpb	Vennootschapsbelasting
VRMWB	Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
VSV	Voortijdig Schoolverlaten
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
WBA	West-Brabants Archief
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet Normering Topinkomens
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WVS	Werkvoorzieningsschap West-Brabant